

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת קרח

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	19:11	19:26	19:20	19:21	19:10	19:20	19:27	19:23	19:11
יציאת שבת	20:29	20:31	20:30	20:33	20:29	20:31	20:29	20:31	20:29
ר"ת	21:03	21:00	21:02	21:03	21:02	21:02	21:02	21:00	21:03

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת חוקת ד - י תמוז | דף היומי - זבחים סה - טא | משנה ברורה - סימן שט"ו סעיף ד' עד סימן שט"ז סעיף ב' | מוסר - קונטרס ליקוטי אמרים מתחילת פרק א' עד פרק ד' "כן הדבר בענינו" | קנין חכמה - פרק ה עד פרק ו 'והנה שלמה שנה'

יום חמישי א' תמוז תשע"ח | פניני פרשת קרח | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

"אני ורבי גרשון משמשים כראשי ישיבה בפוניבז' כבר קרוב ל 70 שנה, ומעולם! מעולם! לא היה בינינו שום סרך של קטטה, מריבה, כעס או קנאה. תמיד היו בינינו אהבה ואחוה, שלום ורעות"

על הקשר המיוחד השורר עשרות בשנים, בין מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א לידידו מרן ראש הישיבה, הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א

נקט בדרך הרמאות, ואמר למרן שליט"א כי בירר ושמע שרבי ברוך דוב אינו פנוי באותו ערב. כעבור ימים ספורים הזדעזע מרן שליט"א לשמוע כי היתה כאן רמאות, וכיון שחשש שמא במידה כלשהי, נגרם כאן סרך פגיעה בכבוד תורתו של רבי ברוך דוב, גמר בליבו החלטה לא לסדר יותר קידושין לשום תלמיד. מאז ועד היום, למעלה משש עשרה שנה.

בשנת תשנ"ז הגיע אחד מתלמידיו הקרובים, להזמינו לשמחת נישואין שתקיים בירושלים, והציע מרן שליט"א בפניו כל מיני רעיונות משונים, כגון שיבוא קודם החופה, ויסע חזרה לבני-ברק עוד קודם החופה וכדומה. אמר לו התלמיד בחיך: "אם כן אצטרך לקרוא לבני 'חופים' על שלא ראה בחופת". התלמיד ניסה בכך לנסות ולהבין, מדוע מרן שליט"א עושה כל מיני טעדיקי לבוא לחתונה ולא לחופה? השיבו מרן שליט"א: "נו, בסדר אבוא לחופה, אבל בתנאי קודם למעשה, שאת הברכה אחריה תכבדו את רבי בערל...". החתן שאל: "אבל ראש הישיבה יותר מבוגר?". הוא השיב: "אבל הוא רבו מובהק. ואם תתחכם ותקרא לי, אני לא אעלה!".

בימי השבעה על אחיו רבי יעקב זצ"ל, ביקש מרן שליט"א מעמיתו בראשות הישיבה, הגרב"ד שליט"א, למלא את מקומו באמירת השיעורים. הגרב"ד שליט"א, אשר נפשו קשורה בנפשו של מרן שליט"א, הוא גם גדול המבנים בתורת הישיבה של מרן שליט"א, והבין לרוחו, בשל כך השאיל הגרב"ד את מחברות שיעוריו של מרן שליט"א, ומסר מתוכן. הוא הבין כי אם הוא ממלא מקום - עליו למסור שיעורים ברוחו וצביונו של המרא דאתרא של השיעור!

אחינו של מרן שליט"א, הגאון רבי ברוך דוב דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'אורחות תורה', מספר כי פעם נסע במונית בצוותא עם ראשי הישיבה, מרן שליט"א ורבי ברוך דוב פוברסקי בפתח תקוה. בדרך שאל הגרב"ד פוברסקי את מרן שליט"א שאלה גאווית, על הסוגיא שנלמדה בישיבה. מרן שליט"א חשב קמעא, ואמר שני מהלכים שניתן להגיד בסוגיא וליישב בהן את הקושיא. לאחר שיצאו מהמונית אמר הגרב"ד פוברסקי להגרב"ד דיסקין: "שמעת מה שרבי גרשון אמר? זה מוראדיק התיירוצים שלו!".

"כָּל נִשְׂאֵיהֶם מִטָּה לְנִשְׂאֵי אֶחָד מִטָּה לְנִשְׂאֵי אֶחָד" (במדבר י"ז, כ"א)

הצצה חטופה לדמותו של הגאון ישראל, חכימא דיהודאי, מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א ראש ישיבת פוניבז' ונשיא מועצת גדולי התורה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, הערכה והקשר העז השורר עשרות בשנים, בין מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, לידידו ורעו מרן ראש הישיבה, הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א.

לאחרונה נוהג רבי ברוך דוב לומר בהזדמנויות שונות, לפני מרבצי תורה וראשי ישיבות: "הנה אני ורבי גרשון משמשים כראשי ישיבה בפוניבז' כבר קרוב לשבעים שנה. ואני אומר לכם רבותי: מעולם! מעולם! לא היה בינינו שום סרך של קטטה, מריבה, כעס או קנאה. תמיד היו בינינו אהבה ואחוה, שלום ורעות. אדרבה, תמיד היתה הקנאה של האחד לא מהשני אלא בשביל השני. כל אחד מאתנו רוצה ומקווה לראות אך את טובו, גודלו וכבודו של השני". ובכינוס 'לב שומע' (שנת תשע"ח) אמר זאת רבי ברוך דוב ברבים והוסיף במתיקות: "אתם רואים אותי ואת רבי גרשון, תוכלו ללמוד מאתנו שזה אפשרי. יכולים לשמש עשרות שנים שני ראשי ישיבות בישיבה אחת, ולחיות בשלום ובשלחה. הנה הראיה שזה אפשרי".

ובעבר, כשמרן שליט"א ניאות עדיין לסדר חופה וקידושין בחופות תלמידיו, היה מפנה את התלמידים לכבד בכיבוד זה את רבי ברוך דוב. פעם גם טען מרן שליט"א בענווה כהתחמקות, כי יש לו קושי בחיתוך הדיבור, ובשביל ברכות בחופה ראוי דיבור חד יותר.

לפני כשש עשרה שנים חדל מרן שליט"א מלסדר קידושין לחלוטין, גם לא אצל בני משפחתו וצאצאיו. לא ידועה הסיבה הברורה לכך, אבל רווחת השמועה כי מאז שאירע מקרה מסויים, החל להימנע לחלוטין לסדר יותר חופה וקידושין אצל תלמידיו. היה זה כאשר פנה אליו תלמיד מהישיבה, שנמנה על מקורביו, וביקש לסדר עבורו חופה וקידושין. כדרכו הפנה אותו מרן שליט"א לרבי ברוך דוב. אותו תלמיד ביקש לדלג על הוויכוח ואי הנוחות,

אמרתי לרבינו: "מרן הגראי"ל שטיינמן אמר לי, כי בהיותו בחו"ל, זקן אחד בן שמונים ביקש ממנו ברכה על שלום בית. אמר לו ראי"ל: 'כזה זקן ועדיין לא למדת כיצד להתנהג עם אשתך?' וכשסיפר לי זאת ראי"ל צחק מאד"

שיחות מרתקות של הגאון רבי אליהו מן, עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

אנו ב"ה מצליחים, והשטן כואב לו ומנסה להפריע. לא אכנע לו". עוד סיפר, שמחמת המקרה, הגראי"ל היה יום אחד בבית חולים, והפסידו יום של עשיה לפי התכנית המקורית, ולכן רצו לבטל את הנסיעה לקליבלנד, אבל מפני כבודו של הגר"ח שטיין, שהוא היה ת"ח זקן מופלג, רצה הגראי"ל לנסוע לשם בכל מחיר, וזה לא היה פשוט, והרופא שהצמידו לו אחרי שנפל, אמר שעל פי רפואה אסור לו לנסוע.

ענה הגראי"ל: "רבי ישראל סלנטער זצ"ל היה בפריז, ונפל לבור שהיה בו כדי להמית בוודאי, ויצא שלם. ואמר: 'הייתי בטוח שלא אנזק, כי באתי עם מחשבה מושלמת לשם שמים, ולכן לא יתכן שאנזק'". ואמר הגראי"ל: "אנו באנו לכאן במחשבה שלימה לשם שמים, ולכן לא אנזק", ונסעו, וכך הווה שעבר הכל בשלום.

הנ"ל הרב יצחק לוינשטיין זצ"ל, סיפר עוד: ב'יתד' כתבו גיליון שלם על הנסיעה, ומרן הגר"ש זצוק"ל עבר על כל המוסף, והעיר רק הערה אחת - כי באחת התמונות עמוד 9, בדרשתו של ראש ישיבת טלז שיקגו, מרן הגראי"ל נראה נרדם, ולא היו צריכים להכניס תמונה כזו. וכאשר אמרו זאת להגראי"ל אמר: "לא נרדמתי, רק כל כך דיבר עלי ולא הייתי מסוגל לפתוח את העיניים".

בהיות הגראי"ל בבורו פארק, והיה זה אחרי בית החולים הנ"ל, לא הכניסו כמעט אנשים לבית באופן פרטי, ובחופי המתינו כמאתיים איש. כאשר הגראי"ל יצא, הם ניגשו והוא נתן להם ברכות. בין האנשים היה אברך שביקש ברכה וקיבל. אחרי כמה דקות, לפתע

הגראי"ל התעניין ושאל היכן האברך שהיה כאן. חיפשו אותו ומצאוהו בחוף במרחק, והרב יצחק לוינשטיין שמע שמרן אומר לו (כנראה ביקש ברכה על 'שלום בית') "האם אתה מוותר?", והוא לא ענה ברור, אמר לו הגראי"ל: "תדע לך שטוב לך לוותר, וזה לא זיקק אלא יהיה לטובתך, תוותר ותוותר!". וזה דבר מפליא, כי אחרי האברך הנ"ל עברו אנשים רבים והגראי"ל היה חלש, ובכל זאת עדיין היה בליבו ובזיכרונם לחשוב להוסיף לו עצה הוגנת... וזכורני שכאשר בחור היה בא לפני נישואיו להיפרד מהרב שך זצ"ל, מרגלא בפומיה לומר לו: "תדע לך שהדרך שלך תהיה - לוותר. תוותר ותוותר! כל החיים ויתרתי ואף פעם לא הפסדתי!". ופעם אחת סיפר לבחור, כי בעת שהותו בסלבודקא, הוזמן פעם לבית הסבא זצ"ל לסעודת ליל ש"ק, ובסוף הגישו ליפתן והתחיל לאכול, וכל כך היה רע שלא יכול היה לאכול בשום אופן. הרבנית הייתה במטבח והסבא פנה אליו - מדוע אינו אוכל? והשיב, כי אינו יכול, אמר לו הסבא: "דע לך כי היא עושה את האוכל הזה 40 שנה, וגם אני לא יכול לאכול, אבל לא רציתי לומר לה מילה כדי לא לביישה, ועתה הרבנית במטבח, אם אתה תאכל מוטב ואם לא, אני אוכל את שלך ואת שלי גם יחד, עוד לפני שהיא תשוב מהמטבח"...

פעם אחת הרב שך אמר על פלוני: "אני מרחם עליו שאין לו את התענוג של לוותר".

הוסיף רבינו כנ"ל: "אכן מפורש במדרש, שהדרך בבית היא על ידי ויתור ולא מפסידים מכך, מלבד הפעמים שאסור לוותר כדברי המדרש רבה פרשת נשא פרשה ט' ה"ב [שהוזכר לעיל] שלמדתך תורה שתהא ותרן בתוך ביתך, נשפך יין הוי וותרן וכו' נקרא כסותך ולא תפסיד כי ה' ימלא חסרונוך ואוצרותיך ימלא, אבל אם שמעת דבר אשתך [בענין קיום תורה] קום כגבר וכו' כי יש פעמים שאסור לוותר".

"ויאמר משה... ששמעו נא בני לוי" (במדבר ט"ז, ח')

וברש"י: התחיל לדבר עמו דברים רכים רבינו מבכה ומצטער על מריבות שמתייבבות בפתחי בתי ישראל, ודמעותיו על לחייו כאשר שומע את צערם. והוא גם מורה על מי לוותר, ומתי לוותר. לא יודעים היום כיצד להתנהג. צריך לוותר ולוותר. בדרך כלל החיכוך בא על דברי שטות. לאשה קשה יותר לוותר, ועל הבעל מוטל לוותר! הכל מתחיל ממה שאמרה איזו מילה שפגעה בו וכדו'. בן תורה צריך לדעת לוותר!

יש במדרש רבה [נשא פרשה ט', ב'] על הפסוק "איש איש כי תשטה אשתו" - "לימדה אותך התורה שתהא וותרן בתוך ביתך, נשפך היין הוי ותרן וכו', וכן שמנך וכו', נקרא כסותך וכו', אבל אם שמעת דבר על אשתך - קום כגבר, למה שגבר את". ומפורש במדרש שבכל מה שנוגע לגשמיות - עליו לוותר, ומה שנוגע לרוחניות - צריך שתהיה איש!

אמרתי לרבינו: מרן הגראי"ל שטיינמן אמר לי, כי בהיותו בחו"ל, זקן אחד בן שמונים ביקש ממנו ברכה, ושאלו על מה תבקש ברכה, ענהו: 'על שלום בית'. אמר לו ראי"ל בתמימה: 'כזה זקן ועדיין לא למדת כיצד להתנהג עם אשתך?' וכשסיפר לי זאת ראי"ל, צחק מאד... "ב'אורחות צדיקים' כתב שכמו שאדם מתנהג בן 8, כך יתנהג בהיותו בן 80. טבע קשה לשנות".

המשיך רבינו וציין זהירות נוספת בענין השלום: "היה ויכוח בין מנחם ואשתו, הוא אמר כי היא עקרה - ולכן אין להם ילדים, והיא אמרה שהוא עקר, והיתה ביניהם מחלוקת. המלאך בא לשלום שלום ביניהם - ולהודיע לה כי היא עקרה, ולכן דיבר עמה ואמר לה 'הנה נא את עקרה' ולכן אמר 'נא' בלשון בקשה, כמי שאומר אל נא תריבי עם בעלך, תדעי שאת העקרה..."

"ופסוק זה בא ללמד אותנו, כי הרוצה להשלים בין בעלי מחלוקת, לא יבוא אל הזכאי לומר לו אתה הצודק, שאילו היה בא המלאך למנוח, אדרבה, היה מרבה את המחלוקת, שהיה טוען אחר"כ לעומתה 'ראי שגם המלאך אומר כמותי'... רק יבוא אל החייב ויסביר לו כי אינו צודק, ושיודה לזכאי, ועל ידי כך יבוא השלום ביניהם. וכך היה מעשה אצל מרן החזון איש זצ"ל, שהייתה מחלוקת גדולה ומרן זצ"ל סבר כצד אחד שהוא הצודק, ושלח להודיע לה הוא שאינו צודק - שהוא אינו צודק, ולא שלח להודיע לצודק את צדקתו. בני כמה היו מנחם ואשתו?

"מסתמא מבוגרים. וכבר אמרנו כי כתוב שאיך שמתנהג בגיל 8, כך יתנהג בן 80, אבל עם תורה אפשר לשנות ולהשתנות בזמן קצר".

עוד אמר רבינו: "ותאמר לו אשתו לו 'חפץ ה' וגו', ובחז"ל אמרו שמנחם היה עם הארץ שלא הבין את מה שהיא הבינה, וצריך ברור לשם מה כתב הנביא את הפרט הזה שהוא היה עם הארץ? 'והתשובה: ללמדנו שאדם צריך להיזהר בדיבורו אפילו עם אשתו. אילו ידע מנחם שזה יכתב לדורות כמה היה נזהר מלדבר'..."

ג' מקץ כ"ד כסלו תשס"ה, אמרתי קמיה רבינו כמה דברים אודות מרן הגראי"ל, וגם בענייני וויתור בבתי ישראל.

סיפר לי הרב יצחק לוינשטיין אודות נסיעתו של מרן הגראי"ל לאמריקה. הרי מרן נפל שם מרוב תשישות והתעלף, והיה בחולשה גדולה ובני המשפחה בא"י דרשו בתוקף שמיד ישוב לביתו, אבל הוא עצמו התבטא לאמר: "הרי

רבינו נתמלא שמחה גדולה על הפתרון. שאלוהו: "האם אפשר להביא אותו לבית, כדי לגמור את העניין?" אמר: "בוודאי!". מיד לאחר השיעור, חזר בו רבינו ואמר: "הכל בטל ומבוטל". כששאלוהו מה קרה, הסביר: "עשיתי חשבון, שיש אדם אחד שיכול להיפגע מהמהלך הזה, ולכן החלטתי שהכל בטל ומבוטל!"

ממידותיו הטובות והנאצלות, של מרן רבנו יוסף שלום אלישיב זצ"ל

"פי' ה' שְׁלַחְנִי לְעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה" (במדבר ט"ז, כ"ח)

בית מלא ספרים

צורת ביתו הקטן של רבינו, בנויה על מידות טובות!

על אף מימדיו הקטנים של הבית, שמטבע הדברים לא היה מקום רב להציב בו ספרים, בכל זאת הבית מלא בספרים מן הקצה אל הקצה, ובכל תקופה היו צריכים להוסיף עוד ארון ועוד ארון. הטעם לכך הוא משום שמחברי ספרים רבים שלחו לו את ספריהם, וחשש שאם יזדמנו לביתו ויראו שאין ספרם נמצא שם - ייפגע כבודם, לכן הפך ביתו להיות ספריה בזעיר אנפין, כדי שלא לפגוע חלילה באף מחבר.

"פלוני עלול להפגע"

היה מוסד אחד הקרוב ללבו של רבינו, שהשקיע כוחות רבים ועשה הרבה השתדלויות כדי שהמוסד יצליח. לאחר זמן התעוררו בעיות רבות שהעיקר על קיומו של המוסד, דבר שהכאיב מאוד לרבינו, והוא עשה פעולות שונות כדי להצילו.

לאחר זמן נראתה הישועה באופק. פלוני בעל אמצעים ששמע על כאבו של רבינו, הודיע כי הוא מוכן לקחת את המוסד על כתפיו, ולפתור את הבעיות השונות שהעיקר עליו. הבשורה הטובה הגיעה לרבינו ביום חמישי לפני תחילת השיעור. רבינו נתמלא שמחה גדולה על הפתרון והישועה. שאלוהו: "האם אפשר להביא אותו לבית כדי לגמור את העניין?"

אמר רבינו: "בוודאי!"

הוסיפו ושאלו: "האם אפשר להביא עוד לפני שבת?"

אמר רבינו: "בוודאי!"

מיד לאחר השיעור נגשו לתאם את זמן הביקור. להפתעתם הגדולה, חזר בו רבינו מכל העניין ואמר להם: "הכל בטל ומבוטל, איני מסכים לכל המהלך הזה".

כששאלוהו מה קרה לפתע, אמר רבינו: "עשיתי חשבון שיש אדם אחד שיכול להיפגע מן המהלך הזה, ולכן החלטתי שהכל בטל ומבוטל. על אף שהתחננו בפני רבינו ואמרנו: "הלא זו הדרך היחידה להציל את המוסד, ולהעמידו על דרך המלך". ברם, רבינו בשלו: "אם זה גורם לפגיעה, הכל בטל ומבוטל!"

אחד מחשובי הרבנים נכנס אל חדרו וניסה לשכנע, אולם לאחר שיצא אמר: "הרעבע אומר כל הזמן: 'פגיעה, פגיעה, פגיעה. אם מישוה ייפגע מן המהלך אין מה לעשות!'".

לפעמים היה רבינו מחייך!

ערכתי מעקב אחרי תהלוכותיו ודרכיו של רבינו, וגיליתי את גודל מדרגתו המופלאה בהתגברות על הכעס.

בשעת השיעור נשאל רבינו לפעמים שאלות שונות. השואלים, תלמידי חכמים עצומים, היו שואלים כעניין. ברם, לפעמים היו שומעים מזדמנים,

שבאו באקראי ולא תמיד שמרו על רמה גבוהה של שאלות, ורבינו היה עונה להם בשיא הסבלנות.

לפעמים היה רבינו מחייך! היה זה כאשר השאלות הביאו אותו לידי התעוררות של כעס, וכדי להתגבר על הכעס היה כופה את עצמו לצד ההפוך ומחייך!

לפעמים כבר ידעו שומעי השיעור מראש מתי יבוא החיך הבא, לפי רמת השאלה שנשאלה, ולפי הסיכויים שהיא יכולה להביאו לידי כעס! הנהגה זו הייתה בשאלות רגילות, אך לפעמים היה רבינו חורג ממנהגו לגמרי, ומתחיל להסביר לשואל את כל הגמרא מהתחלה, מפרט את הפרטים השונים ומברר אצל השואל: "אתה מבין?".

אנחנו, שומעי השיעור, לא ידענו מה היה לו, אבל לאחר שעקבנו אחר הנהגתו, גילינו שכל אימת שחשש שהשואל יכול להיפגע ח"ו, או שנדמה לו עניין של פגיעה, היה עוזב את כל שומעי השיעור, ומתחיל לדבר באופן מיוחד לאותו אדם. להסביר לו הכל, עד שהיה נראה לו שהוא מפויס וקיבל את היחס הטוב והמתאים...

"הלא כתוב 'ולב אלמנה ארנין'!"

תלמיד רבינו, הג"ר יוסף שיינברגר שליט"א מספר: "באתי לשאול אותו שאלה הלכה למעשה, שפסק ההלכה היה יכול להפריע לאלמנה אחת. אף שפסק ההלכה היה ברור, התחבט רבינו בענין כמה וכמה פעמים, ואמר: 'איך אפשר להוציא כזה פסק הלכה ולפרסמו? הלא כתוב 'ולב אלמנה ארנין'! איך אפשר לפסוק כך? שמא תבוא אלי מחר ונשקול שוב את העניין'.

"היה זה דבר נדיר מאוד אצל רבינו. מעולם לא שמעוהו אומר לבוא אליו למחרת; תמיד היה פוסק כהרף עין וברגע כמימרה.

"למחרת אחרי השיעור ב'תפארת בחורים', אני רואה את רבינו שרוי בשמחה ובחדוותא, כולו מחוייך. בידו רמז לי לבוא אליו ואמר לי: 'הנה מצאתי פתרון להלכה, איך אפשר לקיים את ההלכה ויחד עם זאת לא לפגוע באותה אלמנה!'.

"מימי לא ראיתי את רבינו מאושר כל כך ושמח עד בלי די, כמו באותה שעה שמצא את הפתרון להלכה שלא תיפגע האלמנה..."

אין זו הנהגה ישרה

באחת הפעמים שהסכים רבינו לצאת מביתו כדי לסדר קידושין, הציץ בכתובה ומיד שם לב למה שאיש לא שם לב...

הראה את הכתובה ואמר: "סי איז נישט בסדר" ("זה לא בסדר"). אחד המחותרים מכונה בכתובה בשם 'הרב', ואילו המחותר השני מתואר בתואר ר'. "סי איז נישט קיין הנהגה!" ("אין זו הנהגה ישרה!")

בסיום פרק זה, העוסק במידות טובות, נציג מספר עובדות ונהגות מופלאות מפי נכד רבינו, הרה"ג רבי אריה אלישיב שליט"א:

מטבע חשובה ונהוגה

מחזה נפוץ הוא עד מאוד, לראות גבאי צדקה סובבים בבתי כנסיות ובבתי המשך בעמוד 9 <<<

זקני, הרה"ח רבי פנחס סוממער ז"ל, ביקש ממני שאכנס עמו אצל כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א. כשנכנס, אמר לו הרבי שליט"א: "ר' פנחס! התיישבו נא" תיכף ומיד נעתר זקני והתיישב, אך מיד לאחר כך קם במהירות...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד 'סאנטוב' ליקווד, על מנהיגי העדה

הרבי לאכול קודם התפילה. ניסו האנשים להניאו וטענו בפניו, שהלא כוונת הרבי היתה בוודאי רק כשמתפללים בשעה מאוחרת, "כדי שלא תרעב עד סוף התפילה, לא כן היום כשגומרים להתפלל מאוד מוקדם, וגם כבר כמעט לא נשארה שום חתיכת חמץ, בטח לא לזה נתכוון הרבי, ואל לך להטריח את עצמך לחפש איזו חתיכת חמץ".

השיב להם ר' מרדכי חנא על אתר, ואמר להם: "אל תבלבלו את ראשי! אתם מחזיקים את עצמכם לחכמים מחוכמים, אתם מעמיקים ובוחנים את דברי הרבי, לחשוב מה היתה הסיבה ולמה אמר לי להתנהג כך, ואתם מפרשים את דבריו שהתכוון לכך או לכך - אני איני יודע שום דבר - אם הרבי אמר שאני צריך לאכול - אז צריך לאכול! - על כן לא אגש להתפלל עד אשר אוכל כמצוות הרבי, בלי שום פירושים ורעיונות בכוונת הרבי!". ולא נרגעה רוחו, עד אשר מצא משהו לאכול כהוראת הרבי, ורק אח"כ ניגש להתפלל...

פעם ראיתי מהו חסיד אמיתי. לאחר נישואי גרתי לתקופה מסוימת בארץ ישראל, ופעם אחת הגיע לארץ זקני חורג, הרה"ח רבי פנחס סוממער ז"ל, שהיה מזקני וחשובי חסידי בעלזא, וביקש ממני שאכנס עמו עם קוויטל אל הקודש פנימה, אצל כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א. ואכן לבקשתו לא סירבתי ונכנסתי עמו. כשנכנס, אמר אליו הרבי שליט"א: "ר' פנחס! התיישבו נא!". תיכף ומיד נעתר זקני לבקשת הרבי והתיישב, אך מיד לאחר כך קם במהירות ונשאר לעמוד. כמה דקות אח"כ, אמר לו שוב האדמו"ר מבעלזא שישב, וכך עשה זקני תיכף ומיד והתיישב, אך מיד במהירות עצומה נעמד, ושוב נשאר לעמוד עד שיצאנו. בדרכו החוצה הסביר לי את הנהגתו, ואמר: "כשהרבי אומר לשבת, צריכים מיד לציית! - ואכן התיישבתי מיד, אבל איך אפשר לשבת אצל הרבי? - ולכן נעמדתי מיד..."

והנה דבר אחד צריך כל אחד לדעת, שזה שיש לאדם רבי ומנהיג - תכלית הדבר והמטרה היא, שצריך לילך בדרכיו וללמוד ממעשיו והליכותיו דרך חיים ותוכחת מוסר, ולא שייך לומר שעצם זה שיש לו מנהיג די, שכן כל הענין שאדם צריך שיהיה לו מנהיג, היינו 'מנהיג' - כשמו - שיהיה לו הרב למנהיג ומורה דרך בעבודת ה' - כי עיקר הנהגה הוא ללמוד ממנו איך לעבוד את ה' כראוי, וללכת בדרכיו בדרכי עבודתו ית"ש - עד כמה שאפשר. וידוע מה שאמר הבעש"ט ז"ע, על מה דאיתא בתנא דבי אליהו (רבה, פכ"ג): "חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי", שכן הדבר ברור שלא שייך להיות ממש כמו האבות הקדושים, אך לפיכך נאמרה הלשון 'יגיעו', שלפחות תהיה לו 'נגיעה' במקצת במעשיהם הטובים.

(לקט מתוך 'נועם שיח' מכון 'אפריון לשלמה' פרשת קרח תשע"ו)

"כי כל העדה קלם קדושים" (במדבר ט"ז, ג')

בפרשתנו מסופר שקרח טען למשה רבינו "כל העדה כולם קדושים". בביאור טענת קרח אמר מרן ה'חתם סופר' ז"ע בשם רבו הגאון רבי נתן אדלר ז"ע, שטענת קרח היתה, שאין צריכים לרבי ומנהיג שיורה את הדרך, שכן "כל העדה כולם קדושים" - כולנו יהודים קדושים ורבי'ס גדולים - וכמו שאפשר ללמוד מטלית שכולה תכלת, וכי יעלה על הדעת שנצטרך להטיל בה ציצית, והרי אם חוט אחד של תכלת פוטרת לטלית של מין אחר, כ"ש שכשכולה תכלת תפטור את עצמה.

והשיב לו משה רבינו שאין הצדק כדבריו, שכן באמת צריכים להטיל ציצית גם באופן שכל הטלית היא של תכלת, כי הגם שכולה תכלת, מ"מ אנו צריכים לחוט הזה של לבן לפוטרה. ומכאן נלמד שאפילו כשכל העדה כולם קדושים, מ"מ צריכים שיהיה להם מנהיג, וזה צריך שידע כל בר ישראל, שלעולם - לא משנה כמה שהוא גדול ופקח - צריך שיהיה לו רבי ומנהיג ומורה דרך... ובאמת, כל אחד שזכה להתקשר לרבי ומורה דרך, צריך לדעת שהוא צריך לבטל עצמו, ולקבל את דעתו של מורה דרכו בלא שום קושיות - וידע נאמנה שכאשר יאמר לו רבו, כך הוא רצון הקב"ה, והנה הלא ידוע שכל מה שנאמר בתורה הוא נצחי - והוא כדי שיבואו הדורות הבאים וילמדו אורחות חיים תוכחת מוסר, וכמו שידוע שהתורה נקראת בשם זה - 'תורה' - מלשון הוראה, שכן התורה היא מורה דרך לאדם, איך להתנהג בעבודת ה'.

פעם אחת סיפר מרן הרה"ק בעל 'ישועות משה' מוויז'ניץ ז"ע, שהחסיד החשוב הרה"ח ר' מרדכי חנא פוקס ז"ל, התפלל פעם בביהמ"ד בעיר ווילחוביץ, בעת שמרן הרה"ק בעל 'אמרי חיים' ז"ע כיהן שם כרב, ולאחר התפילה התעלף. לאחר שעוררוהו מעלפוניו, ניגש אליו מרן ה'אמרי חיים' ז"ע ואמר לו, שהוא גוזר עליו בגזירת מרא דאתרא שהוא חייב לאכול תמיד קודם התפילה, והוסיף ואמר לו: "אם אין אתה חפץ לקבל את דברי, אז בפעם הבא שתיסע לאבי הקדוש, בעל 'אהבת ישראל' בגרוסוורדיין, תשאל אותו מה לעשות, ותעשה כמו שהוא מצווך לעשות".

תיכף ומיד אחרי שה'אמרי חיים' הורה לו לשאול את ה'אהבת ישראל' מה לעשות, החליט לנסוע אליו, כי כשהמרא דאתרא אומר לנסוע, אז צריכים לנסוע מיד. כשהוא הגיע ל'אהבת ישראל' אמר לו ה'אהבת ישראל': "אם המרא דאתרא אומר שאתה צריך לאכול - אתה חייב לאכול, ואין אתה רשאי שלא לציית לדבריו!".

פעם אחת חל ערב פסח להיות בשבת, ובאותה שבת נהגו בני ישראל להתפלל מוקדם מאוד, כדי להספיק לגמור לאכול את החמץ קודם הזמן. ראו החסידים את ר' מרדכי חנא מתרוצץ אנה ואנה, ומחפש איזו חתיכת חמץ לאכול. כאשר שאלוהו החסידים למה הוא מתרוצץ, השיב להם ר' מרדכי חנא שהוא מחפש חתיכת מאכל לאכול לפני התפילה, "שכן כך ציווני

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הבחור ישב בעת לימודו בהיכל הישיבה על מקומו של המשגיח, מרן הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, ואת קליפות הגרעינים הניח בתוך הסטנדר של המשגיח... ויהי למחרת, בתפילת שחרית, מגיע רבי מאיר זצ"ל להיכל הישיבה, ופותח את הסטנדר, ממנו נופלות כל הקליפות...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על תוכחה וחינוך

שבמקום שהמשגיח ייגש אליו ויגער בו, הוא ישתפר בעצמו, ייקח את עצמו בידים, ויטיב את דרכיו.

עברה יממה נוספת, ובלייל שבת עוברים כל הבחורים ואומרים גוט-שאבעס למשגיח. בחברון, כך ידעו הכל, יש 3 מצבים אצל המשגיח; האחד, שהוא מחייך לבחור; השני - שהוא במצב בינוני, לא מחייך ולא כועס, ומבע פניו רגיל; והשלישי - שהמשגיח לא מתייחס לבחור כאלו הוא אינו קיים...

הבחור מ'מצב שלישי', שקיבל יחס של אי-יחס, ידע שהוא צריך להתחיל לארוז את החפצים, כי מתכוננים לסלקו מהישיבה.

גם הבחור שלנו היה בטוח, שהמשגיח יתייחס אליו במצב השלישי, דהיינו שלא יתייחס אליו כלל. מה הופתע להיווכח שהמשגיח לא רק שלא עשה

כך, וגם לא רק שהביט בו בפנים רגילות, אלא אף חיך אליו...

הנהגתו זו של רבי מאיר חדש עודדה מאד את הבחור, שאמר לעצמו - בשום שכל שאם המשגיח, היודע שאני הוא זה שהנחתי את הגרעינים, מתייחס אלי כך, הרי שהדבר מחייבני להמשיך וללמוד בהתמדה, ולשפר את דרכי.

ואכן, הבחור עלה והתעלה במדרגות התורה והיראה, עד שהפך לאחד מטובי הישיבה ומתמידה.

והנה הגיע יום חתונתו ויום שמחת-ליבו, שבו התכונן לעמוד תחת החופה. הוא ניגש לקבל ברכה מהמשגיח, ורבי מאיר תופס אותו ואומר לו:

"שמע נא ידידי החתן; אם אתה חושב ששכחתי מה שעשית לי

בזמנו, כשהנחת את הגרעינים בתוך הסטנדר שלי - ברצוני להודיעך שלא שכחתי... אבל דווקא ביום החשוב שלך הוא יום החופה, יש לי עצה טובה לתת לך - - -

"אל תחזור על השטות הזו גם בחיי הנישואין... אל תניח גרעינים בסטנדר של השווער, וגם לא בארונותיה ומדפיה של אשתך... כי אם תעשה כך, הם לא יתנהגו כמוני... אלא יעזבו אותך מיד, בלא שהיות..."

הבחור, כדרכם של בני-ירושלים, לא חשב פעמיים, ושאל את המשגיח מדוע 'סחב' את ההערה הזו עד היום, ולא אמר לו את הדברים לפני-כן, ברגע שגילה שהוא הניח את הגרעינים??

השיב לו רבי מאיר: "ראיתי בך שצדק לגדולות, וידעתי שהנך מבורך בכשרונות נמרצים ובכוח התמדה בלתי-נלאה. וידעתי גם ידעתי, שאם אעיר לך במקום אתה תפגע, והמרץ שלך ללמוד יפחת וילך, ולא רציתי לגרום לך את הצרה הזו.

"לכן דחיתי את הדבר עד ליום נישואיך, ועכשיו אני מזהירך כנ"ל, לבל תעשה את השטות הזו לבני משפחתך - - - ורציתי גם ללמדך, לקראת ימי הנישואין, שכאשר שותקים ולא מעירים רק מרויחים..."

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה', ויקרא, בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

"שְׁמַעו נָא בְּנֵי לֵוִי" (במדבר ט"ז, ח')

במצוות תוכחה אנחנו נפגשים, יותר מכל, במלאכת החינוך. כאשר רב או מחנך רואה את תלמידו שאינו צועד בדרך הנכונה, מוטל עליו להוכיחו, על מנת ליישר את דרכו. אבל, לא צריך להיות מחנך וותיק ומנוסה כדי להבין שמצוה זו של התוכחה, אינה מתקיימת תמיד באותה צורה, ויש מקרים שבכלל אי אפשר להוכיח את התלמיד.

אומנות החינוך היא לדעת את נפש החניך, ולהבין מתי, ואם בכלל, יש בכוחו לסבול גערה כלשהי. והיה, אם המחנך רואה ומבין שבמצב הנוכחי אי-אפשר להעיר לו, כי ההערה תפגום בהתפתחותו ובהתקדמותו בשלבי הסולם התורני, ברור שבמצב כזה אסור להעיר.

כלל זה, שהוא תנאי יסודי והכרחי בחינוך, עובר בעת האחרונה כחוט השני בכל הכינוסים החינוכיים המתקיימים במחוזותינו, תוך שימת דגש על כך שההערה שאינה במקומה או אינה בזמנה, עלולה להרוס לגמרי את נפש החניך. "את הסיפור הבא, שהתרחש לפני שנים רבות בישיבת 'חברון', שמענו מבעל המעשה", כך סיפר הגר"י זילברשטיין באחת מדרשותיו, "ואפשר ללמוד ממנו, עד כמה נזהרו אישי החינוך והמוסר בדור ההוא בענין הנ"ל".

כל הקליפות נפלו

אחד הבחורים המוכשרים בישיבה, התמיד בלימודו בליל שישי, עד שעה מאוחרת. בשלב מסוים הוא הרגיש צורך להתפרק מעט, אבל כיון שלא רצה לצאת מבית המדרש, החליט לפצח קצת גרעינים באמצע הלימוד.

הבחור ישב בעת לימודו בהיכל הישיבה על מקומו של המשגיח, מרן הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, ואת הקליפות הניח בתוך הסטנדר של המשגיח... כיון שהיה מדובר בכמות גדולה, התמלא חלק נכבד מחללו של הסטנדר בקליפות הגרעינים של הבחור. בתום הלימוד, קם מיודעינו מהמקום, ולא טרח לפנות את הקליפות מתוך הסטנדר.

ויהי למחרת, בתפילת שחרית של יום שישי, מגיע רבי מאיר זצ"ל להיכל הישיבה, ופותח את הסטנדר, ממנו נופלות כל הקליפות... המשגיח תפס מיד מה קרה כאן, וכיצד הגיעו הקליפות אל הסטנדר שלו, אבל לא ידע מי עשה זאת.

בליל שישי הבא, החליט המשגיח להציץ לבית המדרש, ולראות מי יושב על מקומו. הוא אכן עשה זאת, וראה את הבחור, והבין שהוא-הוא זה שהטיל את הקליפות.

במקביל, גם הבחור הבחין בכניסתו של המשגיח להיכל הישיבה, ותפס שר' מאיר עשה זאת כדי לבדוק מי-הוא-זה ואי-זה-הוא שלא התבייש להעמיס את הגרעינים בסטנדר שלו...

הבחור, שמלבד היותו כשרוני, ניחון גם בשכל ותבונה, החליט, אפוא,

נוכחתי פעם בראיה למרחוק שמלווה את מוצא פיהם של חכמי ישראל. כאשר נכנסתי למעונו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצ"ל, עם אברך שתכנן להקים ישיבה. הרב שטינמן אמר: "נו! הלוואי שיהיו לך חמישה עשר בחורים!..."

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הרי בדיוק בשביל מטרה זו העמידו אותי כאן למעלה על משמתי, בשביל שאוכל להתרועע על סכנות שאתה מלמטה אינך מסגל לראות!..."
זהו הדמוי בין תלמיד חכם למגדל. אחת המעלות שאמרו חז"ל על החכם הוא: "איזהו חכם? הרואה את הנולד!" (אבות ד', א'), כי הכישרון שנותן לחכם את היכולת להנהיג ולהדריך את הכלל ואת הפרט, זוהי הראיה למרחוק. אין הוא צריך לטפס על מגדלים כדי לחזות למרחוק. עצם הדבר שעלה והתעלה במעלותיו על פני שאר העם, ראייתו אף היא מאותה מעלה גבוהה בה הוא עומד, כאותו צופה העומד על המגדל.
כמדומני שלא חסרים מקרים להדגים נקודה זו, על אנשים שהתייצבו בפני גדולי וחכמי התורה, ושטחו בפניהם בעיה פלונית עמה התמודדו או בקשו עצה, והתשובה שקבלו הפעימה את חושיהם. קליעתם למטרה הוכיחה מאוחר יותר כמאה עדים, על ראייתם למרחוק.

כמה פעמים התריעו גדולי התורה בבעיות שהתעוררו בענייני הכלל והפרט, כאשר בשעת אמירתן, רבים עמדו משתוממים על מה הרעש הגדול הזה, ולאחר תקופה נוכחו לראות עד כמה היו הדברים נכונים ומדויקים להפליא. זאת כאמור משום שבמעמדם הרם, עיניהם צופיות למרחוק, בדומה לאותו צופה העומד על מגדל.

'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה'

הרבה פעמים אנו עומדים סמוך לתלמיד חכם, ונדמה לנו שאנו רואים את פני הדברים כמו שהוא רואה. אנו טועים לחשוב שההסתכלות שלו דומה להסתכלות שלנו. אך למעשה הוא בבחינת 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', מהעמדה הגבוהה שלו הוא רואה למרחקים, וצופה בדברים שאנו, במעמדנו הדל על הקרקע, לא מסוגלים לראות ולהבחין.

רבו העובדות והאגדות המופלאות על הראיה החדה למרחוק של גדולי התורה בדורות הקודמים, שבעיניהם הטהורות הצליחו לכוון לאמת במבט אחד חטוף, לראות הכל במוחש, ופעמים אף ראו צורך להתרועע על כך, ואכן למפרע התברר, שככל שאמרו לא נפל מדבריהם ארצה, נזכיר אחדים מהם:

מרן הרב מברסק, הגרי"ז הלוי סולוביצקי זצ"ל, התבטא תקופה קצרה לאחר שהוקמה כאן מדינה יהודית: "כאשר אבי [מרן רבי חיים מברסק זצ"ל] תאר כיצד יראה המצב כשיקמו כאן יהודים מדינה, הוא תאר זאת בצורה כל כך מדויקת, כפי שמתרחש היום למול עינינו, עד שהיה נדמה למי שלא הכירו, כאלו עשה כאן סיור מודרך קודם שתאר את תאורו..."

שמעתי מהגאון החסיד רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, רב בית הכנסת דחסידי סוכטשוב בבני-ברק, שבזמנו היה רב מסוים שהגיע ארצה בקול רעש גדול, וסחף אחריו המונים. רבים מבני התורה באו לשבת במחיצתו. באחד הימים בקש מרן ה'חזון איש' זצ"ל מרבי שמואל צבי, אם יאות להתלוות אליו, שכן ברצונו לתהות על קנקנו של אותו רב. ה'חזון-איש' עבר סמוך לבית מדרשו, הציץ לרגע קטן על פניו, משראהו הגיב בביטול: "סי גאר ניט..." [זה כלום... אין בו ממש...].

ואכן לא עברו ימים רבים עד שהתגלה קלונו ברבים, הסחף אחריו ירד, וכולם עזבוהו. עד כדי כך שהיו בושים מלהכנס לבית מדרשו...

"וְהָיָה פֶּה מִטָּה אֶהְרֶן" (במדבר י"ז, כ"ג)

דברים נשגבים במיוחד בענין אמונת חכמים, והחובה המוחלטת לציית לדברי הזקנים שבדור, כתב איש האלקים רבי משה חאגיז - בעל 'משנת חכמים', אשר בעל ה'נודע ביהודה' בהסכמת ספרו כתב אודותיו: "רב תנא הוא כחד הראשונים!"

לשונו היא לשון חדה ונוקבת, ונצטט כאן את עקרי הדברים: "...דזה כלל גדול אצל אמונתנו אמונת ישראל, דבאמונת החכמים הכל תלויה בה ולעולם הזקנים מעמידים את ישראל... אימתי ישראל עומדים - כשיש להם זקנים שנאמר: 'שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך', שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל... ואם תראה מי שמפקפק בדבריהם ואין לבו שלם עם כל היוצא מפיהם, ואפילו שיחה קלה, יהיה בעיניך ככופר בכל התורה כולה" (משנת חכמים, מעלה כג אות שמו).
שלמה המלך אומר בשיר השירים (ח'), "אני חומה ושדי כמגדלות". דורשים חז"ל (פסחים פז, א): "אמר רבי יוחנן: אני חומה - זו תורה, ושדי כמגדלות - אלו תלמידי חכמים".

יש להבין, לכאורה, את מהות הקשר בין 'תלמיד חכם' ל'מגדל'.

הגאון רבי יעקב ישראל ביפוס שליט"א, מחבר סדרת הספרים הנודעת 'לקח טוב', שח את ששמע בענין זה לפני עשרות שנים, מהגאון רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, רבה של אנטוורפן, שעמד בדבריו על נקודה זו של 'אמונת חכמים', והשמיע הגדרה קולעת לבאר את השייכות בין 'תלמיד חכם' ל'מגדל'.
כה היו דבריו:

בשנים עברו, כאשר רצו להסתתר מהאויב, היו בונים מבצר גדול וגבוה, בתוכו היו מתבצרים פלוגות חיילים גדולות וכן נשק רב. כך היו הכוחות מתרכזים וחולשים על גזרה שלמה.

אך מבצר, עם כל החוזק שלו, עדין חשוף הוא למתקפת פתע. גם הוא אין בכוחו להועיל במקרה שבאה לפתע פלוגה גדולה מחיילי האויב, ומקיפים אותו מכל עבר כדי לחדור לתוכו. בשביל להתמודד עם תופעה כזאת, בונים מגדל גבוה בפאתי המבצר, ומעמידים בו צופה קבוע שמתצפת למרחוק, ובמידה ומוזהא קבוצה גדולה שמתקרבת, הוא מתרועע על כך ליושבי המבצר, ועד שהיא מתקרבת החיילים כבר עומדים דרוכים ומוכנים להלחם עם האויבים.

נתאר לעצמנו, שכאשר עומד הצופה למעלה ומתרועע על סכנה מתקרבת, ציץ מישוה למטה בין חרכי המבצר ויצעק לצופה: "מצטער, אינני רואה דבר! אינני מבין על מה אתה מתרועע!". בודאי ישיב לו הצופה: "שוטה שכמוך!"

במקרה אישי נוכחתי פעם, בראיה למרחוק שמלווה את מוצא פיהם של חכמי ישראל. כאשר נכנסתי למעונו של מרן ראש הישיבה הגר"ל שליט"א זצ"ל, עם אברך שתכנן להקים ישיבה קטנה בעיר מודיעין-עילית. הרב שטינמן הגיב בפליאה: "מסופקני אם אכן הישיבה תצליח כעת, היות וכבר תם זמן הרישום, וזה קצת מאוחר לשנה זו". האברך השיב שאין כוונתו לפתוח השנה ישיבה ליותר מחמישה עשר בחורים... חיך הרב שטינמן והשיב: "נו! הלוואי שיהיו לך חמישה עשר בחורים!..."

בסופו של דבר, לאחר מאמצים רבים הצליח הלה לגייס לשורות הישיבה ארבעה עשר בחורים בלבד! בדיוק כפי שחזה מרן ראש הישיבה. והיה לפלא!

עובדות אלו הן מעט וזעיר מעובדות רבות לאין סוף, הממחישות בפנינו יסוד אחד: חכמת התורה והקדושה האופפת את גדולי התורה, מקנה להם את הכושר ואת היכולת לראות למרחוק בכל שטח שהוא, בענייני הכלל ובענייני הפרט, בענייני ממון ובענייני פרנסה, בענייני בריאות הגוף ובריאות הנפש.

התורה מרוממת את האדם לפסגות, וכשזוכה לרכוש את חכמת התורה ולהיות תלמיד חכם במהותו, מדרגתו הוא רואה דברים שאנו איננו מסוגלים לראות מכאן.

(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

השיב האברך שאין כוונתו לפתוח השנה ישיבה ליותר מחמישה עשר בחורים... חיך הרב שטינמן והשיב: "נו! הלוואי שיהיו לך חמישה עשר בחורים!..."

סיפר לי אחד מתלמידי המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטין זצ"ל, כי לאחר נישואיו נקלע לחובות של כשלושת אלפים לירות. סכום לא קטן בימים ההם, וכמובן שהחובות העיקרו עליו מאד.

באותם ימים הגיעה לפתחו הצעה לסחור בקרקעות, על ידי קניית קרקע בשתפות עם רבי יעקב שניידמן זצ"ל. לדברי הסוחרים המבינים בתחום, עסקה זו היתה יכולה להכניס לו רווח גדול מאוד ולמחוק את חובותיו לגמרי. קודם ביצוע העסקה, נכנס אל רבו המשגיח רבי יחזקאל זצ"ל, לטול עצה ולשמוע את חוות דעתו אודותיה. המשגיח ביקש לדעת אם יש לו במזומן את כל הכסף שהוא מעונין להשקיע, או שמא צריך ללוות בשל כך? משהשיב לו הרב רוזנבלט, שאכן אין לו את הכסף אלא שהוא מתכנן לטול הלוואה, הביט בו המשגיח בעיניים חריפות, והרעים עליו בקולו שלוש פעמים: "וכי רוצה אתה להיות בכלל 'לווה רשע ולא ישלם'!..."

כמובן שלאחר דבריו החרפים שלא השתמעו לשני פנים, נמנע הלה מסגירת העסקה, והרעיון התבטל לגמרי.

לאחר ימים ספורים, עברה החלטת ממשלה להציף את השוק בקרקעות, והקונים הפסידו בשל כך סכומים עצומים, עד שחלקם אף נותרו ללא קורת גג, ואילו אותו תלמיד שהשכיל לטול עצה מן הזקנים, והבין שהם בשל קדושתם ותורתם רואים למרחוק, לא נכשל.

<<< המשך מעמוד 1 | מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א

אם לא, שום דבר לא יקרה אם הם יהיו מעט טרודים בה". הגאון רבי בנימין פוברסקי שליט"א, שמע מאביו מרן הגר"ד שליט"א: "הייתי בא הרבה לביתו של רבי גרשון, ואמנם תמיד קיבלה אותנו הרבנית בחום ובלבביות ורצתה שיהיה לנו נעים ושנרגיש 'היימיש', אך מרבי גרשון עצמו תמיד פחדתי. רבי גרשון זה בשביל לדבר בלימוד, לא בשביל לשבת בביקורים. יש לי פחד ממנו".

לפני שנים אחדות אמר מרן הגר"ד שליט"א, בדרשתו באחת השמחות, כי לא ראה מימיו אישיות כה מיוחדת ומרוממת כמו אביו של מרן שליט"א, רבי צבי יהודה זצ"ל. והוסיף: "אצל בניו רבי גרשון ורבי יעקב רואים כמעין זה, כזו נקיות! היכן מוצאים דבר כזה?".

מספר הגאון רבי חיים מאיר שטיינברג שליט"א, כי פעם הגיע לישיבה הקדושה לשמוע את שיעורו של מרן שליט"א במסגרת 'ירחי-כלה', וכשעלה במדרגות הישיבה פגש בו מרן שליט"א ושאלו: "מה אתה עושה כאן?". נענה רבי חיים מאיר שבא כדי לשמוע את השיעור של ראש הישיבה, אמר לו מרן שליט"א בביטול: "ממני אין לך מה לשמוע, תבוא מחר לשיעור של רבי בערל, אז יהא לך מה לשמוע".

אחד התלמידים מספר לנו, כי נקרא אל מרן שליט"א בבין הזמנים ניסן תשס"ז, ומרן שליט"א ביקשו לדאוג לכך שהחזן בישיבה לא ימתין לו לחזרת הש"צ. התלמיד שאל מדוע? ומרן שליט"א השיב: "דבר ראשון, זה עושה לי לחץ. דבר שני, הרי מעולם לא חיכו לי. פעם היו מחכים לרב מפוניבז', לרבי שמואל וויזבסקי, הרב שך, רבי דוד, היום שיחכו לרבי בערל!..." (מפי רבי י. ג.).

(מתוך החוברת 'אדיר במלוכה')

לאחר ימים אחדים, רבי ברוך דוב דיסקין אמר לאחד מידידיו, את תורף הקושיא ששמע את הגר"ד פוברסקי שואל את מרן שליט"א ואת התירוצים הנפלאים שהשיב לו עליה. אותו ידיד ניסה לאחר כחודש לעשות ניסיון כל שהוא. הוא פנה למרן שליט"א ושאל את אותה שאלה וציפה כי מרן שליט"א ישיב לו את אותם תירוצים, אך מרן שליט"א הגיב: "זה באמת קושיא. צריך עיון".

ניגש מאן דהו למרן שליט"א ושאלו: "הרי לרבי בערל ראש הישיבה, השיב תירוצים נכוחים על הקושיא ההיא? ומדוע לשואל השני אמר שזו קושיא?". השיב מרן שליט"א: "רבי בערל זה משהו אחר לגמרי, הוא כבר למד את הסוגיא הרבה פעמים, הוא מכיר את הסוגיא היטב על בוריה, אם הוא שואל כזאת שאלה הוא צריך לקבל תירוץ. אבל בחור שלומד עכשיו את הסוגיא פעם ראשונה, מותר לו להישאר בקושיא, הוא לא מוכרח לקבל תירוץ על כל קושיא, אדרבה, יהיה לו על מה לחשוב מעט בדרך, לפני השינה, בחדר אוכל..."

מעין זה סיפר גם הגאון רבי משה דוד ליפקוביץ שליט"א, שכאשר נסע מרן שליט"א בחברת ראשי הישיבה להנחת אבן הפינה לישיבת 'גרודנא' באשדוד, במהלך הנסיעה הציג מרן ראש הישיבה הגאון רבי מרדכי שלמה ברמן זצ"ל, שאלה בפני מרן שליט"א, ומרן שליט"א השיבו בטוב טעם ודעת. למחרת הלך אחד הבחורים לשאול את מרן שליט"א את אותה השאלה, ואמר לו מרן שליט"א: "א' גוטע קשיא, צריך לחשוב על תשובה". הבחור הרחיב עוז ושאל את מרן שליט"א: "הרי יש לכם תשובה ערוכה על כך". "אמת", השיב מרן שליט"א, "אך התשובה מיועדת עבורי, אך לבחורים לא אמור להיות להם תשובה. או שהם יתעוררו לה לבד, ואז זה מצויין, אך גם

יש לכם שאלות על הנלמד ב'דף היומי בהלכה'?

רבי י'קו השיעורים של 'דרשו' ממתנים לכם עכשיו בשלוחה 8

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

רבי יהושע ליב דיסקין מסכים לברך. הוא עוצם את העיניים ואומר: "רעבצין איזנבך, זייט געזונט, תהיי בריאה. לא יכולה להיות ברכה יותר יפה מזו". אומרת לו סבתא איזנבך: "כבוד הרב, אני מבקשת ברכה טובה, ואתה מגבב לי ברכה כזו?"

רבי אליעזר יודקובסקי, על נסיונות וכוחה של מצוה אחת

"גיט שבת!", היא עונה. "תודה שבאת, אם אתה כבר פה - תן לי ברכה!". רבי יהושע ליב מסכים לברך, בודאי. הוא עוצם את העיניים, ואומר: "רעבצין איזנבך, זייט געזונט, תהיי בריאה. לא יכולה להיות ברכה יותר יפה מזו!". אומרת לו סבתא איזנבך: "כבוד הרב, אני מבקשת ברכה טובה, ואתה מגבב לי ברכה כזו?"

כאן נכון לציין, שהיא היתה אז בת מאה ושלוש. היא סבלה מבעיות בלב, מסוכר גבוה, מבעיות במערכת העיכול, מפצעי לחץ, ומעוד בעיות בריאות מאד לא פשוטות.

על כן תמה רבי יהושע ליב: "אני מברך אותך שתהיי בריאה, האם לא טובה

הברכה הזאת? מה יותר טוב מזה?"

ובכל זאת הבין רבי יהושע ליב, שאם הסבתא לא מתווכחים. "את צודקת במאה אחוזים", אמר לה. "אני מברך אותך, שתהיה לך נחת מכל יוצאי חלצין!".

יכולה להיות ברכה יותר חשובה מזו? הוא נותן לה ברכה שכולם יכלו בדרך ה', לא יכולה להיות נחת יותר גדולה מזו!

אמרה לו: "כבוד הרב אתה עושה ממני צחוק? ביקשתי ברכה טובה!".

אמר לה: "ברכתי שתרווי נחת מכל יוצאי חלצין. את יודעת כמה זה חשוב? הגמרא אומרת, שקשה תרבות רעה בביתו של אדם, יותר ממלחמת גוג ומגוג. מלחמת גוג ומגוג היא הקשה שבכל המלחמות ובכל הפורענויות, ותרבות רעה בבית - קשה ממנה. אני מברך אותך, שלא תהיה ח"ו - תרבות רעה, אלא תהיה לך נחת גדולה מכולם!". הוא רואה שסבתא איזנבך עדין איננה מרוצה. "את יודעת מה - הגידי לי באיזו ברכה את רוצה שאברך אותך?".

אמרה לו: "רב'ה, תברך שאני אזכה לאריכות ימים ושנים!".

אשה בת מאה ושלוש, עם כל כך הרבה צרות, עם כל כך הרבה בעיות בריאות, והברכה שהיא

מבקשת - שתזכה עוד לאריכות ימים ושנים...

ר' יהושע ליב משתומם, ואומר לה: "את כל כך נהנית מהחיים האלה, שכל מה שאת צריכה זו ברכה לאריכות ימים ושנים? המשנה אומרת באבות: 'בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם'. הגעת לגיל הזה, וכל מה שמענין אותך זה לחיות עוד כמה שנים?".

אמרה לו סבתא איזנבך: "כבוד הרב! מלאכים ושרפים ואופנים עומדים רבבות שנים, כדי לומר פעם אחת 'קדוש' לפני הקב"ה. מישהו עמד בתור לקופת חולים במשך שעה? תראו איזו מהומה נהיית. הם עומדים רבבות שנים להגיד 'קדוש' לקב"ה, וכדאית להם הצפיה הזאת!".

המשיכה הסבתא והסבירה: "כמעט כל השבוע אני לא יכולה להגיד תהילים או כל דבר שבקדושה, כי אני לא מספיק נקיה, ואדם שאינו נקי אסור לו לומר דברי תורה. אבל פעם בשבוע מגיעות הנה המתנדבות מהשכונה, והן מרימות אותי לאמבטיה, רוחצות אותי ומחליפות לי את כל הבגדים. הן מושיבות אותי על הכסא ומביאות כוס תה ולימון, ובהזדמנות הזאת אני עושה ברכה: 'ברוך' - מקור הברכות, 'אתה' - יש לנו הזכות להגיד לה 'אתה', המשך בעמוד הבא <<<

"כי שקר הוא לך" (במדבר י"ח, ל"א)

הגמרא (ברכות יד ע"א) אומרת: "אמר רבי זירא, כל הלן שבעת ימים בלא חלום - נקרא רע". אם עבר שבוע ימים ולא חלם חלום רע - זה נקרא רע. מדוע? מה לא טוב בזה? הוא הרי ישן בטוב ובנעימים...

התשובה היא: זה רע, כי לא מדקדקים איתו ולא מעוררים אותו. הקב"ה אומר, כביכול - אני לא רוצה איתו שום עסק, שימשיך לישון בשלוה.

למי נותנים להתמודד? למי נותנים משקלות הרמה? - למי שרוצים לראות אצלו חיזוק של השרירים. מי שכבר מנוון, ולא נראה שיש לו איזשהו סיכוי להתחזק - לא נותנים לו להתמודד. אין סיכוי שיגיע לשום דבר.

בימי חורף קרים מדברים על 'גובה הגלים'. כשאומרים שגובה הגלים חמשה מטרים, שישה מטרים - הגלשנים המקצועיים מתחילים לשמוח. זה הזמן לקחת את הגלשנים ולרדת לים.

תגיד לי, אתה שפוי? אם גובה הגלים מזנק לרמה כזאת, השאר בבית, הכנס מתחת לשמיכה ותישן בנחת!

אבל לא! כל גלשן מתחיל יודע, שהזמן לגלוש והזמן להצליח בגלישה, הוא דוקא כשהגלים גבוהים. אם יש גל עלוב של מטר בלבד או של שני מטרים - זה לא הזמן לגלוש. זו לא התמודדות.

כאשר הגלים גבוהים - אז הגלשן הולך להתמודד, לבחון את היכולות שלו.

נסיונות ניתנים לאנשים שיכולים לעמוד בהם. הנסיונות מוציאים מן הכח אל הפועל את היכולות ומחזקים את האדם.

כל היסורים שווים - עבור

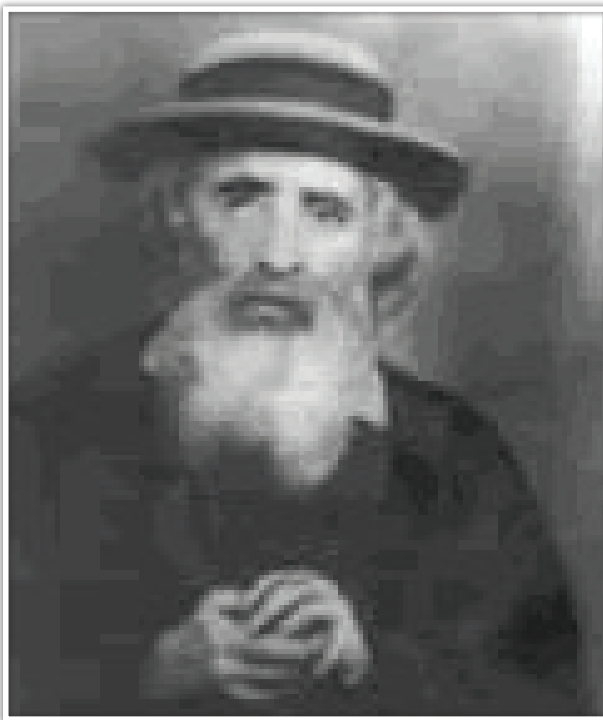
ברכה אחת!

יש סיפור מדהים על הסבתא איזנבך [משפחת איזנבך, היא אחת המשפחות הגדולות ביותר בירושלים. אמרו על סבתא איזנבך, שהשאירה אחריה כאלף צאצאים]:

רבי יהושע ליב דיסקין, רבה של ירושלים, היה רגיל לעשות בשבת סיבוב של חסד בירושלים. מנהגו היה לעשות ביקור חולים אצל שני סוגי אנשים: הסוג אחד - אלה שהחולי שלהם היה רוחני. לא היו באים לבית הכנסת. רבי יהושע ליב היה בא אליהם ומברכם במאור פנים: "שבת שלום! שבת שלום! מה נשמע? איך הבריאות של כבודו?". מחמת ביקורים אלו, אנשים היו חוזרים ומתקברים לבית הכנסת ולקיום מצוות.

סוג אחר היה ביקור חולים כפשוטו, אצל אנשים שסבלו מבעיות בריאות. הלך רבי יהושע ליב ב'מאה שערים', ירד שלוש מדרגות ונכנס לכרך של סבתא איזנבך.

"גוט שבת!", אומר רבי יהושע ליב דיסקין לאשה הישישה.

ה' - "אדון הכל היה הווה ויהיה. 'אלקינו' - תקיף ובעל הכוחות כולם, 'מלך העולם שהכל נהיה בדברו'!
 "כבוד הרב, האם לא שווה לעבור את כל היסורים הנוראים האלה כל השבוע - פצעי הלחץ, הסוכר והבעיות בלב, ושאר החלאים הקשים, כדי לברך ברכה? לא פעם אחת ברבבות שנים, אלא כל שבוע אני זוכה להגיד תודה לאלוקים על כוס התה שמביאים לי!"
 רבי יהושע ליב פרץ בבכי, ואמר: "אוי, כמה הסבתא צודקת!"
 האם כך אנחנו מרגישים, כשאנו קמים מגמרא אחרי שעתיים של לימוד? כמו הסבתא איונבך?
 כל אחד יודע מהי מילה אחת של תורה, ששקולה כנגד תרי"ג מצוות! בדקה אפשר להגיד מאתיים מילים. אתה קם מסדר א', אתה קם משיעור, אתה קם מסדר ב', ואינך רוקד מרוב שמחה - "תודה רבה לאלוקים שנתת לי את היום

הזה?"!

אם אינך מוצף שמחה גדולה - משהו אצלך לא לגמרי בסדר...
 ה'חזון איש' אומר: אם אדם מוצא ברחוב מרגלית, ששווה עשרת אלפים דולר, ואינו מחייך בשמחה, יכולות להיות לכך שלוש סיבות אפשריות: א. משהו תפוס לו בשריר של הפה, ומשום כך אינו יכול לחייך. ב. הוא לא יודע שזו מרגלית יקרה מאד. ג. יש לו 'שריטה' במוח והוא לא יודע שום דבר... אפשרות אחרת לא יכולה להיות.
 אם אתה קם מתפילה טובה שהתפללת לקב"ה, אם אתה קם מלימוד טוב שלמדת הבוקר הזה, ואינך מרגיש שמחה גדולה של מצוה - 'הצלחתי! עשיתי מה שמלאכים לא עושים ברבבות השנים!'...

(מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב')

<< המשך מעמוד 3 | מרן רבנו יוסף שלום אלישיב זיע"א

הקיצור שלט ביד רמה, לא היה זמן ללחץ מיותר ולהסברים טרחניים. כל שאלה נשאלת בתכלית הקיצור, והתשובה שנשקלה בפלס דעת תורה, נאמרת אף היא במילים ספורות.
 הזמן הקצוב לכל אחד שהגיע בזמן קבלת קהל, היה מצומצם ומדוקדק. יחד עם זאת, רבינו לא סילק איש מחדרו. תפקיד זה נטלו על עצמם אנשי הבית, לתועלת השואלים הרבים, כדי שלא ישרור חוסר סדר, ושיוכל כל אחד להיות בקודש פנימה בזמנו הקצוב לו.
 יוצאים מן הכלל היו האנשים שרבינו זיהה במבטו שהם קשי יום. אליהם היה מתייחס באורך רוח מופלג, כאילו כל הזמן שבעולם עומד לרשותו. כשהיה נכנס לחדרו איש מסכן, או שאינו מקובל כל כך בחברת בני אדם, ובפרט אם היה מגמגם בלשונו, היה רבינו עוזב הכל, ושומע בשיא הסבלנות את שאלותיו. לפעמים היה הדבר לוקח זמן רב, עד שהיה הלה מסביר את אשר רוצה.
 אף לאחר שהשיב רבינו את תשובתו, היה מברר אם הבין היטב את תשובתו, ואם ראה שאותו יהודי לא הבין דיו את התשובה, היה חוזר ומסבירה פעם אחר פעם בפרוטרוט, עד שראה על פניו שנחה דעתו.

בלי תורה אין מידות טובות

בהזדמנות אחת נשאל רבינו אודות ציווי חז"ל "הנושא אשה יבדוק באחיה". מהו הענין שצריך לבדוק?
 אמר רבינו: "מידות טובות!"
 שאלוהו: "אם אחי המדוברת אכן מוכרים כאנשים בעלי מידות טובות, אך אינם עוסקים בתורה, מה דינם?"
 אמר רבינו: "בלי תורה אין מידות טובות!"

(מתוך הספר 'גדולה שמושה')

מדרשות בין המתפללים, ומזכים אותם במצוות צדקה. זמן תפילת שחרית הוא זמן מעולה בעבור 'גבאי צדקה', עליהם נאמר: "המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע".
 דרך בני אדם, לייחד מטבעות קטנים ולתיתם לגבאי צדקה הסובבים בין המתפללים.
 אלא שאצל רבינו, ענין נתינת הצדקה בתפילת שחרית היווה עסק שלם ונכבד מאוד.
 הוא ייחד בעבור זה מחשבה רבה.
 רבינו דאג להצטייד לפני התפילה בממון, פרט שטרות גדולים למטבעות של חמש ש"ח או עשר ש"ח, וכל גבאי צדקה שפקד את מקומו, קיבל הימנו נתינה הגונה.
 רבינו הקפיד שלא לפטור את גבאי הצדקה במטבעות קטנים של מה בכך, אלא כל נתינה הייתה נתינה של מטבע חשוב.
 פרט לעצם הנתינה, השקיע רבינו מחשבה רבה בעסק הצדקה; זכר את מראם של גבאי הצדקה, שפקדו את בית מדרשו פעם או פעמיים בשבוע באופן קבוע, וכשקרה שאחד מגבאי הצדקה לא היה מגיע ביומו הקבוע, התעניין רבינו לאחר התפילה ושאל: "פלוגי עם הזקן הלבן המהודר, שמגיע לכאן פעם בשבוע, היכן הוא? זה עידן שלא ראיתיו!", או "פלוגי שמראהו כך וכך, שהיה מגיע לכאן לעיתים קרובות, מדוע אין רואים אותו? מה שלומי? האם הוא חש בטוב?"
 זהו מבט מחודש על מצוות צדקה, איך מקיימים אותה בתכלית הדקדוק וההידור.

יחס מיוחד לקשי יום

ידוע ומפורסם בעולם, שזמנו של רבינו היה מצומצם בתכלית. משטר

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלבתי, אקטואלי ומרתק.
 עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
 בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**
הניוז היומי של דרשו.

"כשאת תבואי לעולם העליון", אמר מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד ז"ע: "א: 'ישאלו אותך: 'מה עשית בעולם?' תשיבי: 'עמדתי לימינו של תלמיד חכם'. ואז יגידו לך: 'על איזה תלמיד חכם את מדברת? לא חסיד, לא גאון'. ואז תשיבי: 'זכי הייתי עורכת בחינות לצדיקים ולגאונים?'. ומה יאמרו לך שם? 'את צודקת! מקומך בגן עדן!'"...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על המידות הטובות שנדרשות לאדם

להתהדר ולהחשיב את עצמו למשהו. שומה עליו להרגיש שמדיליה לית ליה מידי, וכל מה שיש לו - מאתו יתברך הוא! הכתוב אומר (דברים ד', ל"ה): "כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו" - אם אדם מרגיש את עצמו ל"יש", שיש לו משהו מדיליה, הרי הוא פוגם ב"אין עוד מלבדו"!

הנפילה של רבים וטובים, היא בזה שייחסו לעצמם איזשהו "יש", חשבו שמגיע להם משהו. המרגלים חשבו שהם משהו, הם "נשיאים", ואם יכנסו לארץ הם עלולים לאבד את ה"משהו" שלהם. קרח חשב שהוא משהו. "שני לעמרם". "מגיע לו" להיות נשיא. המחשבות הללו הפילו אותם. לו היו חיים את ה"אין עוד מלבדו", ומודעים להיותם "פקידים" שיעודם למלא את התפקיד שיעיד להם בעל הבית, לא היו נופלים כפי שנפלו.

זוהי עבודת המידות. להרגיש שאני "אין". גם אם הקב"ה מינה אדם לתפקיד חשוב, בעל השפעה רחבה, וניתן לו עשר רב - עדין עליו להרגיש "אין"! עליו להרגיש שהוא בסך הכל "צינור", וככל שהצינור ריק יותר, חלול יותר - כן עובר בו שפע רב יותר מ"אין עוד מלבדו". ואם מכניסים בתוכו משהו מן ה"יש" - זה יוצר "סתימה" בצינור! והסתימה חוסמת את זרימת השפע העובר דרכו!

המרגיש "אין" - הוא המרוויח

מספרים על בעל אחד, שהגיע לביתו וראה שם אי סדר גדול. הרגיה אותו במיוחד הרצפה המלוכלכת. כיון שהסבל הזה היה אצלו סבל מתמשך, החליט ללכת להתייעץ עם מרן ראש הישיבה, שר התורה ועמוד היראה, חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל. אולי כדאי לו לגרש את אשתו ולהפסיק לסבול.

כשפתחו לו את הדלת הוא כמעט התעלף: חכם בן ציון עומד עם מכנסים מקופלים כלפי מעלה, נועל נעלי בית לרגליו ושוטף את הרצפה... כשראה זאת - ברח מהמקום. הוא לא שאל את הרב כלום. 'סטירת הלחי' שחטף היתה עבורו התשובה הטובה ביותר לשאלתו וללבטיו... אתה רואה שהרצפה מלוכלכת? מה הבעיה? קח מקל שטיפה ותנקה! פעם פעמיים תנקה לבד, בפעם השלישית האשה תצטרף ותנקה איתך ביחד, ובהמשך היא כבר תנקה לבד... אם תושיט יד לעזרה - הכל יבוא על מקומו בשלום... אבל כדי להושיט יד צריך האדם לעבוד על מידותיו ולהרגיש "אין"! מי שמרגיש שהוא "יש" יתנהג בגישה שזה 'לא מתאים' לו, והתוצאות עלולות להיות הרסניות.

בזכותך יכניסו גם אותי לגן עדן!

מרא דארעא דישאל, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, היה אומר תדיר לאשתו: "מי שיכניס אותי לגן עדן - זו רק את!". "אתה מרבה לתת לי מחמאות שאינן מגיעות לי!", נהגה להשיב לו. "אולי תסביר לי מדוע לדעתך תהיה זו אני? וכי אין לך מספיק זכויות משל עצמך להיכנס לגן עדן? ובמה מוסיפה אני לענין?". "כשאת תבואי לעולם העליון", הסביר, "ישאלו אותך: 'מה עשית בעולם?' תשיבי: 'שרתתי גאון עולם. עמדתי לימינו של חסיד, תלמיד חכם'. ואז יגידו

המשך בעמוד הבא <<

"פי כל העדה פלם קדשים ונתתם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג') פרשתנו, פרשת קרח, היא השניה מתוך שתי פרשיות, המלמדות אותנו עד כמה יש צורך לעבוד על המידות ולשרש מתוכנו את המידות הרעות, אשר גרמו גם לאנשים גדולים לפול בעטיין.

בפרשה הקודמת היו אלו המרגלים, עליהם העידה התורה (י"ג, ג'): "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה". כבר כתב רש"י (שם): "כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות".

ומה גרם לאנשים שכאלו, מורמים מעם, להפוך קערה על פיה, ובמקום לראות את נסי ה' וטובת הארץ, כפרו בו והוציאו דיבת הארץ רעה? - הכבוד! כאן הרי אנחנו נשיאים, ואם נכנס לארץ ישראל אולי יחליפו אותנו...

גם בפרשתנו: "ויקח קרח" - "לקח את עצמו לצד אחד, להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה".

מה גרם לו להיכנס למחלוקת הגדולה הזאת נגד משה רבינו? אומר רש"י:

"נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, שמנהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור".

הקנאה!

"אמר קרח: אחי אבא ארבעה היו, עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי לטול את השניה? לא אני, שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם? והוא מינה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם. הריני חולק עליו ומבטל את דבריו" (רש"י שם).

לקרח לא היה חסר כלום. הוא זכה גם לתורה וגם לעושר. מה ראה לשטות זאת לחלוק על משה רבינו? "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם" (אבות פרק ד משנה כא).

הרגשת "יש" פוגעת ב"אין עוד מלבדו"

כל אדם צריך לזכור דבר אחד פשוט: אני בסך הכל פקיד זוטרי בעולם הזה! יש פקיד בבנק, שתפקידו לספור את שטרות הכסף ולרשום אותם בספרי הבנק. בכל יום עוברים תחת ידו מיליונים. האם הוא יכול להתגאות במיליונים האלו? פשיטא שלא! הוא בסך הכל פקיד הממלא את חובתו, ומקבל את משכורתו מהמנהל הראשי.

כאן, בעולם הזה, כולנו 'פקידים' של בורא עולם. שום דבר לא שייך לנו. הקב"ה מינה כל אחד לאיזשהו תפקיד, אותו עליו למלא, איש איש לפי הכלים שקיבל ממנו יתברך. גם אם מתקופת תפקידו הוא 'מגלגל מיליונים', עליו לדעת שהוא בסך הכל 'פקיד', 'צינור', דרכו מעביר הבורא יתברך את השפע לעולם.

הדברים אמורים לא רק ביחס לממון. אדוננו גדול הדורות הגאון מוילנא זצ"ל אומר, כי גם ביחס לחכמה, שומה על האדם להכיר ולדעת, כי אף אם זכה להגיע לאיזושהי דרגה בידיעת התורה, לאחר שעמל, יגע ושקד עליה יומם ולילה, מכל מקום "ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב', ו'), ורק משום שהקב"ה נתן לו סיעתא דשמיא מיוחדת - זכה להגיע להיכן שהגיע! כמו שפקיד לא יכול להתהדר בעושרו של בעל הבית, כן כל אדם לא יכול

מדוע תוקנה הזוגיות באישון ליל?

המעשה הבא ארע בברוקלין שבניו יורק. בין כמה פלגים של חסידים פרצה מחלוקת גדולה. אחד הפלגים רצה לצרף לצדו את האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל. לאדמו"ר היו אלפי חסידים, ואם יואיל לתמוך בפלג שלו - נצחונו מובטח...

הוא הגיע לרבי שלמה מבאבוב, ונסה לשכנעו להצטרף למאבק. האדמו"ר נסה לדבר על לבו להתרחק מהמחלוקת, וכשדבריו נפלו על אוזניים ערלות הוא סרב בתוקף להיכנס לסלע המחלוקת.

הלה נסה לתאר באוזני האדמו"ר את גודל העוולות שגרמו לו לוחמיו, אך האדמו"ר עמד מנגד, ולא אבה להיכנס לצדדי המחלוקת כלל וכלל... מרוב כעסו אסף הלה כמה מעדנתו, ובחמתם זרקו הם אבנים גדולות לעבר ביתו של האדמו"ר. היה זה לאחר חצות הלילה, האבנים נפצו את השמשה של חלון גדול, וחדרו לתוך בית האדמו"ר.

מה עשה האדמו"ר? התקשר בעילום שם לחיים הזג ואמר: "חיים, רצוני שתבוא עכשיו לכתובת פלונית, יש לך שם עבודה טובה, ותקבל עבורה תשלום נאות".

חיים התעורר משנתו העמוקה בבהלה, והשיב לשיחת הטלפון בצעקה: "מדוע מעירים אותי לאחר יום עבודה מפרך? כל היום עליתי לקומות גבוהות וירדתי מהן, נשאתי משאות כבדים על גבי, עבדתי בפרך! זו חוצפה להעירני בשעה זו!", טרק הוא את הטלפון.

עדין לא הספיק להירדם, ושוב נשמע צלצול הטלפון, ושוב פנה אליו האדמו"ר בעילום שם: "סלח לי על שאני מעירך, אך הדבר דחוף לי ביותר, בוא מהר, ושכך יהיה פי שלושה מהסכום המגיע לך".

"הכסף יענה את הכל", חיים קם בזריזות ורץ לעבר הכתובת המדוברת. ואת מי הוא רואה בפתח הבית? את האדמו"ר מבאבוב. "מה עושה כאן האדמו"ר?", שאל חיים, והאדמו"ר השיב: "העבודה היא בבית שלי".

חיים היה מבוייש. "מדוע האדמו"ר לא הזדהה? הרי הייתי רץ על ארבע, אינני מוכן לקבל אף לא פרוטה בעבור העבודה!".

אך האדמו"ר בשלו: "התורה ציוותה 'ביומו תתן שכרו' - אשלם לך את שהבטחתי".

חיים לא ידע את נפשו מרוב צערו על שהתחפף לאדמו"ר, אך ר' שלמה הרגיעו: "הרי לא ידעת במי המדובר..."

ואז הרהיב חיים עוז ושאל: "ילמדני האדמו"ר, מדוע כה דחוף התיקון? מדוע לא חיכה רבינו עד לאחר תפילת שחרית?".

האדמו"ר הסכים להשיבו, אך התנה זאת בכך שלא יגלה את הענין לאיש... האדמו"ר ספר לחיים הזג כיצד נופצה השמשה, והסביר כי לו היה משאיר את השמשה המנוצצת עד אור הבוקר, היו חסידיו שבאים לתפילה מבחינים בשמשה המנופצת ומתרגזים על החצופים שהעזו לעשות כך, וכך היתה פורצת מחלוקת נוספת, מלבד המחלוקת הקיימת...

סיים האדמו"ר: "עדיף לי שלם פי שלושה, ולהתאמץ לתקן זאת עוד לפני אור הבוקר, ובלבד שלא תרבינה מחלוקות בישראל".

חיים הזג נצר את הספור המאלף בלבד, ולאחר פטירת האדמו"ר ספר זאת...

ואנכי תולעת ולא איש

מרא דארעא דישראל הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים לפני קרוב למאה שנה, עמד בראש העדה האשכנזית ובראש החסידים. פעם הוזמן על ידי רב ספרדי, שהיה עמו בקשרי ידידות, לסעודת ברית מילה.

לאחר שיצא מסעודת המצווה פנה אליו אדם אחד ושאלו: "כיצד יתכן שכבוד הרב אכל אצל ספרדים, הלא בעיניי כשרות שונים, נוהגים הם שלא כמנהגנו?".

ענה הרב: "בררתי הכל מראש, והכל הוכן כדת וכדין, כמקובל גם עלינו". אך אותו אדם טען: "אך אנשים שישמעו כי הרב סעד אצל ספרדים - עלולים להקל בעיניו, וחלילה תותר הרצועה..."

נענה רבי יוסף חיים ואמר: "דוד המלך עליו השלום אמר: 'ואנכי תולעת ולא איש' (תהלים כ"ב, ז), ואחד הבאורים הוא: 'אני מעדיף לאכול תולעת, ולא לאכול איש' - לא לפגוע בבני אדם... על אכילת שרצים לוקים חמש מלקיות, אך על אכילת בני אדם - על מחלוקת - אין גבול לעונשה..."

המחלוקת מכלה כל חלקה טובה...

(מתוך סדרת הספרים 'משכני אחריו')

לך: 'חדל! הפסיקי! על איזה תלמיד חכם את מדברת? לא חסיד, לא גאון, לא מיניה ולא מקצתיה'. ואז תשיבי: 'וכי הייתי עורכת בחינות לצדיקים ולגאונים? מנין לי לדעת מי גדול באמת? כולם דברו על בעלי שהוא תלמיד חכם, חסיד וצדיק, וכך התייחסתי אליו, ומתוך כוונות כאלו שרתתי אותו'. ומה יאמרו לך שם? - 'את צודקת! מקומך בגן עדן'.

אחרייך אכנס אני, ישאלו אותי: 'מה עשית בעולם?', וכשיתחילו לבדוק את מעשי - אוי לי מיום הדין, אוי לי מיום התוכחה! ישלחו אותי ישר לגיהנום...

"ואז", המשיך רבי יוסף חיים זצ"ל, "כשתהיי לבדך בגן עדן, תמתיני לבואי, ולא תראי אותי, תשאל: 'היכן בעלי?', ויענו לך: 'במקומו הראוי לו בגיהנום'. ואת תזדעקי: 'היתכן? הלא כל מה שפסקתם לי גן עדן הוא מחמת היותי שותפה לתורתו של בעלי, ואיך יתכן, אפוא, שאני יושבת בגן עדן, והוא בגיהנום? איך יתכן שארגיש כאן גן עדן אם בעלי לא נמצא לצדי'.

"ובית דין של מעלה יקבלו את טענותיך, ויכריזו: 'יוסף חיים! צא מגיהנום! אשתך הצילה אותך!'. ועכשיו את מבינה מדוע אני אומר לך, פעם אחר פעם, כי את תהיי זו שתציל אותי מגיהנום, ותזכה אותי בגן עדן?", סיים רבי יוסף חיים את הסברו...

שיהיה ברור! הצדיקים לא מתבדחים! הם אמרו את מה שהרגישו באמת! הם הרגישו באמת הרגשה של "ונפשי כעפר לכל תהיה", הרגשה של "אין".

"וְלֹא יִהְיֶה קֶרֶחַ וְכַעֲדָתוֹ" (במדבר י"ז, ה')

מפסוק זה נלמדת החובה להתרחק מן המחלוקת.

כמה צריכים אנו להתרחק מהמחלוקת, הרחק כמטחווי קשת, "בסודם אל תבוא נפשי בקהלם אל תיחד כבודי" (בראשית מט, ו. יעוי' בסנהדרין קט ע"ב).

לא תבערו אש

רבותינו מכנים את המחלוקת בשם 'אש', שנאמר: "לא תבערו אש בכל משבתכם" (שמות ל"ה, ג').

מדוע דימו חז"ל את המחלוקת דווקא לאש?

כאשר פורצת אש ישנן שתי אפשרויות כיצד להינצל ממנה: אם אפשר לכבותה שופכים עליה מים, אך אם היא כבר גדולה מאד, ולא נתן לכבותה - יש לברוח במהירות מפניה כדי להינצל...

כך היא המחלוקת: פעמים אפשר להשקיטה על ידי שפיכת מים של תורה, בכח התורה, על ידי מידות טובות ומוסר, אך לפעמים היא כבר התפשטה וגדלה, עד שמאום לא יועיל, ואז צריך לברוח ממנה, כבורח מפני האש.

משה ואהרן - רודפי שלום

אהרן הכהן לא דבר ולא נכנס למחלוקת כלל - "ואהרן מה הוא כי תלינו עליו" (ט"ז, י"א). קרח ועדתו התריסו כנגדו, היה לו מה לענות, אבל הוא בלם את פיו, הוא המשיך להיות אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א', י"א).

לכן בכל מקום שמזכירים רבותינו את מחלוקת קרח, היא נקראת מחלוקת קרח ועדתו, ולא מזכר הצד השני של משה ואהרן, כי הם לא נכנסו למחלוקת, אלא אדרבה, הם נסו להשקט את המחלוקת ולהרגיע את החולקים. הם לא חסו על כבוד עצמם, אלא באו לפני קרח ועדתו והתחננו לפניהם: "רב לכם בני לוי" (ט"ז, ז) - מדוע אתם עושים דברים כאלו, שסופם מי ישורנו? אבל קרח ועדתו לא אבו לשמע ולקבל את דבריהם.

כשפתחו לו את הדלת הוא כמעט התעלף: חכם בן ציון עומד עם מכנסים מקופלים כלפי מעלה, נועל נעלי בית לרגליו ושוטף את הרצפה...

"נענשנו בעכברים. קודם הסתובבו במטבח ואח"כ נכנסו גם לבית. נצטערת מאוד לדעת, על איזה דבר בא לנו עונש זה. עד שהאיר ה' את עיני וראיתי בפרק שירה כתוב: 'עכבר אומר'..."

ה'חפץ חיים' דירושלים • שביבים מאישיותו המופלאה של הצדיק הירושלמי, רבי שמואל הומינר זצוק"ל

הרב יעקב הייזלר

"ואתה נא מה הוא פי תלינו עלינו" (במדבר ט"ז, י"א)

מבין הצדיקים המופלאים, שהתהלכו בדור האחרון בירושלים של מעלה, בלטה לה באופן מיוחד דמותו הקדושה והגדולה, של האי גאון וצדיק רבי שמואל הומינר זצוק"ל. הצדיק המופלא רבי שמואל היה ידוע כעובד ה' מנעוריו, וכצדיק נשגב ובעל השגות גדולות בעבודת ה', אשר כל ימיו היה דבוק בהשי"ת ובמצוותיו בצורה מופלאה, כשאינו מסיח דעתו ולו לרגע אחת ממצוות "שיויתי ה' לנגדי תמיד". שולט הוא על מחשבותיו, דיבוריו ועיניו, לבל יחשוב וידבר, או יראה ח"ו דברים האסורים. רבים מעובדי ה' בדורו, היו מכנים אותו בכינוי 'החפץ חיים השני', או ה'חפץ חיים דירושלים', כשבדמותו הגדולה השתקפה דמות של צדיק יסוד עולם ו'עובד ה' כחד מקמאי ממש.

סיפורים מעניינים נקשרו סביב לאישיותו של רבי שמואל זצ"ל, וכולם כאחד מצביעים עליו כאדם גדול שכל מעשיו מחושבים, שקולים ומדודים. ואף היה אפשר ללמוד מהליכותיו הלכות והנהגות רבות בבחינת 'מעשה רב'. כשנתגלו מעשיו או פוענחו, נתגלה עד כמה היה מחשב דרכיו, בחינת 'סוף מעשה במחשבה תחילה', וביחוד בדברים שבין אדם לחברו, היה פועל בהתחממות גדולות כדי שחלילה לא יפגע הזולת.

עובדא הוי, כשרבי שמואל הגיע פעם לביהכ"נ באחת מערי השדה לצורך זיכוי הרבים, ובדיוק באותו שעה בחנו הגבאים חזן מסוים, שהציע את עצמו להיות בעל תפילה בשבתות וחגים בביהכ"נ. רבי שמואל שמאוד מיהר באותה שעה ללכת לדרכו, החליט להישאר עוד זמן רב בביהכ"נ על אף שישתבשו לו תכניתיו, כי חלילה יכולה להתפרש עזיבתו את ביהכ"נ כאילו תפילת החזן אינה מוצאת חן בעיניו, ונמצא גורם בעקיפין להפסד החזן... עובדה נוספת המעידה על גדלותו, שמענו מאחד ממקורביו. ביום מן הימים בא אליו מאן דהוא עם הצעה מפתה, לפתוח כולל אברכים מצוינים ללימוד 'קדשים'. הלה ידאג לתקציב, ורבי שמואל יעמוד בראשות הכולל. רבי שמואל התלהב מהרעיון, ואכן קיבץ אברכים מופלגים אשר מיד החלו ללמוד 'זבחים' (בפנקסו כתב רבי שמואל, כי במנחה הראשונה בכולל 'פרחי כהונה' בכה ב"השיבנו אבינו לתורתך", ולמחרת בכה בשחרית ב"והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל"). לא ארכו הימים ונודע לו, כי אותו אלמוני הכניסו לעסק ביש. הלה לא חשב לרגע להיות עומד בדיבורו ולתקצב את הכולל. רבי שמואל בהיותו שומר פיו ולשונו, לא סיפר לאדם את אשר עוללו לו, ובביטחון בבורא עולם, במשך חודשים רבים שילם לאברכים את משכורתם השלימה, על אף הקשיים הרבים בזה. בסיום השנה הודיע להם כי אינו יכול לשאת יותר בעול, ועל כן הוא נאלץ לסגור את הכולל. הסיבה סביב סגירת הכולל נודעה רק בדרך אקראי, כאשר ביום מן הימים בא אברך לרבי שמואל, וסיפר לו שפלוגי הציע לו לפתוח 'כולל קדשים' והוא יממנו. והיות ונודע לו כי בעבר ניהל רבי שמואל כולל כזה, לכן הוא מבקש לדעת איך מארגנים את הדבר... רבי שמואל גילה לו את התרומית של אותו אדם, ורק בדרך זו נודע המעשה.

עמוד האמונה והביטחון

'עמוד האמונה והביטחון' - כך כונה רבי שמואל בפי רבים. סגנון דיבורו של רבי שמואל היה מיוחד במינו, כל מי שמע אותו מדבר היה עומד ומשתאה, ומאזין בקשב רב למשמע הדיבורים החזקים בתוכו, האמונה החושית וביטחונו בהשי"ת. כשהיה דורש בדברי תורה בפני הציבור, היה מפליא את השומעים בבטא את האמיתיות בפשיטות כזאת, ובסגנון שאינו מצוי. 'צונו השי"ת', 'הקב"ה אומר לנו בתורתו', וכדומה. סגנון דיבורו

המיוחד היה בולט בכך, שהיה תמיד שם שמים שגור בפיו על כל דבר קטן או גדול, והיה מדבר על השי"ת בלשון נוכח, כמו שמרגיש בו בחוש. כשהיה משוחח בענייני אמונה וביטחון, היה מתבטא בפשטות כזאת, עד שהיה מחזק את השומעים בעצם דיבורו. אף בדברים פעוטים - היה רגיל על לשונו שמאת ה' היתה לו זאת...

גם על גפרור להצית אש, או על מילוי עט לכתיבה וכדו', היה מקדים בתפילה שיעזרו השי"ת בזה, ורק אח"כ עשה השתדלות הנצרכת להשיגו, ולאחמ"כ, כאשר השיג את הנצרך לו, הן דבר גדול והן דבר קטן, היה נותן הודיה ושבח להשי"ת על זה, ופנקסיו מלאים מרישומים כאלו, על בגד חדש שנתן לו השי"ת או כלי חדש וכדו', וכן כל ספר קדוש שרכש לו, רשם אותו בפנקסו בסגנון המיוחד: "ביום פלוני נתן לי השי"ת ספר פלוני, כלי פלוני, סך פלוני, הודו לה' וגו'".

ברשימותיו אנו מוצאים כתוב: "טוב לחשוב מדי פעם או לומר בפה: 'אני ביד הקב"ה'..."

כמו"כ כתוב: "על הכל צריך תפילה, מצווה להתפלל להשי"ת שילך הדואר כהוגן, ואפילו כשהולך כהוגן הדואר, בכל פעם שנותן מכתב לתוך תיבת הדואר - יתפלל שיבוא המכתב כראוי".

הגה"צ רבי משה שמעון וינטרוב זצ"ל, סיפר מה ששמע מרבי שמואל בעצמו, כי פעם לווה רבי שמואל אלפיים לירות, ונקבע שהמלווה יבוא ביום פלוני לביתו של רבי שמואל, לקבל את הכסף. בהתקרב מועד הפירעון ניסה רבי שמואל להשיג את הכסף שיצטרך להחזיר, אך לשווא. אחר שקיים את מצוות ההשתדלות אמר: "אני את שלי עשיתי, ומעתה אני תולה ביטחוני בהקב"ה בלבד". שעה

קודם פירעון ההלוואה, יושב רבי שמואל במנוחה בביתו... והנה הגיעו חמש דקות קודם, נכנס יהודי לרבי שמואל להפקיד סכום כסף אצלו, כשהוא נותן לו רשות להשתמש בו כרצונו. והנה הסכום היה אלפיים לירות בדיוק! המפקיד יצא מביתו, ומיד ראו את המלווה נכנס לגבות את חובו...

רבי שמואל היה חי ונושם גם את האמונה בביאת משיח צדקנו, לרגע איננו מסיח דעת מהגאולה הקרובה ובאה. עד כדי כך שהיה לו בקבוק יין עתיק יומין, שקנה לכבוד המשיח ורשם עליו: "יין ישן מיוחד לשתות א"י"ה מיד בבוא מלך המשיח, במהרה בימינו אכי"ר". בליל הסדר היה מעמיד בקבוק זה ליד כוס של אליהו הנביא. בשו"ת 'מנחת שלמה' למרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, אנו מוצאים שאלה ש'הטרידה' אותו, והיא כמה ברכות יצטרכו לברך בבוא משיח צדקנו, והגרש"ז השיב לו בארוכה על זה...

ברשימותיו מאחת השנים נמצא כתוב: "נתעוררתי להרגיש מאוד שהשי"ת לבדו הוא הנותן לי כל הכסף להוצאת ביתי ולהוצאת המצוות, כגון נסיעות לשיעורים, ושום בן אדם לא נותן לי כלום. רק ישנם אנשים

המשך בעמוד הבא >>>

לפתע נתקל בשני קברים בודדים. לפלא היה בעיניו, נראה כי המקום לא שימש כבית קברות, אלו היו שני קברים בודדים, וא"כ הכיצד הגיעו לכאן קברים? ומי הם האנשים הקבורים כאן?

מדוע חיפש הרב מפוניבז' קרקע ב'פוריה' ע"י טבריה?

הרב ישראל ליוש

"וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם" ... (במדבר ט"ז, ל')

עפ"י פירוש רש"י מתבאר שמשה רבינו ביקש מהקב"ה שתי בקשות: האחת, שהוא יברא עבורם מיתה חדשה, שעדיין לא נבראה ולא היתה כמותה מעולם. והשנייה, שהבריאה הזו תהיה בדוגמת פתיחת פה לאדמה, ועדת קרח תיבלע שם.

ויש להבין, מדוע ביקש משה רבינו להמיתם בבריאה חדשה? מדוע לא הסתפק במוות רגיל ומוכר? ועוד יותר צריך להבין, מדוע בחר דווקא בבריאה זו של בליעה בתוך האדמה? ה'כלי יקר' מבאר, שקרח כפר לא רק באמונת משה רבינו, אלא כפר בחידוש העולם ובבריאתו. הוא סבר שהעולם קדמון, וחלילה לא נברא ע"י הקב"ה. לכן ביקש משה רבינו בריאה חדשה, כדי להוכיח על ידה שגם בששת ימי המעשה - היתה בריאה חדשה, שהיא העולם כולו, ומאז ועד היום הקב"ה מנהיג את הטבע, עושה חדשות בכל עת, כדוגמת פתיחת האדמה והבלעת בני קרח בתוכה.

והסיבה שמשה רבינו ביקש להמיתם במיתה זו דווקא, יש לומר, שהרי עיקר חטאו של קרח היה 'גאוה' והרי על הגאוותן אומר הקב"ה 'אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת', כי המתגאים מתקשים אף לקבל עליהם עול מלכות שמיים. התנהגותם המתנשאת נסתרת לקיום רצונו ית' בעולם הזה, ללכת בדרכיו תחת עול מלכותו.

אם כן, אמר משה רבינו לקב"ה: 'קרח ועדתו הרי התנשאו על ה', אין להם מקום בעולמך, הרי אינך יכול לדור איתם בכפיפה אחת, ועל כן האדמה צריכה לבלוע אותם'. בזאת ביקש משה רבינו להעביר מסר חד וברור לעם ישראל כולו, שהאדמה אינה סובלת את הגאוותנים המתנשאים על ה' ועל

תורתו, ומסר כזה יכול לעבור רק ע"י בריאה חדשה, שהאדמה בולעת את המתנשאים.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, סיפר את שסיפר לו אחד מגדולי ישראל על הרב מפוניבז'. היה זה כאשר הסתובב הרב מפוניבז' ברחבי הארץ, ותר אחר קרקעות לקניה עבור המוסדות שחפץ להקים בארצנו הק'.

פעם נזדמן הרב לאזור 'פוריה' ליד טבריה, והסתובב בין שבילי המקום לחפש קרקע הראויה לצרכיו. לפתע נתקל בשני קברים בודדים. לפלא היה בעיניו. נראה כי המקום לא שימש כבית קברות, אלו היו שני קברים בודדים. כיצד הגיעו לכאן קברים? ומי הם האנשים הקבורים כאן? הוא התחיל לברר פרטים אודות הקברים אצל תושבי האזור, והם ספרו לו את הספור הבא:

לפני שנים רבות עלתה לארץ משפחה במסירות נפש. עם בואם אל ארץ הקודש הם שיכלו את בנם הקטן. במקום להתלונן ולבכות על מר גורלם ולעזוב את הארץ בבעיטה, התחזק ראש המשפחה וקיבל עליו בהכנעה ובאהבה את קנייני ארץ ישראל - בייסורים, והחליט להמשיך לגור בפוריה.

לאחר זמן קצר נפטר גם אבי המשפחה, ואף כאן גילו בני המשפחה תעצומות נפש וקיבלו עליהם את הדין באהבה, והמשיכו לגור בארץ ישראל. הבן והאב נקברו שניהם זה לזה בחצר המשפחה, ואלו הם שני הקברים שמצא הרב מפוניבז'.

הרב המשיך לסייר באזור ולתור אחר קרקע מתאימה, והנה הוא רואה נער קטן, הנושא כבש בין זרועותיו. "לאן פניך מועדות?" - שאל אותו הרב. "אני הולך למעיין להשקות את הכבש!" - השיב הילד. מיד החליט הרב כי עליו לרכוש קרקע באזור זה, והסביר: "מקום בו מצויה ההכנעה - הכנעה של משפחה לגזירותיו של הקב"ה, והכנעה של נער כלפי כבש הצמא למים - זהו מקום בו אפשר להצליח..."

לפעמים הלקח מוסווה יותר, ויש להעמיק ולחפשו. אבל כשמקבלים אגרת מאת המלך, גם אם בכתב סתרים היא, מחייבת את העבד לפענחה, כזאת היתה למשל, מכת העכברים. וכה נמצא כתוב ברשימותיו: "נענשנו בעכברים. קודם הסתובבו במטבח, ואח"כ נכנסו גם לבית. ונצטערתי מאוד לדעת, על איזה דבר בא לנו עונש זה. עד שהאיר ה' את עיני, וראיתי בפרק שירה כתוב 'עכבר אומר: ואתה צדיק על כל הבא עלי כי אמת עשית ואני הרשעתי'. ולכן התברר בס"ד פשוט, שהוא לעורר אותנו שנרגיש מאוד להתבונן בכל דבר ייסורים הבאים עלינו, הן קטן והן גדול, להצדיק דינו ית' בלב שלם..."

(מתוך 'המבשר תורני')

<< המשך מעמוד קודם

שהם שלוחי השי"ת אלי על זה".

ברשימה אחרת אנו מוצאים: "כבר מוסכם ומאומת אצלי, שאינני תלוי בשום בן אדם. לא בכסף ולא בשום דבר. אף הנאה כל שהיא, כגון גפרור וכדומה. רק הכל הוא מאתו יתעלה, והשגחתו הפרטית עלי. ולכן לא אתרגש כלל אם ייפסק איזה דבר ממי שהיה לי על ידו, כי הרבה שלוחים למקום, ולא תגרע לי אף פרוטה אחת ממה שקצב לי השי"ת בר"ה..."

כמו כן, ראה רבי שמואל בכל צרה ופגע שעברו עליו כיד שלוחה מלמעלה, המנחה ומעוררת אותו. וכה כותב באחת מרשימותיו: "התחילה לכאוב לי שן, ונתעוררתי מאוד להיזהר ביותר מלשון הרע", "נהיה לי חור בשן, ונתעוררתי מאוד לקיים סגירת ועצימת שתי חומות הפה, השפתיים והשיניים".

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

קבלו מתנה בשווי 1790

ש"ח!

מייד ללא הגרלה!

**חיפשתם להיות
שותפים בזיכוי הרבים?
זו ההזדמנות שלכם!**

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
+ כרטיס להגרלה הגדולה

1

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק של תרומות ומתנות לתורמים לארגון 'אחינו' ולפעילות העניפה של קירוב קרובים ורחוקים, וסיוע נרחב ברוחניות וגשמיות לתלמידים בישיבות הקדושות להתקדם ולהעלות בדרך ה'.

התורמים יזכו בכרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה של

50.000 ש"ח

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח
פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח
פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח
ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחד

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי עד לשווי של

1790 ש"ח!

תרומה בסך
קבל מ

5

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
"חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
+ 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

3 +

להצטרפות וקבלת

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר'דרשו'
+ 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 460 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר'דרשו'
+ כרטיס להגרלה הגדולה

2

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר'דרשו'
"חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
"דרש דוד" על התורה 3 כרכים
גביע כסף
כף לעוגה כסף
סכין כסף
+ 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
"חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
ספר "מועד לדוד"
גביע כסף
כף לעוגה כסף
סכין כסף
+ 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 630 ₪:
גביע כסף
סכין לחלות כסף
כף לעוגה כסף
כרטיסים להגרלה הגדולה

המתנות: 02-5609000

הוא התגבר על הקשיים הטכניים, ומיהר לבשר את הבשורה לפריז - לקרובת משפחתו הנרגשת. להפתעתו, בשיחה התברר כי בביתה עשרה פתחים החייבים במזוזה, כך שהחזון איש דייק לגמרי...

דירת המישה חדרים ב-25 שקלים • וגם: מהו ביטוח החיים הזול, הכדאי והבטוח ביותר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ויקה קרה" (במדבר ט"ז, א)

באיכות מקסימלית, כדי שההגנה והביטחון שלנו יהיו מקסימליים. כמה חשוב לוודא שהמזוזה לא ניזוקה מניקיון ופגעי מזג האוויר - לוודא שההגנה שלנו אינה נפגמת, נותרת באיכות טובה ומספקת לנו ביטחון איכותי. כמה נשקיע במזוזה ככל יכולתנו, שתהיה מהודרת, ובדוקה אחת לשלוש וחצי שנים כפי שנפסק בהלכה, ונשמור על איכותה וכשרותה המיטבית.

המתנה קשה, ישועה מפתיעה!

שעת ערב מאוחרת, בבית רחב מידות אך שקט מדי בפריז, צרפת. על הספה המרופדת ישבה אשה לא צעירה, עיניה זולגות דמעות, ציפורניה נכססות בדאגה, וידיה ממוללות דפים שלוגו רפואי מתנוסס עליהם. זה עתה יצאה מרופא מומחה ובעל שם עולמי, שעבר על התיק הרפואי המלא אך לא היה איש בשורה...

מזה זמן שבריאותה אינה תקינה, אך לכך כבר כמעט התרגלה - עד כמה שניתן. אלא שצערה ודאגתה נסובים עתה סביב צרתה הגדולה יותר, והיא העובדה שלא זכתה להיפקד בילדים. בית גדול ורחב מידות, ספות יפות וחדרים מאובזרים - כל אלה הם כלי מצויין להכניס אושר הביתה. אך האושר עצמו - הם הילדים המתוקים, שמי יודע אם ומתי ימלאו את חלל הבית בצחקוק ילדותי וקישוטים על הקירות... הרופא המומחה בדק את התיק כולו, והעלה את מסקנתו על הכתב: ניתוח לשיפור מצב הבריאות, ואין סיכוי - אין שום סיכוי - לזכות בילדים. המצב הרפואי ברור ונחרץ, כמו זועק לניתוח מורכב, מסוכן ומסובך. אך גם הוא לא יועיל לשינוי הסטטוס, הרופא קבע באופן ברור: אמא - היא לעולם לא תהיה!

בצר לה, ולמרות המאמץ הרב הכרוך בכך באותם ימים, מצאה דרך להתקשר לקרוב משפחתה המתגורר בבני ברק, החסיד הישיש ר' משה אהרן בוים זצ"ל. היא תינתה בפניו את המצב לאשורו, וביקשה בתחנונים כי ייכנס למי שכבר נפוץ שמו כרבן של ישראל, החזון איש זצ"ל, ויזכיר את שמה לרפואה על שולחנו של הגאון הנודע. "הן מקובלנו כי הזקוק לרפואה הולך לבקש ברכתם של צדיקים" - אמרה האשה במר גונה - "אנא הזכירני אצל החזון איש לישועה...". ר' משה, שצערה נגע ללבו, לא איחר לעשות כבקשתה. העלה את שמות בני הזוג על הכתב, ויצא למעונו של החזון איש אשר קידמו בלבביות, בהיותו מקורב אליו. הוא הגיש לחזון איש את הפתק בו רשומים שמות בני הזוג לישועה, רפואה וזרע של קיימא, וסיפר את הסיפור המלא - על השנים החולפות, החולי הקבוע, הניתוח המדובר, והשאפה הכמוסה המתבדת מדברי הרופאים - לזכות בילדים.

החזון איש קרא את הכתוב בפתק, והאזין בקשב לצער העולה מהסיפור. מצחו נחרש קמטים ופניו האדימו מריכוז. הוא שתק דקות ארוכות, ואז גזר בכוח תורתו וצדקותו: "אין לעשות ניתוח, והם גם יזכו בילדים. ואתה - קרוב משפחתה הדואג לה, צא לירושלים ורכוש מר' נחמן סופר עשר מזוזות

התחום המושקע והנחקר ביותר בעולם כולו, הוא תחום הביטחון. אין מדינה שאין לה צבא להגן עליה, ובין הצבאות - תחרות יוקרה על עוצמה ויכולות מבצעיות, המביאות את הביטחון לשיא. תקציב הביטחון נוגס בחלק ניכר מתקציב כל מדינה, ובארצות מאוימות, כמו בארץ ישראל, תקציב הביטחון הוא הגבוה ביותר מכל התקציבים האחרים! ישיבות מטה, אימונים מורכבים, מבצעים מפרכים ותעשייה ביטחונית עניפה - מרכיבים את תפיסת הביטחון של כל מדינה. גם מפעלים עתירי ידע, מוסדות ומרכזים הומי קהל, משקיעים במצלמות נסתרות, שמירה הדוקה מסביב, טבעות אבטחה מקיפות, ומרוץ מודיעיני מעמיק, הכל כדי לספק את הביטחון המקסימלי, המאפשר לכולנו חיים שלווים ושקטים, איש תחת גפנו ותאנתו.

כבנים אהובים לאבינו שבשמים, דאג לנו אבינו להגנה הבטחונית שלנו, והעניק לנו מעטפת בטחונית מושלמת, השומרת עלינו בכל עת, היא המצוה לקבוע מזוזה. המזוזה היא אותה יריעת קלף קטנה ומהודרת, בה כתובות פרשת 'שמע ישראל - ואהבת' ופרשת 'והיה אם שמוע'. המזוזה מעטרת את פתח הבית, קבועה במשקוף הכניסה, כדי להזכירנו מי בעל הבית בעולם, מי מנחה אותנו ומנהיג אותנו, ומי דואג לנו ושומר עלינו באמת, היום וגם בעתיד.

הרמב"ם מבאר, כי בשל תוכנה הייחודי של המזוזה, והמסר האמוני העוצמתי הנובע ממנה, נקבעת המזוזה על משקוף הדלת, כמו תמרור בכל יציאה וכניסה, תזכורת קבועה בכל צומת בחיים. ברגע הזה שאתה יוצא לרחוב או חוזר הביתה, רגע לפני שתצא לעבודה או לסידורים, קח זריקת אנרגיה מהתמרור שבכניסה, טול מטעני חיזוק מהתזכורת שבמשקוף: יש בורא עולם המדריך אותנו כיצד לנהוג, ואם נעשה כהוראותיו וכמצוותיו - חיינו יתנהלו בשלום ובשלווה, ברוגע ובביטחון! בפרשת השבוע פרשת קרח, אנו עדים לטענתו של קרח, שאינו מבין מדוע בית מלא בספרי תורה

טעון מזוזה בפתחו. הרי בספר התורה יש גם את הפרשות שבמזוזה, ובבית בו מצויים ספרי תורה לרוב - יש את כל מצוות התורה וגם פרשות המזוזה פעמים רבות! אם כן, מדוע בית כזה זקוק לתוספת קלף קטן ושתי פרשיות בתוכו?

אך האמת היא, שבוודאי גם בית מלא בספרי תורה חייב במזוזה. וכפי שביאר הגאון רבי אברהם יעלין זצ"ל, בהקדמת ספרו 'ארך אפיים', כי המזוזה היא כלי ייעודי וייחודי, המיועד למטרה אחת ובלעדית - להחדיר בלב ולהפנים בנשמה את האמונה בבורא עולם, שהוא מנהיג ומכוון את כל המתרחש כאן, וכולנו משועבדים לקיום רצונו. גם אם יהיו בביתנו אלף ספרי תורה המלאים בכל מצוות התורה, עדיין רק כלי שהוא מיוחד ובלעדי להחדירו בנפש - יצליח להשרישו אל תוך נשמתנו פנימה בעוצמה רבה ומוצקה.

רגע לפני שנצא מהבית, נעצור ליד המזוזה, ניתן נשיקה נרגשת ומוקירה, על תמרור התזכורת הייחודי לו זכו רק יהודים. אשרינו שזכינו שיש לנו מטען אנרגיה ביציאה ובכניסה לבית, משהו ששומר על בטחוננו האיש. לפיכך, כמה כדאי לוודא לפני רכישת המזוזה, שהיא כשרה ומהודרת

התקן אותה בפתח ביתך, ומי יתן - נשא עיניו לשמים - "כי המזוזה החדשה שבפתח ביתך תפתח לך את שערי השפע, ותביא בכנפיה בשורות טובות של ברכה ופרנסה!".

למחרת היום, נרגש מהמחווה ומהמצוה גם יחד, עמד ר' אליהו בפתח ביתו, מזוזה מהודרת בידו האחת ופטיש כבד משקל בידו השנייה. בהתרגשות אין קץ, כשדמעות לחות זולגות מעיניו, הטיב את המזוזה למשקוף הבית וקבע אותה בעיניים עצומות למחצה, כשפיו ממלמל תפילה נרגשת...

בשעה מאוחרת יותר, יצא ר' אליהו לתפילת המנחה כמנהגו מדי יום, ועבר ליד בית כנסת הומה בשכונת רוממה בירושלים. מחוץ לבית הכנסת ניצב דוכן לא קטן, שמעליו התנוסס שלט מאיר עיניים, זועק בצבע אדום בוהק: ההגרלה מחר!.

מעודו לא נעצר ר' אליהו ליד דוכנים כאלה, הכסף שברשותו ספור ומדוד, ונכון שחשוב כל כך לתרום למוסדות תורה וחסד, אך כרגע - הדבר אינו באפשרותו. תמיד היה נוהג לומר 'בלי נדר, לכשירחיב...', מבטיח לעצמו כי כשתובא הרווחה והברכה במצבו הכספי, אז ישתדל לתמוך במוסדות התורה ככל יכולתו...

אך הפעם, באופן מוזר וחריג מאוד, נעצר על יד הדוכן. היה זה מוסד תורני נודע, שערך התרמה משולבת בהגרלה על דירת חמישה חדרים, בשכונת הר נוף בירושלים. עד היום ר' אליהו אינו יודע להסביר למה, אבל זה מה שעשה: עצר בצד הדרך, החל מפשפש בכיסיו, שולה משם שקל ועוד שקל, עד שהגיע לעשרים וחמשת השקלים הדרושים לרכישת הכרטיס. הוא מיהר להעבירם לידי המתרים, ומילא בספח פנקס ההגרלה את שמו ומספר הטלפון שלו... לא ברור למה עשה כך ר' אליהו, ברור רק מה קרה אחר כך. למחרת היום, בשעת ערב מאוחרת, צלצל הטלפון בביתו. מעבר לקו נשמע קולו של רואה חשבון מכובד, שבטון עמוק וכבד הודיע לו כי הוא הוא הזוכה המאושר בדירת חמישה חדרים בשכונת הר נוף בירושלים!

ההלם לנוכח ההודעה המשמחת, אינו ניתן לתיאור. ר' אליהו אחז את שפופרת הטלפון, ולא הצליח להוציא מילה מפיו - אפילו לא להודות... עד שר' אליהו התאושש, נשימתו חזרה אליו, והוא הצליח להודות בהתרגשות רבה על הזכייה הגדולה...

דקות ארוכות התהלך ר' אליהו בתחושות הלם, תדהמה, אושר ושמחה, משולבות זו בזו, ואינו מוצא מקום להכילן. הן רק עד לפני כמה שעות היה שוכר של מחסן קטן, ועתה - ברגע אחד - הוא בעל הבית של דירת חמישה חדרים בשכונה מבוקשת! איך זה קרה? למה פתאום רכש את הכרטיס? מה גרם לו לזכייה הגדולה?

ואז הוא נזכר. שעות בודדות לפני רכישת הכרטיס ששינה את חייו, התקין בביתו מזוזה חדשה! הוא מיהר להתקשר לחבר שהעניק לו את דמי המזוזה, לספר לו כי הסגולה עבדה במהירות הבזק, שינתה את חייו באורח פלאי במהירות שיא. עד היום יושב ר' אליהו במרפסת הנוף המרווחת הצופה להרי ירושלים, מודה לבורא עולם שזיכה אותו בנחלה כזו, ורץ לנשק את המזוזה היקרה, שהביאה בכנפיה נס פלאי כל כך, ישועה מבוקשת ויוצאת דופן! הלא כך אמרו חז"ל במסכת שבת דף כ"ג: "הזהיר במזוזה - זוכה בדירה נאה!", ור' אליהו, שסיפורו האישי מופיע בהרחבה בספר 'בשערי המזוזה', הוא דוגמא חיה לכך. הן היה גר בדירה שכורה וצפופה, כל מעבר לדירה נאה היה נראה חלום רחוק, והחלפת המזוזה בכשרה ומהודרת - העבירה אותו לבית חלומות של ממש, ושינתה את חייו לבלי הכר!

הרי כולנו היינו רוצים דירה נאה ומרחיבת דעת, שפע זורם ללא הפסקה, פרנסה בקלות וברוח לב, ברכה בעסק, בבית ובארנק... הנה לנו סגולה עתיקה, חזקה ועוצמתית, שעובדת עד היום: מזוזה. לבדוק את המזוזה, להשקיע קצת יותר בהידורה וכשרותה, להיות זהירים במצוות המזוזה כהלכתה, תוך התחברות למסר העולה ממנה. זוהי הדרך לפתוח שערי שפע וברכה!

כשאנו עומדים לעבור דירה או לשפץ את הדירה, נבטיח גם את הברכה בבית החדש, את השפע בדירה הנאה, את הרחבת הדעת והשמירה הדרושה לנו. נשקיע גם במזוזה קצת יותר...

הבדיקה שחוסכת בהוצאות...

ביום מן הימים, זימן הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל לביתו מספר אנשים, וביקש מהם ליטול על עצמם את האחריות לבדוק את המזוזות בבתי היהודים שבסביבה, לסובב על פתחי הבתים והחצרות ולוודא כי המזוזות כשרות ותקינות. הוא אף הציע להם שכר הולם בגין עבודתם, וביקש מהם להתחיל כבר ומיד בעבודה, לבדוק את מזוזות תושבי העיר.

מהודרות וכשרות, ושלח אותן אליה לצרפת, שתקבע אותן בביתה!". ר' משה אהרן נסער, לרגעים ספורים עמד המום. סבל של שנים, המתנה מייגעת, לילות טרוטי שינה וימים אפופי דמעות - הכל תלוי במזוזה? בעזרת כמה מזוזות - ניתן להביא את האושר הנכסף לביתה, ואיש לא ידע, לא פילל ולא שיער?

עוד באותו ערב, התגבר על הקשיים הטכניים הכרוכים בכך, ומיהר לבשר את הבשורה לפריז - לקרובת משפחתו הנרגשת שלא מצאה את המילים להודות לו. להפתעתו, בשיחה התברר כי בביתה של האשה עשרה פתחים החייבים במזוזה, כך שהחזון איש דייק לגמרי, ונקב במספר המדויק הדרוש לה, בלי ידיעה מראש - כמובן!

האשה התרגשה עד אין קץ, וכבר ציפתה בקוצר רוח למזוזות המגיעות מירושלם. מיד עם הגיען שבה לביתה בריצה, וביחד עם בעלה נקבעו המזוזות המהודרות בכל הפתחים בבית. היא הודיעה לרופא כי היא מוותרת על הניתוח, וציפתה בקוצר רוח לבשורות טובות...

ואלה אכן הגיעו, המזוזות חוללו את המהפך. זמן מה אחר כך נפקדה האשה בישיעה, מעל

ומעבר לדרך הטבע, בלי שום סיכוי מראש. בספר 'פאר הדור' המביא את הסיפור לפרטיו, מפורט גם כי אחרי הלידה התברר לאישה כי מחושיה עזובה, והיא שבה להיות בריאה, אמא מאושרת לתינוק רך ותכול עיניים, שמזוזות בפתחי ביתה חוללו מהפך בלתי נתפס!

במשך שנים, הצעידה האשה את ילדיה אל המזוזות החדשות, וסיפרה את סיפור נס ישועתן. כיצד היתה חסרת סיכוי להיות אמא, שכבה חולה ואומללה בבית וגזירת ניתוח מרחפת ממעל, ומזוזות מהודרות שנקבעו בביתה חוללו את השינוי המיוחל. הילדים היו ניגשים בזה אחר זה ומנשקים את המזוזות, כשדמעות אושר התגלגלו מקצות עיניה...

מתברר, שהמזוזה העומדת בפתח הבית, נושאת בתוכה מפתח להבאת הברכה אליו. הלא על המזוזה נאמר 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם' - היא המבטיחה לנו אורך ימים ושנות חיים, בריאות איתנה וחיים מאושרים ושמחים. הרי כולנו משקיעים מאמצים ומשאבים לשפר את אורך ואיכות החיים, הרי אנו משקיעים את מיטב הכוחות, בהענקת חיים טובים יותר לילדינו - בוודאי שנשקיע במזוזה מהודרת הפותחת דלתות ומעניקה ישועות!

בית חלומות בהישג יד!

כל ימיו, היו חייו של ר' אליהו מסכת ארוכה של עוני ודוחק, עד לנקודה אחת בה התהפך הגלגל. מצערותו, התאמץ מאוד לפרנס את משפחתו, אך כל מאמציו לא עלו יפה. את חלק הארי מהכנסתו גזלה שכירות הבית בו התגורר, שלא היה אלא בית קטן וצפוף, אך ליותר מכך - לא היתה לו יכולת כלכלית. הבית התנהל בעוני ודוחק רב, כך שכל רעיון על מעבר לדירה נורמלית ונאה - היה כעין חלום רחוק, חסר סיכוי שיתגשם...

חבר שראה בעוניו של ר' אליהו, ועקב אחרי מאמציו לשפר את המצב, הציע לו ביום מן הימים: "ראה נא, כבר ניסית את כל דרכי הפרנסה, ונראה כי משהו חוסם בעדך. אולי כדאי שתרכוש מזוזה חדשה ותקבע אותה בפתח ביתך? אולי מזוזה חדשה, כשרה ומהודרת, תביא בכנפיה את הברכה המיוחלת?".

"דברי טעם אתה אומר", השיב ר' אליהו לעומתו, "האמפתיה שלך נוגעת ללב, אך עצתך אינה ברת ביצוע. לצערי - עלות רכישת מזוזה היא הרבה מעבר ליכולתי הכספית, מי כמוך יודע שאין לי סכומים כאלה!" - אמר בצער...

"ניחא, אני בטוח שזו השקעה כדאית", אמר החבר בהשתתפות ומתוך רצון כנה לסייע. "הנה לך סכום כסף, צא ורכוש לך מזוזה חדשה, כשרה ומהודרת.

לפתע נשמע קול פיצוץ אדיה, הפעם קרוב מתמיד. חוליית מחבלים זיהתה תנודות חשודות, והחליטה לשגר פצמ"ר לאזור. לאחר שמסך העשן ירד... התברר גודל הנס!

הרב בנימין גולד

"הַמַּעֲט כִּי הֶעֱלִיתִנוּ מֵאֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדִבֵּשׁ לְהַמְיִיתָנוּ בְּמִדְבָּר" (במדבר ט"ז, י"ג)

מעשה של נס גדול בחסדי ה', התרחש במבצע 'צוק איתן' בתוככי העיר עזה. באחד הלילות נכנסו בלאט כמה חיילים לתוך סמטאות העיר, עשו את דרכם במתינות צעד אחר צעד, ובליבם תפילה לבורא העולם להצליח במשימתם להשבת אויב. הם מגיעים למקום שבו צריכים היו להתמקם. כל אחד תופס את מקומו. מנסים לטשטש כל תנועה חריגה, לבל יפלו ביד צלפי המרצחים השפלים. סורקים בקפדנות כל תנועה חרישית סביב, הן מצויים הם בגוב האריות ממש. רעש שריקות הפצמרי"ם חותך מידי דקות מספר את הדממה.

המתח בעיצומו, על כמה דקות שינה - מי יכול לחשוב, אבל הרעב ממש מציק, זה כמה שעות שלא נכנס דבר מאכל לפיהם של החיילים, ועתה כשהתמקמו במקומם ניתן להכניס את היד לכיס להוציא דבר מה. אחד החיילים מכניס ידו לכיסו, ומוציא שקית ובתוכה וופל, היה זה וופל מצופה שכבר הספיק להשבר לכמה חלקים... הוא בא לקרוע את העטיפה, והנה מבחין הוא בפתק המוצמד אליה. סקרנותו גברה על רעבונו, והוא הקדים לקרוא את הכתוב. התברר שזו חבילה ששלחו תושבי הדרום לחיילים שיצאו למבצע. לחבילה שלו צורף פתק, בכתב יד של ילד: 'שלום לך, שיהיה לך בתאבון אל תשכח לברך!'. ההתרגשות ממחשבתו של ילד קטן, לשלוח וופל פשוט לחייל ולהצמיד לו פתק, גרמה לו מבוכה. מחד הרעב מציק, ומאידך בקשה של ילד תמים, אבל מה עושים? מה מברכים? הוא לא שומר מצוות ואינו יודע מה הברכה שיש לברך על וופלה?

הרעב הציק מאד, ולא היה לידו משהו לשאול, אבל במחשבה מהירה הוא החליט בנחישות: לא אוכל כעת מהוופל עד שאברר מה מברכים עליו! הוא סוקר את חבריו הנמצאים בסמוך לו, ולפתע הבחין בחייל דתי הנמצא מטרים ספורים לצדו, לשאול אותו אינו יכול, שהלא כל רחש מיותר עלול להמיט עליהם אסון, להמתין - מי יודע כמה זמן עוד יצטרכו להמתין? העצה היחידה שנשארה היא זחילה. הוא החל בזחילה איטית שקטה ומדודה אל עבר חברו, נופף לו לשלום, ומשהיה סמוך אליו לחש לאוזנו את סיפורו וביקש את עזרתו. "תברך אחרי", אמר החבר. "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא מיני מזונות". "אמן", השיב החבר...

לפתע נשמע קול פיצוץ אדיה. הפעם קרוב מתמיד. חוליית מחבלים זיהתה תנודות חשודות, והחליטה לשגר פצמ"ר לאזור, לאחר שמסך העשן ירד התקבלה פקודה לסרוק ולבדוק אם אין נפגעים בקרב החיילים. החייל שזחל כדי לדעת מה מברכים, הבחין כי הפצמ"ר נפל בדיוק במקום המסתור בו התמקם דקות ספורות קודם לכן. "ואו אני לא מאמין!", זעק החייל. "איני מסוגל לחשוב מה היה נשאר ממני אילו הייתי אוכל את הוופל מיד! אילו לא הייתי מתגבר על הרעב שהיה לי בכדי לקיים בקשת ילד תמים וצדיק?" [מובא בספר 'אמונה שלימה'].

התגברות קטנה לדקות ספורות הצילה חיילים! ק"ו שהתגברות, ולו הקטנה ביותר, כדי לקיים רצון ה' יתברך, יכולה להציל את האדם מרדת שחת ברוחניות ובגשמיות!

כאשר מגיעים לפסוק זה עומדים אנו משתוממים! הרי כתוב במדרש שכל העדה טענו טענה זו, וא"כ גדולה היא התמיהה?! כיצד יתכן שקרח שפקח היה, וגדול הדור, ועמו מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות של דור מקבלי התורה, טעו בדבר כה פשוט וגד המציאות? וכי לא ראו בעיניהם את שעבוד מצרים, ואת הסבל אשר סבלו שם ובמדבר לא חסרו דבר, ואיך אומרים "המעט כי העלייתנו מארץ זבת חלב ודבש"? טענה כזו מתאימה לאספסוף, מפחתי העם חסרי דעת ושכל! כיצד יתכן שגדולי הדור יטענו שטות כזו? אלא ביאר הגר"א דסלר זצ"ל בספרו 'מכתב מאלהיו' (ח"ד עמ'), עפ"י משל המובא בספר 'שאלות ותשובות' לרב האי גאון (סימן י"ר): מעשה בשועל אחד שבא עליו ארי לאכלו. אמר לו השועל: 'מה יש בידי להשביעך? אבל אני אראה לך אדם שמן, שאתה טורף ושבע ממנו'. היה שם בור מכוסה ואדם

יושב מאחוריו, כיון שראה הארי אמר לשועל: 'הריני מתירא מתפילתו של זה שלא כשילני', אמר לו השועל: 'לא יגיעו הדברים לא לך ולא לבנך אולי לבן בנך יגיעו, אבל בין כך אתה שבע מרעבונוך ועד בן בנך זמן רב הרבה'. נתפתה הארי וקפץ על הבור ונפל שם, בא השועל על שפת הבור והציץ עליו, אמר לו הארי: 'הרי אמרת לי שאין הפורענות באה אלא על בן בנך', אמר לו השועל: 'אולי יש עוון של אבי אביך שאתה נתפסת בו', אמר לו הארי: 'אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה', אמר לו השועל: 'ולמה לא חשבת כן מתחילה?...'.

ומסיים רב האי גאון: כמה מוסר יש במשל זה! הלקח ממשל זה הוא לדעת את המפריע העיקרי אצל החכמים שאינם מאמינים, שהיא התאוה, כאשר התאוה מתגברת על האדם, לא די שאין חכמתו מצילתו, אלא חכמתו מסייעתו להטעותו. גם הארי מלך החיות - נפל ברשת השועל אך משום שנתאוה לבשר קצת יותר שמן, לכן מה שהבין בנקל לאחר שנענש ונסתלקה נגיעתו, לא הבין מתחילה כשתאוותו משלה בו.

זאת הסיבה אשר אמרו כל עדת קרח טענות משונות אלו, אשר גם המציאות מכחישתן, כי תאוות הכבוד שלטה בהם, וגרמה להם לאבד את כל חכמתם אשר להם.

הרמב"ן אומר דבר נורא: "ויקח קורח" מה לקח? רש"י אומר לקח צד במחלוקת, אבל הרמב"ן אומר "ויקח קורח" שלקחו ליבו!!! השכל אמר לו - הצדק והאמת עם משה, אבל הלב, שהוא מקום היצר והתאוות, לקחו לצד אחר והאבידו מן העולם! לו היה ממתין וחושב ורואה שהכל זה תאוה של כבוד, הרי שהיה ניצל מכל הפורענות!

הרי זה נורא! אדם רואה את הכל: רואה את האמת, רואה את התהום, ורץ לשם בשביל מה? כי לבו לוקחו! כמה חשוב תמיד לעצור לפני כל רצון, לפני כל איזו עצת היצר, ויש כאלו רבות רבות, כי כח התאוה מסנוור את החכמה והדעת, ויש להוריד את הסינוור לדקה שתיים, ואז חוזרת החכמה ומצילה את בעליה!! ברגעים אלו שאין התאוה שולטת על לב האדם - אז ביכלתו להתגבר קצת ולהינצל מאבדון!

התחכם ועשה מעשה חצוף. בערב שבת, מספר דקות קודם כניסת השבת, הלך והדביק את המודעה על צידי הבימה של ביהכ"נ, לאחר מכן נטל טלית ישנה ופרש אותה על המודעה, באופן שהבאים קודם שבת לא יבחינו במודעה

הרב יוסף מאיר האס

פשט את ה"זובע" להרגיע את המחלוקת

מעשה שהיה בביכה"נ של 'בתי ברוידא', כשאחד המתפללים החליט ברוב קנאותו לתלות בביכה"נ מודעה בנושא השנוי במחלוקת בין גדולי הדור. מכיון שהיה ברור לו כי מודעה כזו לא תשרוד בביכה"נ יותר מרגעים מספר, התחכם ועשה מעשה חצוף. בערב שבת, מספר דקות קודם כניסת השבת, הלך והדביק את המודעה על צידי הבימה של ביהכ"נ, לאחר מכן נטל טלית ישנה ופרש אותה על המודעה, באופן שהבאים קודם שבת לא יבחינו במודעה. כצפוי, במהלך קבלת שבת, הוסרה הטלית ונגלתה המודעה. הרוחות סערו וגעשו, הייתכן כזאת, להדביק בתוככי ביהכ"נ על הבימה, מודעה כזו?!

עד מהרה הגיעה המהומה לאוזני הגאון רבי פנחס עפשטיין זצ"ל ראב"ד העדה החרדית, שישב במזרח ביהכ"נ וקם מיד לפתור את הבעיה בחכמתו המרובה. הוא פסע אל הבימה, כשכולם צופים ומשתהים לדעת מה יעשה.

כשהגיע אל הבימה, פשט את ה"זובע" אותו לבש מעל הקפטן, כמנהג ירושלים ופרש אותו על המודעה כשהוא מכריז: "לאיש מהמתפללים אין רשות לנגוע ב'זובע' שלי עד מוצאי שבת". כך שקטה והורגעה המחלוקת שאיימה להתלקח, בזכות תושייתו ופקחותו הרבה.

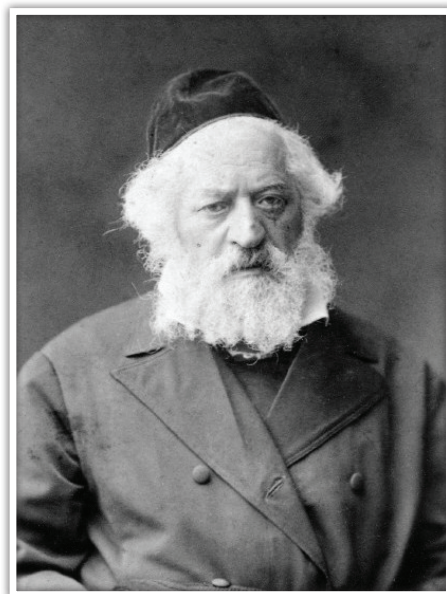
(המבשר תורני ויחי תשע"ה עמ' טז)

אנשים כערכנו

מעשה שנפגש מרן הרה"ק בעל 'אמרי אמת' זי"ע מגור, עם אדמו"ר פלוני שאבותיו האדמו"רים היו צאצאים לשושלת קאצק וגור. אמר לו ה'אמרי אמת': "אבותינו היו אנשים גדולים ויכלו אפוא גם לריב ביניהם, אבל אנחנו אנשים פשוטים וקטנים, וביכולתנו להיות בשלום יחדיו..."

אשרי משכיל אל דל

סיפר מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, את הסיפור הזה על מרן הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל מקובנה, שהיה מפורסם כבעל לב טוב בצורה מופלאה ומופלגת ביותר פעם אחת קיבל רבי יצחק אלחנן מכתב ובו שאלה מסוימת, אך למקרא

המכתב ראה מיד שיש לזה תשובה פשוטה ויש על כך פסק מפורש של הש"ך, לכן התפלא מאד על שמפנים אליו שאלה שכזו. תוך כדי כך נזכר כי לרב מרא דאתרא שמעירו נשלח אליו המכתב, יש לו מחלוקת מסוימת בעירו ומן הסתם הוא נכשל ופסק נגד הש"ך, ואז ירימו חרב המחלוקת נגד הרב שלהם, ויעידו כמובן על כשלונו ברבים... מה עשה הגאון הצדיק בעל הלב הטוב והרחמן? הלך וכתב מכתב תשובה על השאלה

הזאת שלא כמו שכתב הש"ך. אבל מיד אחרי זה, הריץ מברק ובו הוא מודיע שמה שפסק בתשובתו במכתב הקודם, הוא שלא כדן, כי באמת כתוב בש"ך מפורש שלא כך הוא הדין...

והיה מרן הגרא"ז מלצר מסיים סיפור זה בבכי והפטיר: "הנה כי כן, כאשר כבר רוצים לעשות טוב, צריך גם רעיון כיצד לעשות את הטובה הזו, ובזה היתה גדלותו של רבי יצחק אלחנן, שהיה מסוגל לכתוב נגד ש"ך מפורש, ואחרי זה להודיע שהוא טעה, וממילא לא יעיוזו שוב בעלי המחלוקת שם להרים ראש נגד הרב מרא דאתרא שלהם, כי אם רבי יצחק אלחנן יכול לטעות, מה יכולים הם לטעות כלפי רב העיר שלהם?!"

(שאל אביך ויגדך" ח"א עמ' רפג)
מתוך 'המבשר'.

(ראש גולת אריאל" ח"א עמ' תנח)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הרב ניימן אמר לי: "תגיד לאביך (מרן הגר"ע יוסף) תודה, והשנה אתה פטור משכר לימוד". אז שכר הלימוד היה הרבה כסף. כעבור זמן, אבא מגיע למשרד הישיבה, נכנס לרב ניימן ואומר לו: "אתה אמרת לבן שלי שהוא פטור משכר הלימוד? מה זה קשור?", הניח לו 12 צ'קים והלך...

הגאון רבי אהרן זכאי שליט"א, ראש ישיבת 'אור יום טוב', על השלום

"ויאמר משה... שמעו נא בני לוי" (במדבר ט"ז, ח')

בהסכמתו לספר 'דרכי שלום', כתב הגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל לבאר את הפסוק: "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול" (תהלים קי"ט, קס"ה), על פי המשל הבא:

בנוהג שבעולם, מי שיש לו חנות קטנה ובה סחורה מועטת, כשנכנס קונה, דרכו של בעל החנות להציע לפניו סחורות שונות, ואם לא יתרצה בסחורה אחת - ינסה להציע לו סחורה אחרת. לעומת זאת בבתי מסחר גדולים, אשר יש בהם סוגי סחורות בלי שיעור ממנים שונים, מונחות הסחורות על השולחנות, וכל אחד הולך ובורר לעצמו את הסחורה הרצויה לו, ואין איש המנסה לפתותו לקנות סחורה זו או זו.

טעם החילוק ביניהם הוא, כי בחנות קטנה אשר בה הסחורות מועטות והסוגים מועטים, חושש בעל החנות שמא לא ימצא הקונה את הסחורה המבוקשת אצלו, ויצא בלא קניה כלשהי, אבל בחנות גדולה שיש בה סחורות רבות מכל הסוגים, אין בעל החנות צריך לפתות את הקונה שיקנה משהו, כי מובטח לו שהקונה לא יצא בלא שיקנה איזושהי סחורה, שהרי בתוך המבחר הרב של הסחורות, אין ספק שימצא דבר מה שימצא חן בעיניו.

והנמשל: מלאכתו של היצר הרע היא להסית את האדם לדבר עבירה חלילה. והנה כשהוא נפגש עם מי שאינו מדקדק במצוות ומזלזל באיסורים - אין היצר מפתהו שיעבור דוקא על עבירה מסוימת, כי יודע היצר שאותו פלוני בהכרח יכשל באיזשהו איסור, שהרי כל העבירות שבעולם מוכנות לפניו להכשל בהן. אבל כשהוא נפגש עם איש אוהב תורה ומדקדק במצוות, העבירות שיוכל להציע לפניו ולפתותו לעבור עליהן - מוגבלות

מאד, שהרי אם יפתהו לחלל שבת חלילה, הלא יהא ללעג וקלס, כי איך יעלה על הדעת שאיש ירא שמים כמוהו יעבור על איסור חמור כזה, או אם יפתהו שלא להניח תפילין וכיוצא בזה, הלא בוז יבוז לו.

אולם מצויה עברה אחת שבה יוכל היצר לפתות אף מי שמדקדק במצוות, והיא ענין המחלוקת. כאן מנסה היצר לסמא את עיני היהודי, ולטעון באזניו כי זו מחלוקת 'לשם שמים', ומפתהו להפר את השלום באמרו שאין בכך עברה, ואדרבה מצוה גדולה היא להילחם על כבוד שמים...

נמצא שירא ה' צריך לדקדק ביותר בענין השלום וההתרחקות מן המחלוקת, הואיל ואין לפניו מכשולות אחרים, והיצר הרע מנסה לפתותו להפר את השלום.

זהו שאמר דוד המלך ע"ה: "שלום רב לאוהבי תורתך" - אוהבי התורה צריכים לדקדק שיהיה ביניהם שלום רב, יותר ממה שחייב לדקדק בו מי שאינו בכלל "אוהבי תורתך", והטעם: שהרי "ואין למו מכשול" - אצלם לא מצויים מכשולים אחרים, ממילא אין היצר יכול לפתותם בעבירה אחרת, אלא בביטול השלום, לכן צריכים אוהבי תורה לדקדק יותר, שיהיה ביניהם "שלום רב".

(אדרבה תן בלבנו')

אהבה אמיתית בין גדולי התורה

שח הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, רבה של שכונת 'הר נוף', וחבר מועצת חכמי התורה את הדברים דלהלן:

"כשהייתי לומד בישיבת 'אור ישראל' בפתח תקוה, המצב הכלכלי היה קשה מאד. באחת הפעמים התלוננו בפני ראש הישיבה, הגאון רבי יעקב ניימן, על המצב הקשה, והוא השיב להם כי הוא משתדל מאוד לגייס כספים ובקושי מצליח...

"באותם הימים נסענו, ונהג האוטובוס סיפר לנו בדרך, שהוא חזר בתשובה כששמע את הרב עובדיה יוסף בבית הכנסת, בהיותו דיין בפתח תקוה - והיום כל בניו לומדים בישיבות. אחד הבחורים שהיו איתי באוטובוס, הצביע עלי ואמר לנהג 'הנה הבן של הרב עובדיה'. הנהג התרגש ואמר לי: 'תגיד לאבא שלך שכל מה שיש לי זה בזכותו'. הוא סיפר לי שהוא גר בכפר אברהם. ויש לו משק."

"ביום שישי חזרתי לבית, וסיפרתי למרן אבא זיע"א אודות אותו אדם. אבא ביקש להשיג לו את מספר הטלפון של אותו אדם. העליתי אותו על הקו, ואבא אמר לי: 'מדבר עובדיה יוסף, אני רוצה לפגוש אותך'. ואכן, אותו נהג הגיע לבית שלנו, ואבא אמר לי: 'אני מבקש ממך טובה. אני רוצה שתעזור לישיבה בפתח תקוה שאין להם כלום'. הנהג השיב במקום: 'אני מתחייב שבמשך שנה כל הפירות והירקות - יקבלו ממני חינם אין כסף'..."

"ואכן, ביום שישי היה מגיע סנדר לישיבה, ומוריד כמות אדירה של פירות וירקות. הטבח רץ והזעיק את ראש הישיבה, שהגיע מיד ואמר: 'אני לא יכול לשלם על זה'. אותו אדם השיב לי: 'זה הכל חינם'... 'למה?', שאל ראש הישיבה, והאיש עונה: 'בגלל הרב עובדיה יוסף'..."

"הרב ניימן התחיל לבכות, קרא לי, נישק אותי ואמר לי: 'תגיד לאביך תודה, והשנה הזאת אתה פטור משכר לימוד'. אז שכר הלימוד היה חמישים לירות, זה היה הרבה כסף, בשמחה ובטוב לבב רצתי אל הטלפון הציבורי, וסיפרתי לאבא על מה שקרה..."

"כעבור זמן מה אבא מגיע למשרד הישיבה, נכנס לרב ניימן ואומר לי: 'אתה אמרת לבן שלי שהוא פטור משכר הלימוד? מה זה קשור?'. הניח לי 12 צ'קים והלך..."

(עלון 'ביע אומר', להרה"ג רבי יצחק בר זכאי שליט"א, חשון תשע"ח)

להרגיע ולעודד

מעשה בתלמיד חכם שסבל מבעיות נפשיות רח"ל. הוא הגיע לבית ה'חזון איש', כשבשורה רעה בפיו: "התארחתי אצל פלוני, הלה כיבדני בכוס תה, וחושדני בו שהיה מורעל..."

ה'חזון איש' רצה להשקט מצפונו של היהודי, שהיה תלמיד חכם, ושאלו: "מה הניח הלה קודם, את התה או את הרעל?"... והלה השיב: "את התה".

התגורר בקומה העליונה, והיה היחיד מבין כל דיירי הבניין ששמר מצוות".
"הפגישה הקבועה שלי איתו היתה, בעת שהוא חזר מהתפילה בבית הכנסת,
ואני יצאתי לעבודה. כל יום מחדש הייתי מופתע למראה סבר הפנים החייכני
שהראה לי השכן החרדי.

"אמירת ה'שלום' שלו, שבתה אותי בקסמיה, כיון ששמתי לב גם לעובדה
שכל השכנים לא האירו לי מעולם את פניהם, ולא אמרו לי 'שלום'. כל
השכנים מהקומה שלי, ואלה שהתגוררו יותר
קרוב לדירתי, לא הוציאו מפיהם מעולם את
המילה 'שלום', ולא חייכו לעברי, רק הוא..."

"יום אחד החילוני להרהר בלבי, הרי יש
דברים בגו, ברור שאדם המתנהג בצורה זו מידי
יום ביומו, ניחן בעושר פנימי עצום, המאפשר
לו להשפיע את שפעת העושר הזו גם על אחרים,
וללחלח גם אותם בשמחה האמיתית המקיפה
אותו.

"ברבות הימים הגעתי למסקנה חד-משמעית,
שאם חפץ בחיים אנוכי, בחיים אמיתיים, עלי
לחזור בתשובה, וכך עשיתי".
כוחה של מילה אחת...

נעשה חשבון, כמה עלה לאותו יהודי חרדי
לומר 'שלום' מידי בוקר בבוקר? האם הוא היה צריך לרוקן את כל חשבון
הבנק שלו לשם כך? ברור שלא. רק מעט תשומת לב, והנה משפחה שלמה,
על הוריה וילדיה, וכל דורותיה לעולם ועד, חוזרת בתשובה שלימה ומתקרבת
לבוראה.

גם כאשר נפרדים האחד מן השני ומשתמשים במילה לועזית במקום
המילה "שלום", יש בכך חילול השם. הרי אין לך מילה של ברכה יותר
מ"שלום", ולשם מה להשתמש במילים של עם זר?

"ויש לדעת", אמר הרב זילברשטיין, שה'חתם סופר' אומר, שמי שאינו
משתמש במילים של שפת הקודש, ייתכן שהוא אינו זכאי לכך, כי השפה הזו
אינה מאפשרת לכל אחד להשתמש בה... ה'חתם סופר' מוצא לכך את הרמז
בפסוק (בראשית מ"ה, י"ב): "כי פי המדבר אליכם".

(עלינו לשבח' ח"ב)

(מתוך הספר 'גדול השלום')

"אם כך הוא" - הרגיעו ה'חזון איש', במתק שפתיו - "מה אתה רוצה, הרי
תתאה גבר..."

(מעשה איש' ח"ה).

שח הגאון רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל באחת מדרשותיו, את הדברים
דלהלן:

"סיפר לי הרב ירחמיאל בויאר, כי בשעתו,
בעת ששימש בתפקיד ראש העיריה בבני ברק,
היה יוצא בבוקר לבית הכנסת 'לדרמן' לתפילת
שחרית בשעה קבועה.

"הנה מידי יום ביומו, היה עובר יהודי בכיוון
השני של המדרכה, וכאשר רק היה רואה אותו
מרחוק, היה אותו יהודי אומר לו 'שלום', תוך
כדי שהוא משתחוה לו... הוא כל כך התכופף,
עד שהיה נראה שהוא מגיע עד מרצפות
המדרכה..."

"העיר לו פעם רבי ירחמיאל: 'רבי יהודי!
אסור לעשות כך! כי בתשובת הגאונים נאמר
שהשתחויה הראשונה בבוקר צריכה להיות
בבית הכנסת, אין להשתחוות לבן אדם לפני
התפילה!'. אך לא הועילו הדיבורים, וכל יום
מחדש 'כורעים' ומשתחוים', כמעט עד לקרקע.

"והנה" - מספר ר' ירחמיאל - 'רק נשמע קול הברה בעיר כי אני מתעתד
לפרוש מהעיריה, חלפו כמה ימים, נפגשנו שוב בבוקר, והוא עבר כאילו שלא
מכיר ולא ראה אותי מעולם. לא השתחויה ולא כלום. כי מה יש לו איתי?'..."
(איש לרעהו)

אמירת 'שלום' בפנים מאירות

שח הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, את הדברים דלהלן:
"תלמיד חכם אחד שיגר לנו מכתב, שבו הוא מספר שאחד מחבריו, שהוא
בעל תשובה, העיד במפורש שאת הצעד הראשון אל עולם התורה, הוא עשה
בשל אותו שכן חרדי בחדר המדרגות, שמעולם לא ויתר על הזכות הזו, לומר
לו 'שלום' בפנים מאירות".

"החבר שהתגורר בעיר חיפה סיפר לי", כך כותב מיוזענו, "שהיהודי החרדי

נענה רבי יהושע לייב והשיב: "הן כתוב בתורה על המזוזה 'למען ירבו
ימיכם'. מי שמזוזה כשרה קבועה בדלת ביתו - הרי יש לו את הסגולה הטובה
ביותר לאריכות ימים, וממילא לא יפלו ילדיו לעול על קופת בית היתומים.
כשאני בודק את המזוזות מכספי בית היתומים, אני חוסך לקופה כסף, אני
מונע את היתומים הבאים חלילה..."

הסיפור הזה, המופיע בספר 'אוצרות ההלכה', מעלה מסר חשוב, אותו כדאי
להפנים אל תוך הלב: המזוזה היא חגורת ביטחון, היא 'ביטוח חיים' אמיתי,
חתום בתורה הקדושה! אדם החפץ בחיים, מהדר במזוזה כשרה לכתחילה,
טורח לבדוק את מזוזתו מדי פעם, מתמסר להבטיח כי המזוזה שבדלתו
כשרה ומהודרת!

מזוזה מהודרת בפתח הבית היא ביטוח חיים זול, כדאי ובטוח ביותר!

כשהגיעה עת חלוקת השכר, נדהמו הבוודקים לראות כי שכרם מגיע מקופת
בית היתומים המקומי, שעמד תחת נשיאותו. הרב הוא שכיתת רגליו לגייס
תרומות להחזקת בית היתומים, ובקושי רב העמיד את בית היתומים על
תילו, מעניק לילדים עוזבים ובוודים קורת גג וארוחה חמה שכה חסרה
להם. דווקא לכן, הידיעה כי שכרם מגיע מקופת בית היתומים - עוררה
תמיהה רבת...

"הן קופת בית היתומים מדולדלת" - שאלו הבוודקים, "מדוע היא המממנת
את בדיקת המזוזות? מדוע צריך בית היתומים לשלם את שכרנו בגין בדיקת
המזוזות בעיר?" - שאלו הבוודקים בתמיהה רבה...

השיב רבי יהושע לייב כשחיוך נסוך על פניו: "זו פשוט שיטה לצמצם את
הוצאות בית היתומים...", הנוכחים שמעו ולא הבינו - כיצד בדיקת מזוזות
חוסכת כסף לבית היתומים?

דף היומי בבלי | דף היומי בהלכה | ווארט או סיפור לפרשת השבוע
שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו' | סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

איזה פרק במסכת כתובות מסוגל בלימודו, לסילוק חרון אף מעם ישראל?

ונאבדו ב"אף", ואלו הן: נחש, ושר האופים, ועדת קורח, והמן.
נחש: (בראשית ג, א) "ויאמר אל האשה אף", שר האופים: (שם מ, טז) "אף אני בחלומי", עדת קרח: "אף לא אל ארץ", המן: (אסתר ה, ב) "אף לא הביאה אסתר".

ועי' שם במפרשים, שכיון שהתחילו ב"אף" א"כ ברית כרותה לשפתים, ופתחו פה לשטן, ולכן נאבדו ב"אף" - בכעס של השי"ת, וקמ"ל שאל יפתח אדם פיו לשטן.

והנה בחזרת הש"ץ לתפילת מוסף של ראש השנה, לאחר ברכת מחיה מתים, מתחילים בפיוט: "אף ארח משפטיך ה' קוינוך", ובלקט יושר (תלמיד התרומות הדשן עמ' 133), כתב שרבינו תם גורס "אורח משפטיך אף קוינוך" כדי שלא להתחיל ב"אף", משום דארבעה פתחו באף ונכשלו, נחש אופה קרח המן, וסימן "נאקה בחוטם" (משנה בשבת פ"ה), שמעתי סימן אחר 'קנאה'.

ומביאים בשם רבי שמעלקה מנילקשבורג זצ"ל, שהקשה לפי המדרש הנ"ל, איך רבינו הקדוש התחיל את פרק חמישי במס' כתובות במילה "אף" - "אף על פי".

ואמר שבמסכת כתובות יש י"ג פרקים, שהם כנגד י"ג מידות של רחמים, והפרק החמישי "אף על פי", הוא כנגד מידת "אורח אפים", ועי' לימוד של פרק זה אפשר לסלק את החרון אף מעם ישראל, ולכן רבי התחיל את הפרק עם המילה "אף".

"אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וקרח..." (במדבר ט"ז, י"ד)

בבראשית רבה (פרשה יט פסקה ב) מובא: ארבעה הן שפתחו ב"אף"

האם מותר לומר את פרשת הקטורת שלא בעת התפילה?

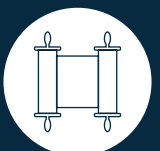
"ויאמר משה אל אהרן קח את המזבח..." (במדבר י"ז, י"א)

כתב הרמ"ד וואלי עה"ת (תלמיד הרמח"ל - קרח עמ' קסח): "ואמנם אין לנהוג ענין הקטורת בין לעשותו בין להזכירו בזמן שאין בית המקדש קיים, אלא כשכבר התחיל הנגף, כמו שעשה רבי אחא במתא מחסיא, כי ענין הקטורת מסלק חיותו של מלאך המוות, ואין בו כח להמית, ואם יאמר אותו שלא בזמן תפילה מיראת הנגף, שלא יבוא יכול לעורר הקטורג כי הוא מתגרה בחיצונים בחינם".

ולא מצאתי לעת עתה בפוסקים מי שנתעורר לזה, שלא לומר את פרשת הקטורת שלא בעת התפילה.

- היאך נפל אדם גדול כקרח בחטא של כפירה ?
- מדוע נזכר בתהילים רק מעשה דתן ואבירם, ולא מעשה קרח?
- כיצד סבר קרח שכולם ראויים להיות כהנים, בזמן שראה מה אירע לנדב ואביהו?
- מדוע דווקא שוטרי בני ישראל נבחרו למנהיגים?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

מה החידוש הגדול בפתחת האדמה את פיה בבלועי קרח, שזה נקרא "בריאה", הרי כבר היו תופעות של פתיחת הארץ ברעידות אדמה ובבולענים?

שנאמר (יחזקאל כ"ג, מ"ז) "וַיִּכְרַא אוֹתָהֶן בְּחִרְבוֹתָם". (וכ"פ בפענח רזא) אולם הרמב"ן כתב שבאמת בקיעת האדמה איננה בריאה מחודשת, אבל פתיחת הארץ את פיה לבלוע - הוא חידוש שלא נהיה מעולם, כי כאשר תבקע האדמה, כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא "זלזלה", תשאר פתוחה, וימלא הנקע מים, יעשה כאגמים, אבל שתפתח ותסגר מיד כאדם הפותח פיו לבלוע ויסגור אחרי בולעו - זה הדבר שנתחדש היום ההוא, כאילו הוא נברא מאין.

המלבי"ם גם הקשה קושיית האבן עזרא, והקשה עוד: שהרי ממחנה ישראל עד מחנה לויה היה מרחק מיל, ומשם עד המשכן היה ג"כ מרחק מיל, וכיון שכתוב "ותפתח הארץ את פיה", משמע שהיה רק פה אחד, ואיך תוכל לבלוע גם את דתן ואבירים שהיו במחנה ישראל, וכן את ביתו של קרח שהיה במחנה לויה, ואת קרח עצמו שהיה אז סמוך לאהל מועד?

וכתב: שמוזה למדנו שברא ה' בריאה חדשה בארץ, שנעשה לה פה דומה לפה של בעל חי, שיש לו חיות והוא מתנועע, ופותחו ברצונו ובולע את תוכו ברצון, וסוגר פיו אחרי שבלע ומוריד הנבלע אל חדרי בטן. תחילה שלחה את פיה ובלעה את תוכה את אהלי דתן ואבירים וכל אשר להם, וירדו אל חדרי בטנה, ואחרי זה האריכה את פיה ב' אלפים אמה, עד מחנה לויה, ובלעה את כל אשר לקרח, ואח"כ האריכה פיה עוד ב' אלפים אמה, עד פתח אהל מועד, ובלעה את קרח עצמו. וזה היה עיקר הנס, כי היה בריאה שאין דוגמתה בעולם.

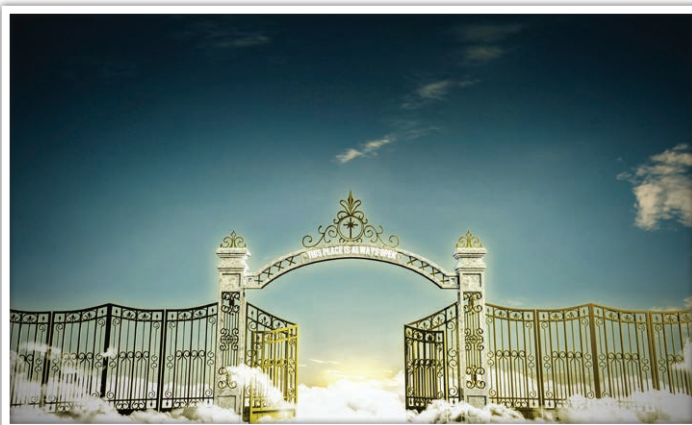
"וְאִם בְּרִיאָה יִכְרַא ה' וּפִצְתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ" (במדבר ט"ז, ל')

האבן עזרא מביא פירוש על מה שנאמר כאן, לגבי פתיחת האדמה את פיה - את המילה "בריאה", שיש אומרים שבריאה מורה על מציאות דבר שלא היה לפני כן.

ומעיר על זה, שכבר נבקעו מדינות רבות, וירדו הדירים בהן שאולה, וא"כ מצאנו שהאדמה פתחה את פיה כמה פעמים ברעידות אדמה, ומדוע זה נחשב בריאה חדשה יש מאין?

ולכן פירש ש"בריאה" שנאמרה כאן, היא מלשון גזירה וניקוב הארץ, כמו

האם יש חיוב אבלות על צדיקים שנכנסו חיים לגן עדן?

והביא שבס' 'זרע יצחק' (לר' יצחק עטיה בקונטרס פלפלת כל שהוא סי' יא) שקיל וטרי בזה, והביא מסקנתו לדינא דלענין דברים שבין אדם למקום, דינו כחי ומקיים כל המצוות, אבל לגבי דידן כגון לענין אשתו וכן לענין קריעה וכיוצ"ב, הרי הוא כמת ולא תלי הא בהא, ע"כ.

"וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה" (במדבר ט"ז, ל"ג)

יש להתספק לגבי הצדיקים שעלו חיים לשמים, כגון ר' יהושע בן לוי, האם יש חיוב להתאבל עליו, או שכיון שסוף סוף לא מתו רק שנסתרו מעיני הבריות, תו ליכא חיוב אבילות.

ולכא' אין להביא ראיה מאלישע, שקרע על אליהו כשעלה חי לשמים (ועי' מועד קטן כו.), שאפשר לומר ששם הקריעה היתה מדין קריעה על רבו ולא על סילוק הגוף, דקרע על מה שיותר לא יכול ללמדו.

והנה ב'שדי חמד' (ח"ב עמ' 193) מביא מס' 'נחלת בנימין' (מצוה קד), שנסתפק האם צדיקים שנכנסו חיים לגן עדן מחוייבים לקיים שם מצוות עשה.

דשמא המקום גורם, ודווקא עוה"ז הוא מקום מוכשר לשמור מצוות ה' חוקיו ותורותיו, ולא בגן עדן.

או דילמא מיתה גורמת פטור המצוות, שאין חובת מעשה המצוות נמשכות רק בהיותן אדם, כלומר מחובר מגוף ונפש, ובהפרדם זה מזה אינו אדם, ולכן כשמת נפטר מהמצוות.

אבל אותם שנכנסו חיים לגן עדן - מחוייבים הם לשמור גם שם מצוות ה' הואיל וגופן קיים, ועי"ש שנסתפק האם זה רק במצוות עשה או גם בלא תעשה.

מדוע נהגו לעשות החופה מתחת כיפת השמים? מהו מקור המנהג שהחתן והכלה צמים ביום החופה? ומדוע נהגו שהחתן לובש קיטל בחופה?

נהגו שהחתן לובש קיטל [בגד לבן] בחופה

הטעם: הואיל וביום החתונה מוחלים לו על כל עונותיו, וכביום הכיפורים שלובשים בגדי לבן ע"ש שנאמר (ישעיהו א', י"ח): "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" (מטה משה פרק ראשון בהכנסת כלה ב).
טעם אחר: משום שבגד זה רומז לחירות, כמו שלובשים אותו בליל פסח, ומרמז שהחתן נעשה עתה בן חורין מחטאיו (מטעמים קג).
טעם אחר: כיון שהקיטל הוא בגד של מתים, לסימן ברכה שלא יתפרד הזוג כל ימי חייהם, ורק המוות יפריד ביניהם (שו"ת נהרי אפרסמון).
נהגו להלביש החתן את הקיטל, והטעם: להזכיר לו יום המיתה, שגם כן מלבישים לו לבנים דכתיב: "כל ימך תתעץ לבן" וכו' ועל ידי כך יתעורר עוד ביתר שאת לשוב בתשובה שלימה (יעב"ץ).
טעם אחר: חתן דומה למלך, וכמו שמכבדים את המלך ומלבישים אותו, כך מלבישים את החתן והוא סימן גדלות (יעב"ץ, מטעמים חתן וכלה אות קלו).

הינומא

נהגו לכסות פניה של הכלה, והטעם: על פי הפסוק "ותיקח הצעיר ותתכס" (מהרי"ל עמוד תסו), וי"א מפסוק זה (רות ג', ט') "ופרשת כנפך על אמתך" (מטעמים).
טעם אחר: משום שנפסק בשו"ע (אה"ע סימן סה ב) שאסור להסתכל בכלה, ומאידך מוסיף הרמ"א שמותר להסתכל על תכשיטיה, לכן מכסים את פניה בהינומא (לקוטי מהרי"ח ח"ג דף קל).
טעם אחר: ההינומא רומזת לכסות שמכסה הבעל את אשתו מעיני האנשים, שמכאן ואילך היא אשת איש וההסתכלות בה אסורה (כתו"ק בראשית כ טז).

החופה

טעם שהחתן מקדש את הכלה תחת החופה, משום שהקידושין הראשונים שהתקדשו ישראל לאביהם שבשמים בעת מתן תורה היה תחת ההר (רוקח שנג, מטעמים ערך חתן וכלה אות סא).
נהגו לעשות החופה מתחת כיפת השמים והטעם: לסימן טוב שיהיה זרעם ככוכבי השמים, וכמו שאמר הקב"ה לאברהם (בראשית ט"ו, ה'): "הבט נא השמימה וספור הכוכבים וגו' כה יהיה זרעך" (רמ"א אבה"ע ז' סימן סא א).
טעם אחר: לפי שבעריכת החופה מחוץ לבית יש משום פרסום השמחה, כמאמר הכתוב (ירמיה ל"ג): "עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם", ו'חוצות' הוא תחת כיפת השמים (שו"ת יהודה יעלה ח"א או"ח סימן לח).
טעם אחר: מפני שבתוך הבית המקום צר, ומתערבים אנשים ונשים ועלולים לבוא לידי מכשול. טעם אחר: משום שהחופה אם אינה ברשותו של החתן אינו קונה, ולכן עושים בחוץ ברה"ר שגם לחתן יש חלק בו (שו"ת שאילת יצחק סימן ס).

הטעם שאין מברכים 'שהחיינו' על קידושי אישה

משום שאין מברכים ברכת הזמן, רק על מצווה שמיד נגמרת מלאכתה ונשלמת המצווה כגון תקיעת שופר, משא"כ קידושי אישה, שעיקר מצוות "פרו ורבו" אינה נגמרת מיד, אלא אח"כ כשנולד בן ובת.
מחילת עונות
תני "חתן נשיא וגולה מכפרת", חתן דכתיב (בראשית כ"ח, ט') "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל", וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה, אלא שנמחלו לו כל עונותיו (ירושלמי ביכורים ג ג).
הטעם למחילת עונות: משום שהוא בריה חדשה, דעד עתה היה חצי גוף וכשהוא נושא אישה הווי גוף שלם (גור אריה פרשת בראשית).
טעם אחר: שלושה שותפים לו לאדם, הקב"ה אביו ואמו, הרי בשעה שאדם נושא אישה נהיה שותף לקב"ה וע"כ שפיר מוחלים לו עונותיו משום כבוד המקום (בישורון מלך).

צום ביום החתונה

נוהגים שהחתן והכלה צמים ביום החופה. יש נוהגים שרק החתן צם, ואצל עדות המזרח יש הנוהגים שאף החתן אינו צם.
הרמ"א כתב מפני שהוא יום שנמחלים להם עונותיהם (הגהת רמ"א באה"ע סימן ס"א) ומטעם זה סגי עד צאת הכוכבים.
טעם אחר: מובא בתשובת מהר"ם מינץ (סימן קט) כדי שלא יהיה שיכור בשעת מעשה הקידושין.

טעם אחר: משום שמצווה זו חביבה עליהם, וכדרך חסידים הראשונים שהיו מתענים לפני מצווה חביבה עליהם, כגון לולב ושאר דברים, גם החתן צם לפני מצווה חביבה זו (מטה משה פרק ראשון בהכנסת כלה אות ב בשם הרוקח סימן שנג).
טעם אחר: על פי הפסוק "לא אוכל לדבר עד אם דיברתי", הרי אליעזר שקידש את רבקה בשליחות יצחק לא אכל עד שקידש, גם החתן לא אוכל עד שקידש.
טעם אחר: משום דליתא כתובה דלייתה ביה תיגרא [אין חופה ללא מחלוקת], לכן מתענה שבזכות זה תתבטל התיגרא (שד"ח מערכת חתן וכלה בשם מהר"י מברונא).
טעם אחר: הצום הוא משום אבילות על ירושלים לקיים מה שנאמר (תהילים קל"ז, ו') "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" (ערוגת הבושם ח"ד עמוד 44 בשם ר' אפרים מבונא).
טעם אחר: דאיתא בירושלמי ר"ה (פרק א הלכה ג) "מלך נידון בכל יום", והיות שחתן דומה למלך הרי דנים אותו כמלך, ולגביו יום החופה הוא כיום כיפור ולכן מתענה (שו"ת מהר"י ברונא סימן צג).
טעם אחר: כמו שהתענו ישראל קודם מתן תורה, כך גם החתן שביום זה זוכה לתורה כידוע (מטעמים חתן וכלה סח).

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפירא** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף מגנז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"וראיתי שבמחול רגיל, כדרך שרוקדים בהקפות בשמחת תורה, רוקדים לצד ימין כהקפת הושענות שלנו, עם הפנים לאמצע המעגל, ומהלכים לצד ימין, וברקוד 'הורה' רוקדים לצד שמאל..."

לאיזה צד פונים בהקפת הס"ת בהושענות? • סדר הדלקת נרות חנוכה • סדר ברכת כהנים
אמירת "בואי בשלום" בקבלת שבת

והשיב לו המהרי"ל שאדרבה, כך מתקיימת פניה לימין, כיון שהכבש לצד דרום של המזבח, ואינו ממלא כל רוחב המזבח, וכשעולה אל המזבח ופניו לדרום, נמצא צד מזרח לימינו, ולכן הולך לכוון מזרח וכן הלאה - הולך לימינו בכל ההיקף, וכן אנו מסבבים בהושענות, וכן בלולב יש לנענע מזרח, דרום, מערב, צפון - לכוון ימין, ולא כאותם המהפכים ולא ידעתי טעמם. הרי נתבאר בדבריו החלוק בין הקפת המזבח והבימה, ללולב ולהדלקת נרות חנוכה, וכמו שנתבאר מ'תרומת הדשן'.

נרות חנוכה, וכמו שנתבאר מ'תרומת הדשן'. עוד כתב המהרי"ל, שהוא תמה על כתיבת התורה הקדושה שנכתבת מימין לשמאל, וכתב ע"ז תירוץ ונעתיקנו בלשוננו: "ושמא משה רבינו עליו השלום עיניו ראו את פני מורו [השם] יתברך ופנה לימינו, ושרא לי מר עכ"ל, כלומר שמושה רבינו, כשכתב את ספר התורה מפי עליון, היה כביכול מול פני הקב"ה, ופנה מימינו לשמאלו כנגד הקב"ה שממולו כביכול, לצד ימין של הקב"ה.

דעת ה'לבוש' וסיעתו

ה'לבוש' חולק על דעת השו"ע, ובלולב כתב לנענע מזרח-צפון-מערב-דרום, וכן בחנוכה, דעתו להדליק מימין לשמאל, והוכיח מסדר הכתב שהדרך לכתוב מימין לשמאל, וכבר נתבאר מה שהשיב ע"ז המהרי"ל, והתוספות יום טוב בספרו 'מלבושי יו"ט', השיב ע"ז וכתב, שאע"פ שהשורה הולכת מימין לשמאל, אפילו הכי - בכל אות ואות בפני עצמה נכתבת משמאל לימין, בפרט בכתב אשורי, ועוד האריך ע"ש.

כיצד לרקוד במחול וב'הורה'

עוד הוכיח ה'לבוש': מטבע בני אדם שמסבבים עצמם במחול שבלי כוונה מסתובבים לכוון צפון. וניסיתי לבדוק זאת, וראיתי שבמחול רגיל כדרך שרוקדים בהקפות בשמחת תורה, רוקדים לצד ימין כהקפת הושענות שלנו, עם הפנים לאמצע המעגל, ומהלכים לצד ימין, וברקוד 'הורה' רוקדים לצד שמאל.

והתוספות יום טוב השיב ע"ז, שבעבודת השי"ת אין ללכת אחר הטבע, ואדרבה, כל מה שעושה נגד דרך הטבע יותר - נראה שעושה לשם השי"ת, שעושה מגמתו נגד דרכו ומנהגו.

עוד הוכיח ה'לבוש' מהקפת המזבח, שהולך מזרח דרום למזרח צפון, ומשם למערב צפון ומשם למערב דרום, וסיים שזהו דעת מנהג אושטרייך שנזכר ב'תרומת הדשן', וכן נראה להלכה מכא שני עדים, הכתב והטבע וחוט המשולש הקפת המזבח. וכבר נתבאר מה שהשיב המהרי"ל ע"ז, שבמזבח היו פניו כלפי המזבח, והלך לצד ימינו כהושענות.

דף סב:

מבוארת בסוגייתנו בזבחים (דף סב:), הלכה, שכל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין. ודרשו זאת מפסוקים. הדבר נוגע להרבה הלכות, ונחלקו הפוסקים כיצד פונים שיהיה לימין, ונבאר תחילה המנהג המקובל ע"פ הפוסקים, ואח"כ נבאר ראיות הקדמונים בעזה"ת.

סדר הנענועים

לגבי נטילת ארבעה מינים, מבואר בשו"ע (סי' תרנ"א ס"י) להקיף דרך ימין, כלומר שמנענע תחלה לצד מזרח אח"כ לדרום שהוא ימינו, אח"כ מערב ואח"כ צפון, שזה בכוון השעון.

סדר סביב ההושענות

לגבי ההקפות סביב הבימה בהושענות, מבואר בפוסקים שמקיפים מכוון דרום למזרח וצפון, שזה ההפך מסיבוב השעון, ולכאורה אינו לכוון ימין, ושאלה זו כבר שאל ה'תרומת הדשן' (סי' צ"ח), וביאר שהבימה משמשת כמזבח שבה נמצא הספר תורה. א"כ תחלה הופכים הצבור פניהם לכוון ספר התורה, ואז יוצא שצד ימין של העומדים בדרום הוא למזרח, וימין העומדים במזרח הוא לצפון וזהו הנקרא 'ימין'.

וזה ממש כמו שמבואר במשנה ב'זבחים' בהלוח הכהנים סביב המזבח, כיון שהליכתם עם הפנים למזבח.

הדעות בנרות חנוכה

לגבי נרות חנוכה, המנהג להדליק מנר שמאלי ואח"כ מדליקים לצד ימין, כדי לפנות משמאל לימין כמבואר בשו"ע (בסי' תרע"ו ס"ה).

ב'תרומת הדשן' (סי' ק"ו) הביא בסדר נרות חנוכה שתי דעות: דעה ראשונה של בני ריינוס, שמדליקין משמאל לימין, וכ"כ המהרי"ל בשם המהר"ם, וכן פסק השו"ע. דעת שניה של בני אושטרייך, שמדליקים קודם את הימני ואח"כ את השמאליים מימין לשמאל, וכדרך שכותבים בכתב יהודי מימין לשמאל. ואפשר שהם סוברים שזה נקרא דרך ימין, ועוד טעם כתב כדי להתחיל בנר הסמוך לפתח ע"ש.

המהרי"ל (סי' מ') נשאל למה מדליקים נרות חנוכה משמאל לימין? הרי פניה לימין צריכה להיות באופן שיתחילו מימין לשמאל והוכיח השואל מעבודת המקדש, שכשעלו למזבח הלך הכהן מקרן מזרחית דרומית למזרחית צפונית, ואח"כ צפונית מערבית ומערבית דרומית, בהפוך מסבוב השעון.

דברי הקדמונים

הדבר נוגע גם לברכת כהנים, שכתב השו"ע (סי' קכ"ח סי"ז) שכשהכהנים מסתובבים עם פניהם לקהל ואח"כ חוזרים כלפי ההיכל, יחזירו דרך ימין. והכריע המשנ"ב שם, שהכוונה שכשעומדים ופניהם למזרח ומסתובבים לכוון הקהל, יסתובבו דרך צד דרום ולמערב, וכשחוזרים לכוון ההיכל אז יחזרו דרך צפון ולמזרח לצד ימין שלהם.

והדבר נוגע גם בקבלת שבת, כשאומרים "בואי בשלום" ומסתובבים כלפי מערב, יש להסתובב דרך ימין לדרום, וכשחוזרים ממערב למזרח יש לפנות לצד ימין לצפון.

ובכל תנועה ותנועה נמליך את השי"ת לפי כללי ההלכה, להגביר צד הימין על השמאל.

הרמ"ע מפאנו כתב קונטרס 'דרך ימין', ושם הוכיח כדעת ה'לבוש' ונדפס בהרחבה ובביאור בספר 'באר אברהם' [בכרך], ושם נדפסו עוד תשובות קדמוניות מחכמי דורו של הרמ"ע מפאנו שנחלקו בזה, והרב בכרך האריך בביאורים בספרו ע"ש.

ה'באר שבע' בסוטה (דף טו:), השיג בחריפות על החולקים על דעת השו"ע, וכתב שהם סוברים שיש לנהוג כדבריהם אפילו אומרים על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, והאריך לקיים דעת השו"ע, וכן הכריע הב"ח בסי' קכ"ח סי"ז.

סדר ברכת כהנים ואמירת "בואי שלום"

<< המשך מעמוד 24 | הרה"ג רבי יהודה לב שליט"א

נהגו שמוליים החתן והכלה אחד מצד זה ואחד מצד שני

והטעם: על פי המדרש על הפסוק (בראשית ב', כ"ב): "ויביאה אל האדם", למלמד שנעשה הקב"ה שושבין לאדם הראשון, ובב"ר (פרשה ז' ח ג) אמרו מיכאל וגבריאל היו שושבינים של אדם הראשון (מ"מ ב).

נהגו להוליך לחופה עם אבוקות ביד

הטעם: לסימן ומזל הצלחה שאבוקה מסמלת שמחה. טעם אחר: מנהגי חתן וכלה נלמדים ממעמד מתן תורה, בו ה' התגלה "כחתן זה שיוצא לקראת כל"ה" (מכילתא פ"ג). ובמתן תורה נאמר (שמות

<< המשך מעמוד 2 | מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

נורא ארע... מיד רץ להתקשר לירושלים - "מה שלום אבא?". "לא קרה כלום", השיבוהו. חזר על שאלתו ושב הרגיעהו, "לא ארע דבר". "לא יתכן! ה'חזון איש' שאל מה שלומי, אתם מסתירים ממני!".

התברר מה הסיפור. מספר שנים קודם, האב עמד לעבור ניתוח מסובך, נכנסו ל'חזון איש', שאלו בעצתו וביקשו את ברכתו.

וכיצד התברר לו? כי ה'חזון איש' אמר לו למחרת: "אביך עדיין ברשימה שלי!". (וכיון שלא נכנסו להודיעו אם הניתוח הצליח, המשיך מרן להזכירו בתפילותיו...). ר' שמעון זיבלד נדבק בחזו"א באופן מיוחד, מחמת כך שנוכח לגלות כי במשך שנים התפלל על יהודי שלא הכירו כלל...

רבינו הזיל דמעה לשמע הסיפור, ואמר: "היה לי פעם דבר כזה. הרופאים אמרו לפלוני שבתו א"א לה שתלד, וחיתן אותה וביקש ממני שאתפלל, והכנסתי אותה ברשימה. ואחר שנים הרבה שמעתי שנולד לו, אמרתי לו: 'מדוע לא סיפרת שנולדה לך'.

"העולם אומר על זה את הפסוק 'חכמים הם להרע ולהיטב לא ידעו'. ולפני שנים ראיתי בתו' הרא"ש על התורה על הפסוק בקרח י"ז ט"ו 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה' - ולא כתיב מדוע שב אליו, וכתב תוס' הרא"ש, שהרי שלחו משה על המגפה ומשה התפלל, וכשהמגפה נעצרה היה צריך להודיע ושם כתב - דלא כמו שנהגו העולם שלא מודיעים" (עי' מושב זקנים מבעלי התוס').

לפני סוכות אמרו לרבינו, כי השנה היו מעט אתרוגים בעץ של הגרמ"ל. הפטיר ואמר:

"בפעם הראשונה אחרי ערלה שניטעו העצים של רמ"י מהאתרוג של החזו"א היה שפע רב, אולי אלף אתרוגים. שנה אח"כ התייבש, כנראה כי היה יותר מידי עומס בשנה קודמת. הוא הלך להחזו"א ונתן לו ברכה שתמיד יהיו לו אתרוגים, ועד היום יש אתרוגים".

(מתוך הספר 'כל משאלותי')

אמרת: "מרן הגר"א"ל שאל שאלה: 'פלא! הברון רוטשילד קיבל ברכה של עשירות לכל ימיו, איזו ברכה היא זו כאשר כיום כל יוצאי חלציו גויים?!".

- "שמעתי שהסיפור הי' כך, שהחכם צבי התאכסן אצלו בבית, והחכם צבי היה מתנהג גם בהנהגה של קדונות, והיו לו טענות על כמה דברים שם, ולאשתו [של רוטשילד] היה מאד אכפת, והיא הרגיעה, עד שפעם אחת היה כבר כבד מנשוא, והוא אמר לחכם צבי: 'אם קשה לכם כאן, אפשר לעבור למקום אחר'. אמר לו החכם צבי: 'בקרב יגיע לי כתב רבנות, ואם היית ממתין עוד יום, הייתי מברך אותך וכל יוצאי חלצך (ברוחניות וגשמיות), אבל עתה נברך אותך וכל יוצ"ח בעשירות'.

"ובאמת עשירות, אם יודעים לשמור על מעלותיה, זה דבר שאפשר לזכות על ידיה הרבה, ולכן קיבל ברכה רק כזו (שיש בה תנאי וקושי, שצריך לדעת לשמור עליה וזה לא קל), ואם היה ממתין גם את היום הנוסף, היה ראוי ליותר ברכה".

אמרת: "שמעתי מרבי מרדכי רבינוביץ שליט"א, בשם סבו הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, שאמר: 'אי אישר חילי הייתי מוסיף בברכת השחר: שלא עשני גביר'.

ותגובת רבינו: "זה רמוז ב'שלא עשני גוי', כי זה כולל גם גויאשקייט אצל בני ישראל, והרבה גבירים מעורב בהם גויאשקייט..."

עובדות והנהגות בעניין תפילות הצדיקים

"וישב אהרן אל משה... והמגפה נעצרה" (במדבר י"ז, ט"ו)

הג"ר שמעון זיבלד היה בחור צעיר כאשר הגיע מירושלים ללמוד בישיבת סלבודקה, ובא להתברך אצל מרן ה'חזון איש'. שאלו החזו"א: "מה שלום אביך?", השיב: "ברוך ה'", ושוב שאלו ה'חזון איש': "מה שלום אביך?", ושוב: "ברוך ה'..."

הבחור ר' שמעון נחרד, אם ה'חזון איש' שואל יש בזה משהו, כנראה דבר

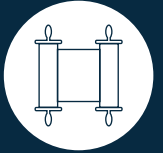
יש לכם שאלות על הנלמד ב'דף היומי בהלכה'?

רבי י'קו השיעורים של 'דרשו' ממתנים לכם עכשיו בשלוחה 8

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר להפריד גביעי 'לפן' בשבת? האם מותר להשתמש באָטָמִי אוזניים העשויים שעווה? האם מותר לפתוח גגון מתקפל של עגלה בשבת?

מלאכת 'מחתך'

- אחת מל"ט מלאכות שבת, היא מלאכת 'מחתך', שפירושה - חיתוך לפי מידה מסוימת, שהחותך מקפיד עליה.
- הפרדת גביעי 'לפן' וכיוצא בהם - יש אומרים שמותרת בשבת; יש אומרים שאסורה מדאורייתא משום מלאכת מחתך או מלאכת 'מכה בפטיש'; ויש אומרים שאסורה מדרבנן.
- פתיחת לשונית של פחית שתיה - יש אומרים שמותרת בשבת; ויש אומרים שאסורה מדאורייתא משום מלאכת מחתך.

מלאכת 'ממחק'

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'ממחק', שמהותה היא החלקת העור המופשט מן הבהמה על ידי הסרת השער ממנו; ובכלל איסור זה - החלקת כל משטח שהוא, כגון עץ ואבן.
- אָטָמִי אוזניים העשויים שעווה, שמשנים את צורתם לפי תעלת האוזן, וממלאים בהם את חלל האוזן - נחלקו הפוסקים אם השימוש בהם מותר בשבת.

מלאכת 'בונה' ואיסור 'אוהל עראי'

- עשיית אוהל קבוע היא 'תולדה' של מלאכת 'בונה', ואסורה בשבת מדאורייתא. ובספרי האחרונים נכתבו סיבות שונות להגדרתה כתולדה ולא כ'אב'.
- אוהל עראי שמטרתו לשימוש בחלל שתחתיו, וכגון שנועד להגן מפני השמש או הגשם, או לסייע לפעולה כלשהי תחתיו - אסור לעשות בו אף את הגג בלבד ללא מחיצות.
- אוהל עראי שמטרתו לשימוש בצדו העליון בלבד, אסור לעשותו בשבת על ידי העמדת מחיצות והנחת גג עליהן. אולם, מחיצות שהעמידן בימות החול - מותר להניח עליהן את הגג.
- מותר לעשות אוהל עראי בשבת באופן שמחזיק את הגג בידו תחילה, ומכניס מחיצות תחתיו, מפני שדבר שאדם מחזיק בידו אין עליו שם אוהל, ומאידך, הוספת המחיצות לא נעשתה כדרך בנין.

'תוספת אוהל עראי'

- חכמינו ז"ל אסרו עשיית אוהל עראי בשבת, אך התירו 'תוספת אוהל עראי', דהיינו, שמקום שיש עליו כיסוי ברוחב טפח מערב שבת, מותר להוסיף עליו בשבת תוספת עראית.
- אם הניח בערב שבת יריעה מגולגלת על גבי מקום שרוצה לכסותו בשבת - אסור לפורסה בשבת גם אם רוחבה כשהיא מגולגלת, הוא טפח ויותר; אלא אם כן החל לפורסה בערב שבת ברוחב טפח.
- עגלת תינוק שיש לה גגון מתקפל, מותר לפתחו בשבת, ומותר גם לפרוס אוהל עראי בהמשך לגגון זה, גם כאשר בכניסת השבת היה הגגון מקופל ולא פרוסוהו ברוחב טפח.

'מחיצת עראי'

- חכמינו ז"ל אסרו עשיית אוהל עראי בשבת. ואיסור זה הוא על עשיית גג - ופעמים שאסור אף ללא מחיצות - כיון שעיקרו של האוהל הוא הגג, אך לא אסרו עשיית מחיצת עראי ללא גג.
- הדין הנ"ל אמור בדרך כלל, אך כאשר מדובר במחיצה 'מתירה', שנועדה להתיר איסור כלשהו, או להשלים מצוה - כיון שדינה כמחיצה קבועה, בנוגע לענין ההלכתי המסוים שאליו היא קשורה, דינה כמחיצה קבועה גם לענין שבת, ויש בה איסור דרבנן של מלאכת 'בונה'. אולם, העמדת מחיצה המורכבת על גבי ציר או מסילה וכדומה, כגון סגירת תריס - מותרת בשבת אף כמחיצה 'מתירה'.

גליון 313
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על האשיר לשרית בתמנה

סיפורי חז"ל

יש עושר שמור לבעליו לרעתו
קרח אבד בענין רע ועשרו עמו. עשרו
של קורח היה נפלא וגדול מאוד,
שהיה גזבר של מלכות במצרים, וכל
כך רבו אוצרותיו, שהיו מפתחות של
בתי גזיו משאוי של שלוש מאות
פרדות לבנות. ומנין היה לו כל עושר
הזה? מן הממון שקבץ יוסף במצרים,
שמילא יוסף שלושה מגדלים, וכל
מגדל עמוק מאה אמה ורחב מאה
אמה, ומסרם לפרעה לפי שהיה נאמן
ולא נגע במה שאינו שלו, ולא הוריש
ממון זה לבניו. וכיון שנתגלה לקרח
אחד מן המגדלים הללו, נתגאה
בעשרו וחלק על משה. ועליו נאמר
"אל יתהלל עשיר בעושרו", מה גרם
לו עושרו, גרם לו לחלוק על משה
ואבד הוא ועושרו מן העולם
(סנהדרין (ק"י - א')

פרשת השבוע

חסרון כלשהו אצל אחד
המבקרים, ובכן, אמור אתה ר'
דוד, יהודי מטריח את עצמו ובא
לביתי לאחל לי חג שמח, האם
צריך אני לראות את חסרונותיו?
ועל כן כתבתי את הפסוק (משלי
ד' - כ"ה) "עיניך לנוכח יביטו
ועפעפיך יישירו נגדך". והסביר
פסוק זה הרה"ק רבי יעקב מליסא
זיע"א, שכידוע טבע האדם להכיר
ולראות חסרונותיו של הזולת ואת
המעלות של עצמו, לכן נאמר
'עיניך לנוכח יביטו' כאשר הנך
רואה את חסרונות זולתך העומד
לפניך, מיד 'ועפעפיך יישירו
נגדך', התבונן אז כלפי עצמך מי
אתה ומה אתה, הסתכל נגדך
כלפי עצמך תראה את חסרונותיך
שלך, ואז תפסיק לראות את
חסרונות זולתך ואת מגרעותיו.
ולכן כתבתי פסוק זה והכנסתי
לכסי, ומידי פעם אני מוציא את
הפתק, מתבונן בו וחושב על
החסרונות שבי עצמי, בדרך כלל
הנני כותב את הפסוק הזה לפני
החג, אולם הפעם נשמת הדבר
מזכרוני, ולכן נאלצתי לכתוב
היום בחול המועד, אצלי זה ענין
של פיקוח נפש.

ויקח קרח בן יצהר (ט"ז - א')
פירש"י, וקרח שפיקח היה מה
ראה לשטות זה עינו הטעתו.
מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן
מלצר זיע"א, שבאחד מימי חול
המועד ביקש מתלמידו ובן
משפחתו ר' דוד פינקל עט וקסת
דיו. ר' דוד הבין שאם הרב מבקש
לכתוב בחול המועד אין הדבר
פשוט, אולם הואיל ורצה להבין
את פשר הדבר נודעק וקרא: 'חול
המועד'. לא שכחתי שהיום חול
המועד השיב הרב, אבל עלי
לכתוב משהו, אין בכך כלום במה
שאני רוצה לכתוב זה שום דבר,
אבל אני צריך לכתוב כיון שאצלי
זה ענין של פיקוח נפש. ר' דוד קם
ממקומו הביא את העט ואת הדיו,
לקח הרב את העט, כתב מלים
אחדות והכניס את הנייר לכיסו.
לאחר מכן אמר לתלמידו כעת
אפשר להמשיך ללמוד. נדהם ר'
דוד איזה פיקוח נפש יש כאן אם
הרב המשיך ללמוד בניחותא,
הרגיש הרב בתמיהתו ואמר לו,
כידוע לך נכנסים בחול המועד
מבקרים רבים לאחל לי חג שמח,
הואיל ומספר המבקרים הוא
גדול, עלולים לעתים לראות

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:29 ת"א: 8:32 ר"ת: 9:04

קרח

זמני כניסת שבת
ירושלים: 7:11 ת"א: 7:26

אדם לעזוב את הארמון ולחזור לביתו, קם השר ואמר: "ובמה יוכל היהודי להביע את רגשי תודתו למלך על הכבוד הרב הזה שכבדו אותו? אני חושב שמן הראוי והנכון היה, שהוא יזמין אליו את המלך ופמלייתו לביקור גומלין, השר קיווה שרבי אדם בעל שם יימצא עתה במכוכה, ויאלץ להשיב את פני המלך ריקם, אולם לרוב תימהונו הזמין רבי אדם את המלך, את שריו ואת יועציו, לביקור גומלין ולסעודה ביום שנקבע.

רבי אדם בעל שם שב לביתו ולמשנתו, הגה שוב כמקודם בתורה, ולא היתה ניכרת אצלו כל הכנה לביקור המלך. בכל יום ויום שלח השר איש סתר משלו, לעמוד מקרוב על הכנותיו של רבי אדם לקראת הסעודה המלכותית, ובכל יום היה חוזר שליח זה ובפיו תשובה אחת: היהודי יושב בבקתה העלובה שלו והוגה בתורה. בקוצר רוח ייחל השר ליום המיועד שענינו תראינה בנפילתו של היהודי בפח שהוא טמן לו. והיום המיוחל הגיע סוף סוף.

מוקדם בבוקר שלח המלך שליח מיוחד להודיע לרבי אדם שביום זה יבואו המלך ובני לויתו אליו, השליח חזר והודיע למלך כי מצא את רבי אדם בבקתא רעועה יושב ולומד מתוך ספר עתיק, והוא ביקש למסור למלך שהוא מחכה לו ולכל הנלווים אליו לשעה הקבועה, והוא מודה לו מראש על הכבוד הגדול הזה שכבד אותו המלך. השר הצורר נטה להניע את לב המלך מן הביקור ואמר "היהודי הרי לועג למלך מוטב שלא נלך כלל פן נהיה לבוז" אך המלך אמר בתוקף שהוא כמלך צריך לשמור הבטחתו שהבטיח לרבי אדם.

מה גדולה היתה הפתעת המלך ובני לויתו כאשר הגיעו לקצה היער, הנה במקום בקתה עלובה ורעועה, רואים הם ארמון גדול ומפואר ביותר, מוקף בעצים וגני נוי, בשער הארמון עומדים משרתים ועבדים מוכנים לשרת את האורחים הנעלים וכלי רכבם, המלך וכל פמלייתו השתאו מאד על יופיו של הגן ועל פרחיו הנפלאים, על מזרקות המים שבו, ועל צלילי התזמורת אשר הדיה נשמעו מבין העצים.

בכניסה לארמון עמד רבי אדם וקדם את פני המלך והנלווים אליו בפנים זוהרות ומחייכות, הוא ליווה את האורחים רמי המעלה אל האולמות המקושטים מרבדים ושטיחים, כלי כסף יקרים ומנורת תקרה עשויות בדולח.

במקום בקתה עלובה – ארמון גדול ומפואר ביותר

סיפור זה התרחש לפני שנים רבות, למלך אחד היה שר שהיה רשע גדול וצורר ישראל, תמיד חיפש תואנות להצר ולהציק ליהודים. בזמן ההוא חי יהודי קדוש שנתפרסם אחר כך בשם רבי אדם בעל שם זיע"א, רבי אדם היה גר בבקתה קטנה סמוך ליער עבות, צדיק גדול וקדוש היה, אך עני מרוד, יומם ולילה הגה בתורה ובעבודת ה', ולעתים קרובות היה נכנס לעמקי היער ולומד שם ברציפות שעות רבות.

באחד מטיוליו אלו ביער, הרגיש בין הסלעים, מקום חלול וגדול כמו פתח של מערה, נכנס רבי אדם לתוך המערה, ומצא בו ספר עתיק יומין, החל לדפדף בדפים הישנים של הספר, והנה אור גדול בקע מהם, התיישב רבי אדם על אחד הסלעים, וקרא במשך שעות רבות בספר שהיה מלא רמזי תורה וחכמה אלקית. שמו של ר' אדם כאיש אלוקים התפרסם, ואנשים רבים נהרו אליו, מרחוק ומקרוב היו באים אליו שיתפלל ויבקש עליהם רחמים מלפני ד', מי על חולה שיתרפא, מי על ברכת בנים, כל מי שצרה לו, וצרות רחמנא ליצלן הרי לא חסרות, היה בא לרבי אדם בעל שם, מתברך, מתרפא ונושע. שמו של ר' אדם הגיע גם לאזניו של אותו השר הצורר, והוא מרוב קנאתו ושנאתו לכל יהודי, גמר אומר לבזות אותו ולהשפילו.

מה עשה? בא אל המלך וסיפר לו על יהודי זה שהתפרסם לצדיק וקדוש, וביקש מאת המלך שיזמין את רבי אדם לארמונו, אז יווכח לדעת שגם הוא אינו אלא ככל היהודים נוכל ושקרן. שלח המלך רץ מיוחד לבקתה שליד היער, והזמין את רבי אדם לארמון המלוכה, ואף סעודה מיוחדת ערך המלך לכבודו, אליו נקראו כל שרי ויועצי המלך, וכל בית המלוכה, למען יראו כולם יהודי זה שאודותיו מתהלכים סיפורים נפלאים ומוזרים. לשעה הקבועה הופיע רבי אדם בעל שם בארמון המלוכה, הוא הפליא את המלך ואת כל המסובים באמרותיו הנבונות וחכמתו העמוקה, הוא גם הסביר להם במתק שפתיו, מדוע לא יוכל לאכול משולחן המלך בהיותו יהודי ובקש את סליחתם.

השר הצורר בראותו שתכניתו לא יצאה לפועל, ורבי אדם השאיר רושם חיובי על המלך והנוכחים, חרה אפו ביהודי זה ושנאתו וקנאתו בערו בו מאד, וכשהתכונן ר'

משל ונמשל

המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש וגו' כי תשתרר

עלינו גם השתרר (ט"ז – י"ג)

כאשר מגיעים לפסוק זה עומדים אנו משתוממים, דאיתא במדרש שכל העדה טענו טענה זו כיצד יתכן שקרח שפקח היה וגדול הדור ועמו מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות של דור מקבלי התורה טעו בדבר כה פשוט, וכי לא ראו בעיניהם את שעבוד מצרים ואת הסבל אשר סבלו שם, ובמדבר לא חסרו דבר, ואיך אומרים המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש? טענה כזו מתאימה אמנם לפחותי העם, אך כיצד יתכן שגדולי הדור יטענו שטות כזו? אלא ביאר הגה"ק רבי דסלר זיע"א (בספרו מכתב מאלהיה ח"ד) עפ"י משל המובא בספר שאלות ותשובות לרב האי גאון (סימן י"ג) וכן היו מושלים משל:

מעשה בשועל אחד שבא עליו ארי לאכלו, אמר לו השועל, מה יש בידי להשביעך, אבל אני אראה לך אדם שמן שאתה טורף ושבע ממנו. והיה שם בור מכוסה ואדם יושב מאחוריו, כיון שראה הארי, אמר לשועל הריני מתירא מתפילתו של זה שלא יכשילני, אמר לו השועל, לא יגיעו הדברים לא לך ולא לבנך, אולי לכן בנך יגיעו, אבל בין כך אתה שבע מרעבונוך ועד בן בנך זמן רב הרבה. נתפתה הארי וקפץ על הבור ונפל לתוך הבור, בא השועל על שפת הבור והציץ עליו, אמר לו הארי הרי אמרת לי שאין הפורענות באה אלא על בן בני. אמר לו השועל כבר יש עון של אבי אביך שאתה נתפסת בו. אמר לו הארי 'אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקחינה'. אמר לו השועל ולמה לא חשבת כן מתחילה? ומסיים רב האי גאון כמה מוסר יש במשל זה.

הלך ממשל זה הוא: המפריע העיקרי אצל החכמים שאינם מאמינים הוא התאוה, כאשר התאוה מתגברת על האדם, לא די שאין חכמתו מצילתו אלא חכמתו מסייעתו להטעות את העולם ולהוליכם בדרכו המעוותת, אותם חכמים משפיעים על שאר בני אדם, שגם הם יקבלו השקפתם הטיפשית ומטעים אותם להאמין כאילו דרכם סלולה בחכמה. זה המוסר אשר התכוון רב האי גאון במשל, גם הארי מלך החיות נפל ברשת השועל רק משום שנתאוה לבשר קצת יותר שמן, לכן מה שהבין בנקל לאחר שנענש ונסתלקה נגיעתו, לא הבין מתחילה כשתאוה משלה בו, זאת היא הסיבה אשר אמרו כולם טענות משונות אלו, כי התאוה שלטה בהם וגרמה להם לאבד את כל חכמתם אשר להם.

(אוצרות התורה קרח)

התפלאות האורחים רבתה ביותר בהיכנסם לאולם האוכל, הם מצאו את השולחן ערוך לכבודם בכל טוב כיד המלך, גביעים וכוסות יקרי ערך וכו'. המלך והשרים לא ראו מעודם שולחן שיהא ערוך בטוב טעם כזה, הם גם נהנו רבות מהסעודה שהכין רבי אדם עבורם, וביותר התענגו ממתק אמרות החכמה שנאמרו על ידי רבי אדם בעל שם.

אולם איש אחד בלבד היה סר וזועף, היה זה כמובן השר הצורך, שנאתו ליהודי והקנאה לו מלאו את כל חדרי לבו והשביתו ממנו כל שמחה, חשוב חשב כי אין זה אלא דמיון שווא וחלום בלהות, בהסבו כך ליד השולחן נפל מבטו על גביע קטן עשוי כולו זהב טהור, מפותח להפליא ומשובץ אבני חן יקרי ערך, חמד השר גביע זה בלבד, וכשראה שאין איש רואה, הוריד את הגביע מעל השולחן והחביאו באחד מכיסיו בגדיו. לאחר הסעודה קם המלך לשוב לבית מלכותו, כל השרים והנלווים אליו עמדו כאיש אחד עם קום המלך, אולם רק אחד נשאר רתוק למקומו למקום מושבו, יושב כמאובן מבויש וחפוי ראש, היה זה לא אחר מאשר השר הצורך והרשע. המלך סקר אותו במבט חד וקרא כנגדו בנזיפה "האכלת כל כך הרבה, או שתית לשכרה עד שאינך יכול לקום ממקומך?"

בקושי הצליח השר להוציא מפיו כי לא בו האשמה, וכי הוא צמוד למקום מושבו כאילו תקעו אותו במסמרים, אין זאת כי אם זה שהיהודי ריתק אותו לכסא על ידי להטי כישופיו, "כיצד הנך מעיז לבזות את אדון הבית אשר כיבד את כולנו בסבר פנים בה יפות?" אמר המלך בגערה, כאן התערב רבי אדם בעל שם ולקח את רשות הדבור: "הוד רוממותו המלך, אולי חמד לו השר ללוות את אחד מכלי השולחן, וכשיחזיר את אשר לקח, יוכל השר לקום ממקומו ולחזור אל ביתו". פני השר חפו והחווירו כסיד, באי רצון בולט ומתוך בושה וכלימה, הוציא את הגביע מן הכיס והעמידו בחזרה על מקומו בשולחן, מבט נוקב מלא בוז נתן המלך בשר הגנב, ובהתעלמות מופגנת ממנו, עזב המלך את הארמון עם בני לווייתו, תוך הבעת תודה עמוקה לרבי אדם בעל שם על קבלת האורחים המפוארת שלו.

צין אדם לחברו

אהבת ישראל אמינית

מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל מקאמרנא זיע"א (יומא דהילולא ד' תמוז) שכל ימיו היה גומל טוב לנדכאי לב, ואהבת ישראל באמת היה תקוע בלבבו. פעם אחת בעמדו בבית הכנסת שמע בני אדם משוחחים על אנשים הנדרשים לצבא. וסיפרו לתומם איך שבני האמידים והחשובים פדו את עצמם, ורק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא. נתרשש מאד ושאל, אין אפשר לתת לאיש ישראל להיטמע בין הנכרים? ענו לו, ראשית הרי הוא בור. שנית אין כסף לפדותו כי כולם כבר תרמו מעל יכולתם לפדות את הבחורים היושבים באהלה של תורה. ניגש הצדיק אל ארון הקודש והוריד כתר כסף מספר התורה ואמר: תורתנו הקדושה, את פארן של ישראל ואינך צריכה לפאר של כסף, אקח את הכתר ואמשכן אותו בכדי לפדות בחור יהודי מן הגוים, וכשהש"ת שירחיב נחזור לך הכתר. וכן עשה, את הכתר משכן ואת הצעיר פדה. אח"כ כשנוכח לראות אותו שהוא באמת בור וע"ה גמור, דיבר אל לבו בדברים היוצאים מן הלב: הביטה נא ראה, למענן הסרת את התורה ואיך אשא פנים אם תגדל ללא תורה וללא דרך ארץ? הדברים נכנסו ללבו ופעלו

פעולתם, ורבי יהושע העשיל התמסר לחינוכו ויהי לאיש כשר ויקר מאד.

מחלוקת לשם שמים

מסופר על הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א, שפעם אחת יצא נגד מוסד מסויים שהעמידו לראשם מנהל שלדעתו לא היה לטובת הדת של אותו מוסד. הוא לא היסס לצאת בפרהסיא לגלות דעתו דעת תורה כנגד המוסד והעומד בראשו. ערב אחד עלה אותו מנהל אל ביתו של הג"ר שלמה זלמן כשלבדו פועם בחזקה, חושש היה שמא יגרשוהו בבושת פנים ובחרי אף. אך הגאון קבלו בסבר פנים יפות, וכבדו שלא כערכו, וכשיצא ליווה אותו עד סוף חצירו, כשהוא מסביר לו שאינו מנהל מערכה אישית נגדו, אלא טובת המוסד לנגד עיניו, בסוברו שאין הוא האיש המתאים לנהלו. משעלה הרב אל ביתו, קרא לבני הבית ואמר להם, חפץ אני להראות אתכם וללמדכם לקח, איך מנהלים מחלוקת לשם שמים ללא פניות.

במה הארכת ימים

מספרים שפעם שאל אדם אחד את הגה"ק רבי אליהו לופיאן זיע"א במה הארכת ימים אמר לו מיום עמדי על דעתי לא כעסתי על שום אדם ולא על שום דבר

הילולא דצדקיא

שבת קודש ג' תמוז הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום ראשון ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א) הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ג)

יום שני ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תש"א)

יום רביעי ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח) הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)

יום חמישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם - תרל"ז) (הרה"ק רבי מרדכי מקומיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום שישי ט' תמוז

הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז) הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנו-קלויזנבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות ויסודות על המעשים.

שנים מקרא ואחד תרגום (ג')

(א) יקרא שנים מקרא ואחד תרגום בנחת בהבנה ובדקדוק, ולא לשם פריקת העול. (מגיד מישרים ישעיה סימן ס"ו)

(ב) אם אפשר לו שלא להפסיק בשנים מקרא ואחד תרגום על שום דבר, טוב ויפה מאד, וזהו בין פרשה לפרשה, אבל באמצע הענין מן הדין אסור להפסיק, שאסור להפסיק מדברי תורה לדברי שיחה. (משנה ברורה סימן רפ"ה ס"ק ו', ובשער הציון שם ס"ק י"א)

(ג) גם בלשון הקודש לא יפסיק באמצע שנים מקרא ואחד תרגום. (כף החיים להגר"ח פלאגי' סימן כ"ז סעיף ד')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נדבת משפחת המבורגר הי"ו לע"נ
ראש המשפחה הר"ר הלל המבורגר ז"ל
בהר"ר פינחס נחום יבלחט"א
נלב"ע ח' תמוז

פְּרִשְׁת קָרַח | תשע"ח

אָסור לְקַרְא בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכולנת עין חמד - אגודת ציון

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרִשְׁת קָרַח - בְּרִיאָה חֲדָשָׁה

"אִם כָּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתֶּן אֵלָה וְכו' וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה'

וּפְצִתָּה הָאָדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְכו'

וַיִּדְעָתָם כִּי נֶאֱצָו הָאֲנָשִׁים הָאֵלָה אֶת ה' " (במדבר טז, כט-ל)

העיקר שבסוף משה רבינו יצא שקרן. לכן לקח איתו את מאתיים וחמישים האנשים.

וזה היה החשבון שעשה: אם הם ימותו ואני לא- הרי ודאי שמשה רבינו שקרן, כי אם נשארתי בחיים, סימן שהוא שיקר כשאמר שרק לאחיו- אהרון הכהן- מותר להקריב את הקטורת.

אם אני אמות וגם מאתיים וחמישים האנשים ימותו- יאמרו שהם מתו כי היו זרים והיה אסור להיכנס למשכן להקטיר קטורת, ואילו קורח מת למרות שלא היה זר, וזאת משום שהוא יחד איתם והאש פגעה גם בו, ואז ישאר ספק על משה רבינו בלב האנשים.

לכן ביקש משה רבינו מהקב"ה שיברא בריאה חדשה ויעשה שקורח לא ימות כמו שמתו מאתיים וחמישים האנשים שעומו, שכן "אִם כָּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתֶּן אֵלָה" (במדבר טז, כט).

"הָאָדָם"- הכוונה לקורח, אם קורח ימות כמו כולם אז יאמרו כולם כי "לא ה' שִׁלְחָנִי". אבל אם תראו כי "בְּרִיאָה יִבְרָא ה' " (במדבר טז, ל)- מיוחדת לקורח, ואז יוכח לעין כל, שקורח הוא גם מהשרופים וגם מהבלועים שקיבל את העונש בעצמו ולא בגלל הזרים שהביא והיה ביניהם, ממילא תתחזק האמונה במשה רבינו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

העלון מוקדש לעילוי נשמת

משה בן גורג'יה

העלון מוקדש לרפואה שלמה

לנוריאל בן אסתר

רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליד אלחנן רפאל בן איריס וליד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רון אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש. כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
עמית בת טובה
נתנאל בן ג'ינה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שרי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סינן בת אסתר
נועה בת מלך טוב
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניזרי בת סטה-
מרדכי ניזרי בן פרחה-
מאיה בת עדי
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורי
ליביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
מישא אסתר בת זהרה
עינת בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
הבה בת שושנה רייזל

16/06/2018

ג' תמוז תשע"ח

פרשת קורח

הפטרה: "ויאמר שמואל"- שמואל א', י"א

ר"ת	יציאה	כניסה	י"ב
21:19	20:24	19:11	י"ב
21:16	20:21	19:29	י"א
21:20	20:25	19:32	חגיגה
21:16	20:21	19:29	ב"ש

לחץ עליהם המלך, ולבסוף ביקש הקנאי:
"אדוני המלך, תוציא לי עין אחת". העיקר
שלשני יוציאו את שתי העיניים...

וזה היה קורח. הוא רצה להטיל ספק
באמינותו של משה רבינו ולומר שהוא
משקר, ולשם כך היה מוכן גם למות,

שואל ומשיב בהלכה – אסור שהתערב בהתר- חלק א'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

האם מותר להדיח כלי בשר וכלי חלב באותו הזמן?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

איסור שנתערב בהיתר בין מין במינו, ובין בשאינו מינו, כגון חלב שנפל לבשר, אם יש בקדירת הבשר שישים כנגד החלב, הכול מותר. ובהפסד מרובה, יש להתיר לתת לגוי לטעום מהבשר, ואם אומר, שאין בו טעם חלב, מותר באכילה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן צח ס"א) וברמ"א שם. וכן הביא הרב כנסת הגדולה בשם כמה פוסקים שלא סומכים על הגוי. וכ"פ הרב זבחי צדק. וכן הביא הרב משמרות כהונה (חיו"ד ערך ט אות ב) שכן המנהג פשוט שאין נותנים כלל לגוי לטעום התערובת לראות אם יש בה טעם של איסור, והניף ידו שנית (שם ערך ש אות לו) ושכן המנהג בעיר ג'רבה יע"א. וכ"כ בספר ארץ חיים בשם הפר"ח (סימן פז ס"ק כט). וכ"ה בספר נתיבי עם (שם) דאין המנהג בזה כסברת מרן ז"ל. וכן העלה בשו"ת דברי שלום (יו"ד סימן לא). ומכל מקום דעת הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל בספרו הליכות עולם ח"ז (עמוד סב) שיש לתפוס העיקר כדעת מרן ז"ל שמועיל לסמוך על הגוי בהפסד מרובה. ולדעת בני אשכנז, אין לסמוך על טעימת הגוי כלל. וכאשר מדובר במין במינו צריך שישים, היות ולא ניתן לבדוק על ידי טעימה.

אם לאחר שנתערב מין במינו נשפך, וכעת אין יכולים לבדוק, אם יש בהיתר שישים כנגד האיסור, אם נודע, שהיה רובו היתר מותר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ב). היות ומדאורייתא די ברוב ורבנן הצריכו שישים וכאן אינו אלא ספק. אולם, אם האיסור נפל להיתר, ואי אפשר לעמוד על שיעורו, האם יש שישים, וכן לא נודע שהיה רובו היתר, הכול אסור, גם כאשר האיסור שנפל מדרבנן.

איסור שנפל להיתר אף שיצא בעודו שלם, צריך שיהיה בתבשיל שיעור שישים כנגדו. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ד) מפני שאין אנו יודעים כמה יצא ממנו.

כאשר נפל זבוב לקדירה והוציא אותו, אין צריך שישים בקדירה לבטל את הטעם היות וטעמו פגום. **מקורות:** דעת מרן השו"ע (יו"ד סימן קז ס"ב) שזבוב וכן שאר דברים המאוסים בתבשיל, זורקן ואין צריך שישים. ובדרך כלל, יש שישים בתבשיל כנגד הזבוב.

ויש מי שמתיר רק בהפסד מרובה. **מקורות:** הש"ך (שם סק"ז). וכתב הפרי מגדים (שפ"ד סק"ז) דמעיקר הדין מותר, והמחמיר תבוא עליו ברכה. ולדעת המחמירים צריך להיזהר שלא להוציא את הזבוב בכף, כי אין בכף שישים כנגדו. לכן צריך להטות את הסיר, עד שהזבוב יפול.

זהירות ממחלקת

בספר 'אגרות חזון אי"ש' הובא העתק מכתב יד סתרים של הצדיק, שבו מרן הגאון ר' אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל מציין כי **נשמה מיוסרת, באה אליו לבקש תיקון וזה לשונו: "לא נתן לי לעוזבו שאברכנו אמרתי לו: "לך לשלום" ולא נחה דעתו, עד אשר אמרתי: "הי רצון שתתקן את הנפש הזאת תיקון גמור ותסלח את כל עונותיו". תיכף נחה דעתו ונשאר במנוחה."**

אותו תלמיד הסתקן עד מאוד, מדוע נשמה מיוסרת זו באה לרבינו, ומהו תיקונה. לאחר הפצרות חוזרות ונשנות גילה רבינו, מהו הרקע הבסיסי לאותה בקשת תיקון נשמה: אבי החזון אי"ש זצ"ל, הגאון ר' שמריהו יוסף קרליץ שימש כרבה של קוסובה. באחד הימים נערך דין תורה, בין שני בעלי בתים מהעיר כשר אשר אביו הוא הדיין. לאחר פסק הדין, היהודי שהפסיד כעס וחש נעלב, עד שהחל לנהל מלחמה מול הרב. הוא הרבה במחלוקת. פתח בית כנסת חדש, וגם הגדיל לעשות בהביאו רב נוסף לעיירה, כדי שידחוק את רגלי ר' שמריהו יוסף. לאחר שנפטר והתבקש לבית-עולמו, לא מצא מנוחה לנפשו, ולכן הוא בא לחזון אי"ש, לבקש תיקון לנשמתו הדוויה.

השכנת שלום בית

עד כמה רבותינו ביקשו להשכין שלום בית בין בני-הזוג, זאת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא שלפנינו המעובד מתוך 'קול ברמה': אישה אחת הגיעה לבית דינו של מרן הגאון הרב שמריהו יוסף ניסים קרליץ וביקשה להתגרש מבעלה. לשאלת הגאב"ד על מה ולמה, השיבה, שלפני חתונתה סיפרו על בעלה דברים נפלאים, ואמרו עליו, שהוא תלמיד חכם, ויושב ולומד בהתמדה, והנה עכשיו היא רואה, שאין הדברים כך. 'אני מאוכזבת מאוד מבעלי, ולכן ברצוני להתגרש', אמרה.

רבינו חכך בדעתו, מה ניתן לעשות כדי להציל את שלום הבית ביניהם וכיצד ניתן להגדיל ולהאדיר את כבוד בעלה, ושהוא יהיה גדול בעיני אישתו. וכך שאל: "ואם אקבע חברותא עם בעלך, תסכימי להישאר עימו, ולא להתגרש?". האישה השיבה בחיוב. עלינו לדעת ולהבין, שסדר יומו וזמנו היקר של רבינו איננו פנוי בלשון המעטה להצעות לחברותות חדשות, ולמרות הכול בגלל החשיבות העצומה בהשכנת שלום בית בין איש לאשתו, היה מוכן לקבוע חברותא עם האברך ההוא ולשבת ללמוד איתו. זו היא גדלותם של גדולי ישראל האמיתיים, ומהם ילמד כל אחד ואחד על חשיבותו של שלום-הבית, ועד כמה מעוניין הקב"ה בהשכנת שלום בבית היהודי.

לשאלות בהלכה	הקדשת העלון	מנויים
לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל' 052-6329144	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, חזק הגון, חזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926	לקבלת העלון חנם ב-email: מידי שבוע, שלח את כתובתך אל: PnneEH@gmail.com
פניני עין חמד	פרשת קורח	ג' תמוז תשע"ה גיליון 694
2/4		

הרב הגאון מרדכי קורקוס זצ"ל – נולד בשנת ה'תר"ן (1890) בעיר מראכש. בשנת ה'תרס"א (1901) בגיל אחת-עשרה התייתם מאביו וגדל על ברכי סבו רבי שמואל. בצעירותו למד בישיבה במראכש (ע"ש הצדיק רבי אברהם אזולאי זצ"ל). לאחר שנפטר ראש הישיבה במראכש, מונה להיות ראש הישיבה שם ומהישיבה שלו יצאו תלמידי חכמים מופלגים. מזמן שהתמנה להיות חבר בית הדין ומורה צדק בבית דינו של חכם ר' משה זריהן הפסיק למלא תפקיד בישיבה. ומאז המשיך את שיעוריו בחושן משפט מידי שבת.

לאחר פטירת ר' משה זריהן, התמנה במקומו כאב"ד במראכש. כשהיה הולך לדרכו כל יוצאי החנויות היו מנשקים את ידו, ואם המשיך בדרכו היו רצים ומנשקים את כתפו. בכל ערב אחר תפילת ערבית היה מוסר שיעור בשולחן ערוך בבית הכנסת, עם השנים זכו לסיים את כל השולחן ערוך ארבעים וחמש פעמים. רבינו נהג בצנעה על פי האריז"ל. בכל לילה בעלות השחר לפני שיצא מביתו לבית הכנסת היה נושא תפלה מעומקא דליבא וכל גופו רועד ומגביה את שתי ידיו כלפי השמים. נודע כאחד מצדיקי הדור. עמוד התורה והתפילה. ענוותן מופלא. נפטר ב-ז' תמוז ה'תשי"ד (1954). חי כ-64 שנים. ציונו בעיר מראכש.

סבו (מצד האב): ר' שמואל (חתן רבי מנחם בן הגאון רבי מרדכי הצרפתי רב ואב"ד מראכש). **אביו:** ר' אברהם. **אמו:** מרת סעדה (משפחת הדיינים סימנה). **מרבתי:** סבו, ר' שמואל. **אביו,** ר' אברהם, ר' אלעזר הלוי (מח"ס 'עבודת הלוי' על הש"ס). **מתלמידיו:** ר' יוסף פרץ (רב מושב מגדים ומחבר שו"ת 'תהילתו בפי'), ר' חיים ביטון (רב מליילא ומחבר 'לב חיים' על שו"ע אבן העזר), ר' זבולון שושנה, ר' יאיר חפוטא (רב היישוב באר יעקב), ר' שמעון ביטון (רב העיר בית שמש). **ילדיו:** ר' דוד. **מספריו:** **יגדולת מרדכי** – חידושי תורה על כתובות ובבא קמא, וביאורים בהלכות פסח ומועדים, הלכות איסור והיתר, פירוש על אבן עזרא לתורה, דרשות ודברי מוסר.

להלן סיפורים המעובדים מתוך הספר 'תורת אמך' – מראכש וחכמיה' מאת הרב אברהם אסולין שליט"א: באחד הפעמים נסע רבינו בכלי תחבורה בעיר, הרבנית ראתה את בעלה, באה לשבת לצידו ומחמת ישיבתה בסמוך לרב, נגעה בו מעט. בו במקום קם רבינו וקפץ ממקומו והלך ברגל לביתו.

כמובן שהרבנית הגיעה ראשונה לבית מחמת שנסעה. לאחר דקות ארוכות הגיע רבינו לבית ושח לרבנית שאיזו אישה באה להתיישב לידו ונגעה בו מעט והתחיל להצטער על כך, אז גילתה הרבנית לרב שהיא הייתה אותה אישה ולא הספיקה לומר לרב שזה היא, **מחמת שהרב קפץ מיד וירד מהכלי תחבורה בבהלה.**

י"פ ר' יעקב כהן באחד הפעמים היה הולך רבינו ברחובות מראכש אמרתי לו שלום ולא השיב לי, והיה לפלא בעיני איך הצדיק הנקרא בעל ענוה של דורנו אינו משיב שלום, כאשר שאלתי על כך התנצל ואמר שבדרכו הוא לומד ופעמים מחמת שהיה שקוע בלימודו, לא שם לב לעוברים ושבים, ותמיד היו שפתותיו דובבות בהולכו בדרכים.

באחת השנים הייתה בצורת גשמים קשה מאוד בעיר מראכש. הערבים התפללו לבורא עולם שיוריד גשמים – אלא שהתפילות לא עזרו. בצר להם פנו לרבינו הן מצד היהודים והן מצד הערבים וביקשו שיעמוד בתפילה לביטול הגזירה. רבינו יחד עם הרבנים הגאונים ר' משה זריהן אב בית הדין, הגאון ר' יעקב אדהן והגאון רבי אברהם אביטבול ראשי הישיבות החליטו על תענית ציבור.

הידיעה עברה לציבור והם כינסו את הקהל הרחב אל בית החיים של מראכש ליד הרחבה של קברות הצדיקים. רבינו עבר לפני התיבה ואמר דברי התעוררות וכיבושין בבכייה רבה וכן תבע מהנוכחים שישיפרו מעשיהם ויטיבו דרכם. מתוכחה זו כל העם געו בבכייה. (יש אומרים שאף אמר להקב"ה שאינו זז מהתיבה עד שירדו גשמים וכך היה שירדו גשמים) ובגמר התפילה התקדדו השמים בעבים וארובות השמים נפתחו. ובדרכם חזרה לביתם הגשם ירד בעוז והאנשים חזרו הבית בשירה ובזמרה רטובים עד לשד עצמותיהם מגשמי הברכה. ואת הרב נשאו על כתפי אחד מהציבור וכל הקהל מלווה את הרב ושרים את פיוט 'אדון עולם', **כאשר הגיע לביתו לא אמר דבר לאשתו אך שמעה את המעשה הזה מהשכנות. ממאורע זה היה קידוש שם שמים גדול ברבים ובקרב הערבים.**

ענוותנותו של רבינו הייתה לשם דבר. הצדיק היה מתפלל בבית הכנסת של רבי יהודה הצרפתי ששימש שם גם כחזן, ורבינו שימש כרב העיר ואב"ד והודיע לידידו רבי יהודה היות והוא מאריך בתפלת שמונה עשרה ואינו רוצה לעכב את הציבור, **לכן מבקש שלא ימתינו לו עד שסיים את העמידה אלא יתחיל חזרת הש"ץ לפי ראות עיניו.**

י"פ שמעון קורקוס נכד רבינו סיפור שהתרחש איתו: לקראת ערב פסח בבית רבינו ההכנות היו בעיצומן וערכו את הקניות האחרונות וביניהן שתי חביות יין שבכל אחת מהן חמישים ליטרים (הצדיק היה מחלק מצרכי מזון למשפחות נזקקות לחג הפסח), והנה הילד שמעון רצה לנסות את כוחו ולהרים חבית יין והיא כמובן מחמת משקלה צנחה מידו. נשברה החבית ונשפך כל היין בחצר הבית.

כשחזר רבינו לביתו היה ריח חזק של יין שהוביל אותו לחצר. כשראה הצדיק מה קרה פנה לילד שמעון שהיה על יד הדלת ושאל אותו: "מי שבר את החבית?". הילד שמעון הודה ואמר שהוא מצטער שהפיל את החבית. לתדהמתו רבינו לא כעס עליו אלא שמח שנכדו מודה על האמת ואמר לילד: "מודה ועוזב ירוחם, העיקר שאמרת את האמת ולא התחמקת". **"מאותו יום", העיד נכדו שמעון, "איני מסוגל לשקר!" (כח המעש)**

שם הודיעו לי, שארוסתי התמוטטה, ואם ברצוני לראותה שוב עליי לעלות לטיסה הקרובה, היוצאת לניו-יורק."

"התקשרתי מיד לרב שלי ואמרתי לו: 'אני בטוח ללא צל של ספק, שבעזרת ה' אני וארוסתי נתרפא ממחלתנו, אז אבקש לערוך לנו חופה וקידושין בבית-הרפואה בניו יורק'."

"לשאלתו של הרב, באיזה מצב נמצאת ארוסתי, עניתי: 'בחצי תרדמת'. הרב הסביר לי, שאי אפשר לערוך חופה וקידושין במצב שבו הכלה אינה בהכרה מלאה."

"כמובן, מיד עליתי על טיסה בחזרה לניו-יורק. הגעתי לשם בשעת בוקר מוקדמת ומיהרתי לבית-הרפואה. ראיתי את ארוסתי חיוורת כסיד. האור בעיניה הלך ודעך. הרופאים ניגשו אליי ואמרו: 'אנו מצטערים מאוד, אך דע לך, אלו הן שעותיה האחרונות'."

"לא האמנתי להם בשום אופן, ואמרתי בקול רם: 'שנינו חולים ושנינו ננצח את המחלה ואף נזכה להביא ילדים לעולם'. עמדתי ליד מיטתה של ארוסתי והתחלתי להתפלל תפילת שחרית. בירכתי באוזניה את 'ברכות השחר'."

"מימי לא בכיתי כך. הבכי הלך וגבר וכשאמרתי 'פוקח עיוורים', 'זוקק כפופים', 'הנותן ליעף כוח', בכיתי כל כך, עד שלא יכולתי לבטא את המילים'."

"כשהגעתי בתפילת העמידה למילים: 'וברכנו אבינו כולנו באור פניך...! זעקתי בליבי: 'אנא! ריבון העולמים, תחזיר את האור לעיניה של ארוסתי'."

"סיימתי להתפלל ונדהמתי לראות, שמעט מן האור חזר לפניה והיא אפילו חייכה". בשלב זה, הפסיק הבחור את סיפורו ושאל את הקהל שבאולם: 'אתם יודעים, מה קרה בסוף?'. הקהל כולו עמד מרותק מחכה בכיליון עיניים לדעת, מה היה בסוף הסיפור. את הדממה ניתן היה 'לחתוך בסכין', וכולם חיכו במתח רב למוצא פיו."

לאחר שתיקת דומיה, שנראתה נצחית, קרא הוא לפתע בקול: "רפא-לו! חננא-לו! רוצו אליי!". ומתוך הקהל רצו אליו שני ילדים תוך כדי קריאת "אבא! אבא!" וכשהגיעו הם אליו, הרים הוא אותם בשתי זרועותיו ואמר: "זה מה שקרה בסוף!".

"לא נותרה עין אחת יבשה בכל האולם. כולם דמעו. חלקם בכו בקול. וכשהצביע הוא על אשתו, שישבה בתוך הקהל ואמר: "הנה היא, זאת שחזר לה ה'אור לעיניים' וחזרה את כל הדרך חזרה", קמו כל הקהל על רגליהם ומחאו כפיים סוערות וניגבו את הדמעות, שירדו על לחיהם. צריך להתחזק באמונה במי שאמר והיה העולם!"

גם כאשר האדם נמצא במצבים לא קלים חלילה, עליו לזכור, כי רק בורא העולם הוא שקובע מה שיהיה ויכול הוא לשנות את כל סדרי בראשית, ולכן עלינו לחזק את אמונתנו בחי העולמים.

הניסיונות הרבים שעל האדם לעבור אינם קלים בלשון המעטה. לא בכדי אמר דוד המלך ע"ה: "לְהַגִּיד בְּבֶקֶר חֶסֶדְךָ וְאֶמּוֹנְתְךָ בְּלִילוֹת" (תהילים צ"ב, ג). כאשר חיי האדם הולכים למישרין והצלחותיו ניכרות לעין כל- זו לא חוכמה להודות לבורא העולמים באותם הזמנים.

הקושי הגדול של אמונת האדם ובה הוא נמדד- דווקא בלילות. כלומר, כשהוא נמצא בחושך, הניסיונות גוברים עליו ומוצא הוא את עצמו במצבים לא קלים בלשון המעטה. אז האדם נמדד, האם גם אז אמונתו יסודית ואינה מתערערת אפילו לרגע אחד.

הדבר החשוב ביותר בכל אותם רגעים 'לא קלים' בהם האדם מתמודד הוא - לא לאבד את האמונה והתקווה בחי- העולמים!!!

סיפר הרב דוד פלקוביץ שליט"א: פעם אחת הוזמנתי לשאת דברים בארגון 'חי-לייף ליין' (ארגון זה מחזק ילדים חולים או בעלי מוגבלויות וכן את משפחותיהם במצבים קשים, שעליהם להתמודד ביום-יום ומנסה להקנות לילדים ילדות נורמלית ושמחה ככל האפשר. מוציאים את הילדים לקמפיים, טיולים ומחזקים באמונה, משקמים אותם וכו').

באמצע נאומי קם אדם מתוך הקהל וביקש את רשות הדיבור וסיפר: "כאשר מלאו לי תשע-עשרה שנים, אובחנה בגופי ל"ע מחלה קשה, והרופאים הודיעו לי שמצבי קשה מאוד, ואין תרופה למחלתי. ניתן לשער, מה מתחולל בקרב האדם באותם רגעים, שבהם מתבשר בדבר זה."

"עזבתי את בית הוריי באוסטרליה וטסתי לארצות הברית כדי להעביר את הקיץ ב'מחנה שמחה'- המיועד לילדים חולים. בחטיבת הבנות של המחנה הייתה חולה צעירה בת תשע-עשרה, שהרופאים הודיעו לה, שהיא לא תזכה לחגוג את יום הולדתה העשרים!"

"הפגישו בינינו והחלטנו בהחלטה משותפת להתחתן! כולם חשבו, שאנחנו משוגעים. לשם מה? מה הטעם? הרי שנינו חולים ל"ע במחלה סופנית! לא השגחנו בדבריהם והתארסנו."

"החלטתי לחזור לאוסטרליה כדי להודיע להוריי ולהתארגן לחתונה. מיד כשנחתתי באוסטרליה, שמעתי את שמי במערכת הכריזה בתוספת בקשה להגיע מיידית לטלפון!"

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין- גלאט"?
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל אזור בארץ. ההשגחה החל מזמן הספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 0526329144

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
אביבה בר איירון ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי יזי בן קלרה ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל
אסתר בת נעמי ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל

הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
גאולה בת טובה ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דוד בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחי ז"ל
לטיף בן פרחי ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברוק דב ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה
אביגדור בן גלוי ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל
זילפה בת רנדה ע"ה
אביבה לוי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חילה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעמה בת גורג'יה ע"ה
דוד בן חסיהב ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל
שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה
שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעמה ע"ה

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

קרח

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת קורח

א	ונחשב לכם - האיש הפשוט ייחשב ב'עבודתו' כעבודת כה"ג לפני ולפנים.....
ד	אמרתי בשלוי - ע"י האמונה חוסך מעליו כל מיני מחלוקת
ו	מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות בר ישראל מלשוב בתשובה
ז	האזינה ה' תפילתי - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה.....
ט	ולא יהיה בקרח ובעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה.....
יד	ואינם משיבים - חוסך מעצמו מאה דינים.....
טז	יעזור עיני חכמים - המחלוקת מעוזרת עיני האדם
יז	אל תחד כבודי - בגנות המחלוקת אפילו כשהיא לשם שמים
יט	כלי מחזיק ברכה - הפרנסה תלויה במידת ה'שלום'
כא	המברך את עמו ישראל בשלום - הטובה והרעה תלויים ב'שלום'
כג	שלא תעלה קנאת אדם - הקנאה מוציאה את האדם מן העולם
כה	קנאת סופרים תרבה חכמה - מעלת הקנאה כשהיא באופן כשר וראוי.....
כה	נצור לשונך - בוחה של שמירת הלשון לטב ולמוטב

באר הפרשה - פרשת קרח

הגדולה^ג. וכך אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אם היה קרח יודע שאפשר לעבוד את ה' בהיותו תחת ה'פיעטליק' (תנור החימום בבהכ"נ וביהמ"ד, ולאחריו היו יושבים כל ה'חלשים' שבעם) ועבודתו תחשב בעבודת הבהן גדול בהיכנסו לפני ולפנים לא היה מתחיל כלל וכלל במחלוקת, ומה שחלק על משה ואהרן היה רק מחמת שדימה בנפשו, שיש הפרש וחילוק בין עבודת הגדולים לעבודת הקטנים^ד.

וכך איתא מהרה"ק הרבי ר' בונים מפשיסחא זי"ע (הובא בשפתי צדיק בפרשתן, ח) שקרח רצה להתפלל ב'קודש הקדשים' ככה"ג, ונעלם ממנו אשר אותה תפילה יכולים ממש להתפלל בכל מקום שבעולם (אף שבוודאי

ונחשב לכם - האיש הפשוט ייחשב ב'עבודתו' כעבודת כה"ג לפני ולפנים

פרשה זו יפה נדרשת* - להרחיק אותנו ממחלוקת עד קצה האחרון, ובפירוש הוהירה תורה (זו ה) 'ולא יהיה בקרח וכעתו', האף אומנם שאין לנו כל שמץ השגה במחלוקת זו של קרח ועדתו, אך התורה כתבה כל דבר המעשה ללמדנו בינה בדין, לדעת את הדרך נלך בה בכל עניני קנאה ומחלוקת. כי הקב"ה ברא עולמו, לא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות, ולכל בריה ובריה הועיד את תפקידה ושליחותה בעולם הזה, ועל כל אחד לעבוד את ה' על מקומו ומכוננו, והאדם הפשוט הממלא את שליחותו בעולם חשוב הוא לפני בורא עולם כאדם הגדול בעבודתו

א. אמרה נאה אמר מו"ח כ"ק אדמו"ר מזוטשקא שליט"א בביאור בקשתו של יעקב אבינו 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), וברש"י (שם, ובריש פרשתן) שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר 'שמו' על מחלוקתו. כי כידוע הרבה פעמים נסובה המחלוקת על השם של אבי השושלת, כל אחד רוצה את השם לעצמו, על כן ביקש יעקב אבינו 'לא יזכר שמי על המחלוקת...' שבהקהל קרח את הקהל אל מול משה ואהרן לא יחללו את כבודו שלא יתגודדו על שמו.

מענין לענין, עובדא הוה לפני כחמשים שנה, ברב חשוב ומפורסם שלאחר עלותו לעלמא דקשוט לא הגיעו בניו לעמק השווה בענין ירושתו... ופנו ל'דין תורה'... לילה אחד הגיע הרב בחלום הלילה לידידו ורעו - אחד הרבנים החשובים, וכה אמר לו, בכל פעם שמזכירים את שמי ב'דין תורה' שבין בניי הריני נע ונד במקום מנוחתני, וביקש ממנו שיפנה אל בניו - שיזהרו מלהזכיר את שמו בכל מהלך הדין תורה. אין צריך לומר שלאחר ששמעו הבנים את דבר החלום השלימו ביניהם, והכל בא על מקומו בשלום.

ב. ראשית דבר עלינו להקדים כי פשיטא ואצ"ל שאין לנו שום השגה והבנה בכל עניינו של קרח, ובאמת קדושתו שגבה למעלה למעלה, והיה מ'טועני הארון' - מדרגה שלא כל אחד זוכה לכך. וכך איתא מהאריז"ל (ספר הליקוטים תהילים סימן צ"ב) שלעתיד לבוא יעלה ויפרח בתיקון גמור, וכנרמז בפסוק (תהילים צב יג) 'צדיק כתמר יפרח' סופי תיבות קר"ח. מכל מקום התורה כתבה פרשה זו, כדי ללמדנו בינה והשכל את הדרך נלך בה בהתקרב אלינו ואפילו רק לתוך ד' אמותינו איזה ענין העומד בגבולה של מחלוקת, שנזהר לברוח ממנה ולהתחזק באהבת רעים.

ג. ואכן, גם הנבחר לגדולה אין לו במה להתגאות מכמה טעמים. א. כי מי אמר לו שהוא גורם נחת רוח לבורא עולם יותר מהאיש הפשוט. ב. כמו שאמר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע על הפסוק בפרשתן (יה כז) 'ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב'. כי כמו שחלק התבואה הנבחרת להיות קדושה בקדושת תרומה לא תתגאה על חברותיה שנשארו חולין, אחר שיודעת כי לא מחמת שום יחוס וחשיבות בעצמותה נתקדשה בקדושת תרומה, כך לדידן - ונחשב לכם תרומתכם, שיהיה חשוב בעיני ההתרוממות מעל אחרים אם בתורה אם בעבודה, כאותה תרומה של דגן מן הגורן וכמלאה מן היקב, כי גם זה אינו אלא כי בו בחר ה' ולא מחמת איזה מעלה שיש בו, רק כי כך עלה ברצונו הפשוט.

ד. מעשה בבאס דרייווער (נהג אוטובוס), שעל פי הוראת בעליו עליו לעשות את דרכו בכל יום מהעיר בני ברק עד המושב תפרח בדרומה של ארץ ישראל, בכל יום בחזרתו לבני ברק עליו לתת לבעליו את צרור הכסף שאסף מנוסעיו המועטים, פעם אחת ראה זה האיש שרעהו הנושא בתפקידו להסיע את הנוסעים מבני ברק לעבר ירושלים עיה"ק מעלה בכל יום לבעליו סכום רב של מעות - כיוון שבדרך זו רבים הנוסעים, והחל מקנא בו עד שקם זה

ונפש חפצה. ונרמו ב'קריאת שמה' ארץ, כי 'רצתה לעשות רצון קונה' (בראשית רבה ה ז), וממשיך בלשון קדשו, ומזה נקח מוסר שאל יתרעם האדם לאמר מפני מה נשתנתי שאי אפשר לי להיות מיושבי ביהמ"ד ולעבוד את השי"ת באופן זה, או שלא ניתן לי שכל חריף ומחודד, ואילמלי נבראתי בן הייתי עובד את השי"ת, דביון דהבורא כל עולמים יתב"ש צפה והביט שראוי לבראו בתבונה וטבע זה, אם בן וודאי יגיע לשלימותו רק בזה האופן, רק שיהיה באמונה. והוא אומרו 'עיני בנאמני ארץ', כי הבורא אוהב את אלו שנאמנותם תמה כמו הארץ, ונכנעים לעשות רצון קונם וחפץ צורם באותו אופן שיועד להם הן בבחינת 'שמים' הן בבחינת 'ארץ'.

על פי זה יבואר כמין חומר, שבאותה שעה ששלח אברהם אבינו ע"ה את אליעזר עבדו לחפש זיווג עבור יצחק בנו אמר לו אליעזר 'אלי לא תלך' (בראשית כד לט), ודרשו חז"ל (בראשית רבה נט ט) ממה שנאמר

חשיבות מיוחדת יש להם למקומות הקדושים מ"מ כשנודמן לו שאי אפשר לו לעזוב את ביתו ומקומו, ידע ש'אותה תפילה' אפשר לו להתפלל ולפעול ממקומו).

הרה"ק ה'ערוגת הבושם' זי"ע מבאר (בפרשת חיי שרה) מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר עבדו (בראשית כד ג) 'ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ', ומקדים לבאר את הפסוק (תהלים קא ו) 'עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי', מדוע אמר 'נאמני ארץ' ולא 'נאמני רוח', דהנה איתא (ר"ה יא.) אמר ריב"ל 'כל מעשי בראשית בקומתן נבראו בדעתן נבראו בציונם נבראו, ופירש"י בדעתן - שהשי"ת שאל כל אחד ואחד מהנבראים האם רצונו להיבראות כך וכולם ענו ואמרו הן. ואף כששאל את ה'ארץ' האם רצונה להיבראות כ'ארץ' לא התנגדה לאמר - רבנו של עולם, מדוע השמים ושמי השמים וכל צבאם קרובים ליוצרם ובוראם, ואילו אני אהיה בריאה גשמית עשויה מחומר גם ועב, אלא אמרה אם כך הוא רצון הבורא אעשה זאת בלב

הראשון ועשה 'למעשה', ויהי ממחרת, עשה את דרכו לעבר העיר ירושלים כשנוסעים רבים מצטרפים אליו - במקום נסיעתו הקבועה מבני ברק לתפרח, לעת ערב כשחזר לביתו הלך אל בעליו ונתן בידיו סכום גדול מאד, תמה בעל הבית ואמר לו, וכי נערכה היום בתפרח 'שמחת נישואין' של אחד האדמורי"ם או של אחד מ'ראשי הישיבה', כיצד נתרבו היום נוסעך, ענה הנהג ואמר, מאחר שרצוני היה לרצותך על כן 'יגעת ומצאתי' עצות בנפשי, אסע אף אני לירושלים וכך אמלא אוצרותיך בממון רב, קצף עליו בעליו ואמר לו, מדוע אינך מבין שיש לנו מספיק 'עובדים' העושים את דרכם לעבר ירושלים, ואם היה נצרך עוד 'עגלה' לירושלים כבר הייתי שולחו, אלא שבכדי שנצליח בעבודתנו - לשרת את כל הציבור, חייבים להעמיד אוטובוס גם ל'אנשי תפרח' שגם בידם תהיה האפשרות להגיע לביתם, וזה התפקיד אשר ניתן לך, ומה לך כי עשית דרך אחרת אשר לא נתבקשת בה כלל. לאותו שוטה נדמים בני אדם החושבים שהשי"ת חפץ בכמות מעשים ואינו מבין שאין הבורא ית' דורש ממנו שיעבדהו אלא לפי השליחות אשר נועדה לו, ואין לו כל תועלת במדרגות שאינם לפי תפקידו ויעודו בזה העולם.

ה. הנה איתא בגמ' (פסחים ג.) 'רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד [ופירש"י, גוע ופרחה רוח], כי הדר אמר ליה אבוא מאי חזית, אמר ליה עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה, אמר לו בני עולם ברור ראיתי. ולכאורה קשה, וכי עלתה על דעתו של רב יוסף הקדוש שאותם שהם 'עליונים' בעולם הזה מחמת עשרם יהיו גם עליונים למעלה... ולא היה יודע מי הם העליונים האמיתיים... וכיצד אמר עולם הפוך ראיתי. ומבאר ה'מבי"ט' (בהקדמה לספרו בית אלוקים) שפשיטא שלא התכוון רב יוסף לאותם 'עליונים' במעלות גשמיות, אלא הכוונה לעליונים ברוחניות, וראה שיש הפחותים מחבריהם והנה הם עליונים מהם, וכגון, יש לך אחד הלומד עשר שעות בכל יום ואילו רעהו לומד רק חמש שעות, וכאן בעולם הזה נותנים יקר וגדולה יותר למי שלמד עשר שעות, שהרי לומד הוא פי שניים מרעהו, אך כשבא לעולם האמת נוכח לראות שעליונים למטה ותחתונים למעלה - שם מכבדים ומחשיבים יותר את זה שלמד רק חמש שעות בלבד, ועל כך הזדעק רב יוסף ואמר 'עולם הפוך ראיתי' - שנראה כהיפך משורת הדין. השיב לו אביו 'בני, עולם ברור ראיתי', כי אותו אדם שלמד עשר שעות ולפי כשרונותיו ותכונות נפשו היה יכול ללמוד י"ב שעות ביום נמצא שלא מילא את תפקידו בשלמות, לעומתו השני שלא היה בכוחו ללמוד יותר מחמש שעות ביום, אם מפני מיעוט שכלו או מפני שנזקק היה להתעסק בפרנסת בני ביתו ובשאר טרדות, הרי מאחר שמילא את תפקידו בדין הוא שיהא במעלה יתר ממנו שלמד שעות הרבה יותר ממנו אך לא

להיות 'ארץ' מדריגה נמוכה ביותר, וזה נמי מה שנאמר (שם מב) 'ואבוא היום אל העין', וברש"י 'מכאן שקפצה לו הארץ', שבאה לקראתו בחינת 'הארץ' שלא רצתה כי אם לעשות רצון קונה'.

והנה, כאן נאמר (מז לב) 'ותפתח הארץ את פיה', והיינו, שקרח לא הסכים להאי דעתא שכל אחד העובר את ה' במדריגתו שלו חשוב כ'כהן גדול לפני ולפנים', ועמד על דעתו שעליו להיות כהן גדול, על כן פתחה הארץ את פיה לבלעו בקרבה ללמדו ש'אין גבהות

'אלי' חסר שהיתה כוונתו ש'אלי תבוא', בת היתה לו לאליעזר ורצה שתנשא ליצחק אמר לו אברהם - בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך, ובכל זאת נשאר אליעזר בנאמנותו בשלימות הגמור כעד השתא ולא נתמעטה נאמנותו אפילו בכהוא זה, על הנהגה כזאת אמר לו אברהם 'ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ', שזכית להבין שהעובדים את ה' במדריגות הפשוטות 'אלוקי הארץ' בחינת 'ארור' חשובים ממש כמדריגת 'אלוקי השמים' בבחינת 'ברוך', וזאת למדת מ'הארץ' שרצתה לעשות רצון קונה אף שיועד לה

עשה כל אשר היה יכול ומוטל עליו לעשות לפי עניינו. כי אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו אלא מחשב עם כל אחד בדיוק כמה היה יכול לעשות וכמה עשה בפועל.

המתיק והמשילו בספר 'מכתב מאלהו', למלך שהיו לו עבדים ומשרתים רבים, ואחד מתפקידיהם הוא לשבח ולפאר את המלך, השכם בבוקר הופיע המשרת הראשון ופיו מלא תהילה במעלת המלך כי רב חסד הוא וכל היום חונן ועוזר לתושבי המדינה, אחריו נכנס המשרת השני ומשבח את המלך כי רב חסד הוא וכו'... אף העבד השלישי חוזר ואומר מה שאמרו קודמיו, וכן הרביעי והחמישי... ברי לכל בר דעת שאין כאן לא 'שבח' ולא תהילה, ואין שום טעם ותענוג בכבוד מטופש זה, ורק אם כל אחד ישבח את המלך בתכונה ובמעלה אחרת, זה יעיד על חכמתו ואילו השני יספר בגבורתו וכיו"ב, אז יתענג המלך ויתרומם כבודו. על דרך זה ברא הקב"ה את עולמו, כשכל המון הבריות לאין תכלית נבראו במטרה אחת למען יתגדל ויתקדש שמיא רבא, וכמו שנאמר (משלי טז ד) 'כל פעל ה' למענהו', ואם כן בדין הוא שכל אחד ייברא בתכונות אחרות, ויעשה נחת רוח ליוצרו לפי מהותו, ועל ידי זה יתכבד ביותר כבוד שם מלכותו. ובזה פירשו מה דאיתא באבות (א טו) 'אם אין אני לי מי לי', כי 'אם אין אני' אזי אין מי שימלא את מקומי לעשות את שליחותי ותפקידי, כי כל אחד נברא באופן אחר שבעניין זה יעלה הכבוד לחי העולמים.

וכך הוא גם הביאור בדברי המדרש (שמו"ר נב ג), מעשה ברבי שמעון בן חלפתא שבא ערב שבת ולא היה לו מאן להתפרנס, יצא לו חוץ מן העיר והתפלל לפני האלוקים וניתן לו אבן טובה מן השמים, נתנה לשולחני ופירנס אותה שבת. אמרה אשתו מהיכן אלו וכו' אמר לה נתפללתי לפני האלוקים וניתן לי מן השמים. אמרה לו איני טועמת כלום עד שתאמר לי שתחזירה למוצאי שבת, אמר לה למה, אמרה לו אתה רוצה שיהא שולחנך חסר ושולחן חבריך מלא (וכלומר, שיחסר מחלקם הצפון לעולם הבא, ו'אבן' זו היא מהשכר לעתיד לבוא). הלך רבי שמעון והודיע מעשה לרבי, אמר לו לך אמור לה אם שולחנך חסר אני אמלאנו משלי, הלך ואמר לה, אמרה לו לך עימי למי שלמדך תורה, אמרה לו רבי, וכי רואה אדם לחברו לעולם הבא, לא כל צדיק וצדיק הוה ליה עולם בעצמו, שנאמר (קהלת יב ה) 'כי הולך האדם אל בית עולמו' וכו', עולמים אין כתיב אלא עולמו, כיון ששמע כן הלך והחזיר. עכ"ד המדרש. ולכאורה האם פקפקה אותו צדקנית בכוחו של רבינו הקדוש לתת לה מחלקו בעוה"ב. אלא שכל אחד נבנה חלקו בעולם הבא מאותם הנסיונות שעבר בימי חלדו עלי אדמות, ומאחר שכל אחד יש לו ניסיונות אחרים לפי מציאותו ועניינו אם כן יש לו 'עולם בעצמו', ואינו דומה עולם הבא של רבינו הקדוש לאותו גן עדן של רבי שמעון בן חלפתא ובני ביתו, ולא שייך להשלים ולהעביר זה מזה.

ו. כיוצא בזה ביארו את לשון הקרא (תהלים לו יא) 'וענויים ירשו ארץ', העניו מסכים לקבל את הנהגת הבורא - באיזה מדריגה שהוא מעמידו, כמו שה'ארץ' הסכימה לעשות רצון קונה, אף שהעמידוה במדריגה נחותה. וזהו שאמרו בגמרא (ברכות לה:) במחלוקת רשב"י ורבי ישמעאל, שרשב"י סובר 'אפשר אדם זורע בשעת זריעה... תורה מה תהא עליה', ולעומתו סובר ר"י 'הנהג בהם מנהג דרך ארץ', ומדוע לא כתב מנהג 'העולם', אלא שר"י אומר נהוג כהארץ, ואף אם לא זכית להיות שבתך בבית ה' כל היום לעסוק בתורה, אך אם תשגיח לעשות רצון קונן כפי יכולתך והשגתך אשר חלק לך ה', תהיה נחשב בשמים כהעומד במדריגה גבוהה.

שיחתו, כי כל אדם דואג לעצמו ולפרנסתו, ומשמר על כבודו הרם והנישא כשומר על כתר המלך בכבודו ובעצמו... עתה, אם יבוא מאן דהו ויפגע בכבודו או יגע בפרנסתו, ואף אם רק 'נדמה' לו שכן היה הרי עליו לקנא קנאת ה' צבקות.... ומשם הדרך קרובה להדליק את האש הגדולה ולהבעירה בתבערת המחלוקת. ואילו היה מאמין באמונה שלימה שהכל משמים, היה מכיר שהוא וכל גורלו נתונים בידי הבורא יתב"ש, וכל מה שהצליח עד היום בפרנסה ושאר עניינים 'מחוט ועד שרוך נעל' אינו אלא כי הצליח ה' דרכו, ממילא לא היה מתפעל כ"כ בשאחרים מעוללים לו נזק צער וכו', שהרי אין דבר הנעשה מעצמו או ע"י איזה בריה שבעולם אלא 'כי הוא אמר ויהי, הוא ציוה ויעמוד'.

ובך היה הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל אומר, יהודי החי מתוך אמונה בה' אינו פוגע בשום בריה שבעולם ואינו נפגע משום בריה שבעולם לא ברוח ולא בגשם. כי יודע הוא אל נכון שאין אדם נוגע במוכן לחבירו אפילו כמלא נימא (ימא לה:)^ז, ואי אפשר לשום בריה שבעולם לתת איזה דבר לרעהו ולא לקחת מרעהו

לפני המקום, וכל חר וחר חשוב לפניו. וכן נדרש במה שנאמר (פסוק לד) 'וכל ישראל נסו לקולם כי אמרו פן תבלענו הארץ', פירוש מעצמינו נבין זה הענין ולא תצטרך הארץ לבלענו'.

יש שביארו מה שאמר משה לקרח (טו ה) 'בוקר ויודע ה', ובמדרש (תנחומא ה, הובא ברש"י טו ה), א"ל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו, יכולים אתם להפוך בקר לערב כן תוכלו לבטל את זו, שנאמר (בראשית א) 'ויהי ערב ויהי בוקר ויבדל' כך 'ויבדל אהרן להקדישו' (דה"א' כג יג). וביאורו, כי כמו שהערב משמש ב'חושך יבסה ארץ' והבוקר יאיר לכל, ואין אחד מהם חותר להחליף ולשנות תפקידו, כך קבלו עליכם לשמוח כל אחד בתפקידו ושליחותו כי 'גבולות חלק ה' בעולמו' והעובד את ה' ממקומו ומעמדו לפי השגתו, נחשב כגדול שבגדולים בלא שום הבדל וחילוק.

אמרתי בשלוי - ע"י האמונה חוסך מעליו כל מיני מחלוקת פרשה זו יפה נדרשת (במדרש תנחומא, רש"י) בתורת האמונה, כי כל ה'מחלוקות' והסכסוכים שיש בין חבריות שורשם בחוסר אמונה ובטחון. ואפרש

ז. כעין זה אמרו צדיקים שהתורה הקדושה מזהירה (דברים יב יג-יד) 'השמר לך פן תעלה עולותיך' פן תרצה להתעלות בעבודת השם 'בכל מקום אשר תראה' דווקא במקום שנראה לך שמשם אפשר לך להתעלות, אלא כי אם במקום אשר יבחר ה' - באותו המקום אשר בחר ה' שתהיה בו 'שם תעשה עולותיך', ודייקא משם תתקרב אל ה'.

ח. כך מבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' ממאדז"ץ זי"ע (ליקוטי דברי' ד"ה ויקח קרח) את הנאמר בפרשתן (טז א) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, כי זו הייתה טעותו של קרח שדימה בנפשו אז מ'נעמט זיך אליין' - שאפשר לו לאדם לקחת שררה ומנהיגות לעצמו, ולא הבין ש'לך ה' הגדולה', ורק בידו לגדל ולחזק לכל, על כן הגיע עד היכן שהגיע וירד חיים שאולה.

ובזה מבאר את מאמר חז"ל (תענית כה). 'משמיא מיהב יאהב, משקל לא שקלי', שמשמים נותנים לו לאדם את הראוי והנקצב לו, אך האדם בעצמו - משקל לא שקלי, אי אפשר לו לקחת מאומה אם לא נתנו לו משמיא. ואי אפשר לו לקחת 'מקח לעצמו', בקנייני ממון, רכוש, שררה וכל דבר אחר. אלא הכל יבוא לידו כפי הקצוב לו בחשבון ממעל, ואף יעמיד זאת לנגד עיניו כי אי אפשר לבריה שבעולם לקחת מעמו את המגיעו, והקב"ה ישלים לו בהרחבה גדולה.

כך היה הרה"ק רבי ישראל מרוז"ן זי"ע מבאר (הובא באמרי פנחס השלם, שער עבודת ה' אות סב) את דברי הגמרא (חגיגה ד.) 'איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו, איזהו שוטה מי הוא 'שוטה', המאבד את הידיעה, שכל אשר לו הוא רק מה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, כי הכל בא אך ורק מהבורא ית' שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ט. שמעתי מאחד מחשובי הרבנים מגדולי מרביצי התורה בעיה"ק ירושלים לבאר את הנוסח שאנו אומרים בזמירות למוצש"ק 'זרענו וכספנו ירבה כחול', מה ענין זה לזה. וביאר בדרך משל לשני ידידים מנוער שלמדו יחדיו ב'תלמוד תורה' ומשם בישיבה וכו'. לאחד מהם נולדו ח"י (18) צאצאים בליעה"ר, שכל אחד מהם בנה בית בשעטומ"צ והוליד לא פחות מט"ו (15) עד י"ז (17) צאצאים, ואף 'תולדותיהם כיוצא בהם'. לעומתו עמד רעהו בקושי עם בן

ה'עמוד' ולא יהודה הסתיר לו את 'אור החמה' בבניית המרפסת (הפחותה מד' על ד' אמות)... וכו'. כי כל אלו המעשים והמאורעות נעשו על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו. ומה לו לאדם כי ילין על חברו".

ובן איתא מהרה"ק ה'עבודת ישראל' מקאונ'ניץ זי"ע (פרשת נח ד"ה אלה תולדות) דהנה מצינו שאצל המלאכים אין בהם לא קנאה ולא שנאה, הגם שהם כוחות מתנגדים זה לזה, שמיכאל ממידת החסד וגבריאל ממידת הגבורה, והטעם בזה, כי המלאכים מתבוננים ומכירים במי שנותן להם את כוחם ומהותם, והיינו שהן חסד וזקן הגבורה בא להם מכוחו של קב"ה. 'כי אין המחלוקת רק (בנפרדים) למטה, שכל אחד מתנשא לומר אני אשתרר מחמת חכמה שבקרבי או איזה מעלה

אם לא ציווה ה' כי כך יהיה. אם כן, על מה יפגע בחברו (כתשובה - נקמה או עונש, על מה שעולל לו וגרם לו רעה) הרי חברו לא עולל לו מאומה. כמו"כ מה לו להיפגע ממנו אם לא רעהו גרם לו מאומה, כי כל אשר עשה לו רעהו על פי מאמר ה' היה'.

אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. כי כאשר אי מי קילל אותך או ברכך, הזיקך או הועיל לך ברוח בגוף בנפש ובנשמה, ביזה אותך או לאידך כיבר אותך, העניק לך או לקח ממך, דיבר עליך טוב או רע וכו' וכו"ב. הרי המאמין יודע אל נכון שלא מידי פלוני הבזיון, ולא אלמוני קיפח את פרנסתו, לא ראובן קלקל לו את השידוך, ולא שמעון דיבר עליו סרה לעיני כל הקהל, לא לוי לקח לו את

יחיד ובת יחידה שנולדו לו בהפרש שנים רבות בין זה לזה, ואף בניו הלכו בדרכיו וכו"ב לגבי דור השלישי. נמצאו השניים עומדים כשהם מתקרבים לשנת התשעים - לזה כשלושת אלפי צאצאים, ולרעהו כשני מנינים צאצאים ותו לא מידי... וכי יעלה על הדעת לומר שזה נטל מזה... והרי אפילו השוטה לא יאמר שבא זה ולקח צאצאיו הרבים ממכסתו של ידידו מנוער...

ובזה יתבאר ה'סמוכים' שבין 'זרענו לכספנו' - כי כמו שבזה לא תאמר שאחד נטל וחטף משל רעהו, ובוודאי שאין ריבוי בניו של פלוני באים לו 'על חשבון רעהו'. כיו"ב ממש לענין 'כספנו' אין מקום לחשוב ולומר כי ריבוי של האחד בא לו על חשבונו של השני.

י. סיפר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע על שני צדיקים קדושי עליון שלימים גבה טורא ביניהם על עניינים נעלים ורמים. שלח אחד מהם שהיה ידוע בגאונותו הכבירה יותר מרעהו מכתב אל הצדיק השני וכתב לו 'הידעת לספור כל אותיות שבתורה... הידעת לספור כל אותיות שבש"ס, ספרא, ספרי, מכילתא... הידעת לספור כל אותיות שברש"י... אם לאו כלך לך ומה לך כי באת לחלוק עלי'. שלח לו הצדיק השני במענה לאמר 'אודה ולא אכחיד כי אכן לא ידעתי לספור כל זאת, אך ידיעה אחת ידעתי - 'ידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ועל הארץ מתחת אין עוד', וחוששני שידיעה זו לא ידע מר... (דברי תורה פר' בראשית).

יא. ואכן, כאשר יחיה באמונה זאת - וכל ה'הלוך ילך' שלו יהיה עפ"י 'דרך האמונה' יחסוך מעליו כל צער וכאב לב הבא לאדם מ'קנאה תאוה וכבוד'. כי באמונתו יודע הוא א. שאין יכולת ביד בריה בעולם לקחת מעמו מאומה, ובזה יחסוך מעצמו את הקנאה, שהרי כל אשר לרעהו אינו על 'חשבונו', ואם ירצה הקב"ה יעניק לו פי אלף ככה מבלי שיצטרך לקחת מאומה מרעהו ה'מצליח' והעשיר. ב. עוד ידע שאין ביד בריה בעולם לתת לו מאומה (רק בציווי ה' ניתן לו) ובזה מונע מעצמו רדיפת הכבוד, כי גם ה'כבוד' ביד ה' הוא. ג. אי אפשר לו לקחת לעצמו איזה הנאה אם איננה קצובה עבורו מן שמיא, ובזה חוסך את התאוה.

וכך מתאמרא משמיה דהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, שהנמצא בהאי עלמא ורואה שיש מנהיג לבירה - אי אפשר שיקנא בחברו, או יתאוה לדבר גשמי, וכן לא ירדוף אחר הכבוד, כי יודע הוא שאין עוד מלבדו, ומה שיש לזולתו או שאר תאוות אינם אלא פרי הדמיון, כי אי אפשר שיגיע לאדם יותר מכפי הנקצב לו מלעילא. וזה פירוש דברי המשנה (אבות ד כא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם', כי השקוע בג' דברים הללו סימן הוא שאיננו חי כלל בהאי עלמא (באור האמונה), כי אם בעולם הדמיון והכזב.

וכבר ביאר הרה"ק מקאברין זי"ע (הובא גם באמרות משה ערך טהרת המידות) את הנאמר בקרא (תהלים לג ח) 'ממנו יגורו כל יושבי תבל', והרי מצינו הרבה מ'יושבי תבל' שאינם יראים את ה', והיאך אמר ממנו יגורו כל יושבי תבל. ומבאר, עפ"י דברים אלו, כי 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' נמצא שאיננו בכלל 'יושבי תבל'...

באר הפרשה - פרשת קרח

של שמעי לא יכול לדבר מאומה, ולזה נחשב ש'ה' אמר לו קלל'י.^{יב}

וכן כתב ה'חינוך' באיסור 'לא תקום ולא תיטור' (מצוה רמא) וז"ל. 'משרשי המצוה, שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו משוב עד רע, הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא. ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא. על כן כשיצטוו או יכאיבו אדם, ידע בנפשו כי עונותיו גרמו, והשם יתברך גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו כי לא הוא סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב, וכמו שאמר דוד עליו השלום הניחו לו ויקלל כי אמר לו ה', עב"ל.

מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות בר ישראל מלשוב בתשובה

בפרשתן (טו ה), 'בוקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו'. וצריך ביאור מדוע ציווה עליהם להמתין עד ה'בוקר' ולא נתן להם להקריב מיד את הקטורת, ומבאר הגה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ד"ה ולא יהיה בקרח) שכל אלו ראשי הסנהדראות היו צדיקים, וידע משה שבעלותם על יצועם יעשה כל אחד מהם 'חשבון נפשו', או יבינו גודל וחומר המכשול שנכשלו בו, וישובו בתשובה שלימה לפני הבורא. אכן, כך הווה, הם ערכו 'חשבון הנפש' אלא שנתמלאו בושה וחרפה, והחלו לחשוב באיזה פנים נשוב אל ה', - כבר אבדה תקוותינו, והעדיפו למות מאשר לחיות. אבל באמת השי"ת ידו פשוטה לקבל שבים, ולא היה להם לדאוג בשביל זה, דאדרבה מה שמרגיש בלבם בושה וכלימה על רוע מעלליהם זהו בעצמו עיקר התשובה, וארז"ל (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בלבם של אדם', והוא גופא הכנה לעבודת הקודש.

וזהו שאמרה תורה (זו ג) שיקח 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם', שטעו טעות מרה, ורצו למסור נפשם שלא לחיות יותר בזה העולם, מתוך טעותם כי בלתי תקוותם. ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח זכרון לבני ישראל - שיזכרו זאת לדורות עולם, ולא

אחרת שיש בו, וכל זה ביוון שמועים מדרך האמת ושובחים כי היוצר הוא הנותן להם כח לעשות חיל', ומשום זה תהיה 'קנאת איש ברעהו' - כשרואה שלו חסרו כל אלו הדברים לכן מקנא בו ושנאה נפשו את חברו, אך המאמין בהאי עלמא (כדוגמת המלאכים בשמי מעל) שהכל בא בחשבון מדוקדק מן שמיא אין בו כל קנאה וכל קטטה.

ויזכור את דברי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע (ב'הנהגות' שלו), וז"ל. להיזהר מכעס, וטוב לזכור כי הכל מחבורא ית', כדאיתא (חולין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, ואפילו מבעל בחירה. וכאשר האדם חי באמונה שאין דבר הנעשה שלא בהשגחה העליונה יהא נקל בעיניו להתגבר על מידת הכעס, שהרי מאמין בכל ליבו ונפשו ששום אחד לא פגע בו והזיקו, ואף הוא לא הפסיד לעצמו על ידי רשלנותו וכדומה, אלא הכל היה כפי אשר נגזר משמיא.

ואף אם 'נראה לעיניים' שפלוגי עשה לו משוב ועד רע, יבין כי הוא שלוחו של השי"ת ולא מעצמו עשה את הדבר הזה כדאיתא ב'ספר התניא' (אגרה"ק ב"ה), וז"ל (בשינוי קצת). אמרו חז"ל כל הכועס כאילו עובר עכו"ם. והטעם מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' הייתה לו זאת, לא היה כועס כלל, ואף שחברו שהוא 'בעל בחירה' מקללו או מכחו או מזיק ממונו, [ואכן, מזיק זה יתחייב בדיני אדם ובדיני שמים על רוע בחירתו], אעפ"כ על הניזק כבר נגזר מן השמים, וחרבה שלוחים למקום. ולא עוד אלא אפילו בשעה זו ממש שמכחו או מקללו מתלבש בו כח ה' המחיה אותו, וכמו שאמר דוד המלך בעת ששמעי בן גרא קללו 'קללה נמרצת' - ה' אמר לו קלל' (ש"ב טו י). והיכן אמר ה' לשמע' (והרי לא שמענו מעולם ששמעי בכלל נביאי ה' היה), אלא שמחשבה זו שנפלה לשמע' בלבם ומוחו - מאת ה' באה לו. ורוח פיו המח' כל צבאם החיה רוחו של שמעי בשעה שדיבר דברים אלו לדוד, כי אילו נסתלק רוח פיו ית' רגע אחד מרוחו

יב. וכן איתא במדרש גבי יוסף הצדיק ואחיו שבטי קה (בר"ר וישב פד יח) ...כשרצית נתת בלבם לאהוב וכשרצית נתת בלבם לשנוא. כי כן היא דרכם של צדיקים לראות בכל הנעשה, הן כשפלוגי מראה לו אהבה, הן כשמראה לו שנאה יודע הוא שלא פלוגי אוהבו או שונאו, אלא הקב"ה נתן כן בלבם.

כלומר, שמושה ביקש מלפני הקב"ה שלא יקבל את תפילתם של קורח ועדתו החפצים שהוא ישמש ככהן גדול. והמתבונן ישתומם, הנה בא לו קרח ומערער את אמונת ישראל במושה רבם, גם זורע חורבן רב בעם בני ישראל, מריב עם משה ואהרן קדושי ה', ואחר הדברים האלה, עדיין חושש משה רבינו שהקב"ה יקבל את תפילתו ויתן לו את הכהונה הגדולה, בשעה שכתר כהונה ניתן לאהרן הכהן עפ"י דין. מכאן נראה עד כמה מגעת כוחה של תפילה^{טו}, שאיננה תלויה במצבו של האדם, ואף אם הרבה לחטוא ולפשוע עדיין יש כוח רב בשמי רום למוציא פיו בעבודה שבלב זו תפילה, עד שהוצרך משה רבינו לעמוד ולבקש מהבורא אל תפן אל מנחתם אל תט אזניך לשמוע לתפילתם של רשעים (ראה 'אור יחזקאל' ח"ה עמ' רפ)^{טז}.

ובן כתב 'בספר העיקרים' (מאמר רביעי פרק ט"ז) שהתפילה מועילה לכל אשר בשם ישראל יבונה אפילו פחות שבפחותים, וראייתו ממנשה בן חזקיה מלך יהודה, שהיה רשע גמור ולא היה מי שהמרה את פי ה'

ימנע איש מלהתקרב לעבודתו יתב"ש אף אם הוא מלא בושח וכלימה על חטאיו, כי אדרבה, משם יתקרב לעבודתו יתב"ש^י.

ביוצא בדבר, אומרים משם הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע לבאר הטעם שאומרים 'למנצח לבני קרח מזמור' לפני תקיעת שופר בראש השנה, שכשאנו עומדים בעת התעוררות התשובה קודם התקיעות פעמים שמתוך 'חשבון נפשו' בא האדם לידי 'אוש כי אברה תקוותו ומחליט שלא תועיל לו התשובה, לכן מזכירים לו את 'בני קרח' שכבר נבלעו באדמה וברגע האחרון הרהרו בתשובה, וזכו ש'מקום נתבצר להם בניהנו' (סנהדרין קי.), ומהם ילמד כל איש ישראל, שאף אם הוא כבר בתוך האדמה עדיין בידו לשוב אל קונו ולהתרצות לפניו^{יד}.

האזינה ה' תפילתי - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה

בפרשתן (טז טו), 'אל תפן אל מנחתם', ובראשונים ביארו (ע"י רמב"ן) ש'מנחתם' הכוונה 'תפילתם',

יג. כתב הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (פורים ח) בשם הרה"ק הרבי ר' בונים זי"ע דלכן אמרין 'הרוצה בתשובה' ולא 'המתרצה בתשובה', כי אין כוונתנו לומר שהקב"ה מתרצה לאדם כששב בתשובה, אלא שמעיקרא רצונו בתשובה, ואף החטא עצמו היה ברצון הבורא בכדי שיוכל לשוב בתשובה עליו (ולכן זדונות נעשים כזכויות).
יד. בספר 'מרגלית הים' (סנהדרין קט: אות ד) הביא שהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר בשם אביו הרה"ק מהר"י זי"ע מדוע ביקש משה רבינו שירדו חיים שאולה, וכי רצה לנקום בהם שייתסרו ביסורים (כי החי מרגיש בייסורים), אלא, שמושה רבינו חס על כל נפש מישראל, לבלתי ידח ממנו ידח, וכל עוד שנשמתו באפו בידו לשוב בתשובה שלימה, על כן ביקש שישארו בחיים.

ובזה ביאר הרה"ק מטשעכנאו זי"ע (שש"ק ח"א ו בשמו) היאך אמר משה רבינו (טז כט) 'אם כמות כל האדם ימותון אלה (הרי זה סימן ש)לא ה' שלחני', והלא יתכן שיחזרו בתשובה וממילא לא תפתח הארץ פיה, וכי נאמר אז ש'לא ה' שלחני'. אלא ביאורו, דלכן דייק 'אם כמות כל אדם ימותון אלה', שהרי 'בעל תשובה' נעשה כתינוק שנולד, וכאיש אחר הוא, א"כ אם ישובו בתשובה אין זה נחשב ש'אלה' האנשים ניצלו, כי אנשים ובריות חדשים הם טו. יש שביארו, שלכאורה לפי הדקדוק היה לו לומר 'נסו מקולם' ולא 'לקולם', אלא, שמרמז על ענין התפילה, להיכן מנוסת היהודי - לקולם, היינו לקול התפילה, כי שם היא מנוסתו ומפלט לו. ואכן 'לקלם' עולה בר"ת למנצח לבני קרח מזמור.

טז. שמעתי לספר על יהודי נכבד וחשוב בשם ר' קלמן שהיה מיוצאי אונגריין (הונגריה), שבימות המלחמה בשעה שנכנסו הרשעים ימ"ש לעירם החלו לשלח 'לעבודה' את בעלי הכח - מבני י"ח שנים (עד בן 55), והזקנים והילדים אחת דינם רח"ל... הרשע קבע מוט בכותל והורה לכל לעבור בסמוך למוט, כל מי שהגיע בקומתו לגובה המוט סימן שכבר מלאו לו י"ח שנים והוא ראוי לעבודה, ואלו הנמוכים יותר הופנו לעבר השמאל, כמובן שהנערים בני ט"ו - ט"ז היו מהלכים על קצות האצבעות בכדי להגביה קומתם עד גובה המוט. ר' קלמן הנ"ל היה נמוך והפנו אותו לצד שמאל בדרכו האחרונה... ביחד עם עוד קבוצת נערים, והנה בדרכם על הרכבת לאושוויץ נענה אחד מהם והכריז בקול רעש גדול, הבה נזעק יחדיו לאבינו שבשמים שיציל אותנו ממוות לחיים, ופתח בזעקות ב'שיר המעלות ממעמקים' מתוך בכיות נוראות ותעל שוועתם השמימה. משהוכנסו לתוך תאי הגזים וכבר... מה עשה

באר הפרשה - פרשת קרח

צער והכנעה, והשלישית להראות אסירת חושיו וביטול הרגשותיו, ומאריך לבאר כל טעם וכוונה. מורא השכינה - כי כיסוי הפנים הוא מדרכי הבושה והצניעות, ומאחר שהמתפלל צריך להיות 'שכינה כנגדו' וכענין שנאמר (תהילים טו ה) 'שויתי ה' לנגדי תמיד', על כן תקנו חז"ל 'בתכסי' התפילה כיסוי הפנים' להראות בעצמו עניין בושה מכבודו ית', וכמו שמצינו במשה 'ויסתר פניו כי ירא מהביט אל האלוקים' (שמות ג ו).

עוד מעניין נפילת אפיים הוא להראות צער והכנעה, 'וההכנעה מעיקרי התשובה ואז תפלתו מקובלת והקב"ה חושש על צערו וממלא משאלתו'. ומוכיח זאת מהמובא בגמ' (ב"מ נט:): שמאותו היום ש'ברכו' את רבי

והפליג בעוול כמוהו לא לפניו ולא לאחריו, ואף על פי כן נאמר בו (דה"י ב, לב יב-יג) 'וכהצר לו חילה את פני ה' אלוקיו ויכנע מאד מלפני אלוקי אבותיו, ויתפלל אליו ויעתר לו ה', וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו', ולמדנו מכאן שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע במנשה הרי הוא מוכן לקבל החסד על ידי התפילה".

בפרשתן (טו כב) 'ויפלו על פניהם' וגו'. ומבאר רבינו בחיי ש'נפילה' זו היתה לצורך תפילה, ומכאן מקור וסמך למנהג נפילת אפיים בתפילה". ומרחיב רבינו בחיי בשורש מהות נפילת אפיים שיש בזה שלוש כוונות, וז"ל, האחד למורא השכינה, והשנית להראות

הקב"ה, באותו רגע שרצו להרגם נגמר הגז ולא היה סיפק בידי הרשעים להוציא זממם לפועל, והוציאו אותם חוצה ונשארו בארץ החיים, וכל ימיו היה רבי קלמן רגיל לומר שהוא חי 'ממעמקים'...

יז. כאן המקום להזכיר את דבריו הנוראים של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס השלם שער תורת האדם נ) על איש יהודי בשם ר' דב כהן שנפטרו לו כמה מבניו, ואמר לו הרה"ק וז"ל. 'מיינער' איך בעט דיר, וויא לאזט מען קינדער שטארבן, דו גלייבסט עס נישט אז דער גרעסטער רשע - אז ער שפארט זיך צום אייבערשטיין קען ער ביי איהם אויס בעטן וואס ער וויל, עכ"ל, (ובלה"ק -) יקירי, היאך הנך נותן לזה להמשיך - שימותו הילדים, וכי אינך מאמין שאפילו הרשע הגדול ביותר - אם אך יפציר בתפילה לפני ה', אפשר לו לפעול אצלו כל אשר ברצונו. נוראות אמר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע, 'מי שאינו יכול ומסוגל להתפלל גם אחרי שעבר ונכשל בעבירות החמורות שבתורה, ולשפוף שיחו גם אז לפני הקב"ה כבן המתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו, עדיין לא דרך על מפתן העבודה' (תורת אבות 'תורה ותפילה').

יח. בימי הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע דר יהודי בכפר הסמוך לבעלזא והחזיק למחייתו בית מזיגה (קרקעטשמע) שם היו מתכנסים גויי הארצות ושותים עד כדי שכרה ועד בכלל. באחת הלילות כשרצה היהודי לסגור את ה'קרקעטשמע' ביקש מכולם לשוב לבתיהם, ואכן כולם יצאו חוץ מאחד אשר היה שיכור כלוט, והורה לו את הדרך חוצה, אך הלה לא ידע להבדיל מימינו ומשמאלו, ונתקע ברגל השולחן ונפל ארצה ונחבט ראשו בקרקע ועד מהרה היה ללא רוח חיים. נבהל האיש מאוד, שהנה יאשימו אותו בהריגת הגוי שמת אצלו בחנותו, מה עשה, החיש פעמיו אל הרה"ק מבעלזא, ובאישון ליל נקש על דלתות ביתו ומשהכניסו הרבי גולל לפניו את צרתו ואת הסכנה המרחפת על ראשו ועל ראשם של כל יהודי המחוז (גאליציע), שהרי שונאי ישראל ימצאו בזה שעת הכושר לפרוע בהם פרעות. אמר לו המהר"י שוב לביתך, עמוד על יד ה'פגר' ואמור את תפילת 'והוא רחום' הנאמרת בתחנון בימי שני וחמישי. מיד מיהר לבית המרזח והחל באמירת ה'והוא רחום' מתוך בכיות נוראות בשברון לב, והנה לנגד עיניו 'התעורר' הגוי, עמד על רגליו והלך לבית אדונו, ותיכף משנכנס לבית נפל שם ומת, ומעתה לא היה מקום לרשעים להעליל עלילות על בני ישראל. שב היהודי לבעלזא להודות להרה"ק על הישועה הגדולה אשר נעשית עמו, והוסיף לשאול את המהר"י, אם אכן כה גדול כוחה של תחנון מדוע מקילים אנו לפעמים (נהרא נהרא ופשיט"ה) שלא לאומרה בזמנים שונים... השיב לו הרבי מיניה וביה, וכי ברצונך שכל הגויים יקומו על רגליהם וישובו לחיות...

ואם כי פשיטא שמופת נורא זה היה בזכותו ובכוחו הגדול של הרה"ק מהר"י אך השתלשלה הישועה דרך אמירת ה'והוא רחום' ללמדנו שתפילה זו מסוגלת ביותר, ואם אין בכוחנו להחיות מתים, אך על כל פנים בידנו להחיות חיים... עוד היה מעשה אשר פרצה מגפה באחת העיירות על יד קארלין, ורח"ל נפטרו אנשים צעירים לימים בזה אחר זה, הורה הבית אהרן לשלוח טעלגרמא שיקבלו על עצמם להיזהר באמירת תחנון, ואכן התחילו להקפיד בכך והמגפה נעצרה.

וסותם פיו, והוא מסכים במחשבתו שאינו רואה נזק ותועלתו, ואינו יודע דרכו וענייניו ואין בידו להפיק רצונו אם אין הקב"ה מסכים על ידו וכו', וכאילו הרגשותיו בטלות ואסורות ממצוא חפצו ועיניו ושפתיו מסותמין לא יוכל לראות ולדבר כי אם בהפקת רצון השי"ת. עכ"ל. ובדרך זה מבאר גם את הטעם שצריך לכוון ולהסמך את הרגליים זה לזה, שכאילו הוא קשור ואינו יכול לעשות מעצמו שום דבר זולתי רצון השי"ת.

ולא יהיה כקרח וכעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה

מפורש אמרה תורה (יז ה) 'ולא יהיה כקרח וכעדתו', ואיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת^כ. דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהיה כקרח וכעדתו. ופירש"י אין מחזיקין - אף שכבר החלה המחלוקת - אסור להם להחזיק ולהמשיך במחלוקת^כ אלא ילמדו ממשה

אליעזר לאחר שנחלק על חכמים ב'תנור של עכנאי' לא הניחה אותו 'אימא שלום' אשתו שהיתה אחותו של רבן גמליאל ליפול על פניו, פעם אחת חשבה שהיום ראש חודש (שסברה שהחודש הקודם חסר הוא) ולא השגיחה עליו, ויש אומרים שבאותו הזמן דפק עני על דלת הבית והוציאה לו לחם לאכול, ונפל רבי אליעזר על פניו, וכשמצאתו בכך אמרה לו, קום כי כבר הרגת לאחי רבן גמליאל, ואכן כך היה. והטעם שכל כך חששה ופחדה מפילתו אפיים 'כדי שלא יצטער, ומתוך הצער וההכנעה והעלבון יעניש את רבן גמליאל'. וממשיך רבינו בחיי 'הא למדת שלא היתה מתיראה הגברת הזאת שיענישו בתפילתו אלא מתוך נפילת אפיים'. ובכלל דבריו שגדול כוחה של תפילה בנפילת אפיים משאר חלקי התפילה.

והעניין השלישי בנפילת אפיים הוא שמראה בעצמו שיודע שאין בו שום כח משלו אלא כולו בטל ומבוטל מצד עצמו, וז"ל, כי הנופל על פניו מכסה עיניו

יט. אגב אורחא, בענין התפילה, מצינו להגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצ"ל בזה דברים נפלאים (אודות השאלה שדנו באחרונים האם יש חיוב תפילה לגויים או לאו או לכה"פ 'מצווה' יש להם בדבר. יש שפטרו אותם, וראייתם מדלא נמנית ה'תפילה' כאחת משבע מצוות בני נח, והגר"מ הכריע בנידון זה דבסתמא אין להם חיוב תפילה אך בעת צרה מחוייבים הם להתפלל, עי' באור שמח על הר"מ הל' תפילה פ"א ה"ב. ואלו דבריו בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ב סי' כ"ה) וז"ל: 'אבל נראה לע"ד דהוא רק לקבוע חיוב להתפלל אף כשאין לו צורך מיוחד לבקש איזה דבר אבל כשמתפלל רק כשיש לו צורך כגון שיש לו חולה או שאין לו פרנסה הוא כחיוב ממש, ולא קשה ממה שלא החשיב זה למצוה מיוחדת בחיובי בני נח, משום דזהו עיקר האמונה בהשי"ת שרק הוא הנותן פרנסה והרופא חולים וכשאנו בוטח על השי"ת ואינו מתפלל אליו הרי הוא כאינו מאמין בו ומאמין בדברים אחרים, והרי גם הגוי מחוייב להאמין בהשי"ת (עי"ש עוד), וא"כ בהכרח שמחוייב להאמין בהשי"ת וגם שנתן התורה, וממילא הרי רק ממנו צריך לבקש פרנסה ורפואה וכל דבר. עכ"ל. ולפי דרכנו נאמר, שגם בני ישראל צריכים לדעת פסק כזה...

כ. כך אומרים בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שזה ברור שהפסוק 'ולא יהיה כקרח וכעדתו' לא בא לומר למי שאינו צודק בטענתו שאסור לו לחרור ריב (דזה פשיטא), אלא אדרבה, אף כשהינך צודק הרחק מן המחלוקת...

כא. הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשת ד"ה וישלח משה) מבאר שהכתוב בא להזהיר אותנו, שלא נאמר הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... אין כל טעם לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום, וכמשה רבינו שקרא לדתן ולעבירים לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'נצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמו"ש (שמות ה כ) 'ויפגעו את משה ואת אהרן נצים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נצים' הם דתן ואבירם, וז"ל החת"ס 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז בל יעשה עצמו כמתייאר, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל.

כב. פעם נענה הרמ"מ בעת 'רעוא דרעיון' כשכולו אחוז באש להבה וזרק את עצמו על הכסא וראשו מאחור, וזעק: בכל צרתם לו צר... הנה יכול יהודי להיות תלמיד חכם ובר אוריין, יהודי מכובד, אך באם הוא פוגע אף בשערה קלה מראשו של יהודי הרי הוא מאבד את כל חשיבותו ואינו שווה מאומה. כי אכן עיקר גדול מאד הוא הנהגה ראויה בין אדם לחברו, והבאת שלום בין בני ישראל.

באמרו אף אם תהיה בנו של 'קדושי עליון' ושרפי מעלה - בן יצהר בן קהת בן לוי לא יועיל הדבר מאומה לענין יראת ה', אם ירצה לפרוש מדרכיהם הרשות נתונה בידו ל'ע, אין לו אלא לקנותה בניעת עצמו...

הכל מודים שבעיצומה של מחלוקת קשה עד מאד לפרוש ממנה. מ"מ יש לו לאדם להתאמץ ולברוח משם ע"י שיתבונן היטב בתוצאות המחלוקת, כמה שנאמר (עמוס ה יג) 'והמשכיל בעת ההיא ידום'. כי לאחר מעשה יראה שכל יגיעתו לטובתו הייתה, שהרי חייו של בעל המחלוקת אינם חיים, ובכל פינות שהוא פונה מסובב הוא בריב ומרנים^{כז}. וה'פיקח' יראה את הנולד, ובעודו עומד על 'פתחה של מחלוקת' מבחין ימנע בכל כוחו שלא להכנס ב'בוץ' נורא זה ששמו 'מחלוקת' כי זמן בניסתו לבוץ ידוע ואחריתה מי ישורנה. וגם לעומד מן הצד ייאמר, אנא, אנא, המנע מלהביע דעה ולהתערב במחלוקת^{כח}, כי מעולם לא

רבינו שמחל על כבודו ובעצמו הלך אליהם כדי לבטל מחלוקת^{כט}.

ואכן יגיעה עצומה נדרשת מהאדם להתרחק מן המחלוקת, וכך ביאר הרה"ק ה'אורה לחיים' מזל"אמשוב זי"ע (בריש פרשתו) מה שכתב רש"י (בריש פרשתו) בן יצהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) בקהלם אל תחד כבודי. ולכאורה תמיהה מילתא, מדוע הוצרכו בכלל לייחסו במעשה המחלוקת, היה לו לומר 'ויקח קרח' ותו לא מידי, לשם מה הוזכר בן יצהר בן קהת וכו', אלא מבואר, עפ"י דברי הגמרא (בבא מציעא פה.) 'כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו... תורה מחזרת על אכסניא שלה', וזהו רק לענין 'תורה' אבל לענין יראת ה' אין כאן 'מחזרת על אכסניא שלה' כי הבחירה נתונה בידי כל איש ואיש (אף שאם בא ליטהר זכות אבות מסייעתם אבל הבחירה נתונה בידיו...) ולכן ייחסו אחר אבותיו

בדומה לכך ביאר אותו צדיק וקדוש זי"ע את דברי חז"ל שאמרו (ברכות ה.) אם רואה אדם ייסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. ולכאורה צ"ב מדוע לא יתלה מיד בתחילה ב'ביטול תורה' - כי היא חיינו ואורך ימינו, ומדוע רק אחר שפשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. וביאר בקדשו, כי כל עוד שיש לאדם פגם בענייני בין אדם לחברו עליו לתלות בזה ולא בביטול התורה, שהרי דרך ארץ קדמה לתורה, ונמצא שכל עוד שלא תיקן מידותיו, מה לו לדון בענין ביטול תורה, כשאת 'ההקדמה' לתורה עדיין לא קיים.

כג. וידע 'בעל המחלוקת' כי סוף דבר שישוב ויחזור ה'גלגל' בעולם, כדברי הרה"ק החיד"א זי"ע (צווארי שלל, הפטרת פרשת חוקת) בביאור דברי המשנה (אבות ד ג) 'אל תהי בז לכל אדם' כי סוף דבר מה שביזה את חברו יגרום שחברו יעלה לגדולה וזה המבזה יצטרך לבקש ממנו טובתו... וזהו המשך דברי המשנה, 'שאין לך אדם' שתבזהו אשר לא כדת 'שאין לו שעה' - בשביל שסבל בזיון וחטאת לו.

ובזה מבאר החיד"א את דברי 'פתח' שענה לאחיו כששאל אותם 'הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי, ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם, ויאמרו... לכן עתה שבנו אליך' (שופטים יא ז-ח). ומבאר, דזאת ענו לו, אכן, זה עצמו שגרשנו אותך לכן עלית לגדולה ונגרם שנצטרך לבוא להתחנן אלך שתיטיב לנו, ובזה נמי רמזו לו שלא יקום ויטור להם רעה, כי כל גדולתו באה לו בזכות רדיפותיהם, נמצא ש'טובה' הם גרמו לו ולא רעה.

כד. יש שביארו ביסוד זה, דעל כן אחר מעשה דקרח ציוה ה' לקחת כל שבט איש מטהו - 'והנה פרח מטה אהרן ויצץ ציץ ויגמול שקדים... למשמרת לאות לבני מרי' (יז כד-כה), ולרמז בא, כי המחלוקת דומה לשקדים שיש בהם כמה מינים - מרים ומתוקים, וטבע המתוקים שתחילתן מר וסופן מתוק, ואילו ה'מרים' תחילתן מתוק וסופן מר (עירובין כח.; ונפק"מ לענין מעשר, עיי"ש) - והלימוד לדידן, כי כן היא מציאות הדברים במחלוקת, אם תחילתו מתוק - היינו שנוקם ונוטר, מציק ומזיק על ימין ועל שמאל, ומרגיש 'מתיקות' מתאוות הנקמה והניצוח, הרי סופו מר (כי מלבד ענשו בעולם העליון הרי) גם בעולם הזה חייו של בעל המחלוקת קשים ומרים - בכל אשר יפנה מריבים עמו וכו'. אבל אם תחילתו מר - שבראשית ותחילת המחלוקת נמנע מלהיכנס בה, ומתייגע יגיעה רבה שלא להשיב למחרפיו דבר, אזי אף שלעת עתה מר לו וקשה ביותר, מכל מקום סופו מתוק - כי יש תקוה לאחריתו בשכר אין קץ, לא מיבעיא לעולם הבא, אלא אף כאן בעולם הזה - מה טוב חלקו וחבלו של החי בלא מחלוקת ומדון, חיים מאושרים ושלווים. כה. משל נפלא אומרים משם הרה"ק ה'אמרי נועם' מדזיקוב זי"ע, אירע פעם שהאריה מלך החיות לא אכל זמן רב, וריח רע נדף מפיו. ויקרא האריה את החמור ושאלו, מה ריח יש בפך, ענהו החמור, יסלח נא אדוני המלך,

אבל מפי מע"כ נודף ריח רע למרחקים, ויקצוף האריה מאד וגער בו, וכי כך מדברים אל מול הוד כבוד המלך... ומיהר לטורפו חי. לאחמ"כ קרא האריה לזאב ושאלו מה ריח יש בפי. הזאב שראה מה עלה בגורלו של החמור פתח וענה, ריח וורדים ושושנים נודפים מפי המלך... קצף האריה וצעק עליו וכי משקר אתה בפני, מיהר וטרפו. עבר שם השועל החכם שבחיות והנה האריה לנגדו, וישאלהו האריה אודות הריח שבפיו, מה יעשה השועל ה'פיקח', כי משני צדדים מסוכן הוא לפני המלך, ויען השועל, צר לי מאד שלא אוכל לענות למלך, אבל מה אעשה, כי תקפתני הצינה וממילא אין בידי כעת 'חוש הריח' לדעת מהם הריחות הסובבים אותי...

כיו"ב, יתנהג האדם בעת מחלוקת שלא יביע כל דעה לצדד כאחד מהצדדים ח"ו, ויעשה עצמו כשועל הלזה שעשה עצמו כמי שאין בידו להריח, וכך יאמר האדם איני יודע מאומה, איני 'מבין' בזה ולא אנקוט כצד או זה, אז ירוויח כאותו השועל שניצול ממות בטוח לחיים טובים ולשלום.

מסופר על הגה"ק החפץ חיים זי"ע, שבעת שהתעוררה מריבה ומחלוקת בעירו ראדין, אם לא הצליח להשקיטה היה עוזב את העיירה למשך שבועות מספר עד שוך חמת המחלוקת, בכדי לא להימצא ח"ו אפילו בקרבת מקום של בעלי הריב.

סיפר אחד ממקורביו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, לפני שנים רבות נזדמנתי לביתו של הגרש"ז"א, ולנגד עיני נגלה מראה מחריד - קבוצת אברכים גוערים בכבוד הרב ומטיחים בו בעזות מצח (באותו זמן פירסם הרב הצעה להקל בנושא מסויים והיו שיצאו חוצץ כנגד קולא זאת - ואף הוא עצמו לא הציע זאת אלא בתורת 'הצעה' ולא הורה כן למעשה), והיה הגרש"ז"א יושב ושומע דבריהם בקור רוח ובפנים שוחקות כאילו לא היה כאן כלל דיבורים נוקבים כנגדו... אחר שיצאו האברכים מביתו שאלתיו, 'למדנו רבינו', מאין לכם כוחות ותעצומות הנפש כגון דא, השיב לי הרב בנועם שיחו כהרגלו, אספר לך מעשה שאירע בימי נערוטי בשכונת 'שערי חסד' בה גדלתי (עד סוף ימיו) וממנה תבין דעת.

ביום מן הימים באה הבשורה לתושבי השכונה שהגאון רבי אהרן כהן זצ"ל חתנו של החפץ חיים זצ"ל עלה להשתקע בארץ הקודש, והנה הוא קובע מקום מגוריו בשכונתנו. הדבר עורר התרגשות גדולה בקרב הצבור, ומיד הכינו לכבודו דירה ראויה לשמה, ואף כל חפצו וצרכיו העמידו לרשותו למען יוכל לשבת על התורה ועל העבודה בנחת, ואכן, רבי אהרן קבע מושבו בדירה זאת ותרב השמחה ב'שערי חסד'. עברו כמה חדשים והנה 'הילד איננו' - רבי אהרן נעלם מעיני כל, מקומו בבית הכנסת נפקד, ואף ברחובות העיר לא ראוהו. משעברו כך כמה ימים החליטו 'טובי הקהל' ללכת אחריו ולחפשו, תחילה ניגשו לביתו נקשו על שערי, אך 'אין קול ואין עונה', מכיוון שכן ניסו לפתוח את הדלת והנה היא נפתחת... והבית ריקם מתושביו וחפציו. אף השכנים לא ידעו מאומה מפשר התעלומה, בלית ברירה הוכרז בבית הכנסת שכל היודע אודות רבי אהרן יבוא ויודיע. עד שנגלה עליהם זקן אחד וסיפר כמסיח לפי תומו שראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע עם כל מטלטליו בעגלה לעבר העיר יפו... הדבר יצא מפי הזקן לפני העם מלאו תמיהה ופליאה על מה ולמה עשה רבי אהרן כדבר הזה (והרי כל מחסורו מילאנו בשלימות). שיגרו בני השכונה משלחת ליפו לביתו של רבי אהרן, והוא קיבלם בסבר פנים יפות כשהוא מודה להם על כל החסדים שגמלו עמו... ובנוגע לעזיבתו בפתע פתאום - מבלי להודיע מאומה סיפר להם דברים כהוויתן.

כשבאתי להיפרד מחותני לרגל עלותי לארץ ישראל, העליתי לפניו שאלתי 'איה אקבע מקום מושבי בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו', השיב לי חותני, אין כל כך נפק"מ היכן תדור, אך זאת אבקשך, אנא, הבטח לי בתקיעת כף, ממקום המחלוקת - ברח במהירות... לעולם אל תציג את כף רגלך במקום שיש בו מחלוקת, ואם ח"ו נקלעת למקום כזה, שא רגלך וברח משם... ואכן, כפי בקשתו הבטחתי כן לחותני בתקיעת כף ונפרדתי ממנו מתוך התרגשות עצומה ודמעות.

המשיך רבי אהרן, לאחרונה נתעוררה מחלוקת בשכונתכם 'שערי חסד' אודות ה'גבאות' בביהכ"נ, ומכיוון שכה חמור היה הדבר בעיני חותני עד שנטל ממני 'תקיעת כף' על כך, נאלצתי לעזוב את המקום במהירות עצומה, ואפילו לשהות כדי פרידה מבני השכונה לא היה סיפק בידי. המשיך הגרש"ז"א, כשחזרו בני המשלחת סיפרו לכל את תשובתו של רבי אהרן, ומכיוון שהייתי אז נער צעיר לימים עשו עלי הדברים רושם כביר למאד, והחלטתי בהחלטה חזקה, שלעולם לא אתקרב לענין שיש בו מחלוקת. מעתה תבין היאך שתקתי לאברכים אלו שגערו בי ותקפו אותי, כי קבלה בידי משנות קדם (וכבר הורגלתי בזה) שלא להגרר אחר 'וויכוחים' (שלום רב פ"ע, מפי בעל המעשה).

יצא אדם נקי מעסקיו בבזיון, ולא ימלט מטינוף ידיו רגליו וכל גופו.^ו

ומפורשים הדברים בגמרא (סנהדרין ז:) שלמדו מהפסוק (משלי יז יד) 'פוטור מים ראשית מדון', פוטור מלשון 'פטר רחם', כלומר המתחיל במחלוקת מביא בזה על עצמו מאה דינים שיבואו עליו גלגל המחלוקת (מדון - נוטריקון מאה דינים, או כי מדון בנימטריא מאה, רש"י). על כן, יפקח עיניו בתחילת הדרך, לבלום בזמן את כל המערכה אשר בוא תבוא עליו אם יכנס רק ב'טעות' למערכה זאת.

כתב השל"ה הקדוש זי"ע בשער האותיות (אות ב' בריות, יד) ואיסור מחלוקת הוא במשהו - כי מניצוץ

אחד של אש תתגדל המדורה^ז, ותאכל האש עד אברון^ח. וכמו שאמרו חז"ל בסנהדרין (ז:) האי תיגרא דמיא לצנורא דבידקא דמיא, וברש"י, לצנורא דבידקא - כשהנהר גדל פעמים שהוא יוצא לשדות הסמוכים לו - כעין ניגרים וצינורות קמנים, ואם אינו סותמו מיד, הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסותמו, וכמו שנאמר (משלי יז יד) 'פוטור מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נמוש', כלומר ראשית מדון ומריבה דומה לפתיחת צנור המים - שאם לא יעצור אותו מבעוד מועד, לא יוכל לסתמו יותר^ט. וכן היא מציאות הדברים במחלוקת הנמשכת לפעמים ימים ושנים רבות - כשכבר כמעט נשכחה סיבת המחלוקת, ועדיין האש בוערת. ואילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים

כו. כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ד"ה הוא דתן ואבירם) דלכאורה יש לתמוה, שהנה שמם של דתן ואבירם נזכר בפירוש במחלוקת זו - כדכתיב (טז א) 'ויקח קרח... ודתן ואבירם' אפילו שלא נתכוונו כלל לטובת עצמם - שהרי אין מוצאם משבט לוי כלל, ולאידך מאתיים וחמשים מקריבי הקטורת התכוונו לעצמם [שהרי הקריבו קטורת, ונראה שמבני לוי היו], והתורה חסה על כבודם ולא פירסמה שמותם, ומסברא היה לו להפך - לפרסם לדראון עולם את מי שהתכוון לטובת עצמו.

ומבאר ה'חידושי הרי"ם' - כי יתכן עוד לסלוח לאדם שאינו יכול להתגבר על יצרו ועל כבודו המדומה ושואף לגדולות, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת, המחרחר ריב אף כשאין לו טובת הנאה מזה, לזה אי אפשר לסלוח ויש לפרסם שמו לגנאי.

כז. וכמשל שאמרו, כאשר בוערת האש בחתיכת עץ קטנה - גפרור, עדיין אפשר לכבותה בנפיחה אחת בפה, ותכבה מיד ובנקל, אבל אחר שכבר תבער ממנה אש גדולה תקשה מאד המלאכה לכבותה.

כח. הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל היה פעם בענגלאנד (אנגלי) לצורך ענייני ישיבתו הרמה. בהיותו שם פגע בו מאן דהו בצורה נוראה ואיומה, בחוצפה גדולה ובזיון מחריד. רבני המקום רצו לערוך בו שפטים, אך הוא ז"ל עיכב בעדם בכל כוחו, ולתמיחת הרבנים ששאלוהו, לזאת נסכים שמרוב ענווה מוחל הרב על כבודו, אבל זאת לא נבין מדוע 'בנפשו' הדבר שאף אנו לא נמחה על כבוד התורה שנתבזה כל כך. אמר להם הרב, הגאון ה'חפץ חיים' אמר לי אתה תהיה איש מצליח בכל אשר תפנה ותעשה, בכל דבר חוץ מב'מחלוקת', כי בזה לעולם לא תראה הצלחה, ובשום אופן לא תצליח ע"י, ולכן לא הסכים בשום פנים ואופן שימחו על כבודו כי אז ממילא יצא נפסד... (שם מתוך הרב מפוניבז').

כט. ומוסיף השל"ה, וז"ל. ושמעתי משארי הגאון המופלג כבוד מוהר"ר פינחס סג"ל ז"ל, כי דבר זה מרומז באותיות של תיבת מחלוקת. כיצד, האות מ - סתומה וסגורה מכל צדדיה לבד פתח קטן מלמטה, וכך הוא תחילת המחלוקת, מתחלת מאיזה דבר שטות קטן - באופן קטן. אחר כך מתרחב הפתח לכל רוחב האות כמו פתחה של ח למטה, ומשם תתלהב אש המחלוקת עד למעלה זהו אות ל, שגגו כמגדל הפורח למעלה למעלה, משם תמשיך האש הבוהרת לירד למטה עד התהום, כרגלה של האות ק. ולאחר שכבר היא ברום הרקיע ובעומק האדמה, תגיע להיות כהאות ת אשר עומדת היטב על שני רגליים, כך תמשיך המחלוקת למשך זמן גדול, ואות ו המפסיק, זה משענת המטה אשר בידו להחזיק המחלוקת - היינו כי כל המחלוקת נבנית על איזה דמיון שפלוגי עשה וכו'. אבל זה המטה נתהפך לנחש, עכ"ל.

וכך רמז הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (בית אהרן דף קמד:) ב'טעמי המקרא' שבפסוק (דברים א כח) 'אחינו המסו את לבבינו', על 'אחינו' יש 'תלישה קטנה' ועל 'המסו את לבבינו' יש 'קדמא ואזלא'. ומבאר שכך מזהירנו הכתוב השמר לך מאד אפי' מ'תלישא קטנה' ביותר ב'אחינו' באחוות רעים, א קליין רייס, כיון שכך טבע המחלוקת, מנקודה קטנה

יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשכיל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר.^ל

שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד... עכ"ל^{לא}.

הנה כתיב בפרשת 'לך לך' (בראשית יג ח) 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך', מה נמלצו דברי השל"ה הק' זי"ע (לך אות לג) וז"ל. ושמעתי צחות (כן כתב בתו"מ להאלישיך כאן) בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד בדרך המחלוקת וממשיך השל"ה, על כן מי שמצפה לזכות ולראות פני שכינה, ירוץ ויברח מזוהמת הנחש, וירחיק ממחלוקת אפילו ממיעוט קמא. ומה לי להאריך בגנות המחלוקת, כי כל הספרים מלאים מזה. נקטת הא' כלל בידך, כי עיון המחלוקת יותר קשה מעיון עבודת כוכבים כמו שמצינו באחאב ושאל^{לב}. ומוסיף שם (באות טו) ובודאי הגרוע שבישראל היה מוסר נפשו למיתה בכדי

מתחזקת המחלוקת ומתלבה האש יותר ויותר, ולכן הטעם הוא 'קדמא ואזלא', אזלא פי' 'הולך', שאש המחלוקת מתפשטת והולכת עד לשמים.

יש שאמרו לבאר ביאור נפלא בדברי הכתוב (בראשית ד ח) 'ויאמר קין אל הבל אחי, ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו', ולא כתיב מה אמר קין אל הבל, ולכאורה צריך ביאור אם לא רצתה התורה הק' לגלות מה אמר לו – מדוע נכתב 'ויאמר קין אל הבל', אלא שזאת גופא רצתה התורה לומר, כי אין כל נפקא מינה מי אמר ומה אמר, היה כאן איזה דיבור... ומשם כבר נתגלגלו דברים עד כדי רציחה... כי מכל דיבור קטן אפשר שתתלבה אש מהארץ עד לב השמים. ויבוא איש על אחיו - עצמו ובשרו ויהרגהו, והיטב היטב יש לו לאדם להתבונן קודם שהוא מוציא דבר מה בפיו.

והוכיחו ממנה שאמרו חז"ל (עיי' מס' ד"א פרק שלום הי"ח) על אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום והשכין שלום בין איש לחברו ובין איש לאשתו, ולכאורה יפלא, וכי היה איזה סיבה וטעם לריב איש עם רעהו במדבר, והרי לא התעסקו כלל לפרנסה כי ירד להם לחם מן השמים, ושתו מים מן הבאר, כמו כן הבגדים לא בלו, ועל מה נסובו מחלוקות שהוצרך אהרן הכהן לפשר ביניהם. אלא, כך הוא דרכו של היצר לזרוע מחלוקות ללא שום סיבה, יתחיל בוויכוח קטן באיזו אמתלא, ויהפוך אותו להר גדול ולסלע המחלוקת...

ל. נוראות כתב הרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

לא. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא). 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט). 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר הוה 'שעת ריב' – וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

לב. דברים נוראים כתב ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ריש פרשת כי תשא) בשם רבו ה'חתם סופר' זי"ע, דלכאורה צריך ביאור, כיצד הסכים אהרן לבני ישראל שיעשו את העגל כשאמרו 'זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' – מחשש שמא יהרגהו – והרי ע"ז היא ב'יהרג ולא יעבור', אלא, כי אהרן הבין שאף אם יעמוד כנגדם וימסור נפשו להריגה בידם – עדיין תשרור ביניהם מחלוקת עזה, שהרי כל אחד הציע עצות ורעיונות כדת מה לעשות אחר ש'מת משה', ויהיה חרב איש באחיו אף אם יבא משה ביום המחרת, כי במקום מחלוקת גם משה לא יועיל, וכמו שכתב רש"י (במדבר טז ד) במחלוקתו של קרח 'נתרשלו ידיו'. על כן נתרצה להם ועשה בעצמו העגל, כדי שתשרור ביניהם שלום ושלוה, ואז בבוא משה ביום המחרת, ויהיה שלום ביניהם, ברגע אחת יבער הרע מקרבם. ואכן כך הוה – ויקח העגל וישרפו באש ויטחן עד אשר דק' ואין פוצה פה ומצפץ, נמצא כי אהרן בחר להיות סניף לע"ז לפנים – למען לא יתרבה מחלוקת בישראל, ואכן, השי"ת הבוחן כליות ולב וידע כי ב'מסירות נפשו' עשה כל זה, מחמת כן בחר בו להיות 'כהן גדול', וזהו שאמרו לו בהקים את המשכן כשנרתע לאחוריו על שראה דמות עגל על המזבח, א"ל

באר הפרשה - פרשת קרח

איתא במשנה (אבות א יב) הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, ומצינו לרמב"ן בפרשתן שמבאר בפסוק (טו ד) 'וישמע משה ויפול על פניו'. וצ"ב, מדוע נכתב בלשון יחיד - ויפול על פניו - ולא ויפלו משה ואהרן, כי אהרן בקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת הזו, והחריש כמורה שאבן צדקן טענותיו של קרח, וראוי קרח לשמש כבה"ג יותר ממנו, ומה שהוא עומד ומשמש כבהן גדול אינו אלא כי שומע הוא לקולו משה ומקיים גזירת מלך. ועל פי זה יתפרש אומרו הוי מתלמידיו של אהרן, שר"ל רדף אחר השלום וותר על שלך, כי אין אדם המוותר משלו ומפסיד לך.

שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואיך לא ימסור נפשו לעצור את עצמו מלעשות מחלוקת שהיא קשה מעבודת כוכבים, עכ"ל (בשינוי קצת).

ואינם משיבים - חוסך מעצמו מאה דינים

השומע חרפתו ושותק, ונמנע מלפתוח במערכה, עליו אמרו בגמרא (שם) 'טוביה (אשרי מי) דשמע ואדיש, חלפה בישתיה מאה'. וברש"י, אשריו ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, כי בשתיקתו חסך מעצמו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי התגר, עכ"ל ל"ג.

הקב"ה - למה אתה בוש לכך נבחרת - על שבחרת להצילם ממחלוקת על ידי עשיית העגל, הרי לך שהמחלוקת גרועה מיצירת העגל ועבודה זרה...

כעין זה מצינו ב'שבט מוסר' (פל"ז כב) שלמחרת יום המחלוקת של קרח עם משה לא ירד המן, אף שביום שחטאו בעגל איתא במדרש (שמו"ר מא א) שירד המן, והיינו שמחלוקת גרועה מע"ז, כי הע"ז לא מנעה את ה'מן' מלרדת, והמחלוקת כן מנעתו.

וכך הביא בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"א סי' קס"ה ד"ה ולענין) ...ובן תורה א' העתיק לי מס' אחד מעשה שהי' בעיר קעמפנא, שבא לשם חזן א' רשע והעם בחרו בו, והאב"ד הגאון ר' יוסף שמואל ז"ל צווח ככרוכיא ונעשה מחלוקת והתייעץ הגאון ז"ל עם הגה"צ ר' יוסף מפוזנא ז"ל, וכתב בזה"ל, שמעון זה (כך שמו של אותו חזן) דורש כל אתין שבתורה, את החזיר וכו', וכשבא לאת ה' אלוקיך תירא פירש (כלומר שרחוק הוא מלהיות ירא שמים). והשיב לו הגה"צ הנ"ל, מוטב להעמיד צלם בהיכל מלהחזיק במחלוקת.

לג. פעמים שהאדם נכנס לבית המדרש, לכולל, או למקום עבודת הכפיים, ובא אליו מאן דהו, ובטרם יפצה פיו הרי הוא 'שוטף' אותו בקיתון של רותחים וצוננים גם יחד, וזה הראשון עומד ומשיב לו מנה אחת אפיים, וההמשך... ידוע לכל. מדוע לא יבין ש'סך הכל' פלוני זה צרה לו בביתו, וחיפש ומצא בו 'מקום' ראוי ומתאים 'לשפוך את נפשו', אבל אין 'פיו ולבו שווין' כלל, כי אין כוונתו לדיבורים שאמר לך אלא לזעוק מעמקי לבו - בצרה גדולה אני... ומה לך כי תענה לו ותערוך עמו וויכוחים, והרי אינו רוצה ממך מאומה אלא לפרוק את נפשו הדוויה.

וכמשל הידוע ביהודי מבני ארץ הקודש שהשתתף בהלווית המת בהיותו בארצות הגולה בניו יארק ושפך שם דמעות כמים בבכי תמרורים, בני המשפחה שלא הכירוהו ניגשו אליו ושאלוהו מה לך ולאבינו, שמא קרוב משפחתנו אתה ולא ידענו עד כה, ענה היהודי, מדרי ארה"ק אנכי ובאתי הנה לזכות את בני ארה"ב להשתתף בהוצאות המרובות של נישואי בני הקריבים ובאים... היום בבקרו של יום השכמתי קום ונבהלתי לראות שכל המעות נגנבו, וכבר עלו הדמעות בעיני, אלא שבוסתי וגם נכלמתי לבכות וליילל ברחובה של עיר, על כן באתי הנה - למקום אבל ומספד וכאן לא אתבייש מאדם... כי 'בתוך רבים תבכה נפשי', אבל לא על ה'מת' אני בוכה, אלא על כספי וזהבי שאבד...

איש יהודי מבני ירושלים בדור הקודם הוציא לאור קונטרס חידושים ובתוך הדברים הביא חידוש של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל והפריכו מכל וכל, והיו הדברים ניכרים שחיפש להוכיח שטעה רא"ז ואינו מבין דרך הלימוד מהו. באותה שעה נכנס אחד מתלמידיו לרא"ז וביקש לצאת במחאה גדולה ולהגן על כבודה של תורה. אך רא"ז מנע ממנו עשות כן, וביישוב הדעת אמר לו, הרי יהודי זה לב נשבר לו ואיש מסכן הוא, ואם הוא מוצא פורקן מסאת יגונו במה שהוא מפרסם דברים כנגדי ומוציאני ללעג וקלס ירווח לו ויונעם לו, אך חלילה מלהכאיב ללבו יותר.

לד. הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל פירש בלשון הכתוב (טז יא) 'ואהרן מה הוא כי תלינו עליו', שהנה איתא בגמ' (עירובין סה:) בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו, ואמר משה לקרח אם ברצונם להכיר בטבעו של אהרן

אין לשער ואין לתאר גדולתו ומעלתו של האדם כשעוצר בעצמו שלא להשיב במלחמה שיערה נגד המריבים עמו. וכדברי ה'אור החיים' הק' בפסוק (טו כה) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', לכאורה קשה מדוע אמרו 'ויקם' משה, ואם להודיע שהיה יושב עד עתה, מה יצא לנו מהודעה זו. אכן, ירצה ע"ד אומרו (משלי טו יח) 'לפני שבר גאון', 'ולפני כבוד ענוה' (שם יח יב), והיינו שהחכמה ושפלות עצמו היא גדולתו של אדם, וכך איתא במדרש (שמו"ר מה ה) השפלותי - הגבהתי, ולזה אמר ויקם משה - כלומר, קימה היתה לו במה שהלך לדתן ולאבירם הרשעים - אשר חרפוהו ולא רצו לבא אצלו, ולא

ולזה איתא ברמב"ם (דעות ז ז) '...אלא ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם שהכל אצל המבינים דברי הכל והבאי ואיני כדי לנקום עליהם' לה.

ובן כתב ה'פלא יועץ' (ערך כעס) השתיקה בעת כעס - במים לאש - שמכבהו לו. וידוע מאמר רז"ל (חולין

מה הוא, הרי אין בידכם אלא כי תלינו עליו - לנסותו בנסיון הכעס, כי בכוסו אי אפשר שהרי כהן אסור בשתיית יין, אף בכיסו לא שייך לבדקו שהרי אמרו (יומא ח.) 'גדלהו משל אחיו' נמצא שהכה"ג עשיר גדול הוא. אין בידכם לנסותו אלא 'כי תלינו' והיינו בכעסו. (הגר"ש וואזנער זצוק"ל בשם מורו הגר"מ שפירא ששמע מר"מ אריק, הובא ב'טל תרה החדש' קרח). מענין לענין, אל ירע בעיני האדם בעמדו ב'נסיונות', ויצרו מתגבר עליו, כי עיקר חיותו בעולם הזה הוא רק ממלחמת היצר. וכך הביא הרה"ק ה'תפארת שלמה' (ד"ה כל הקרב) ששמע מהרה"ק רבי ישעיה מפרשעדרבו זי"ע שאמר קודם הסתלקותו לפרש במה שנאמר בפרשתן (יז כח) 'האם תמנו לגווע', ש'תמנו' הוא מלשון 'שלימות', ובני ישראל אמרו 'האם השגנו מעלת השלימות אשר האדם צריך להשיג בחייו' שרק אז 'יכול להיות מוכן ח"ו לגווע'. הוסיף התפארת שלמה לפרש ביסוד זה בלשון הכתוב (איכה ג כב) 'חסדי ה' כי לא תמנו' שחסד הוא מאתו ית' שלא 'תמנו' והגענו לתכלית השלימות ועדיין עומדים אנו בפני מלחמת היצה"ר, שעל ידי זה יש לנו חיות כאן בעוה"ז. לה. איתא בגמרא (סנהדרין קט:) און בן פלת אשתו הצילתו, שכך אמרה לו, מאי נפקא מינה לך, אם אהרן כה"ג אתה תלמידו ואם קרח כה"ג אתה תלמידו, ועליה נאמר (משלי יד א) 'חכמת נשים בנתה ביתה' (במד"ר יח כ). והתמיהה ידועה, וכי חכמה גדולה יש בדבריה, והרי לא אמרה אלא דברים פשוטים בתכלית ההבנה. וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל כי אכן, זכירת דברים 'פשוטים' בשעה שבווערת אש המחלוקת - 'חכמה' גדולה היא, והיא היא תבנה הבית.

וכל איש ואיש ילמד מכאן לזכור את הדברים הברורים לו בכל עת... ומשום מה בהגיעו לשעת מעשה - בעת התלקח האש פרחו כל ידיעותיו כלא היו... מה יעשה האדם ויחיה, יתעלה מעל 'רגש' לבו הבוער בקרבו ב'רגשות' כלימה או כעס וכדו', ויתבונן ב'דעתו' מה יעלה בסופו של ריב ומדנים, וימצא שההפסד מרובה על הרווח הנדמה. לו. ומדויק בלשון הכתוב (תהלים לח יב) 'ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו', מדוע פתח בלשון נוכח וסיים בלשון נסתר, הוה ליה למימר 'לא אשמע וכאלם לא אפתח פי'. אלא, כי אכן 'לא אשמע' קאי על הנרדף - אם הוא יעשה את עצמו כמי שאינו שומע, וישתוק בשעה שחברו מבזהו ושופך עליו קיתון של רותחין, זוכה עי"ז שהרודף 'לא יפתח פיו' יותר בכדי לצער, והדבר בדוק ומנוסה, והנסיון מוכיח.

פעם בא יהודי לתנות את מכאובו לפני הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי פלוני רודף אותו עד חורמה ומציק לו ביותר. ענהו הרה"ק, לכל חבל יש שני ראשים, בכדי למתוח את החבל יש למושכו מב' קצוותיו - שני אנשים מב' הקצוות, ואם יעזוב אחד מהמושכים את החבל, לא יימתח החבל יותר, ולא עוד אלא שהמושך מאידך גיסא יפול אחור, כן גם עתה, אם תחדול מלענות ליהודי זה הרודף אותך ותתעלם ממנו כליל, הרי זה כמי שעזבת את קצה החוט וחרברך יפול וילך ממך מאליו...

הרה"ק מסאטמאר זי"ע פירש בלשון הכתוב (תהלים קכ ז) 'אני שלום וכי אדבר המה למלחמה', שהנה מצינו (ר"ה ג.) 'כי' משמש בד' לשונות - אי דלמא אלא דהא, ולפי"ז יבואר, אני שלום - אם ארצה לחיות בשלום ובשלוחה עלי לכלכל הנהגתי בתבונה, ו'כי' אדבר - להרגיל את פי להיות משמש בארבע לשונות, לעיתים בלשון רכה ופעמים

באר הפרשה - פרשת קרח

עם ה'". וכבר תמהו המפרשים, היאך יתכן כדבר הזה, שאך אתמול ראו הכל שברא ה' בריאה חדשה והאדמה בלעה את כל המתלוננים על משה, ומיד למחרת שוב 'וילונו כל עדת בני ישראל'.

ותירין הרה"ק 'הבית ישראל' זי"ע בשם אביו הרה"ק 'האמרי אמת' זי"ע, דאיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'אמר רב יוחנן, קרח לא מן הבלועים ולא מן השרופין, פי' שלא נבלע בארץ עם עדתו, וגם לא נשרף באכול האש את מקריבי הקטורת, וברש"י, אלא במגיפה מת, והיינו שמת רק למחרת ההוא יומא. נמצא שבבקריו של יום עדיין היה קרח בחיים, והוא הוא זה שליבה את אש המחלוקת בשנית - שיתלוננו העם על משה 'אתם המיתם את עם ה'", ראה נא עד היכן כוחה של המחלוקת - אף שכבר ראו הכל את זעקת השמים והארץ בצדקת דרכם של משה ואהרן. מ"מ נהג קרח כמי שנסתלקה דעתו לגמרי ולא ראה את אשר לפניו, ושב מיד למחרת לחרחר שוב ריב ומצה על משה ואהרן.

ולא זו בלבד שהמחלוקת תסמא עיני האדם, אלא היא מעוותת את שכלו וראייתו - לראות את פני הדברים כפי רצונו ולא כפי האמת לח. וכמו שמבאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה בפרשתן) בשם הרה"ק מפשיסחא זי"ע, כי תמיהה גדולה היא האך טען קרח על משה מדוע תתנשאו (טו ג), בשעה שדייקא במידה זו שבחתו התורה להדיא - 'והאיש

פט.) על פסוק 'תולה ארץ על בלימה' (איוב כו ז) אין העולם מתקיים אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה לו.

וכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (פנחס ד"ה לכן אמור) דאיתא במסכת גיטין (ז.) 'מי שיש לו קנאה על חבירו ושותק שוכן עדי עד עושה לו דין' (להצילו מרעת חבירו). וביאור הדבר - כי העולם מתקיים רק עבור מי שבולם פיו בשעת מריבה, נמצא שכביכול על ידי זה השותק נעשה הקב"ה 'שוכן עדי עד' (לעולם), שהרי מבלי שתיתקו לא היה קיום לעולם, לכן ב'דין' יצילנו הקב"ה מרעת חברו.

ובאמת, אין כל מלאך ובריה יכולים לשער את גודל התענוג והנחת רוח ששותק זה גורם בשמים ממעל לאביו אוהבו שבשמים. כדברי הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (ישיר משה על שה"ש) בפסוק (שם א ב) 'ישקני מנשיקות פיהו', כי נשיקה רומזת על תענוג ואהבה, וממה הקב"ה מתענג מנשיקות פיהו - כשאדם משיק שפתותיו זו לזו בבח, לעצור בעדם מלהוציא איזה דיבור... וע"ז אמרו לבאר הפסוק (משלי טו כג) 'שמחה לאיש במענה פיו', שמחה לאיש זה הקב"ה (בר"ר ג ג), כשאדם מענה ומסגף את פיו מלהוציא בפיו דיבורים שאינם מהוגנים.

יעזור עיני חכמים - המחלוקת מעוותת עיני האדם

בפרשתן (יז ו), 'וילונו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המיתם את

ישתוק ולא יענה כלל וכיוצ"ב. אולם אם המה, ר"ל שמשיב לרעהו ואינו שותק כתיבת 'המה' הנקראת הלך ושוב, אזי למלחמה - שהנהגה זו גורמת לידי מחלוקת ומריבה.

לז. משמיה דהרה"ק האהבת שלום זי"ע אמרו לפרש הכתוב (קהלת ד ט) 'טובים השנים מן האחד', היאך יקוים טובים השנים שיחיו שנים בשלום זה עם זה, רק מן האחד - מכוחו של אחד מהם שמוותר על שלו, ואינו עומד על דעתו. כי אין מציאות בעולם שיחיו שנים יחדיו בשלום ושלווה, בלא שיעלה השטן ביניהם איזה עילה קטנה להפריד ביניהם, ורק על ידי שהאחד מוותר ממשיך השלום לשרור ביניהם.

שמעתי לאמר מדוע מברכין את החתן והכלה שיהא 'קשר של קיימא', מדוע אין מברכין שיהא 'דבק' של קיימא (וכמו שכותבים בנוסח התנאים האומר 'לדבק' טוב) או שאר חיבורים. אלא ביאורו, כי הבא לקשור שני חבלים שאורך כל אחד מהם 'אמה' לא יקבל חבל באורך של שני אמות אלא פחות מכן, משא"כ בחיבור ה'דבק' וכיו"ב יתכן שישארו בידו אורך שני ה'נפרדים' גם יחד, והיינו כי בקשירה חייב כל צד לתת מעצמו ורק כך יוצר הקשר. וזהו 'קשר של קיימא', כי כדי שיעמוד ה'בית' על תילו ב'שלום בית' (וכן בכל ענייני 'בין אדם לחברו' כ'חברותא' בלימוד, ו'שותף' לעסקים וכו' וכיו"ב) חייב כל אחד להעניק ולוותר משלו... ובלא זה אין קיום לחיבורם...

לח. והרי הוא נדמה למי שלובש בתי עיניים הצבועים בצבע הירוק - שהוא רואה את כל העולם בצבע ירוק ככרתי, אפילו מה שלא נדמה לצבע הירוק ככהוא זה, והנמשל מובן...

ובזה יתבארו גם דברי רש"י בהמשך הדברים (טו ז, מדברי ילקוט"ש קרח תשנ) וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו, כי פעמיים צד עולים בגמטריא קפח - אותיות פקה, והיינו כי מדרכו של פקה להבין שיש שני צדדים למטבע, ויש כאן 'פעמיים צד'. ולכן שאלו 'וקרח שפקח היה' מה ראה לשטות זו - לחשוב כי רק דעתו 'דעה' היא², ומה ראה לחלק את תיבת 'פקח' לחצאין ונשאר רק מנין 'צד' אחד (הרה"ק מראפשיץ זי"ע, הובא ב'חמדה גנוזה' להרה"ק רבי סיני מו'מגראד זי"ע במערכת ראפשיץ) מ"א.

אל תחד כבודי - בגנות המחלוקת אפילו כשהיא לשם שמים איתא במשנה (אבות ה יז) 'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאניה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאניה לשם שמים זו מחלוקת

משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב ג). אלא, כי אכן, זוהי כוחה הנורא של הגאווה ומחלוקת שמסמאת עיני האדם, עד שקרח חשב שהוא משה, ועליו עצמו אמרה תורה 'והאיש משה עניו מאד' לט' [בחשבו כי 'משה' הנאמר בפסוק קאי עליו, כי הוא ה'תלמיד חכם', ע"ד אומרם (שבת קא: ועוד) 'משה שפיר קאמרת'].

ובבלל, כל מחלוקת באה אך ורק מחמת שהאדם שקוע בתוך עצמו, ואינו רואה לנגד עיניו אלא 'צד' אחד. מדוע לא יבין שיש עוד צד ועוד דעת הרואה את פני הדברים באופן אחר. ובוה יתבארו דברי רש"י בריש הפרשה, 'ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק... נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת', והיינו שלא ראה לנגד עיניו כי אם צד אחד וזה גרם לכל המחלוקת.

לט. הנה ידוע מאמר חז"ל (יומא עה.) שקירוב מקום נפילת המן היה תלוי במעשי האדם וצדקותו. אם כן, וודאי שה'מן' של קורח היה יורד לו בסמוך לפתח ביתו ממש, שהרי 'מטועני הארון היה', לאידך, ברור שלאחר מחלוקתו עם משה לא מצא את המן בקרוב כ"כ, ומעתה תמוה כיצד לא שם על לבו שחטא וטעה טעות חמורה במה שנחלק עם משה. ומכאן למדנו, שהשקוע בתוככי המחלוקת יראה בכל דבר רק את צדו, ואדרבה - כראות קרח שהמן מרוחק מאתו, הבין שכך עלתה בידו מכיוון שלא ליבה מספיק את האש כנגד משה עד לשמים, ועליו לשוב בתשובה - לחזק המחלוקת.

כעין זה מצינו להרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (קרח תר"פ) דהנה איתא ברש"י על הפסוק 'ויקח קרח' - דבר אחר, ויקח קרח, משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים, ובאלו 'דברים' משכם - שבא קרח וגילה את אזנם שכל יסוד היהדות הוא שהקב"ה מרחק את האדם ועליו להתייגע להתקרב, וכה אמר להם לראשי סנהדריות, הנה, כל מה שריחק אתכם הקב"ה מהמשכן והכהונה אינו אלא כדי שתתאמצו להתקרב והריחוק הוא רק צורך הקירוב, וכאשר תתאמצו ביותר תתקבלו לעבודת המשכן, וזה עצמו הוא רצון ה', שעי"ז תזכו להתקרב, ודברים רכים אלו משכו את לבם - על דרך האמור בזה"ק (ח"א סט:) בביאור הכתוב (תהלים פט י) 'בשוא גליו אתה תשבחם', שדרכם של גלי הים הוא שהם רועשים וגועשים ביותר, והם מנסים לעלות מעלה מעלה אך הם חוזרים ונופלים, ושבח זה משבחם הקב"ה - כי שבח גדול הוא למי שמנסה לעלות מתוך געגועים והשתוקקות ואינו מצליח, ואעפ"כ אינו פוסק מלהשתוקק, ומטעם זה ברא את האדם בעולם שפל כזה - בכדי שישתוקק אליו בכל לבו אף אם לא יעלה בידו לעלות ולהגיע אל מה שנכסף לו.

ואל תשאלני מדוע נחשב זה להם לחטא, כי באמת, כל האמור אינו אלא דוקא לענין השתוקקות בלבד, אבל ח"ו שיבוא עי"ז לחלוק על משה, ואם היו מתפייסים בדברי משה ולא היתה עליהם אלא התשוקה לבד בוודאי היה זה להם לשבח, אבל מכיוון שבאו לכלל מחלוקת סטו מדרך הרצויה ונחשב להם כחטא לשורפם ל"ע. מ. באופן אחר ביאר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע (שש"ק, קרח) 'וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו' - להיות פקח, וכלשון הרה"ק 'שפתי צדיק' זי"ע (בפרשתן אות י) ועיקר החיסרון היה שהיה פקח ורצה להשיג הכל בשכלו, וזה לא טוב מאד - שצריכין לילך בפשטות ובתמימות כמ"ש (משלי י ט) 'הולך בתום ילך בטח', דמי שהולך בתמימות בטוח שלא יפול בדברים כאלו.

מא. איתא בחיד"א (דבש לפי מערכת ק' אות כז) בשם המהר"י אייבשיץ ב'יערות דבש', 'פקח' הוא בגימטריא חצי 'שלום' (כי פעמיים פקח גמטריא שע"ו - כתיבת שלום), וזה שתרגם אונקלוס 'ואיתפלג' קרח, שחילק את השלום לשנים ועשה מחלוקת. והנה פעמיים 'פקח' עולה כמניין 'שלום', כי במחלוקת ששני הצדדים פיקחים יבין כל אחד לשיטתו של חברו, ועל ידי כן עד מהרה יבואו המה לשלום ושלווה.

באר הפרשה - פרשת קרח

קרח וכל עדתו^{מב}. אמנם, לדידן ייאמר, הרחק מן המחלוקת ואל תיגרר אחריה, אפילו כשנראה ש'לשם שמים' היא, כי מחלוקת שכל אחד מהצדדים בטוח בעצמו שכל כוונתו אינה אלא ליחדא שמו דקודשא בריך הוא ושכינתיה זה גרוע מכל - כמבואר ב'יערות דבש' (דרוש ה' לחדש אלול, באמצעו) שאי אפשר ליצר לפתות את הצדיקים לעשות מחלוקת, מה יעשה - יגרם לתוך מחלוקת לשם שמים, ומשם יובילם לסתם מחלוקת^{מג}.

וכבר כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרה"ק נו) וז"ל. כי אין שלום יוצא מתוך מריבה, ובפרט ממחלוקת לשם שמים, אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים, הרחמן יצילנו ממנה^{מד}.

איתא במדרש (בר"ר כב ז) בענין המחלוקת של קין והבל עד שסוף דבר קם איש באחיו ורצחו נפש, וז"ל. 'על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק

מב. רבים מקשים מדוע אמרו מחלוקת קרח ועדתו, הרי קרח חלק עם משה ולא עם עדתו, והיה לו לומר מחלוקת משה וקרח, כמו שאמר ברישא מחלוקת הלל ושמאי, ובספרי הקודש האריכו למעניתם, שלא הייתה כאן מחלוקת מב' הצדדים, כי משה רבינו לא חלק כלל עם קרח, רק הוא זה שחלק על משה, ע"כ לא אמרו מחלוקת משה וקרח.

הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע כותב ב'יערות דבש' (דרוש ח' לט' אדר, בתחילתו), שבכל מחלוקת מפתה היצר את הצדדים כי כל מחלוקתם היא לשם שמים (וחלילה להם מלחשוב שמחלוקתם שלא לשם שמים). ובזה נותן ה'יערות דבש' סימן לדבר היאך ידע האדם האם כוונתו לשם ה', אם הם מחולקים אך ורק בנידון מחלוקתם, אבל זולתי זאת הרי הם אוהבים גמורים זה לזה - הרי יש כאן אות ומופת חותך שמחלוקתם לשם שמים...

וזהו שאמרו 'איזהו מחלוקת לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי' - ומה מצאנו גבי בית הלל ובית שמאי, שאמרו בגמרא (יבמות יד:) ת"ש, אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בהרבה מדיני קידושין ויבום, וכן נחלקו בצרת הבת, שלפי בית הלל בני בית שמאי ממזרים, ואפילו הכי לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל, ולא ב"ה מבית שמאי, ללמד, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר (זכריה ח יט) 'האמת והשלום אהבו'.

משמיה דהרה"ק הבני יששכר זי"ע נתנו סימן, שיבדוק עצמו האם בגשתו למצוה אחרת גם תתלהב נפשו באותה אש להבת שיש לו לענין המריבה, האם גם לענין 'עטיפת הטלית ולבישת התפילין' בוערת בו אש התלהבות באותה מידה של המחלוקת, ואם לא כן, סימן הוא שאין כוונתו במחלוקת לשם מעלה כלל וכלל - ולכך מצינו בקרח ועדתו שזלזלו במזוזה וציצית.

מג. נוראות מצינו בגמרא (חולין צא:), על הפסוק (בראשית כח ב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה - שהרי דמות דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד, ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה. ורצו המלאכים להרגו - מחמת קנאה (רש"י שם), מיד - והנה ה' נצב עליו. והמתבונן יתמה, הרי 'אין ביניהם לא קנאה ולא שנאה...' (עיי' שבת פט.), והיאך יתכן שהם 'קנאו' ביעקב, אלא ע"כ צריך לומר שקנאה זו - קנאה עילאית היתה - במה שאין לנו השגה, ואעפ"כ הביאתם קנאה זו עד כדי הרצון להרוג את יעקב כפשוטו בפועל ממש.

מד. הגה"ק רבי יצחק אלחנן ספעקטאר זצוק"ל ראה פעם איך שכמה אנשים חולקים בענין 'לשם שמים' ויורים בפיהם חיצים ובליסטראות זה בזה, נענה רבי יצחק אלחנן ואמר, 'לשם שמים' איני רואה כאן, אבל אני רואה מידות מושחתות ונוראות... כל אחד זועק 'כולה שלי'.

בדרך צחות היה הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע אומר, יעקב אבינו ביקש 'בסודם אל תבוא נפשי' כי פעמים הרבה יאמרו הניצים וכי נראה לך שאנו נחלקים בסתם דברים פשוטים, לא כי, אלא חולקים אנו בדברים העומדים ברומו של עולם - עפ"י תורת הסוד, וע"ז ביקש יעקב אבינו בסודם אף במחלוקת זו שהיא עפ"י סוד אל תבוא נפשי איני רוצה כל חפץ בה, כיוון שעל פי 'פשוט' הוא מחלוקת על משה רבינו.

כן פירש הרה"ק ה'מקור ברוך' מסערעט וויזניץ זי"ע, בדברי חז"ל (סוכה נב:) 'יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו', שבא לומר לאלו שעורכים מחלוקת 'לשם שמים', כלומר, שהם לוקחים את הקב"ה לעזרתם - כי 'לשם שמים' כוונתם - לא יכול היצר להסיתו למחלוקת...

וכך ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע בדברי חז"ל (במדב"ר כא כב) 'קשה עלי פרידתכם' שכך אומר הקב"ה לבני ישראל קשה היא המחלוקת ובפרט כשהנכם באים ותולים עצמכם עלי כי לשמי אתם נפרדים ונלחמים זה בזה.

השנה בקדמונים אלו, מ"מ דברי המדרש באו ללמדנו יסוד גדול בפרשת המחלוקת, כי מאד מאד יש להתרחק מ'מחלוקת לשם שמים', כי אם יפשפש בעצמו היטב ימצא שמתחת ל'כבוד שמים' טמון 'כבוד עצמו', אלא שהיצר מצליח לבלבל את הילך מחשבתנו כרצונו ה'ימה'.

כלי מחזיק ברכה - הפרנסה תלויה במידת ה'שלום'

אמרו חז"ל (עוקצין ג ב) אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום^מ. ובמדרש (ויק"ר פר' צו ט) אמר רשב"י גדול השלום שבל הברכות כלולות בו^מ... ה' יברך את עמו בשלום.

את העולם, אחד נטל קרקעות ואחד נטל את המטלטלין. זה אמר, הארץ אשר אתה עומד עליה שלי היא (שהרי כל ה'קרקעות' שלי). וזה אמר, הבגד אשר אתה לובש שלי הוא. זה אמר תפשוט (את הבגד), וזה אמר, פרח (באויר). מתוך כך - ויהרגוהו. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלים, ועל מה היו מדיינים, אלא זה אמר, בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אמר בתחומי. שנאמר, ויהי בהיותם ב'שדה', ואין שדה אלא בית המקדש^ו, עכ"ל. וביארו בעלי המוסר, שאין כאן כל מחלוקת, כי באמת היה הסכסוך ביניהם על עניני רכוש וממון, זה נטל כל הקרקעות לעצמו וזה נטל כל המטלטלין לעצמו, ורצו לבלוע איש את רעהו בעודו בחיים, אלא שבפיהם אמרו שחולקים המה על מקום המקדש... (אף שאין לנו

מה. סיפר הגאון המגיד מישרים רבי שלום שבדרון זצ"ל על עצמו (ברוב ענוותנותו תלה 'משל' זה בעצמו) שפעם נתארח בשבת קודש בעיר פלונית, והייתה השבת 'שבת ראש חודש' - ר"ש שהיה ידוע כ'בעל תפילה' היה בטוח בעצמו כי לרגל בואו העירה לשאת דרשות חיזוק במשך כל השבת יכבדוהו לגשת אל ה'ברעטל' (התפילה לפני העמוד) לאמירת ה'הלל', משום מה שלח הגבאי יהודי אחר, ושתק לו ר"ש, אחר ההלל משבאו לקריאת התורה היה בטוח בעצמו כי יכבדוהו בעליה ראשונה השייכת לו כאחד מבני אהרן הכהנים, וכבר סידר את ה'טלית' למען יוכל לגשת מיד אל בימת הקריאה - אבל, לא... כהן אחר נקרא במקומו לעלות ראשונה, חשב ר"ש וודאי רצונם לכבדני בעליית ה'מפטיר' שגם היא מותרת לכהנים, וכמעשהו בראשונה כן מעשהו במפטיר שנקרא אל הבימה איש אחר (אף שהוא כבר הכין עצמו וכחכח בגרונו לברך ברכות התורה וההפטרה בקול צלול)... ועדיין היה ר"ש בטוח כי ה'מוסף' בו אומרים אתה יצרת לכבוד השבת ולכבוד ראש החודש 'יפול' לידו האמונות בתפילה לפני העמוד, והנה הוא שומע את קולו של ה'גבאי' בכבודו ובעצמו מסלסל בקול כ'הקדמה' לתפילת המוסף 'וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה... הקב"ה ישלם...' וחשב ר"ש לעצמו, זה הגבאי מתברך בלבבו לאמר כי הוא 'עוסק בצרכי ציבור באמונה', וכי זוהי נאמנותו שאינו מבין להעריך ולכבד אורחים רמי מעלה הדורכים על מפתן בית מדרשו... מה אומר ומה אדבר, בחזרת הש"ץ טעה זה הגבאי - שכח שהיום ראש חודש והחל 'תכנת (תקנת) שבת' במקום 'אתה יצרת' הנאמרת בשבת ראש חודש, ומשום מה (לגודל תבערת לבי בתלונתי עליו) אנכי שמעתי זאת ראשון לפני כל הקהל, מיד דפקתי והכיתי בחוזקה על השולחן ב'קנאות קודש' נו... אתה יצרת... אתה יצרת... אתה יצרת... ג' פעמים - וכמעט שלא נשבר השולחן מחוזק ההכאה, ולנראה מן הצד נראה היה כי בערה בי אש קודש להעמיד הגבאי על טעותו, אבל האמת אגיד, שאנכי הרגעתי את עצמי מכל התרעומת שנתמלא לבי, כי באתה יצרת... הראשון נרגעתי ממה שלא נתכבדתי ב'הלל', ובאתה יצרת... השני נרגעתי ממה שלא נקראתי לכהן או מפטיר, ובשלישית נרגע לבי ממה שלא שלחוני לעמוד לכבוד היום בתפילת המוסף... וכל אחד ילמד מוסר לנפשו איש איש בנגעו ומכאובו.

מו. כתב ה'ערוך השולחן' (או"ח סי' נו אות ח) וז"ל, ודע שהעולם רגילים לומר 'חצי קדיש וקדיש שלם', ויש מההמון שסוברים דבאמת זהו חצי קדיש, וטעות הוא - שגמר הקדיש הוא רק עד דאמירן בעלמא, אלא שבסוף התפילה מוסיפין תפילת תתקבל ויהא שלמא רבה דמשום שהשלום הוא עמוד העולם, לכך אחר גמר התפילה וצריכין לצאת לאויר העולם, אנו מבקשים מהשי"ת שיהיה שלום בתוכינו ומוסיפין עושה שלום במרומו - אע"ג דחדא מילתא היא עם יהא שלמא רבה, נ"ל דזהו תפילה אחרת, דמתחילה מבקשים שיהא שלום בינינו, ואח"כ מבקשים שאף אם חלילה תפרוץ איזה מחלוקת יסייע לנו הקב"ה לעשות שלום...

מז. הגה"צ ה'מנחת יצחק' זצ"ל גאב"ד ה'עדה החרדית' בעיה"ק ירושלים, נישא בג' זיווגים, במשך שנות חייו, בזיווג ראשון נישא עוד קודם ה'מלחמה', ומעשה שהיה כך היה. 'שדכן' אחד הציע עבורו - 'בת פלוני לפלוני', ויגמר הדבר בכי טוב, בטרם ראיית אם החתן והחתן את המדוברת.

מסתלקת עד שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל. לא כן נחלת עבדי ה', ד'גבול' אחר עשו לחכמתם, והוא, כשיבואו לידי נסיון בענין ה'שלוש' יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם והכל בכדי שישרור השלום והשלווה בין בני ישראל. ומה שכרם - חלב חיטים ישיבעך, שהקב"ה ישפיע להם פרנסה בריווח אף אם נגזר עליהם ח"ו

וכבר אמרו דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מ"ד), ע"כ כל ערום יעשה בדעת, 'להשקיע' בהבאת שלום בינו לרעהו, כי 'השקעה' זאת וודאי תישא רווחים גדולים, ותתגדל פרנסתו בהרחבה גדולה 'מאה פעמים' כבה"מ. ובה מבאר ה'חתם סופר' (ויגש ד"ה והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמו יד) 'השם גבולך שלום חלב חיטים ישיבעך', דהנה לכל 'חכם' יש איזה 'גבול ומעצור' לחכמתו, יש מי ששבבואו לידי נסיון בענייני 'כבוד' כל חכמתו

בהתקרב מועד הנישואין, נסעו כל בני משפחתו אל עיר מגורי הכלה, לערוך שם את שמחת הנישואין. אך משהגיעו ואמו ראתה את הכלה, נבהלה מאד, כי ראתה שמדובר בבעלת מום. מיד גמרה האם אומר לבטל את השידוך (היה מותר להם לבטל את השידוך) כי מדובר בשידוכי טעות על ידי שליח, שהשליח קלקל, ואפשר לומר לו - 'לתיקוני שדרתיך ולא לעוותי'. ואמרה לו האם, 'יצחק'ל' בוא נברח ונמלט על נפשנו, כי אין רצוני שתחיה עם בעלת מום כזה, אמר הבן - ה'מנחת יצחק', אל לנו לבטל ח"ו את קשרי השידוכין, אעפ"י שהרשות בידינו לעשות כן, אך איככה נוכל לבזות נערה זו, שכבר מכינה עצמה לנישואיה זה מכבר, ועתה תבוש ותיכלם. ואכן נשאר שם ונשאה באמרו, אף אם אצטרך לאחר מכן לגרשה, מכל מקום בזו העת נערוך את הנישואין, ואם המצב יכריחנו לשלחה בגט פיטורין, נעשה כן בלית ברירה, אבל הס מלהזכיר - לביישה עתה.

אחר שנה מנישואיהם נולד לו מאשה זו בנו הגה"ח ר' בעריש שליט"א, לאחר כמה שנים פרצה המלחמה הנוראה והיא נספתה על קידוש ה'. ולאחר המלחמה נישא המנחת יצחק תחילה לבתו של הרה"ק מוואסלוי זי"ע, ולאחר מכן לבתו של הרה"ק האמרי חיים מויזניץ זי"ע, אך לא היה לו מהם זש"ק. כשסיפר המנחת יצחק סיפור זה נענה ואמר, לאחר כמה שנים מנישואי הראשונים נתברר שכלל לא היה מציאות שיהיה לי זש"ק, ועל פי דרך הטבע הייתי צריך להישאר ערירי. וברור לי ללא כל ספק, שזכיתי לבן אחד מזיווגי הראשון (וממנו התברך בדורות יראים ושלמים בליעה"ר), רק כשכר על שלא גרמתי לבייש נערה מישראל.

וכבר כתב בספר חסידים (תקנ"ג) שעל האדם להיות 'מצטער בצרת חבירו' כי אם לא, מה בין זה לבהמה - שאינה חוששת בצער חברתה, ועליו נאמר (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין.

מח. פעם התאוננו בני הבית של הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע הי"ד (אחיו של הרה"ק האמרי אמת' זי"ע) על מחסור הפרנסה השורר בביתם. ענה רמ"ב ואמר, הדבר הראשון שעלינו להקפיד הוא שלא תתעורר חלילה קפידה ומחלוקת במחננו, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות...

וכך ענה פעם יהודי שהיה עליו להתערב באיזה סכסוך שהיה נוגע לחייו ופרנסתו, ויתמחו האנשים מאד - מנין לו כוחות הנפש לשתוק להבליג ולא לקחת חבל ונחלה ב'מחלוקת' זאת, ויען האיש ויאמר, מרגלא בפומיה דאינשי וואס טוהט מען נישט פאר פרנסה... (מה לא יעשה האדם עבור פרנסתו), והרי רבים מבני האדם יחצו ימים יעברו נהרות וירחיקו נדוד לימים וחדשים להביא טרף לביתם, אף אני אעשה כן, בשתיקתי כעת הזאת, ולא אדחה 'מאה פרנסות' במחלוקת אחת...

וכבר אמרו בגמרא (ב"מ נט.) 'אמר רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו', פירוש שסגולה לעשירות היא לכבד את אשתו, וצריך ביאור מה ענין זה לזה. ושמעתי לפרש, דהנה בעת שחטאו אדם הראשון וחזה בעץ הדעת נתקללו שניהם, זה בקללת 'בזיעת אפך תאכל לחם' (בראשית ג יט), וזו בקללת 'והוא ימשול בך' (שם פסוק טז), ונמצא שניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו, ולכן אם מתנהג האיש כפי שורת הדין ועומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום (ועומד שתישאר בקללתה), אף הקב"ה מתנהג עמו במדה זו וקללתו מתקיימת במלואה - 'בזיעת אפך תאכל לחם', אבל המתנהג בחסד וברחמים, ומיקל עליה מקללתה ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקב"ה יקל עליו מקללתו שלא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל.

המבוכה את עמו ישראל בשלום - הטובה והרעה תלויים ב'שלום' איתא במדרש (בר"ר דו) למה לא נאמר 'כי טוב' ביום השני לבריאה, אמר רבי חנינא, לפי שבו נבראת המחלוקת (חלוקת מים עליונים ומים תחתונים), שנאמר 'ויהי מבדיל בין מים למים'. אמר רבי טביומי, אם מחלוקת שהיא לתיקונו של עולם ולישובו אין בה 'כי טוב'. מחלוקת שהיא לערבובו, על אחת כמה וכמה. ומכאן נלמד, שהמחלוקת אף כשהיא לצורך העולם אינה כי טוב^{מט}.

חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל 'מזוני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנו. ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', ו'זכות גדולה' היא הבאת שלום בין אדם לחבירו, וזהו ביאור הקרא השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר לעניין השלום, לכך חלב חיים ישיעך יוכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי די.

מט. נוראות כתב הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע (רפואה וחיים פרק ה אות עו, תוספת חיים ע' לד) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני מיום שעמדתי על דעתי, כי כל איש ואשה משפחה ומשפחה מדינה ומדינה, ועיר ועיר שהיו ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים הב' כיתות, ונלקו בין בגופם בין בממונם רח"ל, ומי שיש לו דעת יעמיק מאד בזה ולעולם יהיה מוותר משלו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, ויראה שיצא הפסדו בשכרו בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, כי היה אוהב שלום ורודף שלום ע"כ.

אגב אורחא קמ"ל, שב' הצדדים לא יצאו נקיים, כי כל הנוטל צד במחלוקת אף אם הוא צודק בדעתו, מ"מ מחלוקת הוא אש, וכל המכניס ידיו לאש אף בסיבה צודקת ונכונה הרי הוא נכוה בידיו...

ובזה ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל את דברי הגמרא (כתובות סב:) מעשה ברבי רחומי שהיה עוסק בתורה במשך כל השנה בישיבתו של רבא, ורק בעיו"כ היה חוזר לביתו, פ"א שקע בתלמודו ושכח שעיו"כ היום ולא חזר לביתו, באותה שעה ישבה האשה והמתנינה בביתה, משראתה כי לא בא הזילה דמעה, ובאותו זמן ישב הבעל על הגג ונפל הגג מתחתיו ומת. וידועה הקושיא, וכי כך עדיף היה לההיא מסכנה שימות בעלה הגדול, ומעתה לא תראה אותו לא בעיו"כ וגם לעולמים לא תראהו - עד תחיית המתים. אלא בע"כ תאמר, שמחלוקת היא 'מציאות' של אש... כל הנוגע באש נכוה, ואין הדבר תלוי אם הנרדף רוצה בנקמת הרודף או לאו.

וכבר כתב כן המהר"ל (גור אריה פט"ז) וז"ל. ואם תאמר, מאי שנא חטא זה מכל חטאים בעולם, שאין הקטן נענש. ויש לך לדעת עיקר הטעם, כי מה שאין הקטן נענש, היינו כי אין הקב"ה מביא עונש על קטן. אבל שונה היא עונש המחלוקת, כי גוף הגיהנום דבק במחלוקת, אחר ששניהם נבראו באותו יום - יום שני למעשה בראשית (כ"ד ד ח), להודיע כי המחלוקת הוא גוף הגיהנום, ולכך נענש אף הקטן, כי העונש בא מעצמו. שהמחלוקת עצמה כרוכה עם העונש, עכ"ל (בשינוי קצת), וכלומר, שאין זה מצד 'עונש' על המחלוקת אלא הוא כמי שמחתך בעצמו בסכין... מעשה באחד מתושבי ארה"ב, והוא מתפלל בבית מדרשו של הרה"ג רבי יוסף צבי וואזנער שליט"א. לבנו של 'מתפלל' זה נולד בן זכר למזל"ט והוא בכור לאביו ולאמו, בהיות התינוק כבן ארבעה חדשים החל נודף מהתינוק ריח כריחו של בר מינן ה"י, ולא הועילו כל טיפולי הרופאים. אף אחר מאמציהם המרובים לא עלו הרופאים על שורש הריח, ותקצר יד האדם מלהושיע... עד שיעץ להם הגרי"צ הנה לי אב היושב בארץ הקודש - הגר"ש וואזנער זצוק"ל, עלו נא אליו, הזכירו לפניו את הצרה ותתברכו מפיו ותוושעו בכל הישועות. ואכן אבי הבן ואביו (שהוא בעצמו מתלמידי הגר"ש זצוק"ל) נסעו יחדיו לארץ הקודש לביתו של מרן הגר"ש בבני ברק.

משנכנסו קיבלם הגר"ש במאור פניו הנודעים, שמע את קול בכיים משהזכירו לפניו את התינוק בשמו הוסיף אבי הבן שנקרא שמו בישראל על שם זקני - אבי אבי, והוסיף לבאר שקראו בשם זה אף שנהוג עלמא לקרוא שם לבן הנולד ראשונה על הזקנים מצד האם, אך לדאבון לב חותני אדם קשה הוא (מר נפש), וכבר זה עידן ועידינים - מיום הראשון שאנו מכירים זה את זה, לא יצא השלום ביננו, ואיננו מדברים איש את אחיו, ע"כ לא קראתי לבן בשם זקנו מצד אמו. א"ל הגר"ש, אכן נודע הדבר, כך נראים פני הדברים כשמחותנים מריבים זה עם זה, ובפרט על ענין קריאת השם, שאל היהודי את הגר"ש ובכן, מה עלי לעשות בזו העת, א"ל הגר"ש צא והתפייס עמו, ובעזהשי"ת הכל יבוא על מקומו בשלום, אמר היהודי, רבי קדוש, אל יבקש כזאת, כיון שאין כל מציאות לפייסו, הרי אדם זה קשה כאגוז ואין כל 'תורת הפיוס' שייכת בו... א"ל הגר"ש וכי באת עד הנה מארה"ב הרחוקה - בכדי שלא לשמוע בקול הפסק שייפסק לך כאן בחדר. מכאן (בחדר) תתקשר אל השווער שלך (חמיק), התפייס

כתב הרמב"ם, באיגרתו לבנו, 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המבלה הגוף, הנפש והממוץ'. ראיתי בנים השחירו, משפחות ניספו, עיירות נתערערו, קיבוצים נפרדו, חסידים נפסדו, אנשי אמנה אבדו ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה.

לכן, שנאו אותה ונסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, פן תספו בכל חטאתם^{יא}.

ואף בפרשתן מצינו חומר העונש, כביאור הרמב"ן (טו) (ל) ש'בקיעת האדמה' אינה בריאה מחודשת, וכבר היה לעולמים שפתחה האדמה את פיה, ומה שהיה

עמו ואף תוסיף לבנך באותו מעמד שם על שם זקנו מצד השווער, ובעזהשי"ת ירווח לכם. קיבל האיש את הדברים וכן עשה, וראה זה פלא – פלאי פלאים בהגיעו לנמל התעופה קענעדי (בארה"ב) שמע שמזה כמה שעות שהריח נעלם כליל.

שנינו (יומא דף פה:): 'עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו', ומבואר בחז"ל (תוספתא פאה פ"א ה"ב) שעל עבירות שבין אדם לחבירו נענשים בעולם הזה, וכבר אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, כי על עבירות החמורות ש'בין אדם לחבירו' נפרעים מן האדם בעולם הזה, ומשם באים רוב הצרות והייסורים ומכאובים הקשים שסובלים בהאי עלמא. וכל הגיהנום בעולם העליון אינו אלא על עוונות של 'בין אדם למקום'.

נ. וז"ל השל"ה (קרח, דרך חיים תוכחת מוסר אות כו), ממחלוקת של קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל עונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועילה לו שלשלת יוחסין שיצאה ממנו (תנחומא, קרח ה), וגם הוא בעצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדב"ר יח ג). גם, דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פט:), כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, וכך אמרו רז"ל (תנחומא, קרח ג).

ומזה ילמוד אדם מוסר לאחוז בשלום. וכל בר שכל ילמוד, ויהיה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום (אבות א יב), כי הנך רואה שאהרן לא דיבר בזה המחלוקת, אף שקרח רצה לעקור את כבודו, לא דיבר מאומה. וכל מה שאדם יוכל לבקש סיבות לתווך השלום ולכבות אש המחלוקת יעשה. צא ולמד ממשה רבינו ע"ה שהיה גדול הנביאים והיה מלך, והלך בעצמו ובכבודו לדתן ולאבירם לאחר שמרדו בו כששלח אחריהם ואמרו (טו יד) 'לא נעלה', הלך הוא אליהם עם זקני ישראל, והכל בשביל השלום, עכ"ל.

פעם נכנס יהודי אל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל ושאלו 'בתמימות' בענין מסוים כיצד היא ההלכה – בו בזמן שגדולי ישראל נחלקו ביניהם בפסק ההלכה על ענין זה... (כידוע, פעמים רבות מתחלת מחלוקת בין גדולי הדור בעניני הלכה, ומשם תימשך למחלוקת אצל 'אנשי החצר' שבין ב' הצדדים), הגאון רב"צ הכיר מהי מטרתו של אותו שואל תמים, ע"כ אמר לו, ר' יהודי, בנידון ההלכה עצמו, כאיזה צד שתנהג יש לך על מי לסמוך, אבל להחזיק במחלוקת – אין לך כלל על מי לסמוך.

עסקן גדול מבאי ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. שאל אותו פעם אודות מה שפגעו כמה 'עסקנים' בכבודו של הגרשז"א והלה רצה למחות ולעורר מדנים על זה, אמר לו הגרשז"א דע לך – מעולם לא היה יהודי שהפסיד מהוותרנות בעת המחלוקת, על כן אבקשך שתשתוק ואל תעורר מחלוקת בשום אופן.

נא. הנה, עונשם של קרח ועדתו היה ב'בריאה חדשה' – שפצתה האדמה את פיה ונבלעו בה 'חיים שאולה' (טו לג) – עונש שלפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה כן, והרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא לצורך ומדוע שידד הקב"ה מערכות בריאת שמים וארץ ולא המיתם בשאר מיתות בדרך העולם. אלא ביאורו, שלא רצה הקב"ה להמיתם בכל מיתה אחרת, כי 'גזירה על המת שישתכח מן הלב' (ברכות נח:), וכאן רצה הקב"ה שאלו לא ישתכחו לעולם מלבם של בני ישראל, כדי שיזכרו היטב בגנות וחומר מחלוקת, על כן הורידם חיים לתוככי עמקי האדמה, שאז לא ישתכחו מן הלב כשאר מתים, אלא לנצח נצחים יכירו וידעו כל באי עולם מה עלה בגורל בעלי מחלוקת.

בצחות ביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע, שאם קורח היה מת, היו קופצים לו יורשים מן הדין. והיו הללו יורשים ממנו את מידת המחלוקת המגונה. על כן נשאר קורח בחיי חיותו וירד חיים שאולה, שלא להותיר אחריו יורשים למידתו הגרועה, ובזה יתבער נגע המחלוקת מעם בני ישראל.

נס שיהיו לאבן אחת מדוע לא השלים את הנס להפכם לכרים ולכסתות, שיניח צדיק את ראשו על דבר רך, אלא שאי אפשר שיצא מתוך מחלוקת דבר רך וענוג כי אם דבר קשה המשבר עצם... (עיי' בר"ר סח יא).

שלא תעלה קנאת אדם - הקנאה מוציאה את האדם מן העולם

אמרו חז"ל (רבה, ריש הפרשה והובא ברש"י) 'מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן...'. והיינו שישורש מחלוקת זו באה מ'קנאה' נכונה ונכונה לדורות וללמדנו להתרחק מהקנאה עד קצה האחרון, כי רבים חללים הפילה, ובפירוש אמרו לנו חז"ל (אבות ד' כא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם'. הן בגשמיים ואף גם ברוחניות, כי הקנאה תאכל כל חלקה טובה".

כאן 'בריאה חרשה' היינו 'ותבלע אותם', כי במקום אחר כאשר תבקע האדמה - כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא זלולה, תשאר פתוחה, וימלא החור שבאדמה מים ויעשה כאגמים. אבל שתשוב לסגור פיה מיד אחר פתיחתה, כאדם הפותח פיו לבלוע וסוגר אותו מיד אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא כאלו הוא נברא מאין. וללמדך עד כמה גרועה המחלוקת שהוצרכו כך לשנות עליהם סדרי בראשית".

ולעולם אין אדם נשבר מן המחלוקת, וכך מתאמרא בשם צדיקים שהנה כתיב אצל יעקב אבינו 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו' (בראשית כח יא) וברש"י, התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאו הקב"ה אבן אחת. ולכאורה יפלא, אם כבר עשה הקב"ה

נב. מה יעשה האדם וינצל מהמחלוקת - ירבה בתפילה על כך, וכך כתב הרה"ק הבני יששכר זי"ע (אגרא דכלה, פר' פינחס), וז"ל. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל רמז הפסוק 'ובני קרח לא מתו' (כו יא), הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עכ"ז בני קרח - תלמידיו בעלי המחלוקת לא מתו... ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי (להרבות בבקשת רחמים). וכן כתב ב'בן איש חי' פר' קרח ועוד ספרים.

נג. הנה בבוא בני ישראל למדבר סיני נאמר (שמות יט א-ב) 'ביום הזה באו מדבר סיני... ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י 'ויחן - כאיש אחד בלב אחד', רבו המקשים אם בא' בסיון כבר היו כל בני ישראל באחדות הראויה - מדוע לא ניתנה להם תורה מיד. אלא ביאורו, כשכל ישראל באותו מצב אין כל רבותא שהם שרויים ב'אחדות', רק בששה בסיון - אחר שכבר נצטוו ב'הגבלה' ומשה מחיצה לעצמו ואהרן לעצמו... כשכל אחד בדרגת גדולה אחרת ואעפ"כ הם עדיין כאיש אחד בלב אחד - זו רבותא היא, וכעת הרי הם ראויים לקבל התורה.

נד. איתא ב'אורחות צדיקים' (שער הקנאה) משלו משל, חומד וקנאי פגע בהם מלך אחד, אמר להם המלך, אחד מכם ישאל דבר ממני וינתן לו משאלות לבו, ולחברו כפלים כיוצא בו, הקנאי לא רצה לשאול תחילה, כי לא רצה שלחברו יהא כפליים ממנו ויקנא בו. והחומד לא רצה לשאול תחילה כי חמד לעצמו את חלק הכפליים. עד שהחומד דחק את הקנאי לשאול תחילה, ביקש הקנאי שינקרו לו עין אחת, וממילא לחברו ינקרו שתיים.

מסופר, כי חקרו החוקרים המבינים ב'תורת הנפש', וכך שאלו לרבים, הנה נצרך אתה בכדי חיותך סך מאה אלף דאלער לשנה תמימה, עתה, אנא ממך, אמור לנו במאי בעית טפי (מה הינך מעדיף) שינתן לך בוודאות סך מאה וחמשים אלף מידי שנה, ולכל אחד מחברך ינתן סך של מאתיים אלף, אמנם עדיין יהיה לך מותר בשכר חמשים אלף בכל שנה, או שהיית רוצה שניתן לך חמשים אלף בשנה ובזה יחסר מלחמך בכל שנה סך של חמשים אלף, אלא שלכל חברך ניתן רק שלושים אלף - ותגדל על חברך בעשרים אלף... רובא דאינשי ענו - שהם מעדיפים לקבל רק חמשים - העיקר שלא יהיה לחבריהם יותר מהם...

בדרך הלצה מסופר, פעם ישב יהודי והתענג על סעודה דשנה כסעודת שלמה בשעתו, כשעמדה עדיין מנת הדגים שהגישו לפניו, בא אחד מידידיו וסיפר לו כי פלוני בן פלוני חלה והרי הוא נוטה למות, נאנח האוכל אוי, והמשיך להתענג על מאכלו ומשקהו, בהגיעו למרק התייצב בפניו אחר מחבריו, ו'חדשות' בפיו אודות אחד מן החבורה שמת ל"ע בצעירותו, שוב נאנח האיש וגנח גנח ואף ילולי ליל - על השבר הגדול שנשארה אלמנה המטופלת בעשרה יתומים קטנים, אך כל זאת לא מנע מאתו להמשיך ביתר שאת ויתר עז לאכול ולשתות כידו הרחבה והנדיבה, אך, עתה אירע הקשה מכל - בעת שהחזיק כבר את ה'בשר' בין שיניו, אתא ובא אליו מאן דהו, ואמר לו ב'נשימה אחת', השמעת... פלוני ידידינו זכה בהגרלת הלוטו סך עשרה מליון דאלער... נזדעק האוכל, מי...

ביו"ב אמרו במשנה (אבות ד ג) 'שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום'. ומקשים העולם, אם כן מדוע ירצו כל באי עולם הנה והנה, והרי יש כבר מקום לכל חד וחד, אלא, כי אכן, אינם חפצים ושמחים רק כל אחד ירצה לעמוד ב'מקום' רעהו. בחשבו ששם ימצאנו האושר והשמחה..."

והנה איתא בגמ' (שבת לא.) שבא נכרי וביקש מהלל גייריני ע"מ שאלמד את כל התורה כולה על רגל אחת, אמר לו הלל, דעלך סני לחברך לא תעביר, וידועה הקושיא מדוע לא ענה לו ב'עשה טוב' - רק את האהוב עליך שיעשו לך זאת עשה תמיד, כי רבו 'בעלי חסד' שטוב ליבם להיטיב לרעיהם אבל זאת לא יסבלו - לראות בגדולת רעיהם העולה על גדולתם... אף שאין לנו השגה ביובא בן צרויה שר צבא דוד, אך כבר איתא בגמרא (סנהדרין מט.) שמצד אחד היה ביתו פתוח ומופקר לכל כמדבר, ונתעלה לשלימות גמורה במידת החסד, ולאידך מצינו שהרג את עשאל ועמשא שלא כדין, על כן אמר הלל לגר דעלך סני -

כי על ידי הקנאה מפסיד האדם את שלו - ואילו של חברו לא הגיעוהו. וכך איתא בגמרא (תענית כא:) אבא אומנא (שהיה רופא 'מקו דס') היה מקבל 'פריסת שלום' מן השמים בכל יום, לאביו הייתה פריסת שלום זו בכל ערש"ק, ולרבא כל ערב יוה"כ, חלשה דעתו של אביו על כך שאינו מקבל שלום בכל יום כאבא אומנא, אמרו לו מן השמים, לא תחלש דעתך - 'לא מצית למעבד בעובדיה (פי' לא תוכל לעשות כמעשיו) של 'אבא אומנא' כמבואר שם בגמרא שפעל גדולות ונצורות בשמירת קדושתם של ישראל, ע"כ דברי הגמרא. יש שפירשו לא מצית למעבד בעובדיה, כי לכל יחיד ויחיד תפקיד אחר בעולם, אביו מאיר את העולם בתורתו, ועל זה קיבל פריסת שלום בכל ערש"ק, ואילו אבא אומנא שהיה 'רופא המקו דס' - ובעבודתו שמר על גדרי הקדושה על זה קיבל שלום בכל יום, אמנם, אם יעזוב אביו את דרכו וילך לעשות כמעשי אבא אומנא אזי יפסיד מלהיות אביו, ואף להיות כאבא אומנא לא יגיע. כי רק מן המקום שיועד לאדם מן שמיא משם יגיע לשלימותו.

מה... ומאז איבד כל 'טעם' במאכלו, ואפילו להביט על האוכל הערב הלז כבר לא היה מסוגל... והמבין יבין ויתבונן אם אינו דומה עכ"פ במקצת לזה המסכן...

וכך כתב ה'ראשית חכמה' (שער הענווה פ"ז) המקנא חומס נפשו, כי הוא מתאבל תמיד, דכל אדם מוצא טעם מתוק חוץ מהמקנא, כי אינו טועם טעם מתוק במאכלו עד שיפסיד חבירו את הטובה אשר חננו ה'. משמיה דהרה"ק הרבי רבי העניך זי"ע אמרינן, ש'קנאה תאוה וכבוד' הינם תלתא דסתרי אהדדי, כי המקנא ברעהו רוצה לבוא למקום שחבירו הגיע, אך אינו יכול כי התאוה מושכת אותו לאכילה וכיוצא בזה מדברים המונעים ממנו להיות כחברו, וכאשר בוא יבוא למלאת תאוות נפשו תבוא 'מידת הכבוד' ותטפח לו על פניו דמטעמי כבוד לא יוכל לעשות כל אשר איוותה נפשו, ונמצא שג' אלו אוסרים אותו בבית האסורים. נה. איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (קורח תרע"ז ד"ה ויראו) ששמע בילדותו בשם הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כי כאשר יניחו על השולחן את ה'חבילות' (צרות וייסורים ולעומתם הטוב והשמחה) של כל באי עולם, ויצא הכרוז כי הרשות נתונה לכל איש לבחור לעצמו 'חבילה' אחת... אזי יבחר כל אחד ויתפוס בשתי ידיים את חבילתו שלו, כי הקב"ה גדול העצה ורב העליליה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם - ומה שבכוחות גופו ונפשו לעמוד בה. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הביטחון בארוכה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך ממש צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. ובזה מבאר ה'אמרי אמת' את הנאמר אצל נשיאי המטות 'ויראו ויקחו איש מטהו' (במדבר יז כד), ואיתא שם בתרגום 'ויראו' - ואשתמודעו (מלשון נדעו ונוכחו לראות), שהכירו והבינו שלכל אחד מגיע חלקו הראוי לו.

נו. אומר היה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם נח, ד"ה ארור כנען), שמצינו שקין הרג לאחיו הבל על שקינא בו כמה שנאמר (בראשית ד ד - ה) 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאד', א"כ בוא וראה כוחה של קנאה, דהרי קין והבל היו שני אחים יחידים בעולם נמצא שכל אחד מהם היה 'בעלים' על חצי עולם, ומה שייך קנאה אצל מי שחצי העולם שלו... ואעפ"כ גברה קנאת האחד ברעהו עד כדי רציחה...

ומפורש מצאנו בחז"ל (שוחר טוב, תהלים לו) שכל האש"ל של אברהם אבינו באה על ידי קנאה טובה

(אף שאין לנו השנה באברהם אבינו, אבל כך לימדנו חז"ל במה שנגזע לדידן), וכך אמרו...אמר הקב"ה קנא לי, שאילולי הקנאה אין העולם עומד, ואין אדם נושא אשה, ואינו בונה בית, שאילולי שקנא אברהם, לא היה קונה שמים וארץ, ואימתי קינא, שאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן התיבה, אמר ליה בצדקה שהיינו עושים שם, אמר לו, וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה - וכי עניים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, אמר ליה, עשינו צדקה עם הבהמה, החיה והעוף. ולא היינו יושנים, אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה. באותה שעה אמר אברהם, ומה אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאים, וכיון שעשו צדקה יצאו, אני אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה, באותה שעה נטע אשל בבאר שבע, אכילה שתיה לזיה (עכ"ל), ב'ארחות צדיקים' (שער הקנאה) סיים על מאמר זה - וע"ד זו ירבה אדם קנאה. כלומר, כי קנאה כזו מוסיפה לבנין העולם ואינה כשאר קנאה המחרבת את העולם.

אותה הקנאה וצרות עין דסני עלך, לא תעביד לחברך. שאין די בעשיית חסד כי אם בעקירת שורש הקנאה.

ובתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ד"ה קרח, גם בליקוטי הרי"ם בשנינו לשון) וז"ל. קרח היה בעל רוח הקודש ומטועני ארון הברית, היינו שהיה צדיק וזקן בן ק"ל שנה, ובכל זאת בגלל קנאה אחת שקינא באלעזר בן עוזיאל ירד שאולה, נגיעה קטנה זו הוציאה אותו מן העולם^נ, מכאן צריכים ללמוד מה איומה יכולה להיות נגיעה אחת קטנה, ומכאן 'מדה טובה מרובה' - ש'טוב' אחד יוכל לסייע ולהעלות אותו^{נח}.

קנאת סופרים תרבה חכמה - מעלת הקנאה
כשהיא באופן כשר וראוי

אמנם, לא בכדי ברא הקב"ה בעולמו את מידת הקנאה, כי לטובה היא - כאשר ישתמש בה באופן הטוב, והיינו שילמד מחבירו - כי כמו שחברו משתמש בכוחותיו וכישרונותיו כך ינצל אף הוא את כשרונותיו שניתנו לו מן שמיא^נ.

ובה אמר שלמה בחכמתו (משלי כג יז) 'אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום', וביאר הגר"א 'במי שיש בו יראת ה' תקנא, וגם לא תאמר די אלא תקנא כל היום וכל ימי חיך ביראת ה', והקנאה תעזור מדנים עם יצרך להבניעו'.

נצור לשונך - כוחה של שמירת הלשון לטב ולמוטב

איתא במדרש (רבה יח ג) שקרח שאל את משה 'בית מלא ספרים' מהו שיהא חייב במזוזה, וענה משה רבינו 'הן', ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע, (החדש, ריש הפרשה)

נז. משל משלו על כך, לכלי משחית המיועד למלחמות כ'טיל' שהנגיעה בו איננה מזקת, אמנם... אם אך יגע בכפתור המיועד לשלחו למדינת האויב יגרום נזק אדיר וחזק. כמו כן פעמים שהאדם מהלך בעולם הזה ועוסק בתורה ועבודה, אבל כל זה עד שנגעו בו במקום המסוכן, כי אם יגעו בו שם (ב'כפתור' הנכון) יתפרצו כל מידותיו הקשות - ואכן, שם היא עיקר עבודתו בעולם הזה.

נח. והפסד גדול הפסיד קרח במחלוקת זו, כמו שאמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (בפרשתו), דאיתא בזה"ק שרצה הקב"ה לעשות את קרח לוי גדול כמו שעשה את אהרן כהן גדול. וזו מדריגה גדולה ונפלאה, וראיה לכך, שכעת שקרח לא נתעלה למדרגה זו - לא נתמנה עד עצם היום הזה לוי אחר לשמש כלוי גדול (מה שאין כן בכהונה גדולה, שאחר אהרן נתמנו עוד כהנים לכהונה גדולה). ואת כל זה הפסיד קרח אך ורק מפני המחלוקת.

נט. משלו המושלים, לשור שראה את מעוף הנשר בשמי רום ונתקנא בו - כי אף הוא רוצה לעוף בשמים, מה עשה השור השוטה - עלה על הגג והמתין לבואה של רוח קדים עזה, וכך, ברגע שבאה הרוח חשב לצאת מגבולות הגג ולהמשיך לעוף בשמים על ידי הרוח (ואח"כ כבר ימשיך בכוחות עצמו - דבמה נשתנה הוא מהנשר), פשיטא ואין צריך לומר שהוא נפל ארצה ומיד נפל פגר מת בריסוק איברים... מה יעשה שור פיקח, ילמד לקח מהנשר, ויאמר, אם הנשר מנצל את כוח הכנפיים שלו, אף אנכי אנצל את ה'קרן' שנתן לי בוראי, לנגוח את כל הקמים עלי... כיוצא בו לדידן - אם נקנא איש באחיו וכל אחד ירצה את מעלותיו של רעהו אכן יפול ארצה... כאותו שור שוטה שיצא קרח מכאן ומכאן, אבל אם נלמד איש מרעהו להשתמש בכוחו וכשרונותיו לטובה ולברכה יגיע כל אחד לרום המעלה שבידו להגיע.

את היין המשובח, והנמשל מובן, כי פה טמא דומה לחבית שנעשה חור בתחתיתה שאינה מחזקת מה שנותנים בתוכה, וכל המצוות ומעשים טובים ילכו להבל ולריק אם חלילה לא יכין כלי מוכשר הראוי לקבל את היין.

וב'שב שמעתתא' מביא בהקדמה (ר"ה רבי שמעון בר יוחאי) דכשם שתורה שבכתב צריכה להיות כתובה על הקלף ובספר, כך נמי בתורה שבע"פ נחשב הפה כמו הקלף של התורה, ועל כן מן הראוי שיהא נקי וזך לכבודה של תורה, אבל אם חלילה מנבל ומטמא את פיו לא יוכלו לכתוב עליו את האותיות הקדושות.

עושה שלום במרומיו^{סב} הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן, ויבנה ביהמ"ק בב"א מתוך הארת פנים וכל מיני ישועות.

ו"ל. כי גם אם תוכו של אדם יקדש כולו במלאך (כבית המלא ספרים) לא יועיל אם לא יקדש פתחי פיו^ס, וכן להיפך - גדול שמירת הפה אף אם לא יהיה בית מלא ספרים - פירוש, שלא יהיה מלא תורה ויראה, אם רק פתחי פיו שמורים קדוש יאמר לו - אך יזהר שלא יהיה בית העצים והתבן 'מעשי בהמה' שהם רשעים גמורים, אבל זולת זה עיקר הכל תלוי בפתחי פיו^{סא}, ולכן בית מלא ספרים בעי מוזהה בפתח דווקא לרמוז בנ"ל.

ובדרך משל ממשיל ב'ארחות צדיקים' (בהקדמה, ע"ש) את התלמידי חכמים העוסקים בתורה ובמצוות ואינם נזהרים על פיהם, לחבית של יין ישן ומשובח מאד שיש חור בשוליה, מי הוא השוטה אשר ימלא בה יין, והרי הוא מאבד את כספו בידים, ואדרבה, ככל שהיין חשוב ויקר יותר כך יהיה הפסדו גדול יותר, אלא תחילה יסתום את החור ואז יכנים וישמור שם

ס. אומר היה הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע על דברי חכמים (יומא ח ט) 'מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל', שכמו שמדרך הטובלים במקוה מים - יסגרו העיניים והפה כדי שלא יכנסו בהם המים, כיו"ב הקב"ה מטהר את ישראל על ידי שישמרו כראוי על העיניים ומוצאות הפה.

עד כאן בסור ברע, ומידה טובה מרובה - גדול שכרו של המקדש פיו לאמר לרעהו דיבורים המעודדים ומחזקים, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, עובדא הוה בישיבת פוניבז' בימים ההם כשהגאון רבי יחזקאל לעוונישטיין זצוק"ל היה ה'משגיח' שם, נכנסו אליו כמה בחורים אשר מתוך קנאות התלוננו לפניו על מנהג שנשתרש בין תלמידי הישיבה, שהחברים עורכים לכל חתן - שמחת שבע ברכות, ואז משבחים את החתן בגוזמאות - שלא היו ולא נבראו, התהילה והתפארת לחתן אשר חין ערכו מי ימלל, ומן הראוי לעצור מנהג גרוע זה כמו שאמרה תורה 'מדבר שקר תרחק'. ענה להם המשגיח בחריפות לשונו דור זה האחרון חולה במחלה נוראה - שאי אפשר לאיש לשבח את זולתו, עתה כאשר פעם אחת בחיים משבחים מעט את האדם ונותנים לו עידוד וחיזוק - גם את זה ברצונכם לעקור.

סא. פעם הביאו להרה"ק ה'ייטב לב' כד יין ששמו באידיש 'קריגעל', והיה הכד מיופה בכל מיני יופי, נענה הבן ה'קדושת יו"ט' לאביו, הנה קריגעל הלז כל כך יפה היא, אבל זאת לא אבין מדוע נקראת בשם מכוער כל כך - שכן קריגעל הוא מלשון מצה ומריבה, נענה האב ואמר, אה, את שמו 'הרוויח' ביושר, כי יש לו למעלה פה גדול (לשפיכת היין) - כלומר שמדבר מידי הרבה, וברוב דברים לא יחדל פשע (משלי י ט).

סב. ידוע מאמר העולם שבאמירת 'עושה שלום' פוסעים לאחור בכפיפת ראש (או"ח קכ"ג א), כי הדרך להשכין שלום - אך ורק בהכנעה שיעתק ממקומו, יחזור לאחוריו שלש פסיעות ויכוף ראשו לרעהו, ואז הכל יבוא על מקומו לשלום.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: גדול השלום

פרשת קרח

בס"ד | גיליון מס' 184

כיצד הילד האילם החל לפתע לדבר?

ולא יהיה כקורח וכעדתו (י"ז, ה)

לא יאומן כי יסופר! עד היום חשבנו שכדי לחיות בשלום צריך לוותר, להפסיד, לאבד ממון או כבוד. החשיבה הרווחת היא מי שחי בשלום עם השכנים - ויתר על חלקו ברכוש המשותף, מי שחי בשלום עם משפחתו - כנראה איבד חלקים מירושת הסב העשיר, ומי שחי בשלום עם המתחרים העסקיים שלו - בוודאי מפסיד רווחים עצומים שהיו יכולים להתגלגל לכיסו...

בא השל"ה הקדוש, ומורה באצבע: הפוך! בדיוק הפוך! המחלוקת היא הגורם לאיבוד הפרנסה, מחלוקת אחת - מאבדת מאה פרנסות! כל מחלוקת שאנו רואים - מביאה עוד 100 איש אל מתחת לקו העוני! - כמה כואב!

ואילו השלום - לא מצא ה' כלי מחזיק ברכה גדול ממנו! - דווקא השלום הוא שמביא בכנפיו את הברכה והפרנסה, רק השלום הוא שביכולתו להביא אושר ועושר. אם יהודי רוצה לוודא שפרנסתו לא נפגמת, שהכנסתו משתפרת, שהוא הולך ומתעשר - שיחפש היכן הוא יכול לוותר, כיצד הוא יכול להרבות שלום בעולם.

הבה נחפש כל הזדמנות להרבות שלום, לחיות בשלום איש עם רעהו. לדעת ששווה לוותר על הרבה דברים, גם אם צודקים, גם אם נגרם לנו עוול, גם אם ההגיון בצד שלנו - עדיף בהרבה לוותר, זה פי מאה יותר ריווחי וכדאי. כי ככל שיהודי מוותר יותר - כך הוא זוכה לעושר ואושר. ככל שיהודי מתאמץ למען השלום - כך הוא זוכה בברכה. ככל שנחיה בשלום - כך תגדל ברכת שמים בנכסיו ובכל מעשי ידינו!

דממה מזורה שנפתרה...

הסיפור הבא התרחש בשנת תשנ"ט, לפני 19 שנה. הר"ר שלום הופמן ורעייתו היו מאושרים עם בנם הפעוט המתוק אותו זכו לחבוק בשמחה ובטוב לבב, ולפתע, בעיצומו של חודש ניסן, חרב עליהם עולמם, פשוט כך. למרות שנוול והתפתח כילד נורמלי לכל דבר, לפתע, ללא שום התראה או סיבה הגיונית, הילד בן השלוש נאלם, הפה הקטן שלא הפסיק ללהג, דמם ושקט, שקט מחריד ומאיים...

ההורים לא ידעו את נפשם מצער. הגננת הרגיעה והסבירה כי הדבר יכול לקרות עקב חופשת הפסח, אך כשהדבר הלך וגמשך אל תוך הקיץ - כבר היה ברור כי מדובר במשהו מזוהר, מדיאג, מפחיד ממש. 'הרי עד עתה הוא דיבר כאחד האדם', השתקתה האם בבכי, 'מה קרה לו פתאום? כיצד זה שהילד הקטן איבד את כוח הדיבור שבפיו, ונאלם דום לפתע? איך זה קרה?' - לא ידעו ההורים את נפשם מצער ומבוכה...

האב, שזכה לשמש בקודש כגבאול של כ"ק האדמו"ר מנאראל ז"ל, שבחודש זה יחול יומא דהילולא דיליה, הזכיר לא אחת את בנו אצל הרבי, שהתפלל על הילד שצרה כה קשה ומזורה נפלה עליו ועל משפחתו, אך הישועה לא נראתה באופק. לקראת ימי הפורים, כשנה מאז החל הפעוט בשתיקתו המזורה, החליט האב להתעקש ושפך את מר לבו לפני הרבי, באומרו כי לא ייצא מחדר הרבי בלי הבטחה כי מחלת הדממה המזורה תעוזב את בנו מחמדו...

זכה העם היהודי, בניו בחיריו של הקדוש ברוך הוא, להיות מבורך, מקודש, נעלה ומושפע ברוב טובה, יותר מכל האומות. מאז הפך העם היהודי לעם, הוא זוכה לברכה מיוחדת ולמתנות טובות ואיכותיות, להן הוא זוכה מתוקף היותו העם הנבחר. אלו מתנות ייחודיות לכלל ישראל יחדיו, וגם מתנות פרטיות אישיות, בהן זוכה כל יהודי לעצמו.

ואחרי שיהודי זוכה בכל כך הרבה מתנות, הוא צריך לשמור עליהן, לוודא שאינו מאבד אותן, שהוא מנצל אותן היטב. הוא צריך משהו עוצמתי שיחזיק בעבורו את ברכת שמים, שיוודא שהוא לא מאבד אותה. שתלאות החיים ונסיגונותיהם לא גורמים לו לאבד או להחמיץ הזדמנויות...

את הכלי הזה לא רק אנחנו מחפשים. אבינו האהוב, אבא שבשמים, גם הוא מחפש. גם הוא מבקש לגלות לנו את הסוד מה ישמור לנו על ברכתו, מה ימשוך עלינו עוד ועוד השפעות טובות משמים. בורא עולם מגלה את תוצאות החיפוש:

'לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל' - חיפש ה' כלי מחזיק ברכה, שיביא לנו את השפעתו הטובה, שיעניק לנו מרוב טובו, ולא מצא... -

'אלא השלום!'

השלום הוא הכלי. חיים של שלום, של אהבת חברים, של אחוות ידידים - זה מה שמחזיק את הברכה, אין כמוהם להעניק ברכה וטובה לכל יהודי באשר הוא. חיים שיש בהם מחלוקת הם חיים חסרי טעם, מלווים תמיד בטעם מר של שנאה, מרמור, כעסים ואכזבות. לעומת זאת, חיי שלום - אלו חיים מאושרים וטובים, חיים של ברכה!

פרשת השבוע חושפת בפנינו את כוחה ההרסני של המחלוקת, את הארס הנורא הטמון בה, את ערעור חיי השלווה וההשלכות הנוראיות של המחלוקת. לעומת זאת, חיי שלום, הם חיים באווירה אוטופית, מרוממת, שלווה ומאושרת. אין מריבות, אין חיכוכים, אין כעסים - כולם מחייכים זה לזה ומעריכים זה את זה, חיים באושר מתוך כבוד הדדי.

כל האמור הוא דברים פשוטים, הן מי לא מעדיף לחיות בשלום? מי לא רוצה לחיות חיים מאושרים נטולי מחלוקות? - הרי זו שאיפתו של כל אחד מאיתנו!

הבעיה מתחילה כשהוויתור דורש מחיר, כשנדרשת השקעה כדי לשמור על האווירה זכה ממחלוקת. כאן עלולה להיווצר בעיה: להשקיע בשביל השלום? לוותר למען האחוה? להתאמץ למען שימור האווירה הטובה? האומנם, שווה להשקיע כסף, לוותר על דברים בעלי ערך, להקריב דברים חשובים למען השלום?

מגיע השל"ה הקדוש, וחושף תגלית מדהימה: ההשקעה בשלום - היא השקעה כלכלית לכל דבר, כדאית מאין כמוותה. ההשקעה בשלום מבטיחה שפע של פרנסה, פותחת פתח אדיר של ברכה. שלום הוא כמו מניה של חברה בורסאית מצליחה - ככל שהשקעת בו יותר, הרווחים שלך גדולים יותר!

אגעדאנק

את כולם שלא יתפסו אותו. וכך נתעשר. וכן כתב שם בחידושי הרד"ל שיום אחד מצא במרתף אוצרות של יוסף ולקחו לביתו.

וכתב המגיד מדובנא בספרו אהל יעקב שבזה המדרש משמע שיש טענות על קרח שלקח האוצרות, שאמר לו הקב"ה מה הנאה יש לך, 'ויובן ע"פ משל למושק'ה שהיה לו בית מרוח והיו באים השיכורים לקנות מדי לילה משקה משכר, ומושק'ה עומד ומשקה את השיכורים. באמצע הלילה נכנס גנב לבית המרוח, וראה שהשותים כולם שיכורים, ויכולים לקיים בהם 'גזל עכו"ם' להוציא ממון מכיסם, ויעמוד מושק'ה כנגדו עם מקל וגער בו: 'צא מכאן גנב שכמותך'. אמר לו הגנב 'מה זה ענייך שאגנוב מכיסם?' השיב מושק'ה: 'טיפש שכמותך, הלא כל מה שיש להם בכיסם, הם אמורים לשלם לי בסוף, אם תגנוב מהם, לא ישלמו לי כלום'.

כך אמר הקב"ה לקרח, מה לך כי תגנוב אוצרותיו של פרעה, והלא כל אלו מוכנים לי לקיים שבועתי לאברהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וצריך שיתקיים בהם ביזת מצרים וביזת הים, וחילוק גדול יש ביניהם, כי בבית מצרים שאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה, לא מבית פרעה אלא מבית השכנים, פרעה היה גר בארמון יחיד, לא היה יהודי אחד שלקח מארמונו ביזת מצרים. משא"כ ביזת הים שהיה מאוצרות פרעה, שהרי פתח את כל האוצרות שלו שירדפו מצרים אחרי ישראל לאחר שיצאו ממצרים, כדי להראות לעמו שהוא בטוח בנצחונו לכן הוציא את האוצרות שלו לחזק אותם לרדוף אחר ישראל. וזה היה מאת ה' לרוקן גם את האוצרות של פרעה בעצמו לכבוד ישראל. וכן נאמר במדרש תנחומא פרשת בשלח שכל מה שהיו בבתי האוצרות לקחו ישראל בבית הים.

ועתה נבין מה שנקרא קרח ע"ש שעשה קרח בישראל, שאילו לא היה מרוקן שליש מאוצרותיו של פרעה, היה פרעה מוציא את כל האוצרות ביום רדיפתו אחר ישראל, ואז היה לישראל ביזה גדולה מאד בבית הים, ואולי עד היום לא היו המשולחים צריכים לנדוד לקבץ נדבות וכדו'. וזה שאמר הקב"ה לקרח שכשאלו אותו 'למי הם מעותדים' כאותו גנב שמבקש לגנוב מהשיכורים, 'אשר התעתדו לגלים' הם מעותדים לישראל שגולים ממצרים. ועד היום הזה שזרה קרח זו בישראל, שחסר לנו ביזת הים שהיינו יכולים לקבל הרבה יותר, והוסיף המדרש ולא יקום חילו, אף כשימות אינו קם ולא יטה לארץ מנלם. היינו שגם לאחר שיקום תחיית המתים צ"ע אם יחזיר לנו את המעות האלה.

(הגרמ"י רייזמן)

אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו וגו' (טז יד)

האדמו"ר מגור הבית ישראל זצ"ל סיפר על תלמיד חכם וגביר אחד שהיה בא תמיד לשפת אמת ואחר כך כשנפטר השפת אמת ונתמנה האמרי אמת לאדמו"ר היה בא הנ"ל לשולחנו כי היה קרוב משפחה קצת וכן משום שהיה בנו של הרבי הקודם, פעם אחת נודמן לו איזה מסחר, לקנות יער, ובא לשאול את פיו של האמרי אמת ויעץ לו שיקנה, ואח"כ הפסיד על ידי זה שקנה ופשט את הרגל. כיון שכך, הפסיק לבא אליו, לפי שאמר בליבו אצל הרבי הקודם כל פעם שהייתי שואלו וענה לא יצא מזה הפסד ואצל רבי הזה מיד ששאלתיו הפסדתי כל כספי, אם כן אין זה רבי. לאחר זמן, כאשר שהה האמרי אמת במרינבד והחסידים הלכו אחריו, הלך הנ"ל גם כן אחריו וחשב בלבו שאפי' שהוא עצמו אינו רבי, מכל מקום בנו של רבי הוא... בעודו חושב כך, היסב האמרי אמת את פניו ואמר לו: איתא במדרש (במדבר רבה יח, ח) "קרח שפקח היה, מה ראה לשטות הזה, אלא עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן". ולכאורה, אטו משום כך הותר כבר לקרח לחלוק על משה רבנו ע"ה? אלא דכיון שראה קרח שהעצה שנתן משה לשלוח מרגלים לראות הארץ לא הצליח, עלה בלבו שיכול לחלוק עליו, וכמו שאמרו "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו" שרבי שנותן עצה שאינה עוזרת, אינו רבי.

וסיים הבית ישראל, שבאמת חס ושלום לא היתה זאת עצה שאינה הוגנת, שעל ידי עצתו של האמרי אמת ניצל ההוא וכל משפחתו מהמלחמה הנוראה לפי שאחר שכנס לחובות עצומים עבור השטח שקנה הוצרך לברוח עם כל משפחתו לארץ ישראל וניצלו מהמלחמה. (כרם חמד)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

כתב רש"י, "ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שנאמר (בראשית מט, ו) בקהלם אל תחד כבודי". וקשה, וכי יעקב דאג כל כך לכבוד עצמו שלא יזכר שמו? ועוד, שמה יועיל לו אם לא יזכר בפסוק "בן יעקב" אם נזכר עד בן לוי, וכי מי זה לא ידע אשר לוי הוא בן יעקב.

אך הענין הוא כן, דהנה מפרשי התורה אומרים על הפסוק (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" הנכתב באמצע התוכחה וקשה, אדרבה זה לטובה גדולה יחשב להזכיר להם זכות אבות, ואם כן מה זה שייך לקללות, ותרצו, כי בשעת עונש בעת הקללה גם זה לעונש יחשב להזכיר להם האבות מקור מחצבתם כי זה גורם להעניש אותם עוד יותר כמו למשל אם אחד נתפס בגניבה, ובעת שיעמוד לפני המשפט יגיד עליו אחד שהוא בן הרב דמתא, אז ודאי יהיה גדול עונו מנשוא וכפלים יענש, כן בעת הקללה אומר הכתוב כי גם יזכור להם שהם בני אברהם יצחק ויעקב, ומצד יחוסם אינם ראויים לאותם החטאים, ועל ידי זה יוגדל עונשם.

לזה נוכל לומר גם כאן, כי יעקב מגודל אהבתו לבניו כרחם אב על בנים, התפלל על קרח להקטין עונשו, ולכן ביקש והתפלל עליו כי בשעת העונש לא יזכור לו שהוא בן יעקב.

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

ברש"י, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו? וכו'. ביאר הרה"ק מקאצק, קרח שפיקח היה – מה ראה לשטות זו – להיות פיקח?...

ואון בן פלת בני ראובן. (טז, א)

ידועים דברי חז"ל במדרש תנחומא (פרק י) וכן הוא בגמ' סנהדרין, "חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און" שהיא הצילתו כשאמרה לו שבין כה וכה הוא לא יהיה הכהן הגדול והמנהיג, ומה אכפת לו אם ייקרא תלמידו של משה ואהרן או תלמידו של קורח, והשקתה אותו בין וכו' וניצל מהמחלוקת.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ביאר מה היתה חכמתה המיוחדת של אשתו של און? ואמר בזה דבר נורא, כן! בשעת מחלוקת, בלהט האש, אם האדם מסוגל לחשב חשבון פשוט של אחד ועוד אחד שווה שתיים – אכן זו חכמה אדירה!

ובדברי המדרש הנ"ל, אפשר להמתיק את טענתה, שהיא טענה לו, הרי מה המחלוקת כאן, שמשא טען שכל המינויים נעשו עפ"י רצון ה' וקורח טען שהיו כאן נגיעות, וממילא גם הוא דורש גדולה לעצמו. באתה אשתו של און ואמרה לו, ממנה נפשך, באם משה צודק, הרי זה ציווי הקב"ה. ואם קורח צודק, אזי קח את אומנות רבך בידך, דהיינו שקורח הרי טוען שתמיד החשבון צריך להיות "מה יש לי מזה", ולדאוג לטובת עצמו. אז גם אתה תחשוב מה יש לך מזה והרי אתה לא תרוויח כלום, שהרי לא ישתנה מעמדך בין אם משה הוא המנהיג ובין אם קורח. ועל זה שיבחה הכתוב: (משלי יג) חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און ואולת בידיה תהרסנה זו אשתו של קרח.

(ציוני תורה)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

במדרש רבה: אמר איוב (איוב טו) וישכן ערים נכחדות בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים לא יעשר ולא יקום חילו ולא יטה לארץ וכו' זה היה קרח שהיה קתליקוס לביתו של פרעה והיו בידו מפתחות האוצרות שלו א"ל הקב"ה מה הנאה יש לך אין אתה שולט עליהם שנא' בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים ולמי הן מעותדין לאלו שהן גולין ישראל אבל קרח לא יעשר ולא יקום חילו, אף כשימות אינו קם ולא יטה לארץ מנלם.

הרי שהיה קורח ממונה בביתו של פרעה, וכ' המתנות כהונה שמכיון ששבט לוי לא נשתעבדו במצרים, ישבו ועסקו בתורה, לכן שלח פרעה שליחות לשבט לוי שישלחו לו אחד מהבית מדרש שיהיה ממונה על ביתו של פרעה, עבודה מכובדת ביותר, שר מכובד שממונה על כל דברי ביתו. ועי"ז היו בידו מפתחות האוצרות של פרעה, ומפעם לפעם הכניס ידו לאוצר והביא קצת לביתו, וכך נתעשר קרח. כמו שפירש הרבי בחידר 'לא תגנוב, אסור למצוא'... גם כך 'מצא' קרח את אוצרות יוסף. ופיקח היה להעלים ולהשתק

תכניות, אלא משה עשה רק לכבוד ה' ולא חש על כבודו] ואז הזהירים משה שלא יביאו אש, אתה וכל עדתך היו לפני ה', אתה והם ואהרן מחור, וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטורת' ואש לא תשימו, והיה אשר ירד עליו האש משמים, הוא הכהן, על איזה מחתה שתד אש משמים, הוא הכהן, וכולכם נפלים לחיים ולשלום.

משה רבינו צדיק גדול היה, במקום שיתן לכל המתנגדים שישרפו, הוא מתחנן לפני ה' שישל את כל המתנגדים, כשלא נענה עשה עצה כזאת לשנות את הסדר, שלא יביאו אש, שעיקר העונש על האש, רק הביאו מחתות עם קטורת, וכמו באלוהי בהר הכרמל, היכן שירד אש הוא האמת, ולזה הוסיף שגם אהרן יבא, שיהיה מקום לחול האש דקדושה על הקטורת האמיתית.

והנה בקין נאמר 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין לא שעה', היינו שהאש ירדה על קרבנו של הבל ולא של קין, ועתה קורח שהוא גם סוד נשמת קין, היה לו לעמוד בניסיון שיראה האש יורדת על מחתת אהרן ולא על שלו. לאחר ששמעו מפי משה שני סדרים. היה להם בחירה לבחור באיזה מהם שירצה. אך קורח לא רצה להסכים לסדר השני, מרוב קנאה, שהרי לפי הסדר השני היה הוא אמין שקורח ישרא לחיות והוא יראה בעיניו שהאש תרד על מחתת אהרן ולא על מחתתו, ואולי הוא עוד זוכר מגלגול הראשון טעם מר זה, שהאש ירדה על קרבנו של הבל ולא על שלו, הוא קין בעצמו... זה לא יכל קורח לסבול.

לכן החליט דווקא על הסדר הראשון, לא יכול לסבול שיהיה אש לאהרן ולא לו. זהו שורש הקנאה המרה, שהוא מעדיף שכולם ישרפו, ולא יראה בהצלחת השני. לכן הלך על כל הקופה, לא צריך את אהרן הכהן, שישאר בביתו. אלא כולנו נביא רנ"א מחתות עם קטורת עם אש.

עדיף שכולנו נשרף ולא נצטרך לקנאות באהרן הכהן. וכל לשונות הכתובים מדויקים, זהו שהתחנן משה 'ואש לא תשימו' אך הם לא שמעו בקולו 'ויתנו עליהם אש', ומשה ואהרן עמדו בפתח אהל מועד, ללא קטורת וללא מחתות. 'ואש יצאה מאת השם ותאכל את מאתיים וחמישים איש מקריבי הקטורת'. ועתה מיושב שאין זה אמת מה שאמרו על משה 'אתם המיתם את עם השם' שהרי משה רבנו עשה כל טעדיק שהמתנגדים שלו יחיו לאורך ימים ושנים טובים, התחנן לפני השם שלא יקבל מנחתם, ושינה להם הסדר, ואמר שלא יביאו אש, אלא שהם שרפו את עצמם. (הגרמ"י רייזמן)

מאוצרות המגידים

ויקח קרח (טז, א)

במדרש רבה בפרשתנו (יח, יד) "אח נפשע מקרית עוז ומדינים כבירים ארמון" (משלי יח) זה קרח שפשע בתורה שהיא עוז שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. ומדינים כבירים ארמון והלא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים כבירים ארמון זה משה ואהרן מה הבריה אינו זו כך משה שנא' (שמות כו) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה.

צריך להבין מה פשע קרח בתורה, והרי חטאו היה במחלוקת ולא בפשיעה בתורה! ומה הוא ההמשך של היה יודע שבעלי דיניו קשים כבירים ארמון וכו'. ובהמשך הפרשה: "העיני האנשים ההם תנקר", כתב רש"י שאפי' תנקר עיניהם לא יעלו. יש להבין למה לא אמרו ידי או רגלי האנשים האלו תעקר וכדומ' למה דוקא העיניים? מה הכוונה בזה.

ויבאר בהקדם דברי הגמ' (עירובין ק, ב) אמר רבי יוחנן אי למלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה. ובמדרש (רבה, דברים פרשה ה פסקה ב) איתא "וש"ה (משלי ז) "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם וגו'" מה ראה שלמה ללמד לעצל מן הנמלה, רבנן אמרי הנמלה הזו וכו' אינה חיה אלא ששה חדשים, וכל מאכלה אינה אלא חטה ומחצה, והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שמוצא חטין ושעורין ועדשים, וכו'. אמר ר"ש בן יוחאי מעשה היה ומצאו בבור שלה שלש מאות כור (64 טון) מה שמכנסת מן הקיץ לחורף. לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אף אתם התקינו לכם מצות מן העולם הזה לעולם הבא ומהו ראה דרכיה וחכם רבנן אמרי ראה דרך ארץ שיש בה שבורחת מן הגזל אמר ר"ש בן חלפתא מעשה בנמלה אחת שהפילה חטה אחת והיו כולם באות ומריחות בה ולא היתה אחת מהן נוטלת אותה, באה אותה שהיתה שלה ונטלה אותה וכו'.

שוואלים המפרשים, (ומביאים הר"ש לוינשטיין) למה באמת כתבה התורה את הגזל אם אפשר ללמוד מהנמלה.

ומתוך החידושי הר"ם, וכן הוא בספר "דרש אב", שהנמלה הזאת אכן לא נוגעת בחיטה שחברתה נגעה בזה, אבל מאיפה מגיעים כל החיטים? וכי ראית מימך נמלה חורשת, זורעת וקוצרת? ומאיפה כל החיטים, הרי הכל גזול מהאדם! יוצא שהנמלה ה"צדיקת" הזאת היא הגזלנית הגדולה בעולם, ולמה, כי היא אין לה תורה! בעיניה "גזל" זה רק לגנוב מחברתה הנמלה, אבל לגנוב מהאדם זה שום דבר... כי בלי תורה אין אדם יודע מה טוב ומה לא טוב, אדם בעיניים שלו לא רואה כלום! מה נחשב לטוב ומה לא, רק התורה קובעת מה טוב ומה לא טוב, מה ישר ומה לא ישר.

מספרים, שבוורשא היו קבוצת גנבים וגזלנים שהפילו את חתנתם על כל תושבי השכונה. פעם אחת גנבו מאיזה אשה אלמנה, באה האלמנה אל הרב בבכיות שהיא חייבת את הכסף הזה, אמר הרב, נו, מה אני יעשה הרי כולנו

שמעתי ממך מהגאון הרב ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [צ"ל] ראש ישיבת טשעביץ, דאיתא (עירובין סה, ב) 'בשלשה דברים אדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו'. והנה באהרן לא היה שייך להכירו בכיסו משום שהיה יכול לחלק צדקה בשפע לפי שלא נחסר מכיסו כלום, דישראל היו מחויבים להעשירו, כדאיתא (יומא יח, א) 'גדלהו משל אחיו'. ובכוסו נמי לא שייך שהרי לכהן אסור לשנות יין, ורק בכעסו היה אפשר להכירו. וזהו מה שאמר 'ואהרן מה הוא', אם רצונכם לדעת מי הוא אהרן 'כי תלינו עליו' כאשר תריבו עימו ואז יהיה ניכר בכעסו.

(כרם חמד)

זכרון לבני ישראל וגו' ולא יהיה קורח ועדתו (יז, ה)

איתא בגמ' (ב"ב עד). דאמר ליה ההוא טייעא לרבה בר בר חנה, בא ואראה לך הבליעה של קורח והראהו איך שקרח ועדתו צועקים 'משה אמת ותורתו אמת והם בדאים'. שמעתי מהגאון ר' ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [צ"ל] בשם הגה"צ ר' מאיר שפירא צ"ל שאמר בדרך צחות דאף על פי שכמו קרח עצמו כבר לא יחי' כדכתיב 'ולא יהיה קרח' אבל הבליעה של קרח עדיין בעולם, דבולעי קורח אומרים 'משה אמת ותורתו אמת' דהרבנים הם אמיתיים, אך 'והם' היינו, המשמשים, בדאים. כלומר, שכל דבריהם של גדולי ישראל הם בעצת משמשים, והמשמשים בדאים. וכל הטוענים כך מהראוי שידעו כי דבר זה מירשתו של קרח הוא.

(כרם חמד)

'קחו לכם מחתות קורח וכל עדתו'

כתב רבי יהושע לייב דיסקין צוק"ל בחידושי מהרי"ל, וכ"כ החוות דעת בספרו נחלת יעקב, להבין מה שאמר משה רבינו לקורח ור"נ ראשי סנהדרין 'קחו לכם מחתות קורח וכל עדתו', הרי שרק הם צריכים להביא מחתות ולא אהרן הכהן. מה יעשו עם המחנות 'ותנו בהן אש ושימו עליהם קטורת לפני השם מחור', לא שתד אש משמים אלא אתם תשימו אש. זה היה ההתחלה. אך לאחר כמה פסוקים (במדבר טז, טז) שינה משה רבינו את הסדר, ויאמר משה אל קורח, אתה וכל עדתך היו לפני ה', אתה והם ואהרן מחור. הנה נוסף אהרן הכהן. וקחו איש מחתות ונתתם עליהם קטורת, כאן לא צוה להביא אש. עתה נוסף אהרן תחת האש...

אח"כ נאמר 'ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן' הרי שלקחו איש מחתתו ושמו אש, היינו כמו הסדר הראשון שאמר להשים אש ולא הזכיר את אהרן, כך הוה, ששמו אש, ולא הוזכר אהרן במעשה המחנות, שנאמר 'ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן', היינו שמשה ואהרן גם עמדו פתח אהל מועד. וכ"כ בתרגום יונתן.

לאחר שראה משה שהם מסכימים להביא קטרת, התחנן לפני ה' שלא ימיתם ולא יפן אל מנחתם וביארו רבי יהושע לייב והחיות דעת שכשהציע משה רבינו את הסדר הראשון, לא עלה בדעתו שהם יקבלו עצתו, כדפרש"י שאמר להם משה במעשי עבודה זרה יש כמה כומרים וכמה עבודות, אנו יש לנו ה' אחד וכהן אחד, תבחנו עצמכם במעשה הקטורת ודעו לכם שיש סם המות בתוכו, מי שאינו ראוי לכך ימות. הרי כשמציעים לאדם הצעה מפחידה כזאת, בוודאי חשב משה שלא יבחרו בזה.

והנה עיקר איסור הקטורת וסכנתו הוא עם אש, כמו שהיה בנדב ואביהוא, שנאמר בהם בפרשת שמיי 'ויקחו בני אהרן וגו' איש מחתתו ויתנו בהן אש.. ויקריבו לפני ה' אש זרה'. כך אמר משה לפני קורח ועדתו, אם תרצו להיות כהנים, הביאו קטורת, וע"ז כולכם אובדים.

והיה האיש אשר יבחר בו ה' הוא הקדוש. משה היה בטוח שיחזרו בהם. אך הם השיבו לפני משה שהם כן רוצים להביא קטורת.

הלך משה ובכה לפני ה' 'אל תפן אל מנחתם', אל תסתכל על הקטורת כעבירה, 'לא הרעותי את אחד מהם', הוא בכה לפני ה' כיון שלא הרעותי ליהודי, אינני רוצה להכניס את קורח ועדתו לאדמה, כל מי שנעשים על ידו אין זה סימן טוב, לכן התחנן שלא יפנה ה' אל מנחתם היינו שלא יענישם על הקטורת. כמ"ש רש"י לפירוש אחד שהתפלל משה שלא יקבל הקב"ה את הקטורת.

וצ"ע מה תפילה היא זאת, הרי זו קטורת זרה, מה שייך לבקש שלא יפנה ה' למנחתם? אלא כנ"ל שהתחנן לפני ה' שלא יענישם, ולא ייחשבו הקטורת שלהם כעבודה. כדי שלא יהיה חרון אף ח"ו. כמו שנאמר בסודם, וירד ה' לראות וכו', כך ביקש משה שהקב"ה אל יסתכל אל מנחתם, כיון שלא הרעותי את אחד מהם, מעולם לא הכאבתי ליהודי. אך הקב"ה לא השיב למשה 'נעניתי לך'.

קורח לא ישן בלילה, ומשה רבינו לא ישן בלילה שלא יענשו עדת קורח ע"י הקטורת. שהרי היו שם אליצור בן שדיאור וחבריו, כמ"ש במדרש רבה שכל י"ב נשיאים קדושים היו שם בעדה זו.

משה רבינו מתחנן שלא יביאו אש ולא ימותו, והם בקנאתם העדיפו להביא אש

מה עשה משה, שינה את התכנית, לפי הסדר הראשון לא היה צריך את אהרן הכהן, מי שרוצה להשרף כנדב ואביהוא שישרף, אך כיון שראה שהם מתכוונים באמת להקטיר קטורת, ניגש משה ושינה את הסדר ואת התכנית, [זה לא היה מוסיף למחלוקת, שהרי קורח היה צוהק על מה שהוא משנה

הלימודים קנה מלאי גדול של מכשירי כתיבה, והרוויח מכך סכומי כסף גדולים.

ראובן, לו היתה שמורה הזכות למכירת מכשירי כתיבה, ראה את כל אשר נעשה, ושתק. הוא לא נהג בצרות עין, ולא מחה בשמעון על שלקח מאתו את הייעוד הזה שנכתב בחוזה השכירות שלו.

והנה, לאחר שראובן השיא כמה מילדיו, ונזקק לסכומי כסף גדולים, עלה בדעתו להיכנס לענף מכשירי הכתיבה, ולמוכרם. גם הוא רכש מלאי גדול, וה' הצליח דרכו, והיו לו רווחים מכובדים ביותר.

והנה, בבוקר לא בהיר אחד, נכנס אליו שמעון, כולו קוצץ וכועס, סר וזעף, ובפיו טענה: 'השנה לא הצלחתי למכור את מכשירי הכתיבה שלי - בגללך'!!! שמעתם טיעון?!

'בשנים האחרונות, הוסיף שמעון, אני מרוויח כסף רב במכירת מכשירי הכתיבה, ועכשיו שגם אתה מוכר אותם, לא הצלחתי להגיע להישגים נאים!' - - -

הוא אינו מזכיר אף מילה על כך שהזכות למכירת מכשירי הכתיבה היתה נתונה בעצם לשכנו הטוב, ראובן, שהתעסק כל השנים רק במכירת ספרי הקודש, וגילה רוחב לב נדיר בכך שלא מימש את זכותו בענין מכשירי הכתיבה, ונתן את הזכות הזו לעמיתו.

שמעון בא בטענות אל ראובן כיצד זה שהחליט למכור את המכשירים הללו? הרי הזכות הזו - שלו היא!!!

אינו מסתפק בכך

ותשמעו עד היכן מגיע רוחב הלב של ראובן; לשמע טענותיו המוזרות של שמעון, אומר לו ראובן שהוא מוכן לשלם על כל ההפסדים שנגרמו לו... ולא רק זאת, אלא הוא מקבל על עצמו שלא למכור יותר מכשירי כתיבה...

היש אדם הגון וישר יותר מזה?!

אבל שמעון אינו מסתפק בכך... הוא תובע את ראובן לדין תורה אצל אחד מגדולי התורה. הרב שומע את הטיעונים של שני הצדדים, ומבין מיד עם מי הצדק, וגוער בשמעון על שהחל למכור מכשירי כתיבה, למרות שהיה זה ייעודה של החנות של ראובן.

הדיין התפעל מאוד מיושרו והגינותו, וטוב ליבו, של ראובן, והביע את התפעלותו זו בבית הדין.

כעבור תקופה מסוימת, יושב ראובן בחנותו, ומחשב את חשבוניתיו בענין דירה שרכש לבנו שנישוא זה עתה, והנה מתברר לו שמחר בבוקר הוא אמור לפרוע לקבלן סך של רכבות רבות של שקלים, והכסף אינו מצוי ברשותו, ואין לו אפשרות להשיגו!

מה עושה יהודי כמותו, בשעה שהוא נמצא בצרה? מדי יום הוא נועל את חנותו בשעה 4 אחצה, מגיע לביתו כדי לסעוד פת ערבית והולך לשיעור תורה. היום, בגלל החוב הגדול בו הוא מצוי, החליט לסגור את דלת החנות כבר בשעה 2.30, לפתוח ספר תהלים ולהתחיל לבכות ולהתחנן לפני השי"ת שישלח לו עזרו ממעל, וישיע אותו, כי אם לא ישלם לקבלן את המגיע לו, הדירה לא תועבר לבנו, והוא יאלץ עוד לשלם קנסות!

נו, חשבתם שהקב"ה יעזוב בן נאמן שכזה, ולא יעמוד לצידו ביום צרה?

דפיקות חזקות בדלת

כעבור זמן קצר, נשמעות דפיקות חזקות בדלת. מיועדנו מחליט לא לפתוח, כדי לא להפסיק בתפילה, וממשיך להתפלל בבכיות להקב"ה שיושיענו מצרתו.

אבל משהדפיקות מתגברות והולכות ומרגע לרגע הופכות להיות חזקות יותר, חשש ראובן אולי קרה משהו, והחליט לפתוח את הדלת.

בפתח עומד יהודי המציג עצמו כתושב ארה"ב, ושואל אותו: האם שמך הוא... ונוקב בשמו המדויק של ראובן? משהתשובה היתה חיובית, הודיע האיש שהוא זקוק לרכישה מיידית של 10 ש"ס, 10 סטים של שו"ע, 10 טורים, 10 רמב"ם, ומאות מאות סטים של ספרים נוספים, ראשונים ואחרונים. ראובן המופתע מבין כבר שהשי"ת האזין לתפילתו, ושלח לו עזרו ממעל, ואז מסביר לו האמריקאי הלז, ואומר שכיון שהחסידות אליה הוא משתייך בארה"ב חנכה בית מדרש חדש, זקוקים שם לכל הספרים הנ"ל בדחיפות.

האיש סיפר שהאדמו"ר שיגר אותו לארץ ישראל 'על מנת שאתייעץ עם דיין פלוני, המקובל על אנשי החסידות שלנו, ואשאל אותו לכתובתו של סוחר נאמן, ישר והגון, שישפך לנו את הספרים הנ"ל. פניתי אל הדיין, והוא המליץ לי עליך, ואמר שאין אדם ישר והגון כמוך'!

דומה שאין צורך לפרט ולומר שהדיין המדובר הוא הדיין שישב בדין תורה בין ראובן לשמעון - - -

נוכח הנס הגדול שנעשה עימו, כמעט ויצא ליבו של ראובן מרוב התפעמות. יתירה מכך; למרות שהספרים עדיין לא היו מוכנים למסירה, היהודי האמריקאי פתח כבר עתה את ארנקו, ושלשל לידיו את הסכום שיועד לרכישת הספרים - במזומן.

"אם הדיין העיד עליך שהינך אדם הגון, אין לי כל סיבה להחזיק את המזומנים אצלי. קח אותם אליך, וכשרשימת הספרים תהיה מוכנה, תודיע לי, ואבוא לקחתה".

הכסף שקיבל ראובן כיסה את כל החוב שהיה צריך לשלם לקבלן. לא יאומן!

טובלים מהם. אמר הגבאי אני מכיר משהו שיש לו קשרים עם משהו שיש לו קשרים עם ראש הגנבים, אולי נעביר לו מסר שכאן הם הגזימו ושיחזירו את הכסף, כי זה מקרה מיוחד, בכל זאת, הרי היא אלמנה! ואכן העבירו את המסר, אמר ראש הגנבים: נשבו ונדון בבקשה. ישבו ודנו ואכן הגיעו להסכמה שכאן זה מקרה מיוחד שכן היא אלמנה. קם אחד הגנבים ואמר, רק שניה, יש פה אלמנה שצריכה כסף, אז מה פתאום שאנחנו נשלם את הכל? צריך לאסוף מכל התושבים שוה בשוה וגם הרב יתן את חלקו וגם אנחנו נתן חלק! אם הרב רוצה, שהוא יתן את כל החלק ממנו עצמו, וכי באיזה זכות הוא דורש מאיתנו לתת את הכל...

זאת אומרת שגם הגנבים דורשים יושר וצדק רק הם מחליטים מה זה צדק! לגנוב מהשני זה משכורת, ולתת צדקה זה גניבה...

כמו אותה נמלה שגונבת הכי הרבה אבל לגנוב מאנשים זה לא גניבה... וזה מה שאומר שלמה המלך אל אותו עצל שלא לומד, לך אל הנמלה ותראה לאיפה מגיעים כשלא לומדים...

אף גם זה היה אצל הנאצים ימ"ש, שהושיבו את הרוצחים בכלא, אבל להרוג יהודים זה לא רצח.

כך דרכם של אנשים, שרואים כל דבר במבט הצר של הצורך הפרטי, ודבר זה הוא בכל דבר ודבר בכל שלבי החיים, ואפשר להביא לכך דוגמאות מכל שטחי החיים, שרק התורה קובעת מה ישר ומה צריך לעשות

כך בכל דבר ודבר, אם אדם חי עם התורה שהיא קובעת מה צריך רק כך יכול לעבור את החיים. רק כך ידע מה זה השקעה נכונה מה זה צדק ומה יושר וכו'

ובזה נבוא לביאור התמיהות הנ"ל. במחלוקת אנחנו מוצאים את הנקודה הנ"ל בצורה החזקה ביותר. אפשר לראות אנשים שרבים וכל אחד טוען לאמת המוחלטת והצודקת ביותר בעולם, ויריבו טוען אף הוא את אותם המילים לצד ההפוך בדיוק. ואיפה האמת נמצאת? האמת נמצאת בתורה! כל הבעיה מתחילה כשהאדם מסתכל בעיניו שלו הגשמיות והבשריות. האדם הרי מונע ממגיעות ואינטרסים שהן מעוורות אותו, כמו עיוור צבעים שיכול להישבע על אדום שזה ירוק כי הוא בעיניים שלו רואה את זה כירוק.

בא המדרש ואומר "אח נפשע מקרית עוז ומדינים כבריה ארמון (משלי יח) זה קרח שפשע בתורה שהיא עוז שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום כל הבעיה והמחלוקת התחילה בזה שלא רצו לקבל את מה שהתורה אומרת, ומה שהקב"ה ציוו והסתכלו דרך העיניים הרגילות שבהם נראה כאילו יש כאן אי צדק ואי יושר בחלוקת התפקידים. המחלוקת זה לא השרוש אלא התוצאה! השרוש זה "שפשע בתורה".

ממשיך המדרש ואומר מה הסימן לאמת מוחלטת? באם היא קיימת ויציבה ואינה משתנה. ואת זה רק התורה יכולה לומר, כי אצל האדם הפשוט האמת משתנה לפי העדיפויות והנגיעות, וזה אומר המדרש: "ומדינים כבריה ארמון והלא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים כבריה ארמון זה משה ואהרן מה הבריה אינו זו כך משה שנא' (שמות כו) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה". והרי אצל משה ואהרן התורה קובעת והיא כבריה התיכון שאינה משתנה ואינה זהה כמלא נימא ממקומה.

וזהו אמרם "העיני האנשים ההם תנקר", וכתב באבן עזרא: העיני האנשים ההם "יוש אומרים התרצה להחשיך העינים שלא תראינה כלומר אחיות עינים אתה עושה לנו לא נעלה וכו'". היינו, שאמרנו דתן ואבירם אל תסגור לנו את העיניים! אנחנו רואים את כל האמת עם העיניים שלנו. שכן בלי תורה אכן טועים בראיית האמת הצרופה.

רב לכם בני לוי (ט"ז ז')

ברש"י: וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו?

מסביר רבי דוד מלעלוב ואומר, מה ראה לשטות זו - שרצה להיות פקח ולהתחכם בדרכי ה'...

לפינו מעשה מופלא ממנו ניתן ללמוד שאלה המחליט להתהלך בתמימות עם בוראו, לעולם אינו מפסיד. תמיד ישלח לו הקב"ה את עזרו ממעל, ויוכיח לו שהתמימות וההליכה ביושר ובאמת, משתלמת, מצדיקה את עצמה. את הסיפור שמענו מהרב פנחס בסר שליט"א, שהעיד שכל הפרטים מדויקים.

המעשה התרחש עם בעליה של חנות ספרים בעיר מסוימת. חנות זו היתה שייכת לישיבה פלונית שהשכירה חנויות רבות. הנהלת הישיבה הקפידה לציין בחוזה השכירות את ייעודה המתוכנן של כל חנות שהושכרה. בחוזה שנחתם במקרה זה, צויין שהחנות מיועדת למכירת ספרי קודש, ומכשירי כתיבה.

החליט לעשות מעשה

חנות נוספת הושכרה על ידי הישיבה לאדם אחר, וזו היתה ממוקמת בצמוד לחנות הראשונה. ההסכם עם השוכר השני, כפי שצויין בחוזה, היה על מכירת כלי בית בלבד. לצורך הענין, נקרא לשוכר הראשון בשם ראובן, ולשני - שמעון.

ראובן לא ניצל מעולם את זכותו למכור גם מכשירי כתיבה, הגם שהדבר צויין בחוזה, והסתפק במכירתם של ספרי קודש בלבד. שכנו, שמעון, שראה שראובן אינו מנצל את זכותו למכירת מכשירי כתיבה, החליט לעשות מעשה, והכניס לחנותו מכשירי כתיבה, ומכרם ברווחים נאים. לפני תחילת שנת

אבל בכך עדיין לא הסתיים הסיפור.

קולות ערבים של לימוד תורה

ראובן הולך לביתו שמח וטוב לב. לפתע החל לרדת גשם חזק, מיועדנו מחפש קורת גג להסתתר בה, ומוצא אותה מתחת לבניינו של כולל אברכים גדול ומפורסם.

בעומדו שם, עולים באוזניו קולות של לימוד תורה, ערבים מאין כמותם. הוא מחליט ללכת אחרי הקול, המוביל אותו אל תוך ההיכל, והנה שם הוא רואה שני אברכים, הלומדים יחד בחברותא, ושניהם מלאי התלהבות ושמחה, ופיהם אינו פוסק מלמלל בדברי תורה.

הדבר היה בעת הפסקת הצהריים בכולל, ולמרות זאת התמידו שני האברכים בלימודם, וכל הוויתור אומרת רון ורן.

הוא מבטי בהם בהתפעלות יתירה, ומבחיין כיצד הם מתענגים ושמחים על התורה, הממלאת את כל ישותם! ולפתע הוא קורא לעצמו, ואומר: 'על מה ולמה אתה שמח עכשיו כל כך? על שהצלחת להחזיר את חובך? תראה איזו שמחה גדולה יש לאברכים אלה כתוצאה מלימוד תורה!'

המספר, הרב פנחס בסר, מציין שמיועדנו זה מימש את החלטתו, וזכה לסיים את חייו כשהוא 'אברך כולל' לכל דבר, ולהשאיר אחריו זרע קודש של בנים ובני בנים עוסקים בתורה.

וכל זאת למה? - בזכות יושרו והגינותו.

ולמדנו שכל מי שמתהלך עם הקב"ה בתמימות, לעולם אינו מפסיד.

(ברכי נפשי)

אשר עין בעין נראה את ה' (יד, יד).

"וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה א' כה) כל אלה בנים להימן, אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכן נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה, תנחומא" (רש"י)

"ויקח קורח, פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא" רבותי, אינני אומר דברים מעצמי "ויקח קורח" - לקח את עצמו לצד אחד, להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה" (רש"י). מה הכוונה "לקח את עצמו".

אתם שומעין? כן, אני שומע שאתם שומעים... ישנה אפשרות לשמוע כיצד שומעים... אדם יכול להרגיש היכן המחשבה של השומע מונחת ובמה היא עסוקה. כי יש אחד השומע אבל המחשבה שלו באמריקה, ואני מרגיש זאת, ויש אחר השומע היטב. [על ידי כך, אני מבין קצת איך אנשים גדולים יכולים לדעת מחשבות של בני אדם, נכון כי אנשים גדולים באמת, ממש מרגישים, יכול להיות שזה גם נקרא רוח הקודש. אוהו, זכיתי וראיתי כעין רוח הקדש אצל אנשים גדולים, אבל לא נעסוק כעת בעניין זה].

קורח היה אדם גדול מאד. מאד. אל תחשבו שהוא היה, איך אומרים ילד שובב. אלא אדם גדול. רק יצר הרע תפס אותו, נכון.

לכן באמת שואלים חז"ל "קורח שפקח היה מה ראה לחטא גדול שכזה? מה ראה לחלוק על משה ואהרן? מה ראה לשטות זו?" מה פירוש "פיקח"? כי היה יכול לאמר בדיחות? חריף שידע לאמר הלצות? וכי זה פיקח? זה הרי בדחן! עוסק בבידור...

פיקח היינו בעל עיניים פקוחות היו לו עיניים פקוחות לראות. הוא ראה. מה הוא ראה?

"ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אשתוק", היכן ראה, בעיתון? ב"המודיע" ראה את זה? הוא ראה בשמים! ברוח הקודש! עינים פקוחות היו לו.

"ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו" - שמואל הנביא וכ"ד משמרות. (כיצד באמת יצא ממנו שמואל? כי בניו שבו בתשובה על פתחו של גיהנום ונשארו חיים, נורא ואיום, זו היתה טעותו, הוא חשב כי שמואל הנביא יוצא ממנו, מחמתו גדלותו, וא"כ זו הוכחה שהוא צדיק, אבל שמואל לא יצא ממנו, אלא מבניו).

יש אנשים השפלים בטבע, תשמעו טוב, בעלי מידות רעות לגמרי. הם יכולים להיות גדולים, ביכולתם להשליך את מידותיהם הרעות. אלא שהם צריכים להתייגע (כיון שהם בעלי מידות קשות). אכן זו תכלית האנשים בעולם - האדם נולד לשבור את טבעו. כך אומרים החסידים, כך סבורים המתנגדים, כך בטוחים החוקרים התורניים, כך מצלצלים הפילוסופים - כל מי שצועד ישר אומר כך, זו התכלית, ובשבילה נברא האדם, והוא זקוק לעבוד על כך כל ימיו ממש. עץ, אילן, אם לא יזרעו סביבו, אם לא ישקוהו, יסקלו את האבנים שעמיו, יעשנו את התולעים ממנו וכו' הוא ירקב, יעקר או לגמרי לא יצא ממנו כלום, כך האדם תמיד זקוק לעיבוד "כי האדם עץ השדה" עד זקנה ושיבה.

הקב"ה יודע, אנו לא צריכים ואין לנו יכולת לדעת מדוע הקב"ה ברא פלוני - במידות טובות ואת אלמוני במידות רעות. אך ברור, כי לכל אחד יש חלק שונה בעבודתו, לפעמים חלק גדול ופעמים חלק קטן. הנביאים היו מכירים בחלקו זה של האדם. [אתם יודעים, בתנ"ך מכוונה נביא כ"רואה", כאשר שאול המלך הלך עם הנער לחפש את האתונות שאבדו לאביו, אמר לו הנער "נלכה

אצל הרואה" והכוונה לשמואל הנביא. מה פירוש הרואה? - רואה בתוך האדם. מביט לקרבו ורואה את המידות, את הכוחות. לא רק את שלו היה רואה, אלא אף את כל תולדותיו, כל כוחותיו עד סופו].

בקיצור, קורח היה אדם גדול, עד שלא היה לו צורך להתייגע - כדי להיות טוב, (לפחות בנושא זה של מחלוקת נגד משה ואהרן) אדרבה, הוא, הגדול הזה, היה מוכרח להתייגע - כדי להטות את עצמו לאידך גיסא לדרך הרע. זהו הפשט "ויקח קורח לצד אחר", טבעו לא נטה לכך, אלא הטה ולקח את עצמו לאותו צד.

דל גאה

"לקח את עצמו לצד אחר להיות נחלק על משה ועל אהרן". יש אנשים המגרים יצר הרע בנפשם. מה זאת אומרת המגרים יצר הרע בנפשם? אדם מעורר את התאוה בעצמו. הגמרא אומרת, ואני לא אומר לכם, ח"ו, אני מדבר על עצמי. והלואי כי כלל לא אצטרך לעורר על כך:

"שלושה דברים אין הדעת סובלתם" (פסחים דף ק"ג), ברבינו יונה כתובה גירסא, ורבי אליו לאפיאן היה מצטט "שלושה דברים הקב"ה שונאם", "ואלו הם, דל גאה עשיר מכחש וזקן מנאף ופרנס מתגאה על הציבור בחינם".

"דל גאה", אתה דל, אתה אביון, עני, קבצן, אין לך כלום, מה אתה מתגאה? עשיר מסכן שיש לו מליונים אז אנשים כביכול נותנים לו גאווה, עושים לו כבוד עד כדי כך שהוא מתנפח, מסייעים לו להתגאות, ואז הגאווה שלו באה בתהליך טבעי בדרך הטבע, אבל אתה דל, אין לך - דל ומתגאה?! אתמהא. הקב"ה שונא.

"עשיר מכחש" - עשיר משקר. למה אתה צריך לשקר, וכי חסר לך כסף עד כדי כך לשקר. עני המשקר, מילא הוא זקוק ללחם מה הוא יכול לעשות? אבל לשם מה אתה משקר, וכי חסר לך איזה דבר? הקב"ה שונא.

יש מפרשים "מכחש" - כופר ואפיקורוס. הלא אתה רואה כי הקב"ה מעשיר אותך, וכי איזה עשיר לא רואה את הניסים ואת הנפלאות - בדרכו להיות עשיר. ודאי. העולם מספרים הלצה יפה: היה אדם עשיר גדול מאד, וכל עת שהגיע לידי גמר הסכם מסחרי, היה שולח את סגנו לחתום בשמו על ההסכמים. פעם אחת הזדמן דוקא, שסוחר עשיר מאד כמותו, היה במשרד כדי לגמור יחד עסק גדול, ולא התאים לאותו עשיר מכובד לדבר עם הסגן, אמר לו "נו, טוב, נגמור אנחנו את העסק, תחתום אתה וגמרנו למה לערב את הסגן שלך?". העשיר נוכח לראות כי אינו יכול לצאת מהסכך, אמר לו: "אגיד לך את האמת, אינני יודע לחתום בכתב יד..."

"עשיר כמון, עשית כבר מאות עסקאות וכו' אתה לא יודע לחתום את שמך?! אני ממש לא מאמין". אמר לו בחיור:

"אילו ידעתי לחתום לא הייתי עשיר אלא עד עכשיו הייתי שמש בבית הכנסת... ואספר לך דברים כהויתם".

כאשר באתי לאמריקה לא היתה לי פרנסה, הייתי שמש. לאחר כחודש הגבאי נתן לי משכורת. וכיון שצריך לתת קבלה, כתב הוא את הקבלה וביקש ממני שאחתום, התנצלתי בפניו "איני יודע לכתוב ולחתום", אמר לי הגבאי בבזז: "שמש כזה שלא יודע לחתום, תלך! אינני מעוניין בשמש כזה" ורק אותי בבושת פנים. הלכתי. למחרת יצאתי והתחלתי לעשות מסחר ככה, ככה, למכור חפצים קטנים ולאגור כסף וכו' ההצלחה האירה לי פנים במהירות עד שנהייתי עשיר, נו, אילו ידעתי לחתום הייתי שמש עד היום...

האם הוא ושכמותו לא רואים ניסים? העובדא הנ"ל זו הלצה, אבל הלצה שאומרת לנו משהו, הלצה בעלת משמעות... - כי כל העשירים הגדולים רואים ניסים בדרך לעשירותם, מתעשרים ללא שליטה אישית - אלא במהירות ובפתע וכדומה, לכן עשיר מכחש וכופר אין זה לפי הטבע? כי לפי השכר האנושי היה עליו לדעת את אלוהיו. הקב"ה שונא, אם הוא מכחש בו. "זקן מנאף", אינני צריך לאמר, ב"ה אינכם זקנים ואני לא רוצה ח"ו לומר דבר כזה. אבל נאמר לדוגמא של 'לקח את עצמו לצד אחר' אדם שיש לו עדינות וזכות - עדין וזך, אין לו תאוות כל כך, או שהיו וכבר נעלמו ממנו הרצונות המלוכלכים. מה עושה היצר הרע, נותן לו טלוויזיה, עתונים מלוכלכים, פלאפון לא כשר, ואדם זה שוכב לו בכורסה ללא מעש ומעורר את התאוה בנפשו מעורר ומעורר. זהו - שלושה הקב"ה שונאם!! - וזו הכוונה "לקח עצמו" "ויקח קורח" - לקח את עצמו לצד אחר!".

עכשיו נתבונן ונשאל את עצמנו. חז"ל שואלים ומתריצים "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט" עשה שטות מפני שראה ברוח הקודש, איך יכול להיות דבר כזה, וכי לאחר שראה ברוח הקדש עשה שטות כזו?!

פעם שמעתי מר' אליהו לאפיאן ז"ל, שאמר בחיור: שמע מיניה כי גם בעל רוח הקודש צריך ללמוד מוסר, אם לא לומד מוסר גם ברוח הקודש יכול להיות שוטה, להשתטות חלילה. הראיה? מקורח.

"קורח שפיקח היה" פיקח היה והיטפש. הפיקח נעשה טיפש. אי, וי. כיצד ולמה?

תתבוננו. נדבר היום ממש שיעור הלכה, הלכה ב"הלכות אדם". כן, כן, כך אמר לי הרבי פעם: יש הלכות תפילין, הלכות ציצית, הלכות שבת. מה פירוש? הלכות תפילין, כיצד אדם ניח תפילין. הלכות ציצית? כיצד אדם ילבש ציצית,

ויש הלכות אדם. והרי, תחילה צריך להיות אדם, אחר כך יש את ההלכה איך האדם יקשור תפילין. "הלכות אדם" - אלו היסודות של האדם.

במדרש מובאת השאלה "מה ראה לשטות זו", והתשובה "נתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל". התמיהה היא, כנ"ל איך קורה כעין זה, פיקח בדרגה כזו, יתקנא ויפול כל כך?! התמיהה היא, כנ"ל איך קורה כעין זה, פיקח בדרגה כזו, יתקנא ויפול כל כך?! אם היה אדם חשוב, כיצד הגיעה 'קנאה' אליו? 'קנאה' איך אומרים, היא דבר זול שמוצאים אותו בשוק - אחד מקנא בשני, ראובן מרויח כך וכך אלפים לשנה, גם אני רוצה להרויח עוד יותר, מקנא בו, אבל אדם חשוב מקנא?!

אמר הרבי שלי משל נמרץ, תתבוננו תשמעו - תזכו ותחיו: משל לתותח. כן, תותח גדול עומד בראש ההר. הפצצה בתוכו. אבל לא מפעילים אותו, הבורג לא מוברג. מכסים את התותח יפה, הוא עומד כך שנים, חמש או עשר שנים. חולפים לידו אלפי בני אדם, וכולם עוברים בשלום. ברבות הימים כבר לא מרגישים אפילו כי עומד שם תותח. אבל, אם ביום בהיר, אחד מתקרב וממריג את הבורג, יוצאת הפצצה - קנאק.

כאשר הפצצה יוצאת ומתפוצצת היא פוגעת, וכי איכפת לה מי העומד שם באותו רגע? אם פוגעת בחתול, החתול מתפוצץ, פוגעת בעץ, העץ מתפוצץ, פוגעת באדם? רחמנא ליציל, האדם מתפוצץ. והאם יש הבדל אם האדם קטנצ'יק או גדול? אין. באיזה אדם שפוגעת - הוא נהרג.

רבות. כל מידה ומידה היא פצצה! שומעים? והאם הוא התותח. שומעים? האדם הוא תותח: אם יש בקרבו איזו מידה רעה הרי שיש בקרבו פצצה. הוא נושא עמו פצצה. מה חסר? חסר רק להבריג את הבורג. כל זמן שאינו ממריג את הבורג: "יעמוד ר' משה בן ר' יענקל - שלישי"... יכולות לחלוף שנים, ר' משה בן ר' יענקל - אותו דבר, ממש צדיק נסתר. אבל אם לפתע ממש, קורת איזו מחלוקת למשל, מתפוצצת הפצצה. כי הופעל הבורג. וכאשר מתפוצצת הפצצה, וכי יש הבדל אם זה ר' משה בן ר' יענקל או ר' יענקל בן ר' ברוך? אם הוא גבוה או נמוך, גדול או קטן?... נורא ואיום.

"קורח שפקח היה מה ראה לשטות שכזו?" התירוץ הוא "נתקנא". נתקנא! היתה בו מידה של קנאה. כל זמן שלא ראה איזו מחלוקת, אז: יעמוד הרב הצדיק ר' קורח, אבל הנה התפוצצת הפצצה, זהו.

מה כל זה שייך לנו? אוהו, שייך לנו! - קל וחומר בן בנו של קל וחומר: עומד לו אחד באמצע שמונה עשרה, לא נאמר ממש בשמונה עשרה, נאמר ב"אז ישיר" ופלוני, בטעות, דורך לו חזק על הרגל. רגע, אקדים: יש ירושלמי פלאי פלאים. (אומר לכם רק חלק מהירושלמי). המים של הים הם מלוחים נכון? היה אדם אחד שיכול היה ליטול מים מהים, ולתת לכל אחד ואחד מהסובבים לשתות, "שהכל נהיה בדברו" - והם שותים מים מתוקים, מה זה? כיצד? הוא פשוט ידע את השעשה שהים אומר שירה לפני הקב"ה, [הרי כל בריה ובריה בעולם אומרת שירה כפי שמוזכר בפרק שירה - הכלב אומר שירה, הדבורה אומרת שירה, כל הבריות אומרות שירה, המים גם כן אומרים שירה], ובשעה שהמים אומרים שירה לפני הקב"ה - הם מתמתקים, כאשר אומרים שירה לפני הקב"ה נעלמת המליחות - נעשים מתוקים והוא ידע לכוון את השעשה. מכאן מוסר גדול לאדם האומר שירה לפני הקב"ה, כי הוא צריך להיות מתוק. לא? נו, הוא מתחיל "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת..." לפתע אחד דורך על רגלו.

"לך לעזאזל" הוא קורא - - -

הרי אתה אומר שירה, למה אתה לא מתוק? ובשעה שלא אומרים שירה איך נראים? אוהה...

ישנה מסכתא דרך ארץ רבה ומסכתא דרך ארץ זוטא, אני לא מאשים אתכם אם אתם לא יודעים את המסכתות הללו, עד שנגיע למסכת דרך ארץ... במסכתא דרך ארץ זוטא לומדים את דרכם של תלמידי חכמים, (יש הלכות דרך ארץ של המון העם - "דרך ארץ רבה" ויש "דרך ארץ זוטא") שם בפרק הראשון מובאת דרכם של תלמידי חכמים, נאמר שם דבר נפלא מאד, תשמעו! זכיתם מפני שאני הרגשתי שאתם שומעים טוב מאד.

"תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם", ערב היינו מתוק. היום אומרים זה הילד מותק, מותק: "צריך שיהא ערב לכל אדם, ולא יהא כקדרה שאין בה מלח". אכלתם פעם תבשיל שאין בו מלח? משליכים אותו מהפה. ישנם אנשים שהם חמוצים, וכתבלינים שאין בהם מלח, אומרים לו "בוקר טוב" והוא חמוץ, מדוע אתה חמוץ? תהיה מתוק, אומרים לך בוקר טוב? תענה "בוקר אור, שלום עליכם, מה שלומך?", תתמתק קצת, אל תהי' כקדירה שאין בה מלח, אה, ישנם ששחור להם העולם... אבל, צריך שיהא ערב מתוק - לכל אדם.

יתן הקב"ה ויעזור לנו שבאמת נגדל ונקדש שמו ברבים ובעזרתו יתברך, כל החיים ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן! תזכו ותחיו. (להגיד)

סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם (טז, כו)

מה הכונה - "פן תספו בכל חטאתם"?

מבאר ה"ספורנו", שאם תגעו ותתקרבו לנכסיהם, גם אתם עלולים להיכנס לאדמה אחריהם. הרמב"ן מביא את דברי ה"אבן עזרא", שהקב"ה הזהירם כי בהחלט יכול להיות שליחודי יכאב מאוד - כמה כסף וזהב הולך לטמיון לאדמה, ויחפץ לזכות במשהו - באיזה שעון זהב וכדומה... לכן הזהירה התורה - "שלא יגעו להציל מממונם דבר ולקחת להם, כי חרם הוא, ואם באו להציל מממונם - ירדו שאול כמוהם".

אמרו פעם הלצה, שהיה עשיר גדול, וכפי עשרו כן ממש צרות עינו. כיון שידע שזמנו קרב, הנה הוא הולך מן העולם, וכל ממונו ישאר בהכרח לאחרים. את הצער הזה לא יכול היה לסבול, צער קשה ממות - להעביר לאחרים אוצרות כסף ואוצרות זהב שאסף כל ימיו. לכן ציוה לכתוב לו קבר גדול במיוחד, ולהכניס בו איתו אוצרותיו בקברו. הוא הכיר את עבדיו כי נאמנים הם ויעשו כצוואתו. ואכן, עם פטירתו, הם מלאו שקים בכסף וזהב, והיו בדרכם לעברו קברו הגדול.

חלף שם יהודי שכאב לו על המיליונים שהולכים להיקבר באדמה. התקרב אליהם ושאלם: "מדוע אתם חייבים לטרוח כל כך? כמה ערך הכסף וזהב שאתם סוחבים - שלושה מיליון דולר? אתן לכם צ'ק מזומן - בנקאי, תכניסו אותו עמו באדמה, ותתנו לי את הכל... מפני מה נזכרתי בהלצה זו, כי תתחילו לחשוב מה לקח איתו קורח לאדמה.

הגמרא (פסחים קיט, א) אומרת: "שלוש מטמוניות הטמין יוסף במצרים: אחת נתגלה לקורח, ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסווירוס, ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא. 'עושר שמור לבעליו לרעתו', אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח... אמר רבי לוי: משאוי של שלש מאות פרדות לבנות היו מפתחות בית גנזיו של קורח, וכלהו אקלידי וקליפי דגילדא".

אלו רק המפתחות של הרכוש, געוואלד - סוחבים את המפתחות של אוצרות קורח על הפרדות, לא מפתחות מברזל שמשקלם רב, אלא מפתחות מעור, מה זה מפתח מעור בשביל פרדה לבנה? נאמר שעל פרדה אחת מניחים מאה מפתחות, אם כן לשלש מאות פרדות - שלשים אלף מפתחות. וגם אם נאמר שלכל אוצר יש שלשה מפתחות, הרי שהיו לו עשרת אלפים אוצרות - כספות.

מכל האוצרות הללו אסור היה ליטול, אפילו לקחת פרוטה אחת! אם יהודי ראה חתיכת זהב ששוה מאה אלף דולר, ורצה לזכות בה - סופו שנכנס לאדמה יחד עם קורח ועדתו.

נשאלת השאלה: מה איכפת להקב"ה שיעשו דברים טובים עם הכסף - שיהנו ממנו הצדיקים בעם ישראל, שלא חטאו?

גם על כך, אומר ה"ספורנו": "ואת כל הרכוש" - שלא יזכו שיהנו הצדיקים בעמלם, כענין 'נפלה סלע מחיקו ומצאה עני ונתפרנס בה', כלומר אדרבה, הקב"ה לא רצה שיעשו משהו טוב מן נכסיו של קורח. כי אם מהכסף תבא טובה ליהודי, תהיה לו זכות, כמו שנאמר בגמרא לגבי סלע הנופל מכיסו של עשיר, ועני מצא אותה, שיש לו לעשיר שכר על כך [למרות שלא התכוון] גם כזאת זכות לא רצו מן השמים לתת לקורח.

מוראדיגע זאך!

המילים הללו נותנות לנו מעט מחשבה כמה זכות הוא לאדם כשעושים מהממון שלו דברים טובים, וקל וחומר אם הוא בעצמו עושה מהכסף את הדברים הטובים.

ה' יהיה בעזרנו שנעשה בממונו דברים טובים וישרים. (יחי ראובן)

ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש (טז, לב)

על הפסוק בקהלת (ה, יב) "עושר שמור לבעליו לרעתו" דרשו חז"ל (פסחים קיט, א) "אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח". העושר הזה היה רק "לרעתו", מבלי שתהיה לו כל טובה ממנו.

מספרים כי הברון רוטשילד הגיע לעיירה אחת בשעת בוקר מוקדמת, ושאל מתי מתפללים תפילת שחרית. אמרו לו, בשעה שבע. הוא נכנס לבית הכנסת וראה שכולם כבר נמצאים: הרב, החזן, הדיין, המתפללים, ולמרות זאת לא מתחילים בתפילה...

מששאל לסיבת העיכוב, הסבירו לו כי ה"גביר" שלהעיירה טרם הגיע, וכולם מחכים לו...

עוברות חמש דקות, עשר דקות, וכולם עדיין מחכים...

בשבע ורבע מגיע ה"גביר" עם עיניים שנפתחו לו זה עתה מהשינה, צועד למקומו בכותל המזרח, מתיישב ליד הרב ונותן את האות שאפשר להתחיל בתפילה...

הברון רוטשילד התפלץ בקרבו מחוצפתו של אותו "גביר", רב בית הכנסת צריך להמתין לו, כל ה'עוילים' צריך להמתין לו, א חוצפה!...

הברון החליט להעמידו במקומו...

הגיע קריאת התורה. הברון ביקש עליה, ולאחריה עשו לו "מי שברך". כשהגבאי הגיע לקטע "בעבור שיתן" אמר הברון רוטשילד: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר"!

פנה אליו אדם בבקשת הלוואה בסכום גדול. המבקש היה ידוע כאדם שהיה מרבה ללוות ולא תמיד היה פורע ובמקרה הטוב הוא היה רק מאחר בהחזרת החובות אי לכך נמנעו אנשים מלהלוות לו. מידוענו העשיר, סבר שהעובדה שאחרים נמנעים מלהלוות לאיש הזה צריכה להיות סיבה שהוא חייב להלוות לו, אמנם הוא ידע שבכך הוא מסתכן, אך חשב שבדאי הלה יכיר לו טובה על שהלוה לו ויפרע את חובו בזמן, לכן הלוה לו את הסכום הגדול שבקש. ימים חלפו וזמן הפרעון הגיע, ולא זו בלבד שהלוה לא בא לפרוע את חובו, הוא אפילו לא טרח לבקש הארכת זמן ההלוואה. משחלפו למעלה משנתיים מזמן הפרעון, הלך המלוה הנדיב אל הלוה וביקשו שיפרע את חובו, כאן נכונה לו הפתעה, הלה הכחיש את דבר ההלוואה וטען לא היו דברים מעולם! לא נותרה למלוה ברירה אלא לקרוא ללוה לדין תורה. הדיינים פסקו שאם הלוה רוצה לפטור את עצמו עליו להשבע שאכן מעולם לא לוו ממנו. למרבה התדהמה נשבע הלוה לשקר ואמר שבאמת לא לווה.

כאשר שמע זאת המלוה הוא איבד את שליטתו העצמית והחל לצעוק על הלוה לעיני הדיינים "לא איכפת לי אודות הכסף" אמר האיש "אך כיצד הנך יכול להשבע לשקר" "האם אינך שם לב שהנך עובר אל אחת מעשרת הדברות?!" "עליך להתבייש מעצמך, אתה ממייט חרפה על כל עם ישראל!" וכך במשך כמה חדשים עלה זעמו של המלוה בכל פעם שהועלה הנושא ובכל פעם היה חוזר ואומר "הכסף לא איכפת לי אך יהודי המכבד את עצמו כיצד יכול להשבע לשקר?!"

חלפו שנים, ואנשים שכחו מהמקרה. עד שבאחת השבתות עלה המלוה על הבימה בבית הכנסת ואמר ברצוני להכריז דבר מה: "לפני מספר שנים אירע לי מקרה עם אותו לווה אשר הזמנתי אותו לבית הדין לאחר פסק הדין ביישתי אותו פעמים רבות בפני רבים מחברי ודברתי עליו רעה, על שביישתי אותו ברבים עלי לבקש ממנו מחילה, והנני רוצה לבקש מחילה גם על כל מה שהוספתי ואמרתי". הכל היו המומים, ואלמלי ציוה הרב על החזן להתחיל בתפילת מוסף היו הכל משיחים ומנסים לפרש כוונתו ומגמתו.

אחרי התפילה מיהרו האנשים אל המלוה ושאלוהו מה הביא אותו לבקשת המחילה אחרי שנים רבות כל כך, אז סיפר להם האיש את הסיפור הבא: "בשבע שנים נסעתי לרגל עסקי לעיר רחוקה מאד מכאן באחת מפגישותי עם אחד מתושבי העיר, ההיא סיפר לי על דין תורה העומד להתקיים שם בקרוב, משום מה בקשני האיש לבוא לבית הדין כדי לשמוע את הדיון ואת פסק ההלכה. כיון שהיה לי זמן פנוי הלכתי לשם, והאזנתי לדין ודברים, להפתעתי הרבה נוכחתי לדעת שהנושא הנדון היה בדיוק מה שהיה לי עם אותו לווה, אדם לווה כסף מחברו והודה שהוא חייב לו ומאוחר יותר הכחיש וטען לא היו דברים מעולם, גם כאן פסקו הדיינים שעל הלוה להשבע והוא נשבע, ואני ישבתי בבית הדין וראיתי בעיני כיצד אדם נשבע לשקר והדבר כלל לא הפריע לי, כאשר שבתי לביתי החילתי לחשוב הנה אדם זה נשבע לשקר ועבר על אחת מעשרת הדברות ובכל זאת לא הזדעזעתי, מיד שאלתי את עצמי מה נשתנה מדוע אצל הלוה שלי לא נחתתי ולא שקטתי ואמרתי לכולם שלא איכפת לי מהכסף רק משבועת השקר איכפת לי, ואילו כאן אין הדבר מפריע לי כלל, הגעתי למסקנה שכפי הנראה לא החטא הטריד אותי אלא כספי שנלקח ממני היה חסר לי, אם כן כל מה שאמרתי שלא הכסף עיקר אלא שבועת השקר לא היה נכון, אם כן לא היתה לי כלל זכות לפגוע בו בלוה לכן אני מפיסס בפומבי.

לעומת זאת, דוגמא קטנה לטוהר מחשבתם של גדולי ישראל ולהתעלותם מעל לנגיעה אישית יש בסיפור הבא על מו"ר ראש ישיבת כנסת חזקיהו הגרא"א מישקובסקי זצ"ל פעם אחת החליטה הנהלת הישיבה להרחיק בחור מהישיבה אלא שמתוך התחשבות בבחור נדחה ביצוע הדבר לסוף הזמן ימים ספורים לאחר קבלת ההחלטה הופיע הבחור ההוא בבית מו"ר כדי להתיעץ עמו אם כדאי לו לעזוב את הישיבה שאלתו היתה כמובן ללא ידיעה על ההחלטה אודותיו ראש הישיבה שקל את הדברים ולבסוף אמר לו שלא כדאי לו לעזוב משנודע הדבר נשאל מו"ר מדוע לא ניצל את ההזדמנות להרחיקו מהישיבה בצורה פשוטה וחלקה בכך שהיה ממליץ לו לעזוב את הישיבה השיב להם ראש הישיבה הבחור בא לשאול בעצתי כדי לדעת מה כדאי לו לעשות ואחרי ששקלתי את הדברים הכרעתי שאף על פי שטובתי וטובת הישיבה היתה שיעזוב טובתו היא שישאר.

(ילקוט לקח טוב)

מכיון שהגבאי לא ידע שהעומד לפניו הוא הברון רוטשילד, הוא נזעק ואמר לו: "משוגינער! לגביר הזה יש הון עתק!" והברון נשאר בשלו: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר..."

נענה הגבאי ואמר לו: "ר' ייד! אל תעשה ליצנות! אם אתה רוצה לתרום לבית הכנסת – תאמר סכום! ואם אינך רוצה לתרום – אין אף אחד שמחייב אותך".

והברון משיב: "כבר אמרתי לך שאני רוצה לתרום! ואף אמרתי לך בדיוק את הסכום שאני מעוניין לתת!"

"ויש לך את הסכום הזה לתרום?" שאל הגבאי.

"יש לי גם פי אלף מהסכום הזה..."

רק אז תפס הגבאי כי הברון רוטשילד בעצמו הוא העומד לפניו...

הגבאי רץ בהתרגשות אל ה"גביר" של העיירה, וביקש ממנו לפרט את סכום הונו, כדי שהברון רוטשילד יידע כמה לתת.

ה"גביר" כמובן סרב לכך כשהוא מצטדק שאינו חושף ברבים את כל רכושו...

ניסו לשכנע אותו: "מדובר כאן על הפסד ענק לכל הקהילה. כסף זה שיתרום הברון, יסייע לכל עניי העיירה! אם לא תגלה את סכום הרכוש שבדרך – הברון יעזוב את העיירה ונפסיד את הכל!"

והגביר נשאר בסירובו: אי אפשר לדרוש ממני לחשוף את ענייני הפרטיים ברבים!"

מה יש לדבר? כל הקהילה הלכה לביתו של הגביר והחלה לעשות שם הפגנה...

אמר להם הברון רוטשילד: "אין צורך שהוא יגלה, יש בכוחי לברר את כל "עושרו" בכוחות עצמי.

הגביר פנה אל העורך דין והרואה חשבון הרלוונטיים והם בדקו ובררו שוב ושוב ו... התברר שאין לו כמעט כלום... בלון ריק...

אבל הוא ה"גביר" של העיירה... כולם מחכים לו לתפילה...

"עושר שמור לבעליו לרעתו" מפרש רש"י (קהלת ה, יב) "כעשרו של קורח שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול".

(יחי ראובן)

הגרא"א דסלר זצ"ל מביא סיפור זה בספרו מכתב מאלהו (ח"ד עמ' 305) יש לתמוה כיצד יתכן כה פשוט במה שאמר והמעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש ובמדרש מצאנו שכולם טעו בזה הרי ראו בעיניהם את צרות שעבוד מצרים ובמדבר לא חסרו דבר ואחרי כל זה מכנים את מצרים ארץ זבת חלב ודבש?

אלא זהו כוחה של נגיעה! הגר"א קוטלר זצ"ל מוכיח שמצד אחד היו להם שאיפות נעלות והשתוקקו מאד להתקרב לעבודת ה' אך כיון שנשתרבה כאן קנאת קורח בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל באו לכלל טעות במקור הקנאה היה מפני שלקחה היו ארבעה בנים עמרם יצחק חפרון ועוזיאל עמרם היה הבכור ושני בניו משה ואהרן זכו במשרות נכבדות הנשיאות נמסרה לאליצפן בנו של עוזיאל אשר היה צעיר בניו של קהת בא קורח וטען מדוע דלגו עליו הרי אביו היה הבן השני של קהת מכאן נלמד עד היכן מגיע כוחה של נגיעה שאפילו אם קלה היא בכוחה לעזור עיני חכמים שנאמר כי השוחד יעורר עיני חכמים (דברים טז) אפילו אנשים בעלי השגות גדולות של השתוקקות לקדושה נכשלו בגלל הנגיעה.

ואם בארזים נפלה השלהבת מה נאמר אנו אזובי הקיר הרי כל אדם הינו שופט ודיין עליו לשפוט את מעשיו ולדון אותם לפני העשייה ובשעת מעשה לראות הטובים הם אם לאו כמו כן נזקק כל אחד מאתנו לשפוט את קרוביו וידידיו ולדון אותם לכף זכות כמו שנאמר בצדק תשפוט עמיתך הנגיעה האישית הינה שוחד ממדרגה ראשונה ומה מאד עלינו להשתדל להוציא לאור דין אמת ולשפוט את עצמנו ואת חברינו משפט נכון וצודק.

הגר"ר גרובובסקי זצ"ל סיפר מעשה הממחיש עד כמה גדול כוחה של נגיעה (מובא בספר סביב שלחנו של המגיד): אדם עשיר שהיה מפורסם בנדיבות לבו היה מרבה להלוות כספים לבני אדם שנקלעו למצוקה יום אחד

בדרך הדרוש

פירש"י וקרא שפקח הי' מה ראה לשטות זה, עינו הטעות, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. ותמוה. ובס' כרם חמד כ' עפ"י התרגום יונתן "וקמו בחיצפא ואורו הלכתא באנפיהו משה רבן על עסק תיכלא", ואיתא בגמ' עירובין שהמורה הלכה בפני רבו, אזיל לשאול בלא ולד, וזהו שק' לרש"י, וקרא שפקח היה, מה ראה לשטות זה שהורה הלכה בפני משה רבו, ולא נתייאר שמו ימות בלא ולד, לזה מפרש עינו הטעות ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו לכן לא חשש.

בכה"ג, לכן גילתה לשערה לאמור דהיא לא היתה נוהרת בזה, וא"א שתוכה שיצאו ממנה בנים הגונים ועי"ז הצילתו (ילקוט האורים) וישמע משה ויפול על פניו (טז, ד) כתב רש"י, מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי, חטאו בעגל וכו'. הנה בעגל המליץ משה רבנו על ישראל באמרו לי צוית ולא להם, אולם מכיון שעכשו טענו "כי כל העדה כולם קדושים, כולם שמעו אנכי ולא היה לך" נמצא שגם בעגל חטאו ונתחייבו ולכן רפו ידיו של משה. רב לכם בני לוי (טז, ז)

ויקח קרח וגו' ואון בן פלג בני ראובן (טז, א) בגמ' סנהדרין (ק"ו), חכמת נשים בנתה ביתה, זו אשתו של און שהצילתו, מה עשתה, סתרה למזי וכל מי שבא וראה ראשה פרוע חזר לאחוריו עי"ש. וצ"ב הטעם דסתרה שערה וגילתה אותם. וכו' בס' ברית שלום עפ"י ד הגמ' דקמחית זכתה שיצאו מומה ז' בנים ששמשו בכה"ג בשביל שכל ימי' לא ראו קורות ביתה שערות ראשה, ואי' בסנהדרין דאשתו של און א"ל מנ"מ לך אי מר רבה אנת תלמידו ואי מר רבה וכו' אך מדרגה בדבר פן יאמר בעלה שראו לו להחזיק במחלוקת זו בשביל שאהרן לקח לו בכה"ג ואולי יזכה שיצאו ממנו בנים שיהיו ראויים לשמש

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

232

פרשת קרח

תשע"ח

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

להסמיו 'אלקים' לאמת'

"ויקח קרח" (טז א)

דרש מרן החתם סופר:

"ויקח קרח" - בגימטריה 'אמת' (עם הפול). מסמיכות מלים אלו למלים המסימות את פרשת שלח: "אני ה' אלקים", נוכל ללמד רמז לתקנת חכמים (ברכות יד א) בנוגע לקריאת שמע, להסמיו את תבת 'אמת' הפותחת את תפלת 'אמת' וציב וכו', לפסוק 'אני ה' אלקים' המסיים את פרשת ציצית שלפניה.

קצר: 'פגנות' ו'עמי' כה, מכת"י רבי משה נובומסקטא תלמיד החתם סופר

על מה התפלל יעקב?

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (טז א)

"ולא הזכיר: 'בן יעקב', שקשש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלקתם" (רש"י).

יש להבין: הלא הכל יודעים שלוי הוא בן יעקב, ומה הועילה תפלת יעקב זו?

פרש רבי יוסף פיימר רבה של סלוצק:

לא על כבודו התפלל יעקב, כי אם על גורל בני בניו, קרח ועדתו. שהרי אין לדמות ענינו של חוטא הבא ממשיפה מחסת ומכבדת, לענינו של חוטא שגדל במשפחה בזויה. והרי הדברים מדקדקים בנפש תפלתו: "שלא יזכר שמו על מחלקתם", כלומר: שלא תתוסף עבדת היותם נושאים את שמו, כצאצאיו של יעקב, על עיון המחלקת שהגם כבר נגועים בו, ותגרם להחמרת ענינם.

דרשות ובאורים לתורה לרבנו יוסף פיימל

אכן, אם כבר נזקק יעקב להתפלל על ענינה של מחלקת קרח ועדתו, מפני מה לא הוסיף והתפלל שתופר ותתבטל מחשבתם?

באר רבי משה לנדננסקי ראש ישיבת ראדוין:

ידע יעקב כי תפלתו על בטול המחלקת לא תתקבל; הן מחלקת היתה ותהיה תמיד בישראל, ואין בנתן לעוקרה מן העולם. לפיכך לא בקש כי אם שלא יהיו שמו מערב בתוכה.

הפסח חיים - תיו ופעול ח"ג עמי תתשא

כל העדה כלם קדישים

"כי כל העדה כלם קדישים" (טז א)

מעשה גרם שהדמו לבית הפנסת הגדול בקרב תקופה קצרה לאחר סיום מלחמת העולם הראשונה. לרב פליאתו, היה בית הפנסת הגדול ריק ברבו, ואף מתי המעט המתפללים שהיו בו, אמרו כלם קדיש יתום בסיום התפלה.

עמד אותו רב ותהה בחששו: "מי יודע שמוא עקב מארעות המלחמה לא נותרו בעיר כי אם מתי מעט, ואלו אומרים קדיש בעבור קרוביהם?".

משאל על כך את פי הגבאי, השיבו הלה במבוכה: "לדאבוני, כך הוא מנהגם של בני עירנו פיוס; לתפלה באים רק החזנים באמירת קדיש על קרוביהם, וכל היתר סגורים במלאכתם...".

מששמע זאת הפטיר הרב באנחה: "על כגון זו אפשר לקרא את הפסוק: 'כי כל העדה כלם קדישים' - אין בהם אלא 'בעלי קדישים'..."

קצר: ישראל [לר"י בורנשטיין מפלונסק] עמי מד

קרח לא ערר 'חשבון נפש'

"כי כל העדה כלם קדישים" (טז א)

"והוא היה מתכונן לדחותם, שמוא יחזרו בהם" (רש"י).

אמר רבנו פינחס מקורז'י:

בדבריו רמז רש"י לדברי הזהר בפרשתנו (קעח א): "מי שהיה בעל חשבון הנפש [מארי דחושבנא] בכל לילה טרם שישכב וישן עליו לעשות חשבון על המעשים שעשה כל אותו יום, וישוב בתשובה על חטאיו ויבקש רחמים...".

הסבה שעצתו זו של משה לא הועילה, היתה משום שקרח כלל לא הלך לישן אלא, "כל הלילה הוא הלך אצל השכטים ופתה אותם..." (רש"י להלן פס' טו).

אמרי פינחס

רזי אמונים

מרכזי אמן
בפרשה

הסוד המכסה באמן

"והנה כסהו הענן וירא כבוד ה'" (טז א)

"כסהו" בגימטריה 'אמן'. והנה, בתקוני הזהר (מ א) מובא כי 'אמן' הנה בגימטריה של שני השמות - הוי"ה ואדנ"ה. ונתן לפרש כי סוד זה נרמז כאן: "והנה כסהו הענן" - סודותיה של תבת אמן מכסים וכמוסים, אולם המקפיד על ענינה בכונה פתקנה, זוהי והנם מתגלים לו - "וירא כבוד ה'" בשני השמות הפלולים בה.

פרפראות לחכמה עמי צט

הגדול מחברו - ענו מחברו

"המעט מכס כי יבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משכן ה'... ובקששתם גם כהנה" (טז ט).

לכאורה צריכה היתה התורה לכתב: 'המעט לכם', ומהו פשר לשון: 'המעט מכס'?

פרש רבנו פינחס הלוי הורוביץ בעל ה'הפלאה': ככל שהאדם גדול ומכבד יותר, כן גדלה חובתו להשפיל ולהכניע עצמו לפני ה', כמובא בגמרא (ברכות לד ב): בעוד האדם מן השורה משתחוה בתפלת שמונה עשרה רק בברכות 'אבות' ו'מודים' - בתחלתו ובסופו, הנה הגדול, לרב גדלותו, היה משתחוה בנוסף בסוף כל אחת מברכות שמונה עשרה, ואלו המלה שכתבו גדול מכס, היה משתחוה אף בתחלתו.

זוהי טענת משה לעדת קרח: "המעט מכס..." - וכי כבר מעטתם מכבודכם כראוי למעמד הגדול שזיתם לו כליו, עד שהנכם מבקשים עתה, לעלות בדרגה ולשמש בכהונה?

פנים פיות

תפלה מתקנת מחצה

"אל תפן אל מנחתם" (טז טו)

בשם רבנו חיים ויטל הובא כי נשמות דתן ואבירם התגלגלו בשני הפרים שהקריבו בהר הפרמל בוכות הנודע שהיה בין אליהו הנביא לנביאי הבעל; נשמתו של דתן התגלגלה בפרו של אליהו הנביא, ונשמתו של אבירם - בפרם של נביאי הבעל, ועל ידי קדוש שם שמים שנעשה בהם נתקן חטאם.

הוסיף ואמר מרן בעל 'שבט הלוי':

אף כי באותו מעמד נתקן חטאם, בכל זאת הועילה בקשת משה: "אל תפן אל מנחתם" וגרמה לכך שרם 'מנחתו' של דתן (נשמתו שהתגלגלה בפרו של אליהו) התקבלה ונתקנה בשלמות בעלות הפר השמימה, ואלו 'מנחתו' של אבירם לא נתקנה בשלמות, וכפי שאמרו חכמים (דב"ר א א): "תפלה עושה מחצה".

חסד לאברהם [לר"א אוליא] סען א נהר כה; פרדס יוסף הקדש

תפלה שאינה שגורה

"הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם פרגע ויפלו על פניהם" (טז י)

מפני מה בפעם הזאת לא התפללו משה ואהרן בעבור העדה, כפי שהתפללו לעיל (טו כא), כאשר אמר להם הקדוש ברוך הוא בנפש כמעט זהה: "הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם פרגע?"

פרש בעל הטורים:

אף עתה בקשו משה ואהרן להתפלל, אולם נוכחו מיד לראות שאין התפלה שגורה בפיהם, וכיון שכן הבינו שאין היא מקבלת לפני המקום, כדברי רבי חנינא בן דוסא (ברכות לד ב): "אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקבל [שהחולה יתה], ואם לאו יודע אני שהוא מטרף [שהחולה ימות]".

ואכן, משראה משה כי כך הם פני הדברים, הורה מיד לאהרן: "קח את המחטה... וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הגנף" (טז יא).

ביום ד' ז' בתמוז יחול יומא דהולולא של הרבי בעל 'לב שמחה' מגור זי"ע.
הרבי זצ"ל חבב ויקר עד מאד את מצוות עניית אמן, וכן אמר 'לב שמחה' פר' כי תבא:
"איתא במדרש (דברים רבה ז א): 'אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישיראל עונים, אולי צריך העולם להתעורר יותר, ולידע גדל חשיבות ומעלת עניית אמן, העולם אין יודעים במה זכו [וואס מ'פארמאגט], דבר גדול כזה פענית אמן...".

בני אמונים. מתעוררים לעניית אמן.

איננו
יודעים
במה
זכינו...

קריאת שמע - פרשת 'והיה אם שמע' (יב)

חנוך לתורה מגיל הניקוח

בשונה מרב המצוות, אשר אין חובה להרגיל את הקטן לקיומן בטרם הגיע לגיל חנוך, התייחדה מצות האב ללמד את בנו תורה, שהיא מתחילה מגיל קטן ביותר. וכלשון הספרי: "כשיתניח מוחליל לדבר".

דרשו חכמינו זכרונם לברכה (ספרי עקב מו): "ולמדתם אתם את בניכם... מכאן שכל השתניח מוחליל לדבר, אביו מדבר עמו בלשון הקדש ומלמדו תורה. ואם אין מדבר עמו בלשון הקדש ואין מלמדו תורה, ראוי לו כאלו קוברו, שנאמר: 'ולמדתם אתם את בניכם... למען ירבו ימיכם וימי בניכם', אם לא ילמדו אתם את בניכם - 'ירבו ימיכם וימי בניכם', ואם לאו - 'תקצרו ימיכם', שכן דברי תורה נדרשים שמפלה לאו אתה שומע הן ומפלה הן - לאו".

עוד מצינו בגמרא (סנהדרין כ"א) לגבי חובת האב כלפי בנים: "...ויודע לדבר, אביו מלמדו תורה... תורה מאי היא: 'תורה צוה לנו משה מורשה' קהלת יעקב". וכן פסק הרמב"ם (תלמוד תורה א ו): "מאימתי אביו חייב ללמדו תורה, משיתחיל לדבר מלמדו תורה: צוה לנו משה ושמע ישראל, ואחר כך מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים עד שיהיה בן שש או בן שבע..."

ובמסכת קדושין (ל א) אמרו: "שכל המלמד את בנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו למד לו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות... כל המלמד את בנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר סיני".

לא לחנם אמרו בן דקא ביחס לחובת האב כלפי בנו, וכפי שאמרנו בשם האדמו"ר מהרי"ד במעלות: מה שהאב מלמד את בנו בחדש אחד אין המלמד יכול ללמדו בחדשים, שכן אם התורה צוהה "ולמדתם אתם את בניכם, בודאי שכוון של האב יפה בלמודו בנו יותר מכל אדם אחר, וסגולה היא שהתורה תפירה ותורה בו (דאש"י גולת אר"ל עמ' 241).

חנוך לעניית אמן

כאן המקום לציון שמצינו מצוה נוספת שחובת החנוך לגביה מתחילה מגיל קטן ביותר, הלא היא מצות עניית אמן, וכפי שפסק הרמב"ם (סנהדרין כ"א) ו"למד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתניח עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא".

מקור דברי הרמב"ם בדברי הגמרא (סנהדרין כ"א) "קטן מאימתי בא לעולם הבא? ...תנא משום רבי מאיר: משה שיאמר אמן, שנאמר (שמי' כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמו אמינים', אל תקרי 'שומר אמונים' אלא שאומר 'אמן'".

וכך כתב החפץ חיים בענין זה: "יחיד אחרי מלמדי הנדעים לממחים באמונתם וידיעם לראי' ה' ומקדמים במצוות ובמילי דרבנן, שהיו האבות בטוחים בהם שיתנוכח את בניהם באהבת תורה ויראת שמים, במוסר ובמדות טובות. ושישיחו להרגיל את הבנים במשפחת המצוות והמנהגים לפי דרכם, כגון בכרפת הנהגים ובעניית אמן... באופן שההרגל מלמדותם יהיה בהם לטבע שני עד שגם כי יקנינו לא יסורו ממונן" (חומת הדת' חתימת הספר אות ב).

שנוי הפתוב מיחיד לרבים

רבים מהמפחדים תמהו: מפני מה פתח הפת בלשון רבים: "ולמדתם אתם..." וסיים

בלשון יחיד: "בשבתך... ובלקחתך... ובשכבך ובקומך"?

תשובות רבות נתנו לכך, להלן יובאו מקצתן: א. המקל רבי מרדכי הכהן מחכמי צפת בתקופת האר"י הקדוש, פרש: לאחר שהורתה התורה לאב: "ולמדתם אתם את בניכם" - צווי המתניח לבנים וכן לתלמידים שנקראו 'בנים'. המשיכה ואמרה, כי אם ימים האב צווי זה, אזי למודם של הבנים והתלמידים יקראו לזכותו, וכיכול ימשיך האב "לדבר בס" - בדברי התורה: "בשבתך בביתך ביעולם הזה, ובלקחתך בדרך" - לבית עולמה, ובשכבך" - שבכל פעם שיאמרו דבר בשמך, יהיו שפחותיך דובבות בך, ובקומך" - וזכות זו תעמד לך לתחית המתים.

ב. הכתב סופר (עקב) באר: התורה באה ללמדנו את הדרך הנאותה שבאמצעותה נוכל להעניק חנוך אמתי ונצחי לילדינו: אין די בך שבהמצאם בסמוך אלינו ידבקו בדרך התורה מתוך יראתם מאתנו; עלינו להאריך עליהם את התורה ולחבבה על לבם, באופן שימשיכו לדבק בה אף כשיענינו אינן צופות בהם.

על פן דקדוקה התורה וכתבה: "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בס", וכיצד תדעו אם עשיתם זאת באופן הנכון? אם גם "בשבתך בביתך ובלקחתך בדרך ובשכבך ובקומך" - בזמנים שעיניך אינן פקוחות עליהם, גם אז ימשיכו להגות בתורה. אם אכן כן, אות הוא כי הוכחתם אותם בדרך הנכונה.

כך מספר על הגר"ח מבריסק, שהיה נוהג לשלח את בניו לשליחיות שונות ודקא בשעה שהיו שקועים בעמק העיון, וזאת כדי להרגילם שלא להסיח דעת משקיעותם בלמוד אף בהיותם טרודים בטרד הדרך (חנוך ישראלי ח"ב ז ב).

והרי הדברים תואמים למה שהעיר הרמב"ן בפרושו לתורה, כי בפרט זה מצינו חלוק בין פרשה ראשונה של קריאת שמע לפרשה שניה: בפרשה הראשונה מורה לנו התורה 'ודברת בס', שאנו עצמנו נדבר בדברי התורה, אולם בפרשה השניה היא מוסיפה ומצוה אותנו: "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בס", כלומר, לא די בך שתלמדו את בניכם את התורה, עליכם להאריך אותה עליהם, עד שמרב חשקם ואהבתם יצאו מאליהם לדבר ולעסוק בה בכל רגע פנוי.

ג. בעיון תפלה (אוצר התפלות) פרש, כי פסוק זה הנו הוראה מיחידת אב, שאף אם הוא שוכר לבנו מלמד כמנהגו של עולם, בכל זאת לא יסיח דעת מלחנכו ולא לפו בינה בעצמו בכל זמן פנוי שייכל לעשות זאת, כגון: "בשבתך בביתך, ובלקחתך בדרך, ובשכבך ובקומך" - את שעות הפנאי הללו יקפיד האב לנצל לטובת למוד עם בנו, כפי דרגתו והשגתו.

ובעל 'שבט מיהודה' (דרוש לשבת הגדול) הוסיף ואמר בדרך צחות, כי כפי שאמרנו בגמרא (ברכות יד א): "כל הקורא קריאת שמע בלא תפלין, כאלו מעיד עדות שקר בעצמו", כך כל מי שקורא קריאת שמע, ואינו מלמד את בנו תורה כאלו מעיד עדות שקר באומרו: "ולמדתם אתם את בניכם".

אמן בקול נעים

"אבבא... אנני רוצצה לללכתת לבבית הכנסת...", בקש יוס'לה בעמל ובהתנשפות והשפיל את עיניו מבושה ומעצמת המאמץ.

אביו התבונן בפניו היגעות של בנו, ולבו נחמץ למראהו המיסר. יוס'לה בנו יקירו! יוס'לה שהחל לדבר בטרם מלאו לו שלוש, ומאז פיו לא הפסיק לשפץ דברי חכמה. כעת, התקשה הוא להוציא אף את הקצר שבמפשטים. דבורו היה פרוץ בקשי רב ובכיוון מחמת גמגומו הבלתי פוסק.

יוס'לה הילד המכשר והפוסק, היה חביב על הוריו ועל מלמדיו, מצטיין בלמודיו ונושא חן בעיני כל. מעולם לא נגלו אצלו בעיות, לא בתחום הלמודי ואף לא במישור החברתי. יוס'לה היה ילד למופת ולדגמה. ילד של נחת.

באחד הימים, ללא התרעה מקדמת, חיי השתנו בן רגע. יוס'לה, החל לקתע - לגמגם. תחת שטף דבורי הרהוטים, יצאו מפיו קטעי מלים ושברי הברות.

בתחלה התלבטו ההורים המפתעים, האם הגורם לגמגומו הוא מתח מהמבחן החדש בתלמוד תורה, או שמא השפעת שפוקה אותו בשבוע שעבר, נותרת עדו את אותויה עד ההחלמה הסופית. הם לא העלו על קצה דעתם, שהגמגום הנורא משיך ללוותו, ישבש את סדר יומו ואף עלול להחריק.

אבל כשהגמגום המשיך ואף גבר והתמיד, החלו ההורים המסורים לדאג, לתמה ולהתפלל.

וכך, בין הממתנים הרבים על מפתן ביתו של רבנו הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, על מדרגות הבית המפוסס ברחוב רשב"ם, עמד האב המדאג כשפיו ממלמל ברגש פרמי תהלים להצלחת בנו הקר.

בימים האחרונים הוא הדיר שנה מעיניו והתעץ עם כל מי שרק יכל: הוא שאל לעצתם של ממונים בתחום, התקשר בהכנותם של עסקנים רפואיים לטובי הרופאים ואף הדפס על דלתות מחנכים בכירים ובעלי נסיון. המולץ לו על טפולים רפואיים נורמטיביים ואלטרנטיביים, וראשו נמלא בהמלצות של שמות מטפלים שונים בעלי הוכחות ושאנים.

והנה, לאחר שאסף שכל עצות ותחבולות, הוא עמד והמתין לקבל התכונה ועצה משר התורה. בקש הוא להיות בטוח בהחלטה בנוגע לשפול שיחבר לבנו והצעים שינקט להחלפתו.

תורו הגיע. הוא עמד לפני עיניו המקשיבות של ר' חיים, ובהתרגשות ורעד פרש את השאלה, פרט את ההתלבטות ותאר את הדאגה המכרסמת וההשטות המלוות בכל סוג של טפול.

רבי חיים חשב קמעה, והשיב תשובה קצרה ונוקבת: "הקפד על ענית אמן", פסק ר' חיים בפני האב אנו, זכינו לשמש צנור וכלי להעביר הלאה את הודאתם הנרגשת לבורא העולמים.

מפי בעל המעשה

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי | בנשיאות הר"צ שלום ארוש שליט"א פרשת | קרח | ג' תמוז תשע"ח (16/06/18) | גליון 575

שוֹחִים בים של אושר

ועל ידי זה המשיח יתקן את העולם. כי כל קלקול העולם נעשה רק בגלל החיסרון בתודות והודיות, והמשיח מלמד אותנו רק להודות, בלי סוף. וכאשר זוכים להודות ולשיר ולשבח בלי סוף – מרגישים תענוג עילאי ולא רוצים להפסיק להרגיש את הגן עדן הנפלא הזה בשביל שום דבר שבעולם, לא פוליטיקה, לא מחלוקות, לא עבירות, לא תאוות. ואז ממילא לא חוטאים ולא עוברים על רצון ה'. פשוט שוֹחִים בים של אושר ומאבדים עניין בכל ההבלים. כשרואים את האור של התורה, מבינים ומרגישים שכל הבלי העולם הם חושך וגיהנום. וזו עוד הבנה בדברי ר' נתן שאם היו מודים לה' תמיד על הטוב ועל הרע – הייתה באה הגאולה השלימה. כי זו התכלית של עם ישראל.

העבודה העיקרית

וגם עבודות התורה והתפילה צריכות להוביל את האדם לעבודה הנשגבה והעיקרית של התודות והשירות והתשבחות. ואם חסר בעבודת השירה, זה אומר שהלימוד והתפילה חסרים מאוד ואינם בכיוון הנכון.

לכן אדם צריך לשנן לעצמו שהעבודה העיקרית שלו היא להודות ולהלל, ואסור לו לקצר בעבודה העיקרית בשביל שום עבודה אחרת. וזה אומר להתפלל במתינות בניגון ובענינה. להגיד את פסוקי דזמרה במתינות כמובא בהלכה, ולגנון ולזמר כראוי לפסוקי דזמרה, וכן בשירת הים צריכים לשיר כפשוטו, ולברך בניגונים, ולהאריך בתשבחות, להאריך בזמירות שבת ומוצאי שבת, בזמירות הבוקר, להאריך בהלל, לעשות התבודדות ארוכות של הודיות ותשבחות, ובכל הזמנות לשיר ולשבח את ה'. כי זה הדבר הגדול והעיקרי שחסר לאדם ועליו להשקיע את כל כוחותיו להשלים את החיסרון, וזו כל תכליתו בעולם.

מלך ישראל לנצח נצחים. רבינו מספר בסיפורי מעשיות במעשה מבעל תפילה שהמלך מבטא את התכלית של העם. ובגלל שהתכלית שלנו היא ההלל וההודיה השירות והתשבחות – לכן המנהיג שלנו צריך להיות כזה שכל מהותו היא שירות ותשבחות. ולזה זכה בשלימות רק דוד המלך, כמו שמעידה הגמרא ומסבירה על שם מה נקראה רות? מפני ש'זכתה ויצא ממנה דוד שרין'וה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות'.

הייחודיות של דוד המלך

מה פירוש ריווהו? מלשון קִוְּהָ, הרוויית הצימאון. כביכול, הקב"ה צמא. למה הוא צמא? לשירות ותשבחות. ואף אחד לא הרגיע לקב"ה את הצימאון הזה, עד שבא דוד וריווהו בשירות ותשבחות. ולמרות שדוד המלך היה גם עוסק בתורה יומם ולילה, וממש לא פסק פומיה מגירסה עד שלמלאך המוות לא הייתה שום שליטה עליו מרוב התמדתו בתורה, והוא גם ידע את כל התורה כולה כמו שמעיד הרמב"ם בהקדמה למשנה תורה, שכל התורה כולה עברה דרך דוד המלך ע"ה, והוא גם היה בעל תפילה עצום כמו שמעיד על עצמו ואומר: "ואני תפילה" – עם כל זאת, הייחודיות שלו והסיבה שבגללה נבחר להיות משיח היא שהיה מרווה לקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות!

היו גאונים וצדיקים בעלי תפילה ונביאים שבוודאי זכו למה שזכו, אבל להיות משיח ומנהיג ישראל לנצח ולהוביל אותם לתכליתם – לזה זכה רק דוד המלך דווקא בגלל השירות והתשבחות, כי כאמור, זאת היא התכלית של עם ישראל.

ולכפיות טובה ולהתנהגות מבישה ואומללה. וכדי לא להגיע לכפיות טובה שהיא שורש כל העוונות, חייבים להיות אסירי תודה ומחוברים עם ההודיה.

אדם צריך להרגיש שהדבר היחיד שחסר לו בחיים הוא שעוד לא הודה מספיק לה', כמו שאומרים בנשמת: 'ואילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנחנו מספיקים להודות'. ואם אדם היה מרגיש את זה באמת – איפה היה לו זמן לחשוב על החסרונות שלו? וכי בשר או קישואים או אבטיחים חסרים לו? חסר לו רק דבר אחד, שלא הודה מספיק על כל הטוב שיש לו. אם היה מרגיש שכל

ימי חייו לא יספיקו להודות למנהיג שלו – מי היה יכול בכלל לחשוב לדבר על משה רבינו? אם בני ישראל היו מכירים טובה, אף אחד לא היה מעלה בדעתו לדבר סרה במשה. **כאשר הכרת הטובה נחלשת – זה הפתח לכל הצרות והעוונות שבעולם.**

תכלית היצירה

ומדוע זה כך? מדוע ברגע שאדם מרפה מעט מהכרת הטובה מיד הוא מתמלא בכפירה ובכפיות טובה? הסיבה לכך היא שהאדם נברא להיות עסוק כל כולו בהכרת הטובה, כמו שכתוב: "עם זו יצרתי לי תהילתי יספור", תכלית בריאתנו היא להלל את ה'. ודוד המלך מבקש: "יימלא פי תהילתך כל היום תפארתך" – אני רוצה שהתודה וההלל ימלאו את כל ישותי ואת כל קִרְעִי, שלא יהיה לי מקום וזמן לשום דבר אחר. ולכן עשה ה' שכדי לעשות רצונו באמת, חייבים להיות קשורים ואסורים לתודה עם כל הלב, בכל רגע ובכל שנייה.

ומסיבה זו נבחר דוד המלך להיות

רצף הפרשות האחרונות מראָה לנו הידרדרות חמורה במידת כפיות הטובה של עם ישראל כלפי הקב"ה וכלפי משה רבינו מנהיגם. בפרשת בהעלותך בני ישראל שכחו לגמרי מאיזה גיהנום הם יצאו, וטענו שחסר להם בשר ופינוקים. ומתגובת משה ניכר, שכבר אז הוא הבין שהם בעצם לא מרוצים ממנו באופן אישי, כמבואר שם בכל העניין. בחטא המרגלים שבפרשת שלח כפיות הטובה עולה מדרגה. האמירות הכפרניות של בני ישראל, 'כי חזק הוא ממנו' – מעידות שלא רק שהם לא רואים את הניסים שמסובבים אותם בכל רגע בשהותם במדבר, אלא הם גם שכחו את כל הניסים הנוראים של יציאת מצרים וקריעת ים סוף, והם איבדו את כל האמונה ביכולת של הקב"ה לעזור להם. ואז גם האמירות שלהם כלפי משה רבינו נעשות יותר חריפות: 'ניתנה ראש', הם רוצים מנהיג חדש. ובפרשת השבוע שלנו בני ישראל כבר מגיעים לשיא ומדברים גלויות וישירות נגד המנהיג הנערץ שמסר נפשו עליהם.

וזה מזעזעל כל פעם מחדש לראות את היחס הזה. האם זה יכול להיות שהם שוכחים כל כך מהר, ומשבים רעות על גבי רעות תחת כל הטובות ומסירות הנפש של משה? ובכל פעם מחדש צריכים לזכור ולהזכיר, שהתורה לא מספרת לנו על אנשים שחיו בעבר, אלא היא מספרת לנו על החיים שלנו ממש. גם אנחנו בעוונות הרבים חוזרים על אותן הטעויות, ועלינו להתבונן ולהבין מה השורש לאותה התנהגות, כדי שנוכל להימנע מלחזור על אותן טעויות.

שורש הבלבול

ויש להסביר, שאין שתי אפשרויות: או שאדם אסיר תודה וקשור תמיד לתודה ולהכרת הטוב, או שהוא כופר בטובה. מי ששוכח את כל הטוב שבורא עולם עושה אָתוּ, ושבני אדם עושים אָתוּ – מהר מאוד מגיע לכפירה

המשך בעמוד 3

מציבים

ביום ד' בירושלים
בהיכל הישיבה בשעה 20:30
ביום ה' בחולון
רח' המעפילים פינת המוצקה
ביה"כ ע"ש חללי צה"ל בשעה 21:30

יום ב' תמוז (18/06/18)
אשקלון והסביבה
מתנ"ס אלוני ציון גדעון 21
בשעה: 20:30

יום א' ד' תמוז (17/06/18)
חדרה והסביבה
בית כנסת רשב"י צלדור 24
בשעה: 20:30

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

הקנאה

לקנאה אין פה, הקנאה היא אילמת, אנשים מוכנים להודות בזה שיש להם מידת הכעס, שהם מכורים לשליטה, שהפחד מושל בהם, אבל אין כמעט מי שמוכן להודות בפה מלא שהוא מקנא, וזאת למרות שהקנאה שייכת לכולנו, מניעה את מציאות חיינו, אנחנו נולדים איתה, והיא מלווה אותנו בכל שלב בחיינו. כל כך חזקה הקנאה אצלנו, שהיא כלל לא שואלת אותנו מתי להופיע, היא פורצת מתוכנו ללא בחירה, ובכל זאת, אנו נוטים להכחיש בכל תוקף קיומה אצלנו.

מדוע קשה לנו כל כך להודות בה?

אלא שבאמת יש כמה סוגי קנאה, יש 'קנאת סופרים', בקנאה זו אין עיני צרה בהצלחה של האחר אלא שאני רוצה שיהיה לי גם, מה שיש לו, וזו קנאה טבעית והכרחית לנו, כי היא מניעה אותנו להתקדם בגשמיות וברוחניות, על קנאה זו נאמר שהיא מרבה חכמה. אך יש קנאה רעה, שהיא צרות עין, בקנאה זו משאלתו הכמוסה של המקנא היא שלא יהיה לזולת מה שיש לו.

ומכיוון שהאדם מטולטל בלהט החרב המתהפכת בין קנאת סופרים לצרות עין, שעל כן מספרת לנו על קנאת הנחש באדם,

קשה לו להודות בפה מלא שהוא מקנא, שמא קנאתו היא לא קנאת סופרים אלא צרות עין. יתירה על זאת, גם בקנאת סופרים קשה להודות, כי קנאה חושפת חסרון. כשאני מקנא, זה אומר שמשו חסר לי, שאני לא לגמרי שמח בחלקי, וכך העשירות של האחר הופכת להיות העניות שלי, חכמות של האחר הסכלות שלי, יופיו של האחר הכיעור שלי, האופוז של האחר הוא הפחד שלי, ואת זה לא קל להכיל, בפרט בעולם רווי מסכנות...

זה מה שקרה לקורח, גם לו היה קשה לשים את הדברים על השולחן, והוא הלביש קנאתו בטעמים שונים, אך מתחת לפני השטח כרסמה קנאה, שהיא מחלה המכלה כל חלקה טובה. אם קורח היה הולך לטיפול פרטני אצל מטפל טוב שבדורו, קרוב לוודאי שהוא היה משקף לו את קנאתו הנסתרת בבושה, מוכיח לו שקנאתו היא לא קנאת סופרים, ובטח לא קנאה לאמת, כי אם כן, מדוע מבקש לעצמו כהונה גדולה? או לא למעשה הלימוד העיקרי עבורנו, להיות מסוגלים לחשוף את חלקי הקנאה שלנו, את המניעים האמתיים שאין נראים ממבט ראשון.

וזה דרכה של תורה, לחשוף את הקנאה, שעל כן מספרת לנו על קנאת הנחש באדם,

ועל קנאת עשיו ביעקב, וקנאת השבטים ביוסף, ושאלו בדוד, כי לקנאה שורשים קדמוניים בכלל המציאות, ואין עצה להינצל ממנה כי אם בחשיפתה, לא לפחד מההודות בה, זו הדרך העיקרית להשתחרר ממנה, או לכל הפחות למזער נזקים שהיא עושה, כי לקנאה יש נזקים גדולים, כמו שאני שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין הימנו (סוטה ט), וכן אמרו (אבות ד) שהיא מוציאה את האדם מהעולם, והוא כמתולתן על ההשגחה, וכבא בטרונא נגד הקב"ה, ומביאתו לידי כעס, ומרירות, ועצבות, והיא אם כל חטאת.

לכן חשוב להתפלל על עין טובה, ולדבר טובות על אלו שבהם אני מקנא, וכך יכול להגות הכל לאמונה ולתקווה, נפש, וכן רפואת הגוף והנפש תלויה בנקיון מהקנאה כמאמר הכתוב **"חיי בשרים לב מרפא, ורקב עצמות קנאה"** (משלי יד) היינו זה שנקי מן הקנאה יש לו "לב מרפא", הלב שלו בריא, ועל ידי כך טובה תבוא הגאולה, שפסגתה תהיה ביטול הקנאה, כמאמר הכתוב **"יסרה קנאת אפרים, וצרי יהודה יפרתה, אפרים לא יקנא את יהודה, ויהודה לא יצר את אפרים"**.

האם ניתן לכפות על אדם להיות גבאי

דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הר"ג ר' אלחנן שלום אלגורד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

אולם בבבלי (סנהדרין י"ז ע"א) איתא להיפך – שהעיסוק בצורכי ציבור גורם לעצבות ולא לשמחה, דהנה הגמ' לא מספרת שאלדד ומידד הוסיפו להגבא לאחר ששבעים הזקנים פסקו מנבואתם ואמרו שמשו רבינו ימות ויהושע בן נון יכניס את עם ישראל לארץ-ישראל, וכאשר שמע זאת יהושע בן נון, אמר למשה רבינו "כלאם" ומפרשת שם הגמ' שהכוונה היא "הטל עליהן צרכי ציבור, והן כלין מאיליהן", ומבארים שם בעלי התוס' "ד"ה "והם כלים מאיליהם" וז"ל: "פירוש נבואתם כלה, דאין שכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה" – הרי לנו להדיא שהעיסוק בצורכי ציבור גורם להאדם לעצבות ולכן נבואתו נפסקת ממנו משום שאין הנבואה שורה מתוך עצבות! ולכאורה קשה כיצד הרמב"ם והש"ע פסקו כירושלמי נגד הבבלי?

ומצינו כמה תירוצים ליישב את הסתירה בין הירושלמי לבבלי [ענין בספר ולוי אמר על הבבלי הנ"ל, ובש"ת שבת הלוי ח"א סי' מ' אות א', ובש"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סי' קכ"ב אות א' שםביא כמה תירוצים, ובש"ת אבן שהם למורה"ד אליקים געץ זצ"ל, סי' ל"ט תוד], ואכמ"ל.

ולגבי נידון השאלה, איתא ברמ"א (ח"ו"מ סי' ב' ס"א) שטובי העיר שקיבלום עליהם בני העיר (וה"ה לגבאי הקהילה שקיבלום עליהם בני הקהילה), יש בידם כוח לגזור גזירות ואף לקנס ולהעניש, וא"כ לכאורה בנידון דידן יש כוח ביד ראשי הקהילה לחייב את השואל לשמש כגבאי ואף לקנס אותו במקרה שמסרב.

ואלא שכבר פוסק שו"ת ציץ אליעזר (ח"ג סי' כ"ט פ"ג אות ג') שאין שלטונם שלטון ללא מצרים ואין בידם לכפות על כל דבר אפילו היכן שהקהל קבלו עליהם בהסכמה ובשבעה שכל מה שיגזרו ראשי הקהילה חייב אותם, וק"ו היכן שהקהל לא קיבלו עליהם בהסכמה ובשבעה את הנ"ל. וא"כ אפילו אם נאמר שיש לראשי הקהילה מעמד שווה לאותם טובי העיר שעליהם דיבר הרמ"א, יש לדון האם בכוחם לחייב אדם להיות גבאי צדקה, או שביד זה נכלל באותם דברים שאין כוח בידם משום ש"אין שלטונם שלטון ללא מצרים".

ש"ת של חסד ?

שאלה: מנהגו בבית הכנסת הוא שבכל מוצאי שמחת תורה, מתכנסים כל המתפללים לאסיפה שנתית, שבה נבחרים הגבאים באמצעות גורל למשך שנה שלמה. מנהג זה נוסד ע"י רב הקהילה משום שנוכח לדעת שאף אחד מהמתפללים אינו רוצה לקבל על עצמו את העול של הגבאות. כבר מההתחלה התנגדתי למנהג זה וטענתי שלא ניתן לכפות אדם להיות גבאי כנגד רצונו, ומה עוד שישנם מתפללים שנתונים תחת עומס גדול (מן מצד העבודה והן מצד המשפחה) ואינם יכולים לפנות זמן לנושאי הגבאות. השנה, עליתי אני בגורל והודעתה לרב הקהילה שליט"א ולשאר חברי הקהילה, שעם כל הכבוד אני נאלץ לסרב לשמש כגבאי הן מפאת עומס הזמן והן משום שאני מרגיש שתפקיד זה מתאים לי. רב הקהילה שליט"א טען שאם אמרוד בסיורבי, אאלץ לעזוב את הקהילה, משום שזו ההנהגה בקהילה והיא מחייבת את כולם. האם הוא צודק?

תשובה: ראשית יש להקדים שמצינו לכאורה מח' בין הבבלי ובין הירושלמי האם עיסוק בצורכי ציבור (כגון להיות גבאי וכד') הוא דבר שמשמח את האדם או שגורם עצבות אדם. דהנה איתא בירושלמי (ברכות פ"ה ה"א) בשם ר' ירמיה ש"העוסק בצורכי ציבור כעוסק בדברי תורה" (וענין בש"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סי' קכ"ב אות ד') שלטוסק בצורכי ציבור יש דין של תלמיד חכם אפילו לא למד ולא שנה), ואיתא להדיא בגמ' [תנעית ל] שהתורה משמחת כדכתיב [תהילים יט, ט'] "פקודי ה' ישרים משמחי לב" ולכן אסור ללמוד תורה בתשעה באב ובשבעת ימי האבלות רח"ל. ממילא צורכי ציבור שהושו לדברי תורה, אין הם נחשבים כדבר שמשמח את האדם, ואיתא בטור [א"ח סי' צ"ג] ובמראה הפנים על הירושלמי הנ"ל [ד"ה "העוסק"] שהנ"מ היא לגבי ה'ל תפילה עיר"ש. ודין זה שעיסוק בצורכי ציבור נחשב כדבר משמח, נפסק ברמב"ם (הל' תפילה פ"ו ה"ח) ובשו"ע [א"ח סי' צ"ג אות ט"ז] המביא את שני פירושי הראשונים הנ"ל, עיי"ש.

הבית יוסף [יו"ד סי' ר"ז ס"ה ד"ה "וכתב עוד שם המרדכי"] הביא את המרדכי [ב"ב רמז תפ"ח] שסובר שהם שרוצים למנות לגבאי של צדקה (וה"ה לכל תפקיד ציבור אחר, כמובא לקמן בדברי החכמים אדם ושאר האחרונים) – צריך לקבל זאת על עצמו ולא יסרב.

והמהרש"ם [בספרו משפטי שלום קונטרס תיקון העולם סי' ר"א הג"ה סק"א (דף צ' ע"א)] מביא ראיה נוספת מהמרדכי שבה [פ' "קדושים" פרשה כ"ה סי' א'] שם איתא להדיא שלהיות גבאי ועוסק בצורכי ציבור הוא דבר שגורם חיים וא"ל המונע את עצמו מזה גורם לעצמו קיצור ימים.

אלא שהשאלה הייתה האם ניתן לכופ אדם להיות גבאי בעל כורחו או לקונסו במקרה שמסרב, ועל כך עונה שו"ת אבן שהם [למורה"ד אליקים געץ זצ"ל, סי' ל"ט] שמדינת לא ניתן לכפות על כך או לקונסו ומביא לזה ראיות רבות מהש"ס, אלא שמ"מ למסקנה למעשה על הטיל על המסרב קנס מסוים כדי לגדור מיתלת ע"מ שתקנת פרטני העיר לחייב אנשים להיות גבאים לא תהפוך לריקה מתוכן.

וכך גם פוסק המהרש"ם [בספרו משפטי שלום קונטרס תיקון העולם סי' ר"א הג"ה סק"א (דף צ' ע"א)] על סמך שו"ת אבן שהם הנ"ל שלא ניתן לכפות על אדם להיות גבאי בעל כורחו אלא שמוסיף שיש מקרים שבהם סירובו לשמש כגבאי צדקה יכול לגרום לו לקיצור ימים ושנים ח"ו, אא"כ הוא עמל בתורה הקדושה והעיסוק בצורכי ציבור יגרום לו לבטל תורתו – שהרי התורה עצמה בוודאי גורמת לאריכות ימים.

אולם הגר"י גולדברג שליט"א [בספרו טובי העיר פ"א סי' ו' ובנספח א'] חולק על שו"ת אבן שהם על המהרש"ם הנ"ל, וסובר שכן ניתן לכפות על האדם להיות גבאי ופרנס ובעל כורחו, וראייתו משו"ת הרשב"א (ח"ג סי' תי"ז) שפסק שיש כוח ביד טובי העיר לכפות אנשים להיות גבאים לענייני גביית מיסים, והביא מספר מטה שמעון [ח"ו"מ סי' ר"א הגהת טור אות י"א] שכתב שנעלמו מעיני שו"ת אבן שהם והמהרש"ם דברי הרשב"א משום שתשובות אלו עדיין לא נדפסו בזמנם, וודאי שאם היו רואים את

בשנת תשכ"ח ב'קמים ו' ח' תמוז, היו הקהלות האזכריות בעיר אומא, והעמידו חפה בחצר בית-הכנסת וצלם שתי נערכ תחפיו, והכריזו שכל יהודי הנכנס תחפיו יצלם. אולם שום יהודי לא יצא מהקהל לא נכנס תחפיו, ונצחו את כל היהודים תושבי העיר, כשלישים אצל נפס, וקהל זה קדוש השם מפלג. וקברו את הנרצחים בבית-הקברות בקבר אחים גדול, בסמוך לציון רבנו.

אמר מוהר"ת ז"ל וזרנו-לכך: עבור ענין רבנו זצוק"ל צריכי להיות נקי מן הקנאה והתאווה והפחד מכל וכל לגמרי, אך מה יכולין לעשות אם האדם מקנא או נכשל בתאוה, הלא אנוס הוא, ועל-כן אף-על-פי-כן מקרב אותו רבנו זצוק"ל, אולם כשרוצה עוד גם כבוד, וכן אמר פנים בלשון אחר: אם יש בך קנאה ותאוה, הכבי מקבל אותך, אבל את כבודך אתה מקרב לזרם לגמרי. (שישק א-תרנב)

א ב של החיים

- ☆ המאמין לא מקנא ביהדותו של הוולת כי הוא חי באמונה שמה שחסר לו זה הכי טוב להלכות שלו.
- ☆ הקנאה היא שרש תחלואי הנפש; האמונה שרש בריאות הנפש.
- ☆ כל קנאה שמתעוררת באדם היא אור אדם שחסרה לו אמונה, והוא לא חי במסלול שלו. והעצה: חזר למסלול שלך.
- ☆ השמחה בחלקו היא שלמות האמונה, שישמח גם בחסרונות שלו, וממילא לא מקנא בהצלחה של אף אדם.

דברי הרשב"א היו חוזרים בהם. והגר"י זילברשטיין שליט"א [משקיע חמד ב"ב ח: ד"ה "רשאי בני העיר להתנות"] חולק על הגר"י גולדברג שליט"א הנ"ל ומקיים את דברי שו"ת אבן שהם והמהרש"ם שאכן לא ניתן לכפות, ומבאר את דברי הרשב"א שניתן לכפות את היחיד לשמש כגבאי וכפרנס רק באופן שיש ועד קהילה חזק מאוד שכל הציבור משועבדים אליו (כמו שהיה נהוג בזמן הקדמונים בקהילות ישראל), מה שאין כן בזמננו שאין זה מצוי כ"כ (וכמובן שיש לדון כל קהילה לפי עניינה). ומ"מ נאמר בצ"ע.

למעשה: על אף שהעיסוק בצורכי צבור נחשב כעיסוק בלימוד התורה הקדושה ולעסקן יש דין של ת"ח לכל דבר, ועל אף שהעיסוק בצורכי צבור נחשב כמביא לידי שמחה במקרים רבים, ועל אף שהראשונים והאחרונים פוסקים שמי שרוצים למנות לגבאי ולפרנס על הציבור אין לו לסרב ואם יסרב יכול לגרום לו לקיצור ימים ושנים (אא"כ הוא עמל בתורה הקדושה והעיסוק בצורכי ציבור יגרום לו לבטל תורתו), מ"מ מצינו שנחלקו הראשונים והאחרונים האם ניתן לכפות על האדם להיות גבאי או פרנס בעל כורחו ולקנסו אותו במקרה שמסרב, וגדולי האחרונים סוברים שלא ניתן לכפות או לקנס על כך ומביאים צדוק ראיות לדבריהם.

ועל סמך פסיקת גדולי האחרונים, נלע"ד שלא צדק רב הקהילה בטענתו שאם השואל לא יסכים להתמנות לגבאי הוא ייאלץ לעזוב את הקהילה (וכמובן שכל זה בהנחה שגורבו בקהילה יגלה שבה כוחם של ראשי הקהילה אינו מוחלט), שהלא אף זה נחשב ככפייה, ובפרט שעזיבת הקהילה הינה צעד בלתי הפיך שיכולה לפגוע קשות באותו אדם ובמשפחתו. ומ"מ מאחר וחשוב ביותר לשמר את מבנה ותקנות הקהילה, וכיון שמצינו בשו"ת אבן שהם הנ"ל שכן הייתה קנס בסכום מסוים על המסרב למיגדר מיתלת, צריכים שני הצדדים (השואל ועוד הקהילה) לפנות לדיין מומחה שמוסכם עליהם ע"מ שיפטר ביניהם.

המשך דבר ראש הישיבה

את המטרה

ומדוע זה באמת כל כך קשה לאדם לעסוק בעבודת השירות והתשבות באריכות? הסיבה לכך היא מפני שהאדם לא עובד נכון, הוא מפספס את הדברים העיקריים בעבודת ה' שלו. אם אין לו התבודדות נכונה של משפט וחשבון נפש יומי והוא לא עובד על תיקון הברית – יהיה קשה לו מאוד להאריך בשירות ותשבחות. ואילו כאשר אדם עובד על תיקון הברית ועושה תשובה בכל יום – התודה לה' מאירה לו והוא מרגיש מתקן נפלאה בשירות ובתשבחות, וקל לו להאריך ולעסוק בעיקר תכליתו.

לכן צריכים לדעת שהתכלית של כל התורה והתפילה, של התשובה ושל כל עבודת ה' היא להביא את האדם לתכלית, כלומר: **לבטל ממנו לגמרי את כל הגאוה, לבטל ממנו לגמרי את כל כפיות הטובה, את כל הכפירה, כדי להיות אסיר תודה ולעסוק בתכליתו שהיא השירות והתשבחות התודות וההודיות.**

בעקבי הצאן

ואכן ראינו הרבה מאוד מהצדיקים הקדמונים בכל הדורות ומכל החוגים והעדות שחוץ ממה שהיו גאוניים עצומים ובקיאים בכל החכמות, מקובלים, בעלי פלפול, מרביצי תורה, מנהיגים, עוסקים בצרכי ציבור, ועוד – תמיד השקיעו זמן לכתוב שירים לה', מתוך לבם הטהור שהיה מלא שירה הודיה וכיסופין, והם לא חשבו שזה ביטול תורה או בזבוז זמן ח"ו, אלא זכו שהתורה והתפילה שלהם הביאו אותם לעבודת השירה שהיא תכלית היצירה.

לכן נדע היטב שהחיסרון בעבודת השירות והתשבחות ואסירות התודה – הוא הוא הגורם העיקרי לכל החטאים ולכל העוונות ולכל הצרות ולכל הגלויות. הוא זה שגרם לקרח להתנשא ולחלוק על משה. הוא זה שגרם לכל עדת קורח ולכל הגאוניים וראשי הסנהדראות לאבד את עולמם ולעסוק במחלוקת ושנאה כלפי אוהבם ומטיבם שהיה בשבילם יותר מאבא ומאימא ונשא אותם כאשר יישיא האומן את היונק.

ואת המסר הזה זכו להבין בני קורח. והם עשו תיקון לחטא של אביהם על ידי שעסקו בשירות ותשבחות, ולכן הם כתבו שירות ומזמורי תהלים. ולכן הם גם עסקו בעבודת השירה על הדוכן בבית המקדש, כדי ללמד את כל עם ישראל שבאו לבית המקדש להתקרב לה', שהתקרבות העיקרית לה' היא על ידי השירות והתשבחות שזו התכלית באמת.

את כלום ואמור
כל בית ישראל
אין

הנה לא ינום ולא יישן

בני משפחתו אצים רצים לתפוס מחסה מפני החיות צמאות הדם.

החושך הסמיך היקשה על הפורעים להבחין בבני הבית אבל מיד נשמע קולם האימנטי: "הוציאו אלינו את הכסף! ולא תיפלו שדודים בדינו!"

רבי לוי יצחק ששכב תחת המיטה חש בסכנה האורבת לקרוביו, והוא החליט כי לא עת להחשות עכשיו. במסירות נפש יצא ממחבואו והתייצב פנים אל פנים בפני הפורעים הרוצחים:

"הנני להביא לכם את כל כסףנו, קחו את מעט רכושנו אך הניחו לנפשנו!" – אמר ר' לוי יצחק.

בעלטה הכבדה ששררה בבית קשה היה למצוא דבר מה. רבי לוי יצחק נשא תפילה חרישית מקירות ליבו לשלומם ולשלום בני משפחתו וניגש בזריזות לתת וטרף את אוכלו טרם יתפכו חלילה הם להיות טרפו של בן בליעל זה.

מן העלטה ניבטו עיני הפורעים, עוקבים אחרי תנועתיו של ר' לוי יצחק. הוא נכנס בצעדים כבדים לחדר הסמוך, ניגש לארון הספרים, הסיט כמה ספרים והוציא צרור דל.

הוא יצא אליהם עם הצרור, וראש הכנופיה לקחו מידיו.

"זה הכל?" – שאל בחמדה ועיניו יוקדות.

"זה הכל" – השיב ר' לוי יצחק. "יותר מזה אין לנו... בואו והיוכחו בעצמכם..."

הוא הוביל אותם למסתר והראה להם את הרווח הריק בין הספרים...

"אם כן, עניים אתם מאד" אמר ראש הכנופיה "ובכן נרחם עליכם ונלך לדרכנו".

הפורעים עזבו את בני הבית והניחום לנפשם, והחושך הפך לאור גדול...

לימים יספר כי היה זה נס גלוי, שלמרות העלטה מצא מיד את מבוקשו. אילו התמהמה בחיפושים, היו הרוצחים קצרי הרוח שמים קץ לחייו, מדידת.

לאחר מעשה עזבה המשפחה את קיבליטש ועברה לטפליק העיר הגדולה...

יצחק בנדר זצ"ל.

ליל חורפ ירד על העיירה קיבליטש. השמים היו קודרים ואפורים כאילו משתתפים הם בצערם של ישראל ובצער הגלות. יהודי קיבליטש נמו על משכביהם נים ולא נים, מנוחה ללא מנוחה. אחת הכנופיות הנודעות לשימצה של צורר היהודים 'פטלורה', התמקמה בקרבת העיירה, דבר שעורר מטרד ודאגה.

איתן ספר המידות! איתן

אֲכִילָה וְשִׁתְיָה מִבֵּיא לְגֶאֱוָה. (גאווה טו')

רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל מחשובי חסיד ברסלב, באותם הימים היה אברך צעיר שאין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה וידאת ה', דר באותה עת בבית חמיו. כאשר בני הבית התהפכו על משכבותיהם בחוסר מנוחה, ישב רבי לוי יצחק ולמד לאור הנר.

לפתע נשמעו קולות פרא בחוץ; מצהלות קלגסים, זמירות שיכורים, ושאגות מקפאיות דם. בין כה וכה החלו הפורעים להלום על הדלת בפראיות, וזו הדלת הדלה והשדופה נפרצה בבעיטות מגפיהם כלא היתה. ר' לוי יצחק שחש בסכנה המידית מיהר והתחבא תחת אחת המיטות. הוא הקשיב באימה לקורה בבית ושמע את

שיכורי שמחה, בליווי שירה וריקודים חגגו האזרחים ברחבי רוסיה הגדולה. אחרון הצארים מת מות נבליים, והשלטון עבר לידים חדשות. אוירה נעימה של חירות מתקרבת והולכת, התפשטה בארץ הענקית והמדוכאת. הממשל שהחליף את ממשלת הצאר הביטיח למיליוני אנשים שחרור, שוויון, פתיחות ובעיקר חופש. גם יהודי רוסיה שמחו שמחה רבה על התמורה. מאושרים היו במפתל שושלת הצארים הצורים שבימי שלטונם עינו את ישראל, ניסו לעקור אותם מדתם ולהרחיקם מאמונתם. הצרו צעדיהם ואיימו תמיד על חייהם. עכשיו הביטו על העתיד בתקווה גדולה, קיוו לימים טובים שירפאו את סבלי העבר. הרוסים חגגו, ולהבדיל היהודים חגגו גם הם; הרוסים – ברכב וסוסים וגורגור בקבוקי וודקה

לגרונם, והיהודים, להבדיל, רקדו ושמחו עם ספרי תורה בידיהם: אשרינו שכיננו כי ימים הגיעו בהם נוכל לשמוח ולשיר בזאת התורה ולקיים מצוותיה ללא פחד ואימה...

שמחה זו התגלתה כמוקדמת מדי, ואפילו יותר מדי. ריקודי הצהלה הפכו במהרה למלחמת כנופיות של ארגונים שונים שרצו לתפוס את רסן השלטון, ולחמו אלו באלו, מאבקים שלו במרחץ דמים.

המלחמות בין הכנופיות לא הסתיימו במאבקים פנימיים בניהם, כיון שנשלפה החרב החלו אנשי הפקר אלו לרצוח ולשדוד כל מי שנקלע בדרכם כחיות טרף שפרצו את סוגרם.

אך הגרוע מכל היה מצב אחינו בני ישראל ברחבי רוסיה ובפרט בעיירות אוקראינה. פרעות ופוגרומים היו דבר שבשגרה. עובדה זו עודדה יהודים רבים מן העיירות לעבור לערים גדולות, שם קיוו כי יהיו מוגנים יותר ולא כטרף קל לחיות חסרות רסן. בין אלו הייתה משפחתו של הצדיק ועובד ה' המופלא, רבי אהרן קיבליטשער זצ"ל, חמיו של רבי לוי

Special Happy Amazing

בס"ד
פסח גדולה
למנוחת בשרת תמיד

מחיר מיוחד לקייטנות בין הזמנים
Hsidish Simcha Huge productions
חסידי שמחה הפקות ענק

מקור השמחה
מקור השמחה

...מחיר המיוחד...
דמויות ענק איכותיות, מפוארות,
מעוצבות וייחודיות בסטם ייחודי

בר מצוה - בת מצוה - חתונה - יום הולדת - ארוע משפחתי
תלמודי תורה - מתנשים - בתי ספר - גנים - קייטנות ועוד...

הפעלות מדהימות! שמחות! וסופחות!!

מקצועיות, אמינות ושמחה
במקום אחד!
ההרשמה לאירועי הפורים והקייץ בעיצומה!
החלרנו לחלוץ וקוסם!

053-314-2709
פקס: 02-5821354

ניתן למשל פבלות פס למסדות וליחידים

בס"ד

מחפשת
ולא מוצאת??

מעונינת בעבודה צנועה ב- 100% ובשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 02-5308002 | 02-5308000

חינוך באהבה

לימודי הצלחה פרק כא' מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

"כל המשפחה יושבת סביב שולחן ארוחת הבוקר, כולם רחוצים, מטופחים, מסוקקים ולבושים בקפידה. השולחן מעוצב בטוב טעם ועמוס במזונות מגוונים ובריאים- מין תפוחים סחוט, חביתות, גבינות וסלט ירקות טרי. הטוסטים קופצים בעליצות מהמצנע וכל בני הבית יושבים בנחת סביב השולחן וסועדים את ארוחת הבוקר..."
כשמיגיע השעה שמונה, אימא מכניסה את הכריכים שהכינה באהבה לתיקי הגן ובית הספר, נשיקה וחיוכו אחורונים וכולם יוצאים מהבית רגועים ושמחים לעוד יום חדש של לימודים...

בבקשה לעבודה

מה אתם אומרים?! חלומות... דמיונות... זה קיים רק בסיפורי הילדים? אז תתפלאו שלא רק, ישנם בתים רבים שכן בדיוק נראה הבוקר שלהם. רוצים גם אתם להצטרף להצלחה? בבקשה קדימה לעבודה!

במסגרת "חינוך ילדינו לניהול הזמן" נמשיך השבוע לעסוק בחינוך ואימון ילדינו לניהול זמן הבוקר. ההתארגנות עם הילדים משעת ההשכמה ועד היציאה מהבית לבית הספר, היא אכן משימה קשה, מלחיצה ומתישה כמעט אצל כולנו, אך היא כזו בגלל שלא התכוננו והרגלנו את ילדינו אליה. אבל אל דאגה, היא ניתנת לשינוי ע"י שינוי דפוס החשיבה שלנו ההורים וע"י עבודה "אימונית" מסודרת בשיתוף הילדים.

טעויות יסודיות

בשבוע שעבר עמדנו על שתי טעויות יסודיות בחינוך הילדים, הקשורות בקשר ישיר ל"חוסר הצלחה בניהול זמן הבוקר". הראשונה היא: "אחריות" כאשר אנו ההורים רואים את עצמנו אחראים בלעדית על ההתארגנות של הילדים בבוקר, הילד מנצל את "חופש האחריות" שניתנה לו ונשאר פסיבי בכל הקשור למחויבות וארגון סדר יומו. ילד שחש כי אין לו אחריות על ההתארגנות, אינו לומד לרכוש כלים שעזרו לו להתקדם ולהתארגן בכוחות עצמו והוא נשאר "תלוי" בהורים.

ולכן בבית בו "ההתארגנות הבוקר" עברה מאחריות הילדים אל אחריות ההורים, על ההורים לתקן זאת באופן מיידי ולהחזיר שוב בחכמה ודרכי-נועם את האחריות לילדים בכדי להכין את הקרקע החינוכית להקניית היכולת של הילד לנהל את זמן הבוקר שלו בצורה הדרגתית, עצמאית ונכונה.

הטעות השנייה היא: "מניעת התפתחות" דהיינו, בשנות הילדות הראשונות (3-6) אנו צריכים לחנך ולהרגיל את הילד להרגלים טובים ומועילים, כלים לזמן, אחריות, סדר וארגון, מודעות לנקיון וכד' כאשר אנו מגוננים על הילד ומשלימים בעצמנו את החסר הזה לילד, דהיינו: במידה ואנו מארגנים, מלבישים ומסדרים אותו או את חפציו במקומו, נוצר מצב של "חוסר התפתחות" בתחומים אלו. כאשר הוא גדל (6-8) והוא אמור כבר לרכוש בכוחות עצמו מתוך ההרגל שהרגלנו אותו את ההתנהגות וההתנהלות הרצויה, אנו נמנעים ומסרבים לבצע במקומו את מחויבויותיו ובפרט בהתארגנות הבוקר ודורשים ממנו "להיות גדול".

הוא כמובן אינו יכול להיות ביום אחד "גדול" מאחר והפסיד את תקופת הילדות הראשונה של "הקניית ההרגלים", ומאחר ואנו כבר "דורשים" מילד בן 7-8 לבצע פעולות בכוחות עצמו, אנו הופכים ל"הורים מציקים" שדורשים ודורשים, מעירים ומשפילים ואפילו עושים לו השוואות עם אחיו הקטנים ממנו וכו' וכו' אך בפירוש לא מועילים לו לחינוך שום דבר. ועליו לעשות "חזרה לאחור" ולתקן את אותה ההתנהלות. נרגיל אותו היום לסדר וארגון נלמד ונאמן אותו להתלבש לבד, לסדר ולארגן לבד את חפציו, אך לא מתוך הכרה שהוא כבר גדול ויכול לבד אלא מתוך הכרה שהוא עדיין אינו מספיק מיומן ועליו לתמוך בו ולעבוד איתו ביחד.

עבודה משפחתית

את "העבודה" המשפחתית של "ניהול זמן הבוקר" נתחיל לעבוד עם ילדינו כבר בגיל 3-4. בגיל זה, הילד יכיר את מהות המחויבות ויילמד לקבל אחריות על סדר יומו (כמובן המתאים לגילו) איך הילד יכיר? מתוך "גדילה" בבית

שיש בו את התכונות הנ"ל, כי הדוגמה האישית שלנו ההורים ושל אחיו הגדולים ממנו לכל נושא האחריות ירגילו אותו לכך. ולכן, פעולות הרגל אלו אמורות להיות "משפחתיות" וכוללות את כל בני הבית. את ההרגל לניהול הזמן נרגיל את הילדים כפי שלמדנו בפרקים הקודמים, ע"י דוגמה אישית, שיחות כלליות ואישיות, מבצעים, אימון אישי וקבוצתי, עידוד ושחים, מעקב

איש וכללי ופרטים. את הפעולות הללו עלינו לחנך ולהרגיל את כל אחד מילדינו בזמנו ובגילו המתאים, ובמידה ולא פעלנו כך עד היום ואנו נתקלים היום בבעיות ארגון, חוסר אחריות וחוסר סדר בזמן הבוקר, וזה לא קשור לבעיות השינה כפי שהבאנו במאמרים הקודמים, עלינו לעבוד יותר נקודתי עם כל ילד בנפרד ע"מ לראות בע"ה התקדמות.

שלבי העבודה לניהול זמן

כפי שכבר הזכרנו נדרשים לעבודה על "ניהול-זמן" מספר שלבים: 1. ברור המטרה. 2. ברור הפעולות הנדרשות להשגתה. 3. גורמים וקשיים העלולים להפריע או להקשות על השגת המטרה. 4. בחירת סדר הפעולות וזמן נקודתי סדר הקדימויות. 5. משך הזמן המוקצה לכל פעולה.

לדוגמא: המטרה שעליה נעבוד היא: "השכמה והתארגנות הבוקר". נעבוד לפי השלבים הבאים: 1. **ברור המטרה.** נחשוב ביחד עם בן הזוג מדוע אנו רוצים לעבוד עם ילדינו על נושא זה, עד כמה נושא זה חיוני בחיינו ובחיי ילדינו ומה נוכל להשיג בחיינו ובחיי ילדינו ע"י שיפור הנושא.

2. **ברור הפעולות הנדרשות להשגתה.** נבדוק ביחד עם הילד, מהן הפעולות הנדרשות לקימה בבוקר ולהתארגנות, לדוגמא: להתעורר בזמן סביר, לישון ימים, לשטוף פנים ולצחצח שיניים, להתלבש, לסדר את המיטה, לאכול ארוחת בוקר, להכניס את הכריכים לתיק ולצאת בזמן סביר מהבית לבית הספר.

3. **גורמים וקשיים העלולים להפריע או להקשות על השגת המטרה.** בעיות קימה כתוצאה משינה מאוחרת, בעיות התארגנות, דחיינות ומריחת הזמן, חוסר סדר בארון וקושי למצוא בגדים וכד'. 4. **בחירת סדר הפעולות דהיינו סדר הקדימויות.** נמלא בטבלה את סדר הפעולות לפי קדימותן, דהיינו איזו פעולה נבצע לפני מה. לדוגמא סדר הקדימויות בפעולות הבוקר הוא: התעוררות, אמירת מודה אני, נטילת ידיים, שטיפת פנים וצחצוח שיניים, התלבשות, סדר המיטה, אכילת ארוחת בוקר, הכנסת הכריכים לתיק ויציאה בזמן סביר מהבית לבית הספר.

כבדי להשיג שיתוף פעולה מקסימאלי, ניתן לילד לבחור מה הגיוני עבורו לעשות אחרי מה. הילד ישקול בשכלו ויבין כי אי אפשר לישון מאוחר ולקום מוקדם או שאי אפשר להשאיר את ארון הבגדים מבולגן ולהצליח למצוא בבוקר את הבגדים ולכן ישנן פעולות מקדימות לניהול זמן הבוקר וסדרי קדימויות בניהול הזמן בבוקר ועליו לתכנן אותן ולעבוד על פיהן.

5. משך הזמן המוקצה לכל פעולה. כמה זמן יש להקדיש לכל פעולה? בגיל הרך, יש להבנות את הזמן לילד, בגילאים מאוחרים יותר הילד יכול להעריך את משך הזמן שמתאים לו, כמובן במסגרת הזמן הכללית שהוקצה לזמן הקימה, ההתארגנות והיציאה מהבית. נתכנן עם הילד את הבוקר כך שסיפיק הזמן לכל פעולה בסדר הפעילויות, זמן זה יבחן במבחן המציאות ויהיה נתון לשינויים, לדוגמא: אם הילד קבע שהוא קם חצי שעה לפני היציאה מהבית ורוצה להספיק גם לחפש את בגדיו בארזנו המבולגן, גם להכין מערכת וגם לאכול ארוחת בוקר, הוא יזדקק לדעת כי הוא חורג מהזמן המוקצה ליציאה מהבית והוא עלול לצאת לאחר הזמן המוקצה ולאחר לכיתה וכד' ולכן עליו לתכנן מחדש ובצורה אחרת את זמנו.

ביאורי מילים

כאשר אנו משוחחים עם הילד על ההתארגנות הבוקר, עלינו לשוחח איתו בבהירות ולברור את המילים בשיחה, כך שהשיחה תתנהל "בגובה העיניים" של הילד. כי לא תמיד מה שמובן לנו, מובן גם לו. דוגמא לכך: כאשר אנו אומרים לו "להתארגן" הכוונה היא להתלבש. וכשאומרים "לצאת מהבית בזמן סביר"

הכוונה היא לשעה שבע וחצי. נתמך בו בעדינות לעמוד בהתחייבויות ומדי כמה דקות כשמתקרבת השעה נעיר את תשומת ליבו לכך שהשעה הינה... ובעוד כמה דקות עליו לנשוא שולחן לאכול ארוחת בוקר או לצאת מהבית.

רצוי לכוון את השעון המעורר בפלאפון לסדר ההתארגנות בבוקר, לדוגמא: בשעה 7 השעון יעיר את הילד עם שיר של מודה אני וזכיר לו להגיד "מודה אני" במידה וקשה לו להתעורר, נעשה איתו "משחק בוקר" ונסכם איתו שמחכה לו סוכרייה/שוקולד באחת ממגורות המטבח והוא יוכל לחפשה לאחר נטילת הידיים במידה ויקום מהר. לאחר 2 דקות יצלצל שוב להזכיר את ההתארגנות במקלחת, לאחר 15 דקות את ארוחת הבוקר בשולחן. נאמן את הילד לזמני אותו מושיגים אחרים במסגרת החינוך לתפקוד עצמאי.

בגילאי 3-4 נזכיר לילד מידי פעם את סדרי הפעילויות ונשאל אותו: "מה עושים מיד כשקמים"? אומרים מודה אני ונטילים את הידיים.... "מה עושים כל בוקר לפני שיוצאים מהבית"? אומרים לאימא יום טוב ותודה רבה ונותנים לה נשיקה וחיובק

טבלאות ופרטים

נכין ביחד עם הילדים טבלאות מבצע, לעקוב לבדוק את רמת ההקדמות. בגילאי 3-4 נוכל לצייר או להדביק תמונות המתארות את פעולות הבוקר ובכל יום של הצלחה-נדבך לו מדבקה גדולה. ביום של הצלחה מועטה-נדבך לו מדבקה קטנה. נסכם איתו שעל 5 מדבקות קטנות מקבלים פרס קטן ועל 5 מדבקות גדולות מקבלים פרס גדול יותר. בגילאי 5-7, בנוסף לציור והתמונות נפרט בכתב את סדר הפעילויות, ובגיל בוגר יותר הילד יוסיף בכתב ידו את התועלת שתהיה לנו מכל התקדמות בפעילות. שיטת המבצע והמדבקות ללא שינוי, אלא אם כן מדובר בילד בגיל 9-10 שאפשר לציין לו את הניקוד במספרים מ-1 ועד 10 וכאשר יצבור נניח 50 נקודות יקבל פרס קטן וכשיגיע ל-100 נקודות, יקבל פרס גדול יותר. בהצלחה, המשך בע"ה בשבוע הבא.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/א/ להיאום פגישה צור קשר בימים ג'-ד' משה 8-10 בערב 0548-434-435 נייד: 0548434435@gmail.com מייל:

בדיחות הדעת

קמצן עיוור לקח הלואה מחבר שלו אלף שקל.. אמר לו חברו מתי תחזיר לי ?

אמר לו כשאני יראה אותך..

זמנים קרן

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
19:11	19:27	19:22	19:27
20:28	20:31	20:32	20:28
21:03	21:05	21:01	21:01

המפתח: שמואל א פרק י"א, י"ד, י"ב, כב - ויאמר שמואל

י"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

נסעתי נושעת

סיסות קול לאמון עם הרבנית ארזת נחיי

- יום רביעי ל' סיון 13.06.18 עד יום ראשון ד' תמוז 17.06.18
- יום רביעי י"א אב 25.07.18 עד יום ראשון י"ז אב 29.07.18
- יום חמישי כ"ח אב 09.08.18 עד יום שני ב' אלול 13.08.18
- רבי נחמן מברסלב, רבי נתן הבעל שם טוב, רבי לוי יצחק מברדיצ'ב
- ארוחות ביתיות ומושקעות, לינה, נסיעות, הדרכה ועוד... י"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
- 02-5812210

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ג תמוז תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 7:11 תל-אביב: 7:26 חיפה 7:19 מוצאי שבת: ירושלים: 8:29 תל-אביב: 8:32 חיפה: 8:33 ר"ת: 9:03

פרשת קרח

התרחקות ממחלוקת

דרכם של בעלי מחלוקת...

סיפר משמשו של כ"ק האדמו"ר רבי יצחק מוורקא זצ"ל, כי בהיותו פעם עם רבו בוורשא, חזרו פעם לפנות ערב מן העיר אל המלון שלהם, וכשבאו לפתוח את החדר של הרבי במלון, ראו כי מאן-דהו כתב על הדלת באותיות גדולות דברי זילזול, גידופים וחירופים על הרבי. כל הדלת מלמעלה ועד למטה היתה רשומה בדברי לעג ובזו אלה. **המשמש** לא ידע את נפשו. הוא עמד מזועזע כולו, נרעש ונפחד, נבהל ומשתומם, גם מגודל העזות והחוצפה, וגם מביושה וכלימה עד שהרבי נאלץ להרגיעו בדברים הבאים, וכך אמר לו:

"אל יפול רוחך ולא תתעצב מזה כלל, כי קבלה בידי ממורי ורבי (בנו של כ"ק האדמו"ר רבי בונם מפשיסחא זצ"ל) שכל בעלי המחלוקת מוציאים דיבה על איש דוקא באותה מדה שהוא נזהר בה ביותר. והביא לזה ראיה מן התורה שמצינו בקרח ועדתו שבתלונות שלהם על משה אמרו: "ומדוע תתנשא על קהל ה'" הרי שהעלילו עליו דוקא במדת הגאווה, בעוד שהתורה הקדושה מעידה עליו: "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

סיפור"ח

"צריך לעזוב מיד"...

סיפר אחד מדיירי שכונת שערי חסד בירושלים: "יום אחד שחתי את ליבי לפני הגאון **רבי שלמן זלמן אויערבאך** זצ"ל, על כי הדירה ששכרתי ב"שערי חסד" יש לה שני בעלים. וכעת נפלה ביניהם מריבה, שאמנם איננה קשורה אלינו, אבל בכ"ז לא נעים".

רבי שלמה זלמן שמע והגיב בפסקנות: "צריך לעזוב מיד את הדירה!" הבנתי לתומי שהוא רוצה רק להדגיש בפני את חומרת המחלוקת.

כעבור שבוע פוגש אני את רש"ז ששואל אותי: "נו, כבר עברתם דירה?" נדהמתי והבנתי שמתכוון במלא הרצינות... "אסור להשאיר במקום בו יש מחלוקת!" אמר בתוקף, והציע לי בו במקום מספר דירות להשכרה בשכונה. וכך עשינו.

התורה המשמחת

לרדוף אחר השלום ולהתרחק ביותר מן המחלוקת!

נלמד מהפסוק: "ויקה קרח" (פרק טז-א)

ופירש רש"י: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: "ואתפלג", נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת.

באחת מדרשותיו אמר הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל את הדברים הנוקבים הבאים: "דורינו לקוי מאוד בחולי ה"וודאות" [בלשון העם: "בטחון עצמי מופרז"]. כל אחד הולך בוודאות שהצדק עמו, ולא יעלה כלל על דעתו כי אולי טועה הוא ושוטה בדבר. ומפני חולי זה נוצר בכל ענין שני צדדים "וודאים", וזהו חורבן הדור!"

והוסיף הגרמ"ל: "כל המחלוקות באים רק מכך, שאדם לא נעצר לחשוב שוב, וכי מי אמר שאני הוא הצודק, ומי יודע האם באמת כל כוונתי לשם שמים, אלא נלחמים, הורסים, מחריבים ופוגעים, והכל מתוך וודאות מוחלטת שהצדק איתו. הוודאות הזו פעמים שמוליכה את האדם לעמקי שאול רח"ל, וסופו מי ישורנו. כשיגיע לעולם האמת, ויראה כמה הוא טעה. כמה הוא הלך אחר השקר, אחר הנגיעות..."

וגם במצב שהיה מדובר שזה שיוצא לחלוק הוא תלמיד חכם מופלג, אמר על כך רבי מיכל יהודה: "לכאורה יאמרו הלא הוא תלמיד חכם גדול וכל ימיו בעמלה של תורה, וא"כ בוודאי צודק הוא במעשיו, אך אין זה נכון! מי שלומד מוסר ומתקן מדותיו, זוכה ועמלו בתורה מגדלתו ומרוממתו לעלות מעלה במעלות הרוחניות ונעשה עליון משאר האנשים. אך מי שאינו לומד מוסר ולא עמל לתקן מדותיו, התורה מגדלתו, אמנם לא לצד מעלה, אלא להיפך, לצד מטה רח"ל. וכדברי חז"ל למיימינים בה סמא דחיי למשמאילים סמא דמותא (שבת פח:). התורה תמיד פועלת בנפשו של האדם לפי מה שזורע." עכ"ד.

הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל כתב (בספרו **שבט מוסר** - פרק לז): "אם תרצה לדעת כח השלום ראה בגנות המחלוקת, והגזירות המשונות המגיעות לבעלי המחלוקת. הרי קרח, על שהחזיק במחלוקת, מת הוא ועדתו במיתה משונה, שבלעתם הארץ, מיתה שעדיין לא היתה לעולמים, ונפסק המן באותו יום, וגם תינוקות שאין בהם חטא ועוון מתו, וגם אפילו מחט שלו נבלע בארץ (מד"ר יח-ד, יג), והאריכו הרבה זמן בגיהנם עד שבאה חנה והתפללה עליהם כמבואר בגמרא (סנהדרין קט:). אם כן ראה כמה קשה המחלוקת. ושנאו ומשוקץ לפני המקום".

"ואל יקל בעיניך אפילו מחלוקת קטנה" - מוסיף השבט מוסר - "משום שהשטן מצוי שם להגדילו לבעור כאש ולאכול מנפש ועד בשר. וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ז.) האי תגרא דמיא לנהרא דבדקא מיא.

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לעילוי נשמת
ר' אהרן יעקב בן ר' אליעזר קורנוזר ז"ל

נלב"ע ז' תמוז תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

שלא להתלוצץ על הזולת ולא להרבות שחוק וקלות ראש, ושלא לשבת במושב ליצים!

נלמד מהפסוק: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (פרק טז-יט)

וכתב רש"י (מהתנחומא): ויקהל עליהם קרח – בדברי ליצנות כל הלילה ההוא, הלך אצל השבטים ופיתה אותם וכו'. ובמדרש (שורח טוב תהלים א) דרשו חז"ל: "ובמושב ליצים לא ישב" – זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מה עשה: כינס עליהם את כל הקהל שנאמר: "ויקהל קרח את כל העדה" התחיל לומר לפניו דברי ליצנות.

לכאורה תמיהה עצומה יש כאן: היאך הצליח קרח לפתות ולמשוך אחריו בדברי הבל וליצנות מאתים וחמישים איש נכבדים מאוד, בעלי חכמה ודעת. נשיאי עדה אנשי שם. ובשלמא קרח אף שפיקח היה, אפשר איכשהו להבין מה ראה לשטות זו, אחרי שנתקנא בנשיאותו של אליצפן. כי זו טבעה של קנאה שמוציאה את האדם מן העולם.

אבל על אותם מאתים וחמישים ראשי סנהדראות עולה התמיהה במלא עוצמתה: מה ראו הם לשטות זו? הלא אצלם ודאי לא היו קנאה וכבוד? יתירה מזו: הרי ראו הם בעיניהם את גדולתו האמיתית של משה, כאשר את כל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה לעם ישראל, בחר לעשות על ידי משה, מיציאת מצרים וקבלת התורה ועד לאותו יום של המחלוקת. והיאך זה יתכן שהכל "נעלם" פתאום כלא היה?

כדי להבין עד כמה תמוה ומפליא הדבר, ננסה להמחיש זאת לפי המושגים של זמננו: נתאר לעצמנו מציאות הזויה ודמיונית שלא נתפסת בשכל אנוש כמו למשל תרחיש בדיוני שקורה בארצנו, שאחרי שבעים שנה בהם מודרכים בני הישיבות והכוללים, וכל ציבור משפחות החרדים (בעולם התורה הליטאי), לפי הוראות גדולי תורה מפורסמים כמו **החזון איש** ו**הרב מבריסק**, ה**סטייפלער** ו**הגרא"מ שך** זצ"ל וגדולי ישראל הבאים אחריהם, כיצד בדיוק יש לנהוג ביחס לרשויות השלטון החילוני וכיצד להתמודד עם מאבקי נגד לומדי התורה, וכל הציבור מקבל עליו כבר עשרות בשנים את אותם הוראות ברורות מתוך אמונת חכמים פשוטה ומובנת.

והנה לפתע פתאום, באחד הימים, פורשת מתוך ציבור זה, קבוצה גדולה, בהם תלמידי חכמים אנשי שם, וכל אחד מהם ניגש בעזות מצח לאביו. או לאחיו וגיסו. או לחברו זה שנים בישיבה או ככולל, ואומר לו לתדהמתו: "הריני להודיעך כי טעות גדולה בידך. אותם גדולי ישראל המפורסמים זה כמה שנים, אלו שרגילים להתיעץ עמם ולקבל ברכתם, הם מזוייפים ופסולים... דעותיהם כוזבות, לא שריים ולא קיימים, ומהיום אסור לשמוע להוראות שלהם..."

הרי נקל לשער עד כמה השומע יהיה המום ומזועזע. משפשף עיניו בתימהון ובתדהמה לבדוק החלום בלהות הוא או בהקיץ. מבט בחברו בחלחה ובחרדה, מה קרה לו? שמה נטרפה דעתו עליו רח"ל, ומיד מזדעק: "הרי כולנו למדנו בשוה אצל רבותינו אלה. קיבלנו תמיד הוראותיהם והכרנו בגדלותם ומה קרה לך היום לפתע פתאום?"

כמובן, תרחיש זה שציירנו, הוא בדיוני. לא היה ולא נברא ואפילו משל לא היה! כל בר-דעת יודע ומבין שזה גם לא יכול להיות ב"ה בשום סיטואציה, וזאת מהסיבה הפשוטה: כל הציבור חניכי הישיבות בארץ שגדל בבתים של תורה ומאוגד במוסדות מוכרים ומסודרים, אמון ומחונך הוא מקטנות להכיר במעלת רבותיו גדולי ישראל ולהשמע להוראותיהם באמונה תמימה!

ואם זה מובן לכל בר-דעת, מתעצמת לה יותר הפליאה הגדולה: היאך זה שבכזה דור דעה כמו הדור ההוא, מתפתים נכבדי עם, ראשי סנהדראות להמשך אחרי קרח כבכלבי קסם, ולערער על מעמדו הידוע של משה רבינו, ולבטל את כל מה שראו עיניהם עד אז?

מלבד תמיהה רבתי זו, נוסיף ונשאל עוד ב' קושיות: (א) מדוע לא השתמשו משה ואהרן בהוכחה פשוטה שתברר לעיני כל מי הצדיק והצודק ומי הרשע, והיא מיידית המן. שהרי אמרו חז"ל בגמרא (יומא עה). על הפסוק "והמן כזרע גד הוא" שהמן גילה מי צדיק [שירד בפתח ביתו] ומי בינוני [שירד לו בפתח המחנה] ומי רשע [שירד להם המן רחוק מביתם והיו צריכים לשוט וללקט] והם הרי היו רשעים כמש"כ "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים". לעת עתה לא מצאנו תרוץ ברור לקושיה זו. [ואולי גם לכך רמז הפסוק "בוקר ויודע ה' את אשר לו". אלא שבאותו בוקר לא ירד המן. רצ"ע].

(ב) **לאחר** בליעת קרח וביתו ולאחר שריפת מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת, הוכיח הקב"ה לכל העם במי הוא בחר לתת את הכהונה, כאשר כל נשיא הביא את מטתו ומטה אהרן בתוך מטותם ובמי שיבחר השי"ת מטתו יפרח. וכשפרח מטת אהרן, כולם ראו שה' בחר בו. ותמוה: אם אחרי הכל הוצרכו ישראל להוכחת המטות, מדוע לא הראה זאת הקב"ה מיד כשיצאו קרח ועדתו לחלוק על משה, וזה לכאורה היה משקיט את המחלוקת נגד משה? **אלא** התשובה האמיתית והיחידה שעונה ומיישבת את כל הקושיות היא [כפי שנתנו מפרשי התורה וגדולי המוסר], שאכן אין כל הסבר הגיוני לתופעה הזו

"לא אצלי בבית!"

סיפר הגאון **רבי שלמה שמשון קרליץ** זצ"ל: בילדותי לקחני אבי ביום הפורים אל מעונו של הגאון **רבי ברוך בער ליבוביץ** זצ"ל, שם שהו בעת זו תלמידים רבים שבאו לשמוח את שמחת הפורים במחיצת רבם הנערץ.

היה שם בחור, עליו ידוע, אשר אמר את הפרק הראשון של מסכת גיטין בחרוזים... לאחר מכן הוסיף וחזר גם על שיעורו של רבי ברוך בער בחרוזים, להתפעלותם הרבה של הנוכחים. לאחר שסיים את אמירת החרוזים, החל להשמיע "פורים תורה" כשהוא פותח בשאלה מקריאת התורה של פורים:

"נאמר בפסוק: 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל', וקשה: איך הרים משה ידו והרי אמרו חז"ל (סנהדרין נח): המגביה יד על חברו אעפ"י שלא הכהו... כשמוע רבי ברוך בער את דבריו קם מיד ממקומו ומחה כנגדו: "ליצנות, לא אצלי בבית!" ולא הסתפק במחאה בלבד, אלא עמד וגירשו מביתו.

עמודי שש

"חושש אני להכנס למושב ליצים..."

בשמחת אחד מיוצ"ח של הגאון **רבי עקיבא איגר** זצ"ל ניגש אליו מחותנו אחר החופה. שאל אותו רע"א: אם הוא מרוצה מהשידוך. המחנות שהיתה דעתו זחוחה מאד מרוב שמחה, השיב בבדיחותא כי הכל טוב ויפה אלא שאינו שבע רצון כל כך מהמחותן...

כששמע כך הרע"א שב לחדרו, והכל תמהו מדוע רע"א לא משתתף עמם בסעודה. כשנכנסו מקרוביו לחדרו ראו שעצב נסוך על פניו. נבהלו ושאלוהו: "מדוע עצוב רבינו ביום שמחתך?"

השיב להם רע"א: "כיצד לא אהיה עצוב, הלא מחותני אינו מרוצה ממני, בוודאי עוול מצא בי". כששמעו דבריו נחרדו מאוד ומיד התנצלו ואמרו: "הן לא עולה על הדעת שיהיה מישהו שלא יתכבד להשתדך עם גאון כמותו, ורק בדרך בדיחותא אמר המחנות מה שאמר..."

כששמע דבריהם הגיב רע"א: אם כן, בודאי חושש אני להכנס ולהסב בסעודת החתונה, פן דינו כמושב ליצים ח"ו... ניסה המחנות לפייסו, אך רע"א לא קיבל את פיוסו ושוב לא חזר לסעודת החתונה.

מאורן של ישראל

חומרתה של ליצנות...

לאסיפת חיזוק של אברכים, הזמינו את ראש ישיבת חברון הגאון **רבי ש"ז ברוידא** זצ"ל שידבר בפניהם. במהלך האסיפה שמע את אחד הנוכחים דורש פסוק מן התורה בדרך ליצנות.

לשמע הדברים נחרד הרב ברוידא וכשהוא מזועזע כולו פנה להוכיח את המתלוצץ על פניו, בחומרה רבה. והוסיף לספר מעשה שהיה עם בעל ה"שאגת אריה" שפנה אליו מישהו בשאלה: כשעומדים לפניו ביצה ומים על איזה מהם יקדים לברך ברכת "שהכל"? והשיב השואל שיש לו ראייה מהפסוק "ואת העי מקדם" (עי" - ביצה באידיש) שמקדים לברך על הביצה...

השאגת אריה רגז מאוד לשמע הדברים והוכיח את הלה על כך שעושה ליצנות מדברי תורה.

נסיד ממלכת התורה

"אל תרענו ואל תגענו"...

סיפר רבינו יוסף חיים זצ"ל מבגדד (בספרו בן יהוידע): מעשה בתינוק של בית רבן שהיה הולך ללמוד כל יום לבית תלמודו בחשק וברצון. והנה יום אחד, כשחזר מבית תלמודו לביתו, פגש בדרכו תלמיד חכם גדול המהלך בדרך, ואחריו הולכים שני ליצים פורקי עול ועושים צחוק וליצנות מאותו תלמיד חכם.

ויהי למחרת, לא רצה הילד ללכת לבית תלמודו. שלח רבו לקרוא לו אך הוא מסרב. הפציר בו אביו ללכת ללמוד והוסיף לשכנעו בדברים ולומר לו: הלא כדאי לך ללמוד תורה שהרי תוכל להיות תלמיד חכם ויהיה קורין אותך רבי.

אמר לו הילד: למה תקללני, הלא אני שמעתי אתמול כמה שחוק וליצנות עשו על חשבוננו של אותו תלמיד חכם שהיו קורין אותו רבי.

והוסיף הבן יהוידע: בזה מתורצת אמרת חז"ל (שבת קיט): "אל תגענו במשיחי..." אלו תינוקות של בית רבן ו"בנביאי אל תרענו" - אלו תלמידי חכמים. ויש להקשות: למה בתינוקות כתוב "אל תגענו ובת"ח אל תרענו"? אלא בתינוקות לא שייך בזיון כי מי שם לב לבזותו, אך לעמות זאת את התלמידי חכמים ישנם ליצנים שיש להם ענין לבזותם, על כן אמר התב? שאל יבזו וירעו לת"ח, ובכך לא יזיקו ולא יגעו לרעה בתשב"ר.

בן יהוידע שבת קיט:

של המשיכה אחרי קרח, מלבד המסקנה הבאה: **זו כחה העצום וההרסני של הליצנות!** שכן באמת לא קיים שום הגיון בעולם שהיו יכולים בו לערער במשהו את האמונה במשה רבינו כשליחו של השי"ת. וזאת ידע היטב גם קרח. לפיכך קרח שפיקח היה להרע, הבין שאם רוצה להצליח לסחוף לצידו את נכבדי העם נשיאי עדה ראשי סנהדראות, אין לו כל דרך אחרת אלא זאת: לעשות ליצנות ממשה רבינו! כפי שדרשו חז"ל "ובמושב ליצים לא ישב" - זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן.

מדוע בחר קרח דווקא בליצנות? משום שטבעה של הליצנות שאינה זקוקה לא לצדק ולא להגיון. האפקט ההרסני שלה אינו תלוי בהם כלל. ואדרבה, החכמה והליצנות הם תרתי דסתרי. ההגיון והשכל הישר אינם יכולים לדור בכפיפה אחת עם הליצנות! תפקידה ומטרתה של הליצנות לטשטש ולשבש כליל את דעת השומע ובדיוק את זה רצה קרח להשיג. וזו גם הסיבה ש"ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות" [אף הגיוניות ביותר].

וכלשונו הזהב של הרמח"ל ז"ל (במסילת ישרים פרק ה): "כי הנה השחוק והלצון מאבדים את לב האדם, שכבר אין הטעם והדעה מושלת בו, והרי הוא כשיכור או שוטה אשר אי אפשר לתת להם ערמה או להנהיגם, כי אינם מקבלים הנהגה".

ובהמשך מוסיף הרמח"ל: "כי בליצנות אחת ובשחוק קטן יפיל אדם מעליו ריבוי גדול מן ההתעוררות וההתפעלות... ובכח הליצנות יפיל הכל לארץ ולא יעשה בו רושם כלל... ולא מפני חסרון הבנת הלב, אלא מפני כח הלצון ההורס כל עניני המוסר והיראה".

נוסיף שישנו עוד כח "הרסני" [או "ארסי"] שמוצאים אנו בליצנות: הליצנות נועדה בעצם "להפריך" את האדם עצמו כשלא ניתן להפריך את טענותיו. תפקידו של הלץ בליצנותו, להציג את הדברים האמיתיים והחכמים בסילוף הכי מגוחך וההזוי שאפשר, כדי להראות שהבעיה היא לא עם הדברים [שהרי אותם כשלעצמם א"א להפריך] אלא עם זה שאומר את הדברים... וכשמצליח הלץ להפוך את האדם עצמו ללעג ולקלס ולצחוק, ממילא שוב אין תוקף ואין משמעות לדבריו... שהרי הלץ הפריכו ועשה אותו "לא כשיר" להביע דעה... זו מטרתה של הליצנות ומכאן כוחה ההרסני.

מעתה מיושבים בפשטות כל הקושיות ששאלנו. משום שאחר שנתברר לנו שהליצנות היא כח מכוון וזדוני לשבש ולהפריך מעיקרא כל שכל ישר וכל דעת והגיון, הרי ממילא כל ההוכחות והתוכחות שבעולם לא יעזרו ולא יועילו אף כנגד ליצנות אחת! ורק אחרי שהליצנות נעלמת ונבלעת באדמה, או-אז נפקחות העיניים ונפתח הלב לראות ולהכיר באמת! [ואז אפילו לספקנים די בהוכחה אחת].

החזקת לומדי תורה

העיסקה הטובה ביותר...

על בניני ישיבת קול תורה מתנוסס השם מקס שטרן ז"ל. הוא היה תלמידו של **רבי ברוך קונשט** זצ"ל בגרמניה, וכאשר שמע כי הרב קונשטט עלה לארץ ישראל בימי עוני ומחסור ששררו אז בארץ, שלח לו סכום של אלף דולר במזומן (שהיה אז סכום נכבד ביותר) כדי שיוכל להתחיל את חייו בארץ ישראל. הכסף הגיע לידי והוא הטמינו בביתו.

לאחר כשבועיים פגש הרב קונשטט את **רבי יחיאל שלזינגר** זצ"ל והעלה בפניו הצעה לפתוח ישיבה קדושה בארץ הקודש. שאל אותו הרב שלזינגר: "כסף מנלן?" מיד אמר לו הרב קונשטט כי יש לו אלף דולר ראשונים לפתיחת הישיבה. הרעיון החל לקרום עור וגידים, ואלף הדולרים הללו היו הבסיס הראשון לישיבת קול תורה.

חלפו ימים וחודשים, ומר שטרן הגיע לביקור בארץ ישראל וזכה לפגוש את רבו, רבי ברוך קונשטט. במהלך השיחה נודע לו כי כל אלף הדולרים הוטמנו ביסודות הישיבה החדשה שכבר פתחה את שעריה. הוא השתומם: "מדוע עשה הרב כך, הרי רציתי כל כך שיהיה לכם ממה לחיות..."

השיב לו הרב קונשטט: "מה אתה לא מבין, הרי זה הביזעס הכי טוב שיכולתי לפתוח לעצמי..." מלים אלו חילחלו עמוק בתודעתו של מר מקס שטרן והוסיף לפזר את אוצרות ממונו לסייע ולתמוך בלומדי התורה.

יחי ראובן - ח"ג

להחזיק ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם כליל ללימוד התורה!

נלמד מהפסוק: "ולבני לוי נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם" (פרק יח-כא)

מפסוק זה לומדים על מצות מעשר ראשון שנתחייבו בני ישראל לתת חלק אחד מעשרה חלקים ללוויים. וכתב החינוך (מצוה שצ"ה): "משרשי המצוה, לפי ששבט הלוי בחר השי"ת בתוך אחיו לעבודתו תמיד במקדש על כן היה מחסדו יתברך לתת להם מחיתם דרך כבוד, כי כן יאות למשרתי המלך שתהיה ארוחתם מזומנת להם על ידי אחרים שיכנינו להם, ולא יצטרכו הם ליגע בדרך זולתי בעבודת המלך היקרה..." ומסיים החינוך: "והמחיה משרתי הא-ל בממונו, ברכת השי"ת תנוח עליו בכל אשר יש לו. וזהו אמרם ז"ל (אבות ג-יג) מעשרות סיג לעושר."

באחת מאיגרותיו פונה החפץ חיים לעשירי ארה"ב להוכיחם ולעוררם להחזקת תורה, ובין היתר כתב להם: "פלגיה גדולה אצלי, מדוע אתם מרפים את ידיכם מזה ואינכם חפצים לקחת חבל בעסק גדול כזה כהחזקת התורה המאשרת ונותנת חיים בעולם הזה ובעולם הבא?!"

"כעת הלא מחכים ומצפים אנו לביאת משיח צידקנו, שלא רחוק היום ההוא, וימינו אלה המה "עקבתא דמשיחא". רוב כבוד וגדולה צפוי לכם על עבודתם הנשגבה... כשאחרי כל התלאות והמצוקות... מחזיקים בתורתנו הקדושה ומשתדלים בכל הכח להחזיק בשיבות הקדושות ומוסדות התורה שנשארו לנו מעט מהרבה, ואשר חלק גדול בהחזקת התורה זכיתם אתם. ומאוד מאוד ישמח בכם, ותהיו בודאי בראשי הקרואים..."

"אבל לא כך אם תתרשלו במצוה רבה זו ותמשכו ידיכם ממנה, כמה מהבזיון והבושה תשיגו, ותתחרטו בעצמכם חרטה גדולה למאד על אשר לא עמדתם בנסיון ולא החזקתם במעשיכם הטובים עד ביאתו, הלא בשביל זמן מועט מאוד איבדתם בידים את כל הכבוד והגדולה שהייתם ראויים לו."

נאמר בתהלים (קייט-קסה): "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול". וביאר החיד"א זצ"ל (בספרו **מראית העין**) שהפסוק נאמר על העשירים שמחזיקים ביד התלמידי חכמים, והם שנקראים אוהבי תורה ועליהם נאמר "ואין למו מכשול", עפ"י המבואר בספר **"עץ החיים"** שגם המחזיקים ביד ת"ח ניצלים מיצה"ר, שהרי התורה מגינה ומצילה, וזהו שנאמר "ואין למו מכשול", הוא היצה"ר שנקרא "מכשול".

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"להיות איש!"

בתחום, אלפי פחי אשפה פרושים ברחבי העיר... ואז מופיעה השאלה 'ומה אתה עושה למען ניקיונה של העיר?'

* * *

"אני טס הרבה בענייני עסקים" שח אדם באוזני יהושע די-נור. "ויום אחד גמלה בי החלטה לא יומרנית. החלטתי שבכל פעם שאני נכנס לתא השירותים במטוס, תמיד אצא כשהתא יותר נקי משהיה כשנכנסתי אליו. כך אני נוהג מאז. מנגב במטלית נייר את הכיור משאריות מים... מנגב טיפות מים שניתזו על הרצפה, כי הרי נוסעים רבים נכנסים יחפים, וזה לא נעים אז שהרצפה רטובה. זו תרומתי הקטנה לתחושת נוחות לאלו שיכנסו אחרי".

כאשר אתה נחשף לעובדה שהדובר הנו איש הייטק ידוע-שם, שכבר הטביע את חותמו בטכנולוגיה העולמית, אתה מתייחס אחרת. ובכן מדובר באיש שהמציא את הדיסק-און-קי. עוד מוח-יהודי.

* * *

המשותף לשני התיאורים האמיתיים הוא היסוד "במקום שאין איש השתדל להיות איש". האינסטינקט שלנו מונע מאתנו לתרום דווקא במקום בו כולם לא תורמים (כדאמרי לא-אינשי: "אל תהיה פראייר"...). אך חז"ל מלמדים אותנו שההיפך הוא הנכון.

נכון. כמעט אף פעם לא נקצור תהילה בעולם-הזה, כאותו בר-מזל שבסך-הכל הרים כוס בכיכר פריזאית, ולפתע החל כל הרחוב לכרכר סביבו. אבל גם הוא הרי לא העלה על הדעת שיש כאן משהו מתוכנן. שעשרות איש, וצלמים ממתינים לראות מי ירים את הכוס. גם הוא חשב שהוא תורם תרומה קטנה לזולת ללא תמורה.

הדוגמאות עוסקות בניקיון, אך הרעיון מקיף כמובן את כל החיים. מה קורה למשל כשאנו חולפים ברחוב וילד קטן - שחושש לבקש עזרה - ניצב בצומת וצריך לעבור? האם אנו עוצרים, ניגשים לשאול או ממשיכים במרוץ החיים.

והלוא אנו מאמינים בני מאמינים שלעתיד לבוא יבוא כל אחד על שכרו - ואת ה'פראבו' של עולם הבא אין לשער ואין לתאר - עין לא ראתה זולתך?

בית הכנסת "זה לה ויקטואר" הממוקם ברובע התשיעי בפריז, הוא הגדול ביותר בצרפת. מבנה מרהיב בן כמעט 150 שנה, עם אלפי מקומות. במרחק הליכה קצר משם דרומה, ממוקם "כיכר האופרה" ושם מתרחש הסיפור.

השעה 15:15 אחר-הצהריים. השמיים בהירים, והכיכר רחבת ידיים - נקייה ללא רבב. אנשים ישובים, רוכבי אופנים חולפים, ילדים משחקים בכדור. במרכז הכיכר מתקן אשפה ועליו מורכבת שקית פלסטיק שקופה וגדולה.

בחור צעיר עובר אז בכיכר, כוס קרטון בידו. הוא מתקרב לפח האשפה, רוכן לשרוך את נעליו, מניח את הכוס על מרצפות הכיכר, ואז קם וממשיך בדרכו כשהכוס נשארת הפוכה על צידה על מרצפות הכיכר. הכוס נותרת מיותמת, נטויה על צידה מרחק פסיעה מפח האשפה.

אנשים עוברים וחולפים. אין איש טורח להרים את הכוס ולהשליכה לפח.

חולפת כמחצית השעה ומגיע "הצדיק בסדום". בחור צעיר עוצר ליד הכוס המיותמת שעל הרצפה, מרים אותה ומשליכה אחר כבוד לפח האשפה...

ואז קורה משהו מדהים:

בבת-אחת מתרוממים כל האנשים שהיו ישובים באזור, שולפים ומניחים על ראשיהם כובעים צהובים שרקומה עליהם המילה 'פראבו'! [כל הכבוד!] וכולם מריעים לבחור הצעיר ומוחאים לו כפיים.

מאחת הדלתות מסביב הכיכר מגיחה תזמורת של כמה נגנים, גם הם חמושים באותם כובעי 'פראבו' צהובים. להקת המזמרים מנגנת לכבודו איזה מרש צרפתי משעשע וכולם מתקהלים סביבו ומודים לו. עוברים ושבים שולפים מצלמות ומנציחים את האירוע.

הבחור מופתע, אחר כך מחייך במבוכה... זה לא מסתיים, מגישים לו זר-פרחים ו'מגן הוקרה' מטעם עיריית פריז.

העירייה המקומית מנסה להפיק תעמולה מהמקרה, לטובת ניקיון העיר. הם מציגים את המקרה המצולם, כאשר ברקע אנשים חולפים במהירות וכתוביות חולפות אז על המסך ומבהירות כמה העיר משקיעה בניקיון. העיר מוציאה עשרות מיליוני יורו מידי שנה על ניקיון, מאות אנשים עובדים

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת קורח

ואפשר לפרש זאת כך: יש הלכה שהרואה תלמיד חכם או מי שאינו רבו המובהק צריך לעמוד מפניו לכבודו רק לפניו שזה בתוך ד' אמות של החכם, אבל כשרואה את רבו המובהק או את גדול הדור שדינו כרבו המובהק צריך לעמוד מלא עיניו – דהיינו ממרחק שהוא רואה אותו, ואפי' אינו קרוב אליו, קרח ועדתו רצו להראות שמשה הוא לא גדול הדור אלא הוא שווה להם, לכן עמדו רק "לפני משה" שזה היה בתוך ד' אמותיו ולא מלא עיניהם.

עוד אפשר לפרש: כשהם ידעו שמשה היה צריך להגיע למקום בו הם נמצאים, והם בחוצפתם לא רצו לעמוד לכבודו, אזי הם קמו עוד לפני שמשה הגיע למקום כדי שמשה יחשוב שהם עומדים מסיבה אחרת ולא לכבודו. ולכן כתוב "ויקומו לפני משה" דהיינו לפני שמשה הגיע בכדי שלא יצטרכו לעמוד בפניו.

"ואנשים מבני ישראל חמישים ומאתים" (טז, ב)

יש להתבונן איך הגיע קרח למספר הזה. ויש לומר שלקח מכל שבט כ"ג אנשים שהם סנהדריה קטנה, ולא לקח משבט לוי רק מי"א שבטים, יוצא עשרים ושלוש איש כפול אחד עשר שבטים הם רנ"ג וא"כ חוץ מקרח ודתן ואבירם היו מאתים וחמישים. (חזקוני)

"ויקהלו על משה ועל אהרן" (טז, ג)

איתא בשם הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ ז"ע, שפירש הפסוק (תהילים קו, טז) "ויקנאו למשה במחנה לאהרון קדוש ה'", דרכם של כל בעלי המחלוקת שככל אשר תהיה התנהגותו של הצדיק ימצאו תמיד חסרונות וטענות בו, ויקנאו למשה במחנה, על משה רבינו היה להם טענה שהיה יושב כל היום באהל מחוץ למחנה ועוסק בתורה, ומדוע אין הוא מתערב בעניני הבריות בפנים המחנה, לאהרון קדוש ה', על אהרון שהיה מעורב עם הבריות אוהב שלום ורודף שלום, מצאו בו חסרון דבהיותו קדוש ה' צריך הוא לישב כל היום בביהמ"ד ואל לו להתערב בעניני הכלל, וזהו שנרמז כאן ויקהלו על משה ועל אהרן, דזה היה חטאם שמצאו חסרונות אצל המנהיגים. (שיח יעקב יוסף)

"כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'" (טז, ג)

מיד לאחר מכן נאמר 'וישמע משה ויפל על פניו'. שואל רבינו האור החיים הקדוש, מדוע נפל על פניו, ומה היתה בזה תגובה לדבריהם. ומפרש רבינו הקדוש, שמכיון שהם טענו שמשה מתנשא על כולם, לכן נפל על פניו, להראות שהוא נכנע כעפר הארץ.

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (טז, א)

כתב רש"י: ולא הזכיר בן יעקב שביקש רחמים על עצמו שלא ייזכר שמו על מחלוקתם.

וקשה: הרי זהו דבר ידוע ומפורסם שקרח הוא מזרעו של יעקב, ושלווה הוא בן יעקב, וא"כ מה זה משנה ליעקב אם התורה תכתוב את שמו על המחלוקת אם לאו?

ומתרצים: שתפילת יעקב הייתה כך: קרח הרי יכול היה להצטדק ולטעון הרי גם יעקב סבי עשה תחבולות כדי לקחת את הבכורה מעשו ומטרתו הייתה לשם כך כדי שיזכה להיות כהן ויוכל לעבוד בבית המקדש, וגם אני עושה כיעקב סבי, חולק עם משה בכדי לזכות בכהונה ואוכל לעבוד בבית המקדש, על זה התפלל יעקב וביקש מה' ששמו לא יוזכר על המחלוקת, ושקרח לא ישתמש בו בכדי להצדיק את מחלוקתו עם משה.

"בן קהת בן לוי" (טז, א)

פרש"י ולא נזכר בן יעקב כי יעקב אבינו ע"ה ביקש רחמים שלא יזכר שמו על המחלוקת.

ויש לפרש על פי דברי השל"ה הק' שלכן נזכר בסיום פר' התוכחה פר' בחוקותי "וזכרתי את בריתי יעקב..." אינו דומה בן כפרי שחטא כלפי מלך לבן שר חשוב שחטא כלפי המלך, ובהזכרת האבות ז"ל נהיה העונש חמור יותר לכן ביקש יאע"ה למעט מהעונש על ידי שלא יזכר שמו. (חתם סופר, פני מבין)

"ואון בן פלת" (טז, א)

חז"ל אמרו בגמרא בסנהדרין (דף קט:): שאשתו של און בן פלת הצילה אותו ע"י שאמרה לו: מה יצא לך מכל המחלוקת, הרי אם משה ינצח - אתה תישאר תלמיד, ואם קרח ינצח אתה תהיה תלמיד! מה עשתה - פרעה את שערות ראשה וישבה פתח ביתה, וכשבאו לקרוא לו למחלוקת ראו את אשתו ונסוגו לאחוריהם.

וצריך להבין, מדוע הרחיקה אותם דוקא ע"י פריעת שערות ראשה?

אלא, שאון בן פלת יכול היה להשיב לאשתו: אף שאני לא אהיה מנהיג, הרי אילו קרח יערער על כהונתו של אהרון - אולי בני יהיו כהנים גדולים? ולכן פרעה את שערותיה כדי למנוע אפשרות זו, שכן מסופר בגמרא ביומא (דף מז:): "שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שימשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים: מה עשית שזכית לכך? - אמרה להם: מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי!" ולפיכך, אשה שתפרע את שערות ראשה ודאי שלא יהיו לה בנים כהנים גדולים... (ברית שלום)

"ויקומו לפני משה"

(טז, ב)

כתב בתרגום יונתן בן עוזיאל: "ויקומו לפני משה-וקמו בחוצפא".

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת קורח

ציצית, מן הראוי שינקרו את עיניהם שנבראו כדי לקיים מצוות ציצית, ולכן אמרו "העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה". (משנת דר' אליעזר)

"ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם" (טז, ל)

קשה מהו כפל הלשון 'אם בריאה יברא ה'', ועוד קשה שהרי נאמר בספר קהלת 'אין חדש תחת השמש', והאיך יברא ה' בריאה חדשה???

ומבאר רבינו האור החיים הקדוש על פי מה שאמרו בגמרא, ש'מיום שהרג קין את הבל ובלעה הארץ את דמו, נסתמה פי הארץ מלומר שירה להקדוש ברוך הוא, ולזה נתכוין משה רבנו, שהקדוש ברוך הוא יחזור לברוא את אותה בריאה קדומה, שכבר היה לה פה, ופצתה הארץ את פיה, כמו שהיה קודם שבלעה את דמו של הבל.

ומוסיף רבינו, כי על ידי זה, תהיה לאדמה תיקון, שעל ידי שהיא פותחת פיה לבלוע אויבי ה', יהיה לה תיקון על מה שבלעה איש צדיק.

(הדברים מובנים ביותר לפי מה שכתב האר"י הקדוש, שמשה רבנו היה גלגול מנשמת הבל, וקרח היה גלגול מנשמת קין. ולכן על ידי שהאדמה בלעה את קרח שהוא גלגול קין שפגע במשה שהוא גלגול הבל, יש תיקון לאדמה במה שבלעה את דמו של הבל שנשפך על ידי קין).

"ותפתח הארץ את פיה ותבלע וכו' ואת כל הרכוש" (טז, לב)

יש להתבונן מדוע נבלע בארץ גם כל הרכוש, וכי לא היה די בנס הגדול שקרח ומשפחתו נבלעו באדמה.

ויש לומר עפ"י מה שאמרו חז"ל שאם נופל לאדם סלע, ומצאה העני והתפרנס בה, הרי זה נותן ברכה למי שאבד לו הסלע ונחשב לו לצדקה, אף שלא נתכוון לכך, ואילו כאן לא רצה הקב"ה שתהיה להם זכות שצדיקים או עניים יהנו מכספם, לכן נבלע כל הרכוש באדמה. (ספורנו)

"ולא יהיה בקורח ועדתו" (יז, ה)

איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו (אבות ה, יז) רבינו החת"ס היה מקפיד שלא להניח זה אצל זה את ספרי הגה"ק רבי יעקב עמדין ואת ספרי הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ, מפאת המחלוקת שהיתה ביניהם בחייהם.

אך מסופר בספר 'רשומים בשמך' כי ברבות הימים פסק מהקפדתו זו, באמרו: "עבדו רבנן שלמא ביניהו במתיבתא דרקינא" (- בשמים כבר אין מחלוקת ביניהם). (ספרא דמלכא - אוצר אמרות החת"ס)

"בקר וידע ה' את אשר לו" (טז, ה)

ברש"י מובא שמושה רבינו אמר לקרח "עת שכרות היא לנו" לכן רק בבוקר נוכל לדעת את רצון ה'.

חז"ל למדונו כאן יסוד חשוב, משה רבינו לא אמר 'עת שכרות היא לכם' אלא אמר עת שכרות היא לנו' וצירף את עצמו עם הכלל כאילו גם הוא השתכר.

משה השתמש בלשון נקיה ומטרתו היתה להפיג את אש המחלוקת וזה יסוד גדול ללמדנו כיצד לא להשתמש בלשון בוטה כנגד השני.

גם בפרשת דברים ניתן ללמוד ממושה רבינו כיצד להוכיח. כתוב אלה הדברים אשר דבר משה (דברים א, א) רש"י - לפי שהן דברי תוכחות... והזכיר ברמז מפני כבודן של ישראל.

מקשים כל המפרשים, והלא החטאים הללו המוזכרים כאן ברמז נמנים להלן במפורש תוך פירוט כל הפרטים?

ברם מצינו במדרש שמכיון ששמעו בני ישראל דברי התוכחה מיד חזרו בתשובה שלמה ואמיתית, והרי בידוע שהחזרו בתשובה מאהבה זדונות נעשים לו כזכיות, אם כן ממילא הפכו כל החטאים למצוות ולכן מנה אותם משה לפרטי פרטים, כיון שביקש להזכיר ככל היותר את זכויותיהם של ישראל... (אמונה שלמה, אמרי אלימלך לה"ק מגרודזיסק זצ"ל)

"רב לכם בני לוי" (טז, ז)

וברש"י: "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר: בשבילו אני נמלט".

ולכאורה, למה לא היה כאן "ברא מזכה אבא"? באר ה"ש משמואל" על פי דברי הגמרא (יומא פה:): "האומר אחטא ויום הכפורים מכפר - אין יום הכפורים מכפר". ומדוע באמת אינו מכפר עליו?

אלא, שיום כיפור הוא חסד ה', מתנה שהקב"ה נתן לעם ישראל. והנה אדם לוקח את המתנה הנפלאה הזו, את יום הכפורים, ועושה ממנו סבה לחטא, שהרי לולי היה יום כפור הוא לא היה חוטא! זה פשע נורא! לכן אין יום כפור מכפר עליו. כך, אומר ה"ש משמואל", גם כאן: אכן, "ברא מזכה אבא", ובמיוחד כזה בן כמו שמואל הנביא, אבל כיון שעבור קורח היתה זו סיבה לחטוא, הבן הצדיק הזה לא יזכה אותו!

"העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה" (טז, יד)

יש להבין למה תלו דווקא בעיניהם ולא באבר אחר, ויש לפרש דהנה ידוע שרמ"ח איברים של אדם הם כנגד רמ"ח מצוות עשה, וכל אבר נברא לקיים את המצוה שכנגדו, והעיניים נבראו כדי לקיים מצוות ציצית שנאמר במצות ציצית 'וראיתם אותו', והנה דתן ואבירם יצאו לחלוק על מצוות ציצית כמו שהזכיר רש"י הק' שקרח הליבשן טליתות שכולן תכלת ואמרו למשה האם טלית זו חייבת בציצית או פטורה, והתחילו לצחוק עליו כי אמר שהיא

חייבת בציצית, ואם כך שהם כופרים במצוות

סיפורים נפלאים פרשת קורח

"ויקה קרח בן יצהר" (טז, א)

דרשו חז"ל (סנהדרין קט): "ויקה" אמר ריש לקיש שלקח מקח רע לעצמו. הגאון רבי ברוך אברהם טולידנו מגאוןי מקנס שבמרוקו בספרו "אמרי ברוך" מבאר נפלא מהו המקח הרע שלקח קרח:

מסופר על אחד הגאונים כשנכנס פעם לבית המדרש הבחין במספר עניי העיר המצפים לצאתו של גביר העיר מבית המדרש, אך הגביר לא הרגיש כלל שממתינים למוצא כיסו, והיה יושב ולומד בצוותא עם החכמים גמרא. ניגש אליו הרב ואמר: עתה ידעתי שהנך עריק מצבא מדינתנו, הסמיקו פניו ואמר בכעס: לא ידעתי את שיחת כבודו. השיב הרב: דע לך ידידי, כל בני עמנו היהודים חיילים הם בצבאו של מלך מלכי המלכים, לכל אחד מאתנו תפקיד מוגדר ומיוחד, המחליף תפקידו בזולתו יקרא עריק מן הצבא. דע לך: כך בחר ה' להיות עתיר נכסים וממון לרוב, והנך ממונה על עניי העיר להחיותם ולהחזיקם, מדוע הנך מפקיר ומניח תפקידך, הנח לגמרא לחכמים המופלגים היושבים בשבת תחכמוני - בית המדרש, קום מלא תפקידך נאמנה.

ממעלליו של קרח: איתא במדרש (שוחר טוב תהילים א) אמר קרח לישראל בואו ואספר לכם: אלמנה אחת הייתה בשכונתי ואין לה רק שדה אחת ושור וחמור, באה לחורשה אמר לה משה "לא תחרוש בשור וחמור" כתיב. באה לזרוע אמר לה "שדך לא תזרע כלאים", באה לקוצרה אמר לה הניחי לקט שכחה ופאה, באה לעשות גורן אמר לה תני לאהרן תרומת מעשר. עלה כעסה ועמדה ומכרה את השדה וקנתה שני כבשים, כיון שילדו אמר לה תני הבכורות לאהרן, תני הגיזה הראשונה לאהרן. כעסה ואמרה הרי הם עלי כחרם, אמר לה כולה שלי. נטל ונשארה בוכה ללא כלום, עיי"ש.

רעיו נוקב ועמוק טמון בפרשתנו: לא לטשטש את התפקידים. לכאורה תימה הלא קרח עשיר מופלג היה, כדברי חז"ל (פסחים ק"ט). שלוש מאות פרדות היו נושאים את מפתחות אוצרותיו. הרי שאם היה מרחם על האלמנה היה יכול ליתן לה מעט צדקה מנכסיו המרובים, ובכך היה גואלה מעניותה, מה לו לקרח להכניס ראשו ולנסות לשנות את כל הנהגת משה ואהרן על פי ה' במדבר? אלא קרח במקום למלא תפקידו וליתן מכספו לעניים ניסה לקחת תפקיד לא לו, והכניס ראשו בין ההרים הגבוהים - מנהיגי ישראל משה ואהרן. נמצא שלקח מקח רע לעצמו, נטש את תפקידו המיועד לו ולקח תפקיד אחר, שהורידו לבאר שחת.

"ויקה קורח" (טז, א)

במדרש (ב"ר יח) מסופר כי קורח היה ממונה על אוצרותיו של פרעה מלך מצרים ומשם נטל את כל עושרו הרב, ודרשו חז"ל על קורח את הפסוק (ירמיהו יז) "עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו

ובאחריתו יהיה נבל". ויש להבין מדוע חז"ל אומרים עליו שלא עשה כמשפט, והלא קורח אסף את עשרו מפרעה ומביתו ואם כן מה פשעו ומה חטאתו?

הדבר יבואר עפ"י משל: ליהודי אחד היה בית מזיגה שם נהגו כל האיכרים הגויים לסיים את יום עבודתם בכוסית משקה חריף. פעם אחת ביום השוק התאספו ובאו אל בית המזיגה הרבה איכרים וביקשו לשתות. מזג להם בעל הבית י"ש ביד נדיבה, כוסית רדפה כוסית ובקבוק גרר בקבוק, ועד מהרה הפכו הללו לשיכורים. לפתע הבחין בעל הבית בגנב השולח ידו אל צרורותיהם של השיכורים ומבקש לקחת מהם את ממונם. התנפל בעל הבית על הגנב, תפסו בדש בגדו והוציאו מבית המזיגה בכוח. תמה הגנב: מדוע אתה מתנפל עלי? והרי לא נטלתי ממך דבר.

השיב לו בעל בית המזיגה: שוטה שכמותך, אם אתה גונב מהם אתה גם גונב ממני, שהרי אם לא יהיה בכליהם כסף איך ישלמו לי על כל מה ששתו והשתכרו?

כן הוא הנמשל: כאשר נטל קורח את ממונו של פרעה, נמצא נוטל בעקיפין את ממונם של ישראל, שהרי הקב"ה הבטיח להם "ואח"כ יצאו ברכוש גדול" ואם כן מה שנטל קורח מפרעה גרע לבני ישראל מבית מצרים. (משלי המגיד מדובנא זיע"א)

"ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים" (טז, ב)

איך נהרו חמשים ומאתים איש אחרי קורח? סיפר ר' יוסף יצחק ג"קובסון סיפור שיכול להשליך אור איך הולכים שולל אחרי טעויות. כמו בכל שנה, ניגשו האינדיאנים אל הצ'יף ושאלוהו: "צ'יף, האם החורף יהיה קר?"

עונה להם הצ'יף בבטחון: "תחטבו עצים, יהיה חורף קר". אחרי חודשיים החורף לא מגיע והאינדיאנים קצת מתעייפים מחטיבת העצים. הם מחליטים לגשת שוב אל הצ'יף ושוב שואלים: "צ'יף, אתה משוכנע שיהיה קר?" הצ'יף, מצידו, פורש לפניה צדדית, מתקשר לשירותי החיווי ותוהה באוזניהם: "תגידו, יהיה חורף קר?" מן העבר השני עונים לו בשירות החיווי: "יהיה חורף קר מאוד". "חורף קר מאוד יהיה", אומר הצ'יף באוזני נתיניו, "חטבו עצים במרץ!"

עוברים עוד חודשיים, והחורף פשוט לא מגיע. השמש עדיין זורחת והאינדיאנים כבר ממש עייפים מחטיבת העצים. הם ניגשים שוב אל הצ'יף, ממש עצבניים, ושואלים: "צ'יף, האם אתה בטוח שהחורף יהיה קר?"

הצ'יף, שכבר לא כל כך בטוח מה קורה כאן, מוודא שאיש לא מבחין, מתקשר שוב אל שירותי החיווי ושואל "אתם בטוחים שיהיה חורף קר?". "בוודאי", עונים לו שם. "איך אתם יודעים?", הוא שואל.

לעיי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת קורח

מחלוקת קרח ועדתו. השיבו הישמח משה: "כן, הנני זוכר זאת בבהירות רבה". שאל אותו הייטב לב: "כאיזה צד נקטת בעת המחלוקת?". ענה לו זקנו: "בשעתו לא רציתי להתערב במחלוקת זו, וכדברי אשת און בן פלג (סנהדרין קט, ב) מאי נפקא לך מינה, אי מר רבה אנת תלמידא ואי מר רבה אנת תלמידא". שאל אותו נכדו הייטב לב ביראת כבוד: "היתכן כזאת? שומעים שחולקים על משה רבינו ועומדים מן הצד?" השיבו הישמח משה: "בני, הנך עדיין צעיר לימים ואיני יכול לבאר לך זאת. כשתגדל ויעזור לך הקב"ה, תשכיל להבין דבר זה".

וסיפרו חסידים, שלאחמ"כ הוסיף הייטב לב, שמכיוון שזקיניו לא התערבו לטובת משה רבינו - אף שהיו בזה עניינים גבוהים שלא היה יכול לבארם - נענש, שלכל צאצאיו הייתה מחלוקת בעירם. והוסיף הרה"ק בעל הייטב לב: "אפילו אם הייתי מתגורר ביער, היו עצי היער מתקוטטים ורבים איתו..."

"ולא יהיה בקרח וכעתו" (יז, ה)

סיפר הגאון רבי אברהם דוב אורבך בנו של הגאון רבי שלמה זלמן אורבך זצ"ל וחתן הגאון רבי אשר זאב ווערנער, גאב"ד טבריה ת"ו, שבעת שמחת נישואיו הזמינו המחנות מנות דגים בעבור משתתפי הנישואין כמנהג אותם הימים, אך דא עקא שהתקלקלו הדגים ולא היו ראויים לאכילה ואף ריחם הבאיש ונדף מהם ריח רע למרחוק.

תיכף ומיד חמק אבי החתן אל בעל האולם, ואמר לו, הנה נדברתי עם המחנות לשלם את הוצאות הנישואין מחצה במחצה, אך כעת חוששני שמא יבוא אליך המחנות בטענות שאינו משלם לך את חלקו על הוצאות הסעודה, כיוון שהגשת לפני המסובים דגים שאינם ראויים למאכל אדם, ותתלקח אש המחלוקת, על כן אבקשך להחריש, ואני אשלם לך אף את חציו. ויהי אך שמע בעל האולם את דבריו החל לשחוק, באמר, לפני רגעים ספורים עמד מחותנך ואותם דברים ממש יצאו מפיו...

"וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקלם כי אמרו פן תבלענו הארץ" (יז, לד)

מעשה ברבה בר חנה שהיה הולך בדרך אמר לו טייעא (סוחר) שהלך עמו בא ואראך מקום שבו נבלע קרח. הלך רבה בר חנה עם הטייעא וראה שני בועים (פתחים) באדמה שיצא מהם עשן. לקח חתיכת צמר ושם אותה בקצה החנית ותחב אותה לתוך הפתחים האלו והוציא צמר חרוך. אמר הטייעא לרבה בר חנה: התכופף ושים אונך לפתח הזה, ועשה כן ושמע קול יוצא משם האומר: משה אמת ותורתו אמת והם בדאים. אמר לו הטייעא לרבה"ש שבכל ראש חודש מהפכים להם הגיהנום כמו בשר בקדרה, ואומרים כן 'משה אמת ותורתו אמת והם בדאים'. והסבירו האחרונים מדוע יוצא עשן משני פתחים ולא מספיק מפתח אחד? אלא שגם הם עדיין במחלוקת ולא מוכנים לשבת יחדיו על אותם גחלים.

"נו, זה ברור", עונים לו, "תסתכל החוצה ותראה איך האינדיאנים חוטבים עצים במרץ". ככה זה כשנוהרים אחרי העדר ולא אחרי עיני העדה.

"כי כל העדה כולם קדושים" (טז, ג)

קרח הכריז על כינוס חרום בענייני השעה, וכאשר האולם התמלא פתח ואמר: רבותי! כן, גם אתה, החייט שיושב שם מצד ימין... תקשיבו טוב. הלב שלי מתפלץ בכל יום שאני רואה את השניים האלו לוקחים את הכל לעצמם. איך הם מעיזים? וכי רק הם קבלו את התורה? כולנו שמענו את עשרת הדברות מפי הקב"ה, כיצד מסוגלים משה ואהרן לומר לכם שאתם שווים פחות מהם? "כל העדה כולם קדושים"... גם החייט, הנפח והנגר, כולם שווים ערך, צדיקים וקדושים.

היה פעם רבי גדול, שכל אדם שהיה נכנס אליו היה זוכה לתואר 'צדיק' - כן, צדיק, מה אתה מבקש? תכנס צדיק, שב צדיק, מה אתה אומר צדיק?

פעם נכנס אליו אדם בכדי לבקש ברכה עבור זיווג הגון לביתו. הרבי קבל את פניו כדרכו - "שלום צדיק, לשם מה באת אלי, צדיק?" אמר לו האיש: "באמת רבי, באתי לכאן עם בעיה, אך בעצם אני חושב שכבר מצאתי לה פתרון.

במה מדובר, צדיק? התעניין הרבי. "באתי לכאן משום שיש לי בת שעדיין לא הצלחתי לחתן אותה, אך כאמור, מצאתי כבר פתרון לבעיה. לי יש בת, לרבי יש בן. זה שהרבי צדיק - כולם כבר יודעים. את זה שאני צדיק - הרבי כבר הספיק לומר בעצמו כמה פעמים בדקות האחרונות, ענבי הגפן בענבי הגפן, הבה נשתה לחיים!"

"תשמע צדיק זה לא פשוט" - אמר הרבי. "האמת היא שאתה צודק, אני צדיק ואתה צדיק. אך כל אחד מאתנו הוא סוג אחר של צדיק, אני אתחתן עם צדיקים מהסוג שלי, אתה תתחתן עם צדיקים מהסוג שלך..."

בא קורח ואמר: רבותי, כל העדה כולם קדושים, כולנו חכמים, כולנו נבונים - מי צריך בכלל את משה רבינו? וזו היא כפירה! משום שברגע שגם אני צדיק, אני יכול להחליט שמצות ציצית היא המצאה של משה רבנו, ושהתורה לא נתנה מהשמים, ח"ו. לא כל מי שקורא לעצמו צדיק וקדוש, ושווה ערך לצדיק אמיתי. (ומתוך האור)

"קורח וכל עדתו" (טז, ו)

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע על הרה"ק בעל הישמח משה זי"ע שהתבטא פעם שהוא עדיין זוכר את מעמד יציאת מצרים... ואת דמות הנוגש שהיה ממונה עליו שם, עד כדי כך שאף אם יראה אותו היום בין אלפי גויים, יכיר אותו. כן העיד ואמר שהוא זוכר גם היכן היו מונחים כל כלי המטבח בביתו שבמצרים.

כששמע זאת נכדו הרה"ק בעל הייטב לב מסיגעט זי"ע, שאל אותו אם הוא זוכר גם את

{ אז נדברז }

פרשת קורח תשע"ח | גליון מספר: 381 | לסדר: "אני חלקך ונחלתך"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

צעיר יקר... תנצל... עוד רגע אתה מפסיד את הגירסא דינקותא...

היום יש שיטה חדשה בגיוס תרומות... שיטה שהוכיחה את עצמה וכולם עושים אותה... מגיעים כמה מיליונים ומתחייבים על תאריך מסוים של גיוס תרומות!!! שעל כל שקל שכלל הציבור יאסוף... הם יתנו שקל כנגדם... או שתי שקל או שלוש... הכל לפי העניין...!! וזה באמת יוצר גירוי ומוטיבציה... כי ברגע שאני יודע שה-50 שקל שלי זה שווה מאה שקל... אז זה כבר נותן לי חשק לתת אולי 100 שקל... כי אז זה יהיה שווה מאתיים שקל... וכן הלאה וכן הלאה... ובכן: בחור יקר!!!! שתדע לך שהשיטה הזו היא לא שיטה חדשה... היא ישנה נושנה... לשיטה הזו קוראים גירסא דינקותא!!! הקב"ה נותן תאריך מסוים!! תקופה מסוימת בחיים... שיש בה בונוס מיוחד... כל דף גמרא שאתה לומד בתור צעיר... זה שווה 4 דפי גמרא בגיל מבוגר... זה בדוק ומנוסה!!! אין על גירסא דינקותא!!! אביי מבכה בסוגיה של "כבתה אין זקוק לה" על סברא שהוא שמע אותה עכשיו... ש... חבל... אם הייתי זכאי הייתי שומע אותה בתור צעיר... והגמ' שואלת: למאי נפקא מינה??? עונה הגמ': לגירסא דינקותא!! כתוב כאן: שגירסא דינקותא זה לא רק וורטים ולא רק המלצות... אלא יש בזה בחינה של נפקא מינה!!!! זה מאוד מאוד משנה... אז כמו שאתה רואה היום את כל קהילות הקודש שמתגייסים למען המוסדות ויום בהיר אחד הם נעמדים ואוספים כסף עם כל העוצמה ועם כל המוטיבציה... למה??? יש לנו זמן קצוב!!! יש לנו עשרים וארבע שעות בסך הכל לאסוף כסף... שכל שקל מוכפל פי שתיים או פי ארבע...

להשתתפות בהוצאות הגליון:

נכון שהם עובדים קשה?? נכון שהם בלחץ?? אז זהו!!! תלמד מהם... גם לך יש מה להיכנס לדריכות... אתה עדיין צעיר... כל דף גמרא שאתה לומד היום זה נבלע בך... הרי הוא שווה כמה וכמה פעמים בגיל יותר מבוגר... ואתה יודע מה??? יותר ממה שזה נכון בלימוד ובדפי גמ'... זה עוד יותר נכון בעוד כמה וכמה נושאים!!! לדוגמא: אתה יודע מה זה להתחיל לוותר לשני בגיל שלושים?? יש לך מושג מה זה להפסיק להיות אנוכי בגיל ארבעים?? אוה אוה... שלא תדע...

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשרא:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

אין לך מושג כמה זה קשה!!! בגיל כזה יש לך כבר עסק עם עץ עבה!!!! גזע רחב ממדים!!! ולהכניע את המידות ולהתכופף בכזה גיל זה הרבה הרבה יותר קשה מלעשות את זה בגיל שלך... אני אתן לך דוגמא אישית: אני בתור בחור עשיתי טעות... לקחתי הלוואה... ונפילתי בכמה אלפי שקלים... וזהו!!! מאז הבנתי עניין וקבלתי פיק ברכיים מכל המושג של הלוואות ומשחקים עם כסף... והיום אני לא מפסיק להודות לקב"ה על הנפילה הכספית הזו... אתה יודע למה??? כי אם לא הייתי מבין עניין בתור בחור לאחר שנפילתי בכמה אלפי שקלים האלו... הייתי ממשיך לעשות שטויות בענייני כספים בתור מבוגר... וכשמבוגר נופל בענייני כספים... זה לא בכמה אלפי שקלים אלא בכמה מאות אלפי שקלים... על זה נאמר: גירסא דינקותא!!! הכמה אלפי שקלים שהבנתי מהם עניין בגיל 19... היו במקום נפילה של מאות אלפי שקלים...

על אותו משקל: לכל בחור יש כל מיני טעויות טקטיות ותקשורתיות עם החברותא ועם החברי חדר... וזה נורמלי... זה קורה לכל אחד... אבל אחרי שזה כבר קרה!!! אל תהיה פראייר... **תפיק משם לקחים להמשך החיים!!!** כי אל תשכח... חברים אפשר להחליף... חברותא אפשר גם להחליף... אבל יום אחד אתה תתחתן... ושם זה כבר בנין קבע!!! שם לא מומלץ להחליף... אז בשביל זה הקב"ה נתן לך מתנה ואת כל הסטאז' בענייני תקשורת אתה עובר על החברים... העיקר שכשתגיע לחיי נישואין... תגיע עמוס לקחים... מתוך רגישות והבנה לזולת... ואם זה באמת מה שיקרה... על זה נאמר: גירסא דינקותא!!! על כל כססוך ואי הבנה עם חברותא שמתחלף כמו גרביים... חסכת תסכולים בחיי הנישואין לטווח של כל החיים... אבל בתנאי שתגיע באמת עם נכונות לגירסא דינקותא!!! תגיע עם נכונות ללמוד!!!! זו טעות מאוד גדולה שיש לבחורים...

בחורים חושבים שללמוד יושבים ולומדים רק מול הסטנדר והגמ'... אבל תתפלא לשמוע!!!! שחלק גדול גדול מהלימוד שלנו זה ללמוד לקח!!! כן... אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נשל בהם... וחשוב לדעת את זה!!! לפעמים אתה מתוסכל מכל מיני תקרים שקורים לך... מכל מיני הסתבכויות שקורות לך... ואתה לא יכול לדעת!!! יתכן שאם רק תפנים ותלמד לקח מהנפילות האלו... יצא למפרע שעשית שטייגן גדול מאוד מאוד!!!! כן... בפרט בגיל הבחרות... אתה באופן טבעי מושפע מכל דבר ולומד מכל דבר לטוב ולמוטב... בחור חושב שאם יש לו חברים לא טובים... אז מה הבעיה בזה??? ביטול תורה!!! לא!!! זה לא רק זה!!! בדיוק כמו שכשאתה יושב בסדר א' מול הגמ' אתה לומד... אז גם כשיש לך עסק עם חברים לא כ"כ אידיאליים... אתה גם שם לומד!! בלי לשים לב אתה לומד מהם צורת התנהגות... אתה לומד מהם סולם עדיפויות מעוות... זה לא רק שאתה מתבטל איתם ולא לומד!!! אלא אדרבה... אתה כן לומד!! אתה לומד מהם דברים לא טובים!! וחבל... לא נותר לך בחור יקר אלא לנצל את כל ההווה שלך בתור בחור וללמוד!!! ללמוד לקח... מצד אחד לחטוף עוד דף גמרא שכעת נבלע בך הרבה יותר עמוק מאשר בעתיד... להשקיע בעוד סברא ישרה שמיישרת אותך הרבה יותר בקלות מאשר אם תרצה להתיישר בעתיד... אבל במקביל: זכור תזכור!!! שללמוד אתה יכול וצריך ללמוד מכל מיני דברים... מכל מה שמסתובב סביבך... ויש!!! יש הרבה מה ללמוד!!! יש לי הרבה דמויות חיוביות וגם שליליות מהגירסא דינקותא שעומדים לי כל הזמן מול העיניים... יש לי דמות של יהודי קדוש או אדם גדול מאוד שהתקרבותי אליו והדמות שלו כל הזמן מחייבת אותי... ולחילופין יש לי כמה דמויות של חרפפנים שאת הפנים שלהם הכרתי רק ברקע של הכרית... והדמויות האלו עד היום מקפיצות אותי מהמיטה כל בוקר... תלמד תלמד!!!! תנצל!!!! אין כמו גירסא דינקותא!!! **בדוק!!!!**

ציפוי למזבח או זהירות מהמזבח??

בפרשת השבוע- קורח, הקב"ה מצוה את משה לקחת את כל המחנות של המאנים חמישים איש שהקריבו קטורת... שיעשו מזה רקועי פחים ציפוי למזבח... ולמה???

זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר וכו'...

נשאלת השאלה: האם המטרה היא זכרון ואות לבני ישראל... אז בשביל מה צריך **מאתים חמישים** רקועי פחים? מספיק אחד או שתיים... אבל לקחת 250 מחנות!!! ואת כככולם לעשות ציפוי למזבח ורק בשביל אות זכרון????

מה התשובה על דרך הפשט:

שיש עוד סיבה!!! יש עוד סיבה שמזכרת בתורה למה לעשות אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח... "כי הקריבום לפני ה' ויקדשו"!!! סוף סוף המחנות האלו התקדשו בקדושת המזבח... אז בלאו הכי מקומם במזבח... אבל שישמשו גם בתור זכרון לבני ישראל...

אתה יודע מה העומק שטמון פה??

אותם מאתים חמישים ראשי סנהדרות שהקריבו את הקטורת הזו... אמנם הם חטאו ונענשו... אבל אחרי הכל היה להם השתוקקות אמיתית להתקרב לה'! כל אחד מהם בפני עצמו כסף וכמה והשתוקק להתקרב לה'...

אי אפשר לזלזל באש קודש הזו!!! לכן גם אחרי שהם חטאו בזה... אבל עדיין המחנות שלהם מקומם במזבח!!!

הרגש קודש שלהם עולה כליל לריח ניחוח אשה לה' במזבח אבל!!! מצטרף אליו תמרוך אזהרה!!!!

כן... נכון... רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו... **אבל!!! עצור!!! זהירות!!!** זה שיש לך כיסופים גדולים... זה לא סתירה שצריך לשמור מרחק וצריך לזהר שלא להתקרב יותר ממה שמותר... ולכן הריקועי פחים האלו משמשים תפקיד כפול... מצד אחד הם מעטרים את המזבח בנוי וריח ניחוח אשה לה' על רגשי קודש של אותם אנשים שכ"כ רצו להתקרב... אבל בד בבד יש בריקועים האלו זכרון לבני ישראל למען לא יקרב איש זר וגו'...

לא לחינם התורה כ"כ מקפידה על הגבולות הנוקשים שיש בכל מה שנוגע למקדש ולעבודת הקרבנות... **אתה יודע למה? כי זה כל ההנהגה של בית המקדש!!!**

תבין: מה כל ההבדל בין יהודי שמקריב קרבן לה' לבין גוי שמקריב בבמה? הרי שניהם מקריבים לשמים?

כל ההבדל מתחיל ונגמר בנקודה אחת ויחידה:

גוי מחליט בשביל הרבש"ע מה רצונו... הגוי מעצב את רצון ה' לפי הערכים שלו... ואם בורא עולם אומר לו לא תרצא או לא תנאף וזה לא כ"כ מתאים לגוי... הגוי עושה סטופ!! ואומר לבורא עולם: עד כאן! אני מחליט לבורא עולם מה הוא רוצה ולא הוא מחליט בשבילי... לכן הגוי בונה במה ומקריב מה שהוא רוצה ומתי והוא לא מוכן לקבל הוראות מהקב"ה מה הוא רוצה... **וזה בדיוק נקודת ההבדל בינו לבין היהודי**... היהודי אומר "נעשה ונשמע" היהודי שואל את הקב"ה: מה רצונך יתברך? יהודי פותח את התורה ומתאים את עצמו לרצון ה'... ואם הקב"ה אומר: "את קרבני לחמי לאש" אז זה בדיוק מה שאני אתן לקב"ה... **ומילא!!!** בית המקדש חתחחייב להיות מוכתב ומשועבד לחוקי התורה מתחילה ועד סוף... ואם התורה אומרת והזר הקרב יומת... ומגיע עוזהו המלך משבט יהודה ומתעקש להקריב... באותו רגע נעו אמות הסיפים ולאורך שנים הרגע הזה נקרא בלשון הנביאים: **הרעש!!!** שנים לפני הרעש וכו'... **כן... אנתו רוצים להתבטא לפני הקב"ה**... רוצים להקריב למענו... ולתת לו עם כל הלב... אבל זה חייב להיות מתואם עם התורה מתחילה ועד הסוף!!! **זה כל נקודת היהודי!!!**

מה זה מחלוקת? ומה זה לא מחלוקת??

קרה לי פעם (יותר מפעם) שהגיע אלי משהו ואמר לי בשם אחד מגדולי ישראל שכך וכך אני צריך לעשות... נבהלתי... כי אם באמת אותו גדול בישראל אומר אני מחויב לדבריו ואני אעשה זאת... אבל לא מיהרתי!!!! אמרתי לאותו יהודי: סליחה!! תוכיח לי!!! תוכיח לי שאותו גדול בישראל כך אומר לך להגיד לי... מה אעשה... אני צריך הוכחות...

אותו אחד התנפל עלי... איך אתה מעיז ככה לדבר... אתה כמו כל האלה שמזלזלים ברבנים ומטילים ספק בהוראות שלהם... אתה מאותם אלה שכל הזמן טוענים שעובדים על הרבנים... והם לא מתייחסים להוראות של גדולי ישראל... בקיצור: הטיח בי אש וגפרית...

יש לציין: שהייתי די תמים... **וכמעט!!!** כמעט קבלתי את התוכחה שלו... ואז בניסי ניסים נודע לי באקראי שהוא באמת רימה אותי... והוא בדה מלבו בשם גדולי ישראל מה שהוא רוצה...

אז כאן המקום לעשות סדר ולקלוט חילוק פשוט מאוד: יש הבדל בין המשפט: **עובדים על הרבנים!!!** לבין המשפט: **"עובדים עלינו!!!"** אתה מבין מה ההבדל בין שני המשפטים??

פשוט מאוד: אדם שאומר ש"עובדים על הרבנים..." זה אומר: **שהוא מודה** שהרבנים כך וכך הורו... אבל הוא טוען שיש לרבנים נתונים לא נכונים ורימו אותם וכו'... **וזה ביזוי תלמידי חכמים וגובל באפיקורסות!!!** כי האדם הזה הופך את הרבנים לתמימים שמרמים אותם... ואילו אותו לא רימו... הוא היותר חכם מהרבנים... וזה במילים אחרות: **מבזה תלמידי חכמים** והוא משחק עם העוה"ב שלו... (ויש את המעשה המפורסם מרן רבי עקיבא איגר זיע"א שהורה בעניין מסוים... ויצאה ריגון שירעק"א הוא כבר זקן ומרמים אותו והוא כבר לא עומד מאחורי ההוראות שיוצאות מפיו... ורעק"א הקפיד מאוד על המשפט הזה!!! והיו אנשים נענשו שם בעונשים חמורים בעקבות כך.) **אבל!!!** **יש משפט אחר:** כשמגיע יהודי לא מוכר (ואין לי עדות אופי מספקת מגדולי ישראל שהם סמכו את ידיהם עליו ופיו כפיהם) ומתחיל להגיד לי שהרבנים כך וכך אמרו לו... סליחה: אולי אתה מרמה אותי??? אני לא אמרתי שמרמים את הרבנים... חלילה!! אני אומר שאתה אולי מרמה אותי!!! אם אני אדע ויתאמת לי שהמשפט הזה אכן יצא מפי קודשם של גדולי ישראל אני אציית לזה בהכנעה... אבל היא גופא: מי אמר שזה יצא מפיהם?? תוכיח לי!!

את השאלה הזו זכותי המלאה לשאול!!! זכותי המלאה לדרוש ולתבוע מכל אחד שאומר לי דברים בשם גדולי ישראל... זכותי המלאה לדרוש ממנו פלומבא והוכחה מוצקת שאכן דברים אלו יצאו מפיהם של גדולי עולם... אדרבה. פתי מי שמאמין לכל אחד שמדבר בשם הגדולים...

אלא שכאן מתעוררת השאלה מפרשת השבוע: הרי מה כל הסיפור עם קורח?? קורח הרי בא והטיל ספק בזה בנאמנותו של משה רבינו... הוא טען שמשה בדאי חס ושלום!!! ונשאלת השאלה: אם קורח באמת טען כזו טענה... כנראה שהוא באמת חשב כך עכ"פ בשלב זה!! אם כך... עד כמה שקורח באמת מגיע מנקודת הנחה שמשה רבינו רח"ל לא מדבר בשם ה'... אז בעצם... בעצם מה בכלל הטענה עליו??? **אתה מבין את השאלה שלי??**

זה כמו להבדיל אלפי הבדלות: אותו אחד שהגיע אלי ואמר לי משהו בשם גדולי ישראל... ואני לא האמנתי לו... נו... אז אני אתבע על זה שאני לא מציית לגדולי ישראל? מה אעשה... זה לא שאני לא מציית לגדולי ישראל... אלא אני לא מספיק משוכנע שהם באמת אמרו... אז להבדיל כמובן: עד כמה שקורח מגיע מנקודת הנחה שהוא לא מספיק השתכנע שמשה רבינו הוא שליח ה' והוא מדבר בשם ה'... אז מה הטענה עליו???

מה התשובה?? נכון!!! עקרונות (ב-לו יצויר) על זה אין טענות על קורח!!! עד כמה שקורח באמת שאל כאן שאלת בירור נקודתית וכנה שמשה יוכיח לו שהוא אכן מדבר בשם ה'... כל זמן שהשאלה מגיעה מהמקום הזה אין שום טענה על קורח... (אגב: לגופו של עניין, זה לא נכון!!! כי אליבא דאמת לא היה לקורח זכות להטיל ספק בנבואת משה, כי נבואת משה כבר אומתה כמה וכמה פעמים לעיני כל ישראל כשהקב"ה נגלה אליו בהר סיני לעיני כל העם ובקריעת ים סוף ועוד... כך שזה לא נכון לומר שהייתה לקורח טענה אמיתית כלפי נאמנותו של משה, ודיק) קורח לא שונה מכל דף גמרא ממוצע שהגמ' עומדת ושואלת: **מנא הני מילי...** בכל דף גמרא אתה יכול לפגוש את השאלה של קורח: **מנא הני מילי!!!** הגמ' לא מקבלת בכל מחיר את דברי המשנה... הגמ' רוצה ותובעת הוכחות... והגמ' לא נרתעת מליצור מחלוקות במידה והיא לא משתכנעת... וזה מותר... זה בכלל מחלוקת לשם שמים...

רק מה??? איפה מתחיל החטא של המחלוקת של קורח??

בליצנות!!!!!! בהוצאת דברים מהקשרם!!! כאן **ורק כאן** מתחיל החטא ששמו **מחלוקת!!!** קורח מביא טליתות שכולם תכלת... ומתחיל לעשות צחוק וזלזול במה מה שמשה רבינו עשה ללויים וכו'... **מה זה??** מה הזלזול הזה קשור לבירור הנקודתי שלנו? מה זה קשור לגופו של עניין? **כאן התחילה המחלוקת!!! כאן התחיל החטא של קורח וכאן הוא בא על עונשו!!!**

ואת הנקודה הזו חשוב להבהיר... ולמה?? כי בסה"כ באופן עקרוני מחלוקת זה דבר נורמלי ושגרת... זכותי המלאה לחלוק עם כל מי שאני לא מסכים איתו... מה... אתה רוצה שאני אשתוק כמו דג... ואני אכופף את הראש לכל מי שרוצה להכתיב לי את החיים?? מה... אתה רוצה שכל נוכל שיבא וימציא לי בשם גדולי ישראל משה... אני צריך ללכת לפי החליל שלו?? ברור שלא!!! זכותי המלאה לחלוק עליו ולהגיד לו... אתה אומר שכן... תוכיח לי!!! מנא הני מילי? נו... אז איפה באמת מתחיל החטא האיום ונורא של מחלוקת???

בהוצאת דברים מהקשרם!!!!!! זו הנקודה!!! כאן זה מתחיל וכאן זה נגמר!!! אם יש לי ויכוח איתך... בין אם זה ויכוח נקודתי... בין אם זה ויכוח השקפתי... או אפילו ויכוח בנאמנות... כל זמן שהויכוח נשאר נקודתי מותר!!! מותר תמיד לעמוד ולהתווכח ולשאול כל שאלה שאלתית... **אבל שזה ישאר נקודתי!!!** שהויכוח ישאר נאמן לנקודת הויכוח הטהורה שלו! אבל ברגע שזה מתחיל לחצות לפסים אישיים... לפסים של אופי וקהילה והמסתעף... כאן מתחילה מחלוקת!!! וזהירות!!! זה בדרך כלל קורה תוך דקות ספורות... שתדע!!!

יש גם כאלו אנשים שמשתמשים עם המילה "מחלוקת" בשביל לסתום פיות ולדכא התנגדויות... מגיע בן אדם ומחליט איהו החלטה שרירותית... הוא קובע עובדות בשטח שהוא החליט שכך וכך יהיה... ומי שמעיז לפתוח את הפה ולא ללכת לגמרי לפי החליל שלו... אי איו... אתה עושה מחלוקת!!! **אז זהו שלא!!!** מחלוקת אין הכוונה שצריך לכופף את הראש לכל אחד וללכת אחרי כצאן לטבח... זכותך לחלוק... זכותך להציג את העמדה שלך... אבל להיצמד לטענה הנקודתית בלי לחצות לנושאים אחרים... שאז!!! אז נכנסת לסוגיית המחלוקת... ודו"ק. (אגב: בנושאים אלו יש שיקול אחר והוא שלא כדאי לריב. ויש עניין לחיות בשלום ואחווה ושווה לשלם על זה גם מחיר יקר. אבל זה כבר סוגיה אחרת... אני במאמר זה התמקדתי בנקודה של מחלוקת)

כל אחד מאיתנו ריאלי ותיאורטי, השאלה איפה?

מעשה שהיה כך היה... היה זה בחודש הראשון למלכותו של דריווש המדי... המלך מאד אהב את דניאל איש חמדות... אבל השרים קינאו בו מאד ולא יכלו לסבול את הכבוד והערכה שהמלך רוחש לו... והם החליטו לתפור תיק לדניאל... הם רקמו נגדו מזימה מרושעת ומתוכננת עד פרטי פרטים... ויצאו לדרך... **ובכן:** הם ניגשו למלך דריווש עם הצעת חוק: אדוני המלך... אתה כעת מלך חדש... והמלכות עדיין לא מספיק מבוססת... ולעם חסרה ההכרה בממשלה הבלעדית של דריווש... לכן!!! אנחנו מציעים שהמלך יחוקק חוק זמני!!! **חוק לחודש ימים בלבד!!!** שבחודש הזה אסור להתפלל לאף אחד!!! כדי להחזיר לעם שיש לנו את המלך דריווש!!! שמי שיש לו משאלת לב שיפנה ישירות למלך... לא לעקוף אותו ולפנות לקב"ה... המלך שמע את ההצעה והוטב בעיניו... והוא באמת חוקק חוק ושלח לכל המדינות שבחודש הקרוב אסור להתפלל לאלוקים... ומי שיעבור על החוק ויתפלל יושלח לגוב האריות...

הם לקחו בחשבון שדניאל לא יוותר על התפילה!!! והם צדקו ובגדול... דניאל איש חמדות לא היה מסוגל לקחת פסק זמן מתפילה... הוא צפצץ על החוק ו... והתפלל כרגיל... (אגב: דניאל היה האדם הראשון שהתפלל ג' תפילות ביום...) ואכן לאחר כמה ימים תפסו אותו על חם!!!! ולא סתם תפסו אותו... אלא לדניאל היה עקרון שהוא היה מתפלל מול חלון פתוח כנגד ירושלים... (ועד היום יש דינא דגמ' שיהיו בבית הכנסת חלונות פתוחים נגד ירושלים וילף לה מדינאל...) וממילא היה קל לתפוס אותו על חם... פשוט ראו אותו דרך החלון איך שהוא משתחוה ומתפלל לה' אלוהיו... תפסו אותו והעמידו אותו למשפט ראווה... קראו למלך והודיעו לו שדניאל מורד במלכות... הנה... הוא נתפס כשהוא מתפלל ואחת דינו להישלך לגוב האריות... המלך הצטער מאד... כי המלך מאד אהב את דניאל... המלך מצידו... לא היה אכפת לו שדניאל מתפלל לה'... שיתפלל... (ס"ו"ס זה כל ההבדל בין מלכות מדי לבבל... שהאידיאל של בבל זה ע"ז... ואם דניאל לא משתחוה לצלם של מלך בבל אז נבוכדנאצר בעצמו כועס עליו מאד ומשליך אותו לבשן האש... אבל ברגע שמלכות בבל התחלפה במדי... מדי זה כבר מלכות חילונית... דמוקרטיה... הפרדת דת ממדינה... מצדי תתפלל... תעשה מה שאתה רוצה... העיקר אנחנו חברים ואתה עוזר לי בחיים... זה כל מה שמעניין אותי... וגם אלו שכן היה איכפת להם שדניאל התפלל... זה רק בגלל שהם חיפשו סיבה להרוג אותו...)

המלך רצה להציל את דניאל מעונש ובכל מחיר... המלך בעצמו התייצב בתור סגורו של דניאל... הוא נעמד בבית משפט וניסה בכל כוחו להכחיש את העדות... מה פתאום... לא נכון... סתם היה נראה לכם... הוא בכלל לא התפלל... זה סתם היה מדיטציה... הוא לא השתחוה... זה היה סתם התעמלות וכו' וכו'... עכשיו ככה: **במלכות מדי היה חוק כזה!!!** שאם המלך מגיע ומתייצב לטובתו של אחד הנאשמים... אם המלך מצליח להדוף ולדחות את כל הטענות עד הלילה... **זהו!!!** הנאשם מקבל חנינה... כי יש גבול כמה אפשר להטריח את המלך לעמוד ולהתייצב ליצידי נאשם... **לכן זה היה הכלל:**

ברגע שהמלך הצליח במשך יום שלם להתגבר על כל הטענות וההוכחות של הפרקליטות... ברגע שהגיע שקיעת החמה... זהו... הנאשם באופן אוטומטי נהיה זכאי... הוא יוצא לחפשי... וכך היה גם כאן... המשפט ראווה התחיל בבוקר... ודריווש המלך מתייצב לטובתו של דניאל... במשך כל היום דריווש יושב שם ומנסה למשוך זמן... כן... לא... מתווכח... מנסה להפריך כל עדות... דוחה כל טענה... וככה יום שלם דריווש עובד קשה קשה הכל בשביל להוכיח את חפותו של דניאל... ויותר ממה שהוא רצה להוכיח את חפותו... דריווש היה עסוק בלמשוך עוד קצת זמן ועוד קצת עד שסוף סוף יגמר היום הארוך הזה ואז הדין יתבטל מאליו... ודריווש יושב שם יום שלם על קוצים וכל הזמן הוא מושך ומושך... מערב ומערב... העיקר להרויח זמן... ודניאל יושב שם כמו נידון למוות... ומהנהן בראשו... כן... תודה המלך... תודה שאתה כ"כ מתייצב ליצידי... תודה שכ"כ אכפת לך להוכיח את חפותי... והנה... סוף סוף השמש מתחילה לנטות לכיוון מערב... המלך לאט לאט התחיל להיות אופטימי... אוהו... סוף סוף רואים את האור בקצה המנהרה... עוד מעט תשקע החמה ואוטומטית דניאל יצא זכאי... והשמש ממשיכה להתקרב לכיוון מערב... והמלך כל הזמן פוזל בסיפוק לכיוון השמש... נו כבר שמש... תשקעי כבר... וככל שהשמש מתקרבת לכיוון השקיעה... ככה המלך מתחיל לשמוח... הנה... קבלתי את דניאל במתנה!!! הצלחתי למלט אותו ממיתה משונה...

ואז!!!!!! לפתע!!! דקות ספורות לפני השקיעה... בעיצומו של דיון!!! באמצע הבית משפט!!! לפתע קרה משהו... שכולם היו בההלם!!! ובבת אחת כל הדין התהפך במאה שמונים מעלות לרעתו של דניאל... ואם עד עכשיו הכיוון היה אופטימי וזה היה נראה שדניאל יצא זכאי... בבת אחת הכל התהפך... וברגע האחרון לפני השקיעה... כל השופטים חרצו את דינו של דניאל פה אחד למוות בגוב האריות...

תנחש מה קרה?? תן ניחוש מה קרה חמש דקות לפני השקיעה???

פשוט מאד: בשעה שהמלך דריווש הסתכל כל הזמן לכיוון השמש... לראות שהנה... אוטוטו מגיעה השקיעה... ואני מצליח להוכיח שדניאל בכלל לא התפלל... והכל עלילת שוא... **באותם רגעים ממש** היה עוד אחד שכל הזמן הסתכל לכיוון השמש... תנחש מי?? **דניאל בכבודו ובכבודו!!!**

כן... גם דניאל הסתכל לכיוון השמש... אוי אוי אוי... עוד כמה דקות שקיעה... ו... ו... וצריך להתפלל מנחה... אוי... צענטער... מאוחר...

אתה קולט מה קורה פה??? שני אנשים מסתכלים על השמש!!!

אחד- דריווש... שכבר מהבוקר ועד עכשיו הוא עומד ומוכיח לכולם שדניאל בכלל לא מתפלל... ואיזה שטויות ומי אמר לכם... הכל עלילת שוא... והשני- דניאל... גם הוא מסתכל על השמש ואומר לעצמו... אני מתפלל... ועוד איך מתפלל... ו... ו... ולא רק שאני מתפלל... אלא אני לא מתכנן לוותר **גם על מנחה הקרובה!!!** גם את תפילת מנחה אני אתפלל... פה!!! באולם הדיונים... על אפכם ועל חמתכם!!!! וזה

באמת מה שקרה!!! חמש דקות לפני השקיעה המלך דריווש כבר שש ושמונה... עוד חמש דקות מסתיים הדין ומתברר שדניאל אכן לא התפלל... **ובדיוק אז!!! הנידון בכבודו ובעצמו נעמד!!! ומתפלל!!!!**

הודאת בעל דין כמאה עדים דמיא!!! שומו שמים!!!!

דריווש לא מאמין... אני רואה נכון?? בדיוק פה דניאל מתפלל???

תנסה להיכנס לתחושות של דריווש: דניאל... למה אתה מתעלל בי?? אני כבר יום שלם עומד פה ומנסה לטשטש עקבות בשביל להוכיח את חפותך ואתה ככה בבת אחת מסגיר את עצמך בתפילה לעיני כל???

באמת מה הפשט בסיפור הזה?? בא נשאל את זה ככה: האם על פי הלכה צריך למסור נפש עד סכנת חיים בשביל תפילת מנחה בזמנה?? הרי קי"ל שאם פגע בו נחש או עקרב שממית צריך להפסיק מתפילתו?? ופשיטא שפיקוח נפש דוחה תפילה... ואפילו תשלומין לא צריך להתפלל על כזו תפילה שלא התפללת... כי הפיקו"נ פוטר אותך לגמרי מתפילה... אז איך דניאל הסגיר את עצמו לשונאיו על תפילת מנחה בזמנה?

על השאלה הזו יש שתי תשובות שבסופו של דבר הן תשובה אחת... תשובה אחת שכלית ותשובה אחת רגשית... נתחיל עם התשובה שכלית... יכול להיות שהתשובה הזו תגרום לך כאב ראש... אם תסתבך יותר מידי אז תדלג עליה ותעבור לתשובה הרגשית. **ובכן: התשובה היא כך:**

כל אחד מאיתנו!!!! ללא יוצא מן הכלל חי בפיצול אישיות!!!!

לכל אחד מאיתנו יש שני סוגי אמת!!! יש את האמת התיאורטית!!! ויש את האמת הריאלית!!! וכל החיים שלנו אנחנו מתנדנדים ומקפצים בין האמת התיאורטית לאמת הריאלית... **הבנת מה אמרתי?? אני אסביר...**

בושה להודות... אבל לדאבונו הרב... אצלנו האמת התיאורטית נמצאת בתפילה... כשאני ניגש לתפילה... שם אני מאמין שהכל משמים... והכל בגזירת עליון... והכל תלוי רק ברצונו יתברך... ואני מתפלל ובוטח בו יתברך שהוא יעזור לי... והנה רק הסתיימה התפילה... בבת אחת חזרתי לחיים הריאליים!!! ופתאום אני מאד מודאג מה יהיה עם זה וזה... ואני נהיה עצבני על זה... ומוטרד מזה... **רגע... למה אתה כ"כ מוטרד ועצבני???** הרי מקודם התפללת ואמרת שהכל בגזירת עליון והכל משמים והכל בשליטה... נו... אז ממה אתה כ"כ מוטרד ועצבני עכשיו?? **מה התשובה??** כן... בתפילה אני מתעסק עם האמת התיאורטית שלי!!! **תיאורטית** אני מאמין שאין מה לדאוג והכל משמים וכו'... ואילו כאן... בחיים... בשטח... כאן אני פוגש את האמת הריאלית שלי!!! ובאופן **ריאלי** אני מאד מודאג מרשימה ארוכה של מטלות שעדיין לא

וישכנעו סחור סחור נגד זה... בסופו של דבר אני בן אדם! ואני חי!! ואת כל הרשמים והחויות שלי אני אחלוק דרך מקום החיים הטבעי שלי!!! וכיון שהחיים שלי זה שם. אז באיפיון עצמו אני אחלוק את כל החויות--- נגד האיפיון...

להבדיל אלף אלפי הבדלות... הוא הדין כאן:

אצל דניאל איש חמדות התפילה לא היתה מצוה ולא חובה... (כי בשעתו לא היתה חובה להתפלל...) **אצל דניאל התפילה היתה חיים!!!!!!** בתפילה הוא חי!!! דניאל חי באטמוספירה של אמונה ובטחון ותקשורת און ליין עם אבא שבשמים... אל תשכח... שדניאל- מדובר ביהודי קדוש עליון שמגיל ילדות הוא חי את כל החיים שלו בין גוים גמורים... בין הרשעים הכי גדולים כמו נבוכדנצר וכל המסתעף... **ומשם!!!!!!** מתוך ארמון מלכות הרשעה... אם משם דניאל דבוק כל כולו בה' יתברך עד כדי גדלות כזו... על כרחך את כל מקור חיותו ואת כל כח ההשרדות הוא קיבל מהתקשורת והמפגש היומיומי עם אבא שבשמים... איתו הוא דיבר... ולו הוא סיפר... וממנו הוא ביקש... ולו הוא הודה... וכל מערכת החיים שלו הסתובבה סביב הקשר הזה עם אבא שבשמים!!!! כל דבר הכי קטן שדניאל חווה... למי הוא סיפר את זה?? איזה חבר היה לו שם בארמון המלוכה??? רק אבא שבשמים... **אין משהו אחר!!!** ממילא לפני שהתחיל הדיון בבית המשפט... דניאל דיבר עם הקב"ה וסיפר לו את הסיכונים והתפלל שהקב"ה יעזור... ואכן הקב"ה עזר... והנה... הכל מתקדם יפה... ועוד מעט שקיעה והכל מסתדר... נני... אז למי מגיע תודה? לקב"ה. אז אוטומטית דניאל מסתכל על השעון... ומבקש לצאת באמצע ההרצאה להפסקת סיגוריות... אני חחחחחח שיחה עם הקב"ה... אני חייב לשלוח לו הודעה... זה... זה החיים שלי...

אגב: אם כבר מדברים על תפילת מנחה... אז לא לחינם הגמ' אומרת: לעולם יהיה אדם זהיר בתפילת המנחה!! יש משהו מיוחד בתפילת המנחה... מה יש?? סוף סוף תפילת שחרית היא בתחילת היום... ואילו תפילת מעריב היא בסוף היום... אבל מנחה??? זה באמצע היום!!! באמצע החיים!! באמצע הנושא... באמצע העסק... באמצע העבודה... באמצע!!!! ובינינו... מאד קשה להפסיק באמצע... זה הורס את הרצף... ובדיוק עכשיו להתפלל... מה הקשר עכשיו תפילה??? אז בדיוק בשביל זה חז"ל אומרים לנו: היה זהיר בתפילה המנחה! תפילת המנחה מחנכת אותנו להפנים... שאדרבה... כל מה שעשית עד עכשיו כל זה תיאוריה... ודווקא עכשיו... כשאתה מתפלל... עכשיו אתה מדבר לעניין!!! עכשיו אתה ריאלי!!! אם נקלוט את הנקודה הזו כל ההיבט משתנה... תפילת מנחה כבר לא תהיה תקועה באמצע... אדרבה... התפילה תהפך להיות החלק הריאלי שנמצא במרכז... וכל החיים ישארו מסביב... בתיאוריה שסביב הגרעין הריאלי... בהצלחה...

איתנו??? גם אצלו החיים **הריאליים** יכולים לעלות לו במחיר של חיים... להפסיד את התפילה שהיא הדבר הריאלי היחיד שיש... נני... מישוהו חשב על אופציה כזו... לזנוח את כל חובת ההשתדלות התיאורטית... בשביל שלא להדחיק ולא להפסיד את המעלה של התפילה הריאלית??? הבנת את הרעיון???

אם הבנת טוב... אם לא הבנת עוד יותר טוב...

מה שברור: אנחנו בתור יהודים אמורים יום אחד להגיע למסקנה: שהמקום הריאלי ביותר בחיים זה המקום שבו אנחנו עומדים מול הקב"ה ומבקשים ממנו... כל דבר אחר הוא תיאורטי בייחס לתפילה!!!

עד כאן ההסבר מהמקום השכלתי... כעת ניגש להסבר מהמקום הרגשי... (זה לא שני הסברים... זה הסבר אחד... רק משני חבדים שונים...)

אני אתן לך שתי דוגמאות מהחיים... ותקיש מהן לכאן: **דוגמא ראשונה:** תאר לעצמך: מרצה מדבר בהרצאה בגנות העישון... והוא מדבר לעניין... הרצאה מאלפת... כל המכורים לעישון יושבים מוקסמים... מסכימים איתו בכל מילה... מהנהנים בראשם חזק חזק... והנה... באמצע ההרצאה יש הפסקה של עשר דקות... **תנחש מה כולם עושים???** יוצאים החוצה ו... ומעשנים סיגריות... **מה?? איך זה יכול להיות???** רק עכשיו הסבירו לכם כמה זה לא בריא...?? **מה התשובה???** נכון... הוא צודק מאה אחוז... סיגריה זה באמת דבר נורא וזה הורס את החיים... ואני חושב על זה הרבה ולוקח את הדברים ברצינות... אבל בשביל לעכל את הדברים ולהפנים אותם... בשביל זה אני חחחחחח סיגריה... **היה או לא היה???**

תבין: אם סיגריה זה החחחחחח שלי... אז גם אם ידברו איתי נגד סיגריות... וגם אם השתכנעתי... אבל תן לי סיגריה בשביל להשתכנע נגד הסיגריות!!! תן לי סיגריה בשביל לעכל את זה שסיגריה זה לא טוב...

אותה דוגמא ברשת הסלולרית. תאר לעצמך מרצה חילוני שעומד מול ציבור שלכולם יש סמארטפונים בידים והוא מסביר להם באופן מקצועי מדעי וסטטיסטי עד כמה שהאינטרנט הורס את החיים... והורס את הבתים ואת ההשכלה ואת החינוך ואת הרפואה... והם יושבים ומסכימים איתו בכל מילה וממש מבינים את זה... ו... ונגמרה ההרצאה [ומן הסתם עוד לפני כן]... המאלפת... **מה קורה באותה שניה???** כל אחד מוציא את הסמארטפון ועושה איתו משהו... משהו שקשור להרצאה... אחד מצלם את המרצה... השני שולח לחברים בוואצפ... אוה... איזה הרצאה מאלפת... השלישי אולי אפילו פותח קבוצה חדשה לאלו שקשה להם עם זה שיש להם איפיון... הרביעי שולח הודעה למרצה... תודה... הדברים היו מיוחדים... והמרצה בכבודו ובעצמו... הולך לחדר ומוציא את המכשיר מהטענה...

היה או לא היה??? זה ככה או לא ככה???

איך אתה מסביר את זה??? איך אתה מסביר את הסתירה הזו??

מה התשובה?? אם בסמארטפון נמצאים כל החחחחחח שלי... אז גם אם מסביב ידברו ויגידו

סיימתי איתם... נכון או לא נכון??? מאד קשה להודות בזה... אבל לדאבוננו הרב זה אנחנו... זו עובדה!!!! **אז תחשוב שדניאל איש חמדות היה** גם חי בפיצול הזה... גם לו היה אמת **תיאורטית!!!** מול אמת **ריאלית**...

אבל יחי ההבדל הקטן: שאצלו כל זה היה לכיוון ההפוך בדיוק!!!!

ובכן: אצל דניאל האמת הריאלית מכריזה שאין עוד מלבדו!!! דניאל פוגש את האמת הריאלית שלו בתפילה... שם הוא **ריאלי** ושם הוא יודע ומבין באופן מוחשי **וריאלי** ש"ידעתי כי הנני בידך לבד... וגם אם אתאמץ בעצות ובתחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני... מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה..." **עד כאן האמת הריאלית של דניאל!!!!** אבל מה אפשר לעשות שיש גם אמת **תיאורטית**... סוף סוף גזרה חכמתו יתברך והוא ברא בעולמו איזה מנגנון **תיאורטי** של חובת השתדלות... ששם צריך לשחק את המשחק... ואני צריך לעשות את עצמי כאילו המגרש בידיים שלי... וכאילו אני פותר את הבעיות בכוחות עצמי... ונדרש ממני לשתף פעולה עם ה**תיאוריה** הזו... ודניאל לא מזלזל ב**תיאוריה** הזו!!! אבל הוא מתייחס אליה כמו **תיאוריה!!!** בדיוק כמו שאנחנו לא מזלזלים בתפילה... אנחנו מתפללים... אבל עדיין... באיזשהו מקום זה מצטייר אצלנו כ**תיאוריה**... ואילו החיים הריאליים נמצאים כאן... בעולם הזה... אז אצל דניאל זה בדיוק הפוך!! ה**ריאליות** מקומה בתפילה... ואילו ה**תיאוריה** מקומה בהשתדלות... והנה דניאל עשה מעשה **ריאלי** והתפלל...

והמעשה הריאלי הזה גרם לו לסכנת

חיים תיאורטיים... רוצים כעת להרוג אותו... זה סכנה??? כן!! איזה סכנה?? תיאורטית!! כי שוב: אל תשכח... אצל דניאל האמת הריאלית שהנני בידך... ואף אחד לא יכול להזיק לי... אבל דניאל לא מזלזל בסכנת חיים **תיאורטית**... סו"ס הקב"ה מחייב אותנו להתייחס ל**תיאוריה** ברצינות... ולכן דניאל מופיע באולם הדיונים... ומה הוא רואה שם??? מצד אחד עומדים הקטגורים והשונאים ה**תיאורטים** ומצד שני מופיע המלך דריווש וכל כולו נחלץ לסגור על דניאל באופן **תיאורטי**... ותכל'ס: מה המכנה המשותף בין כולם?? שכולם ביחד הם **תיאוריה אחת גדולה!!** כי דניאל יודע שאליבא דאמת הכל בגזירת עליון!!! ואף אחד לא יכול לא להרע לו ובאותה מידה גם לא להיטיב איתו... כל מי שנמצא פה... הכל תיאוריה אחת גדולה בין לטוב ובין למוטב... ודניאל יושב במשך יום שלם ומשתף פעולה עם ה**תיאוריה** הזו... שומע את הקטגורים ה**תיאורטים**... ומודה מקרב לב לדריוש הסגור ה**תיאורטי**... **כל זה טוב ויפה עד!!!!!!** עד שמגיע תפילת מנחה... ברגע שהגיע תפילת מנחה... פתאום דניאל מבקש סליחה... מצטער... אני פשוט **ריאלי**... ואני צריך להתפלל תפילת מנחה...!!!!!! אצלי תפילה זה הדבר הריאלי היחיד וכל דבר אחר זה **תיאורטי**...

מה תטען לי: אדוני... התפילה הריאלית הזו יכולה לעלות לך במחיר של חיים??? כן... גם כל יהודי שמתפלל באופן **תיאורטי**... והוא מרחף וחושב כל הזמן תכל'ס... באופן **ריאלי** מה אני עושה... מה

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

הסיטואציה: אני בחור מקיבוץ שמשתדל ללמוד ג' סדרים... והנה חברי הטוב מתחתן היום, וקבלתי הזמנה לבא כבר משעת החופה, והמשמעות היא לשרוף ערב שלם!!! (בו בזמן שנכוני לי עוד שלושה חתונות כאלו בשבוע וחצי הקרובים) איך אני מעביר את הערב הזה בצורה הנכונה? האם אני יכול לצאת באמצע הסעודה וללמוד? עד כמה אני חייב בשמחת חתן ואיפה הגבולות וכהנה וכהנה??

א. דבר ראשון: מותר לך ליטול ידיים ולאכול קצת... ואח"כ לתפוס את הרגלים וללכת לבי"כ סמוך לשבת וללמוד... ואפילו אם אתה שייך לבני ספרד, שאצלם הנושא של "שינוי מקום בסעודה" יותר חמור מאצל האשכנזים, אבל בחתונה וכיוצא"ב, הרי זה המקרה הקלאסי שעליו נאמר בשו"ע (סי' קע"ח ס"ב): "חברים שהיו יושבים לאכול ויצאו לקראת חתן וכלה אם הניחו שם מקצתן חוזרים למקומם וגומרים סעודתם ואינם צריכים לכרך תחילה".

ב. כל זה אם אתה מתכנן להשאר עד ברכת המזון ושבע ברכות, אבל אם אתה רוצה דווקא לצאת מוקדם, (מנו: לאחר הריקודים הראשונים) כאן אדרבה, עדיף שתכוין שאתה לא מוצטרף לקביעות עם שאר הסועדים, (ואז אין לך רשות לצאת לפני ברהמ"ז כדן כל אדם שהתחיל סעודה שאסור לו לצאת...) וכך גם לא תתחייב בשבע ברכות, (ומה הדין אם כן התחלת עם כולם, עד כמה אתה מחויב בו? ברכות? בזה יש מחלוקת בין הפוסקים, האם כל אחד מהמסובים חייב בשבע ברכות, או שזה חובה כללית המוטלת על סעודת הנישואין והעיקר שהיו שם עשרה, כל אחד ישאל את רבו).

ג. **קצת שתי הערות נחוצות:** ישנם בחורים שמתאמצים לשמח את החתן עם כל הלב וההנמה ולבסוף הם מתאכזבים... הוא כמעט ולא ראה אותו ולא התייחס אליו... **אז זהו: שאני מכין אותך מראש:** לחתן שפוי אין ראש לחשוב על אף אחד בחתונה שלו!!!! (ואתה תבין את זה מממממממ בבא היום כשאתה בעצמך תתחתן בקרוב...) הראש שלו נמצא קצת בחיים החדשים שלפניו... בשווער ובגיסים החשדניים שלא גומרים להסתכל עליו ועל כולנו הכלה שאיתה הוא אמור להתחיל את החיים כעת... (אתה בתור בחור, מסתכל מתוך הבעה שלך ורואה רק את זה שהחתן קצת נפרד ממך, אבל אתה שוכח, שיותר ממה שהוא נפרד ממך, הוא קצת עסוק בלהתחיל חיים חדשים...) והוא טרוד בזה מאוד, ולא לחינם חז"ל פטרו אותו ואת שושביניו מכל המצוות... **אבל מאידך:** הוא צריך אותך... הוא צריך שתשמח **אתה אותו**... אבל לא הוא אותך... **אי לכך:** אם אתה מתכנן להגיע לחתונה מתוך כוונה **לגמול נטו חסד** עם החתן ולשמח אותו... תבא ותזכה לחמישה קולות אבל אם אתה מגיע ע"מ שהחתן יגמול איתך חסד ויתן לך את היחס הנדרש (או את ההומנה המכובדת עם החך וכך שירות) אז עדיף שתשאר בישיבה.

ד. **בעת עוד הערה:** עוד יותר קרישית: זהו... נגמרה החתונה... אפילו היו ברכות מאחורינו, עכשיו בחור יקר: תכנים טוב לראש: **אתה לא מתקשר לחבר שלך בשנה ראשונה? בחיים לא!!!** אפילו לא מעגנת... **ברור??? חוק בל עיבור!** אם הוא רוצה שיתקשר הוא אליך... אבל אתה?? אתה לא מתקשר אליו ויהי מה... ומי מדבר על ביקור אצלו בבית?? בשום אופן לא!!!! הוא עכשיו בונה ביתו והוא צריך להיות במצב של **נקי!!! נקי יהיה לביתו!!!** הוא אמור למחוק את כל האנשי קשר שלו... וממילא אתה מצייד צריך להיות נאמן לעקרון הקדוש הזה: ועד הסוף: ראש בקיר ואין מקום ביריעה.

הערה: בגיליון של שבוע שעבר (בעמוד הראשון) נכתב מאמר קצר בעניין חביבות ארץ ישראל ומצוות התלויות בה, ובין בתרי הדברים היה אולי נשמע כולול במנהג נשות ישראל העדיקות בחביבות של מצוות הפרשת חלה והמנהגים העיונים שהתקבלו בה... חלילה והחם!!!! להוציא מלב! לא היתה כל כוונה ללול בשום מנהג, והנה לזן לנשות ישראל, אם אינן נביאות הן בני נביאות הן, ובפרט שמצוות הפרשת חלה היא המצוה היחידה לזן (לא כפי שהיו שהבינו...) ולא לחינם היא אחת מ'ג' מצוות שבה הן מתקנות את חטאתה של חווה שכיבתה חלתו של עולם, ואדרבה, יש מקור במדרש איכה (הובא כאן בגיליון זה לפני כמה שבועות) שיש עת רצון ומעלה מיוחדת להתפלל לאחר הפרשת חלה, שכך נשות העיר לוד היו עושות, שהיו מפרשיות חלה ועולות לביהמ"ק להתפלל... אקוה שיצאתי ידי חובת ההתנצלות, והייתם נקיים...

החיזוק הבלתי צפוי בסוף זמן בישיבת עמק-המכמרת שבנחלת אפרים...

שוב הגיע הקיץ... היה זה בדיוק בשנה שעברה בתקופה הזו- עונת הקיץ... בדיוק התחילה עונת הבציר של הענבים... יצאנו כמה בחורים לאסוף פרט ועוללות... כן... אנתנו עניים... ובדיוק ויקר מקרנו ויצא לנו ב"סד" להגיע לכרם שחלק נכבד ממנו היה עוללות... יש לציין: שבגגגדול כרם שיש בו יותר מידי הרבה עוללות זה עצוב... כי זה סוג של דפקט בענבים... תבין: אשכול טוב ומשובח זה אשכול כמו בתמונות... שיש לו נטף וכתף... בכרמים המשובחים אין כמעט עללות... **יש רק פרט!!!** פרט זה כבר משהו טכני... מה שנופל בשעת הבציר... אבל בכרם הזה שהגענו אליו... הסבירו לנו והבנו מיד שמדובר ביהודי שבמשך כל השנים נתן תרומות ומעשרות בעין רעה... רק אחד משישים... ממילא הברכה בכרם שלו הייתה בהתאם... ואכן די עצוב לבא ולראות פה ששליש מהכרם שלו זה עוללות... המסמעות היא ששליש מהכרם שלו שייך לעניים!!!

טוב... השתתפו בצערו של אותו חקלאי... התפללנו וקיינו בשבילו שיתחיל לראות ברכה בכרם... אבל תכל'ס... בשורה התחתונה - **לנו היה פה הרבה שללו!!!** מילאנו קופות שלמיות של עוללות... לקחנו לישיבה... עשינו גת!!!! דרכנו את הענבים... (תרומות ומעשרות לא צריכים להפריש כי תתנות עניים פטורים מתור"מ...)

וכאן מתחיל הסיפור שלי!!! ובכן: התחילו חגיגות הקיץ... תחשוב מה שזה בחור ישיבה... שיש לו בחדר חביות יין... אז בהתחלה היין עדיין לא תסס... (מה שנקרא יין מגת...) אז הייתי לוקח את היין רק בשביל כוס של ברכה... כל פעם שהיינו נוטלים ידים לאכילה... הייתי מוזג כוס יין מיוחדת לכבוד ברכת המזון... השתדלתי להקפיד על העשרה דברים שנאמרו בכוס, חי מלא עיטור ועיטור וכו' וכו'... כל פעם הייתי מכבד מישהו אחר בזימון... אגב: אחד החברים הטובים שלי שייך לבית שמאי... אז **כשאני** קבלתי זימון הקפדתי קודם למזוג את הכוס ואח"כ ליטול מים אחרונים, ואילו כשנתי לחבר שלי מבית שמאי זימון... הוא הקפיד ההיפך!! קודם ליטול מים אחרונים ואח"כ למזוג את הכוס (למה?? עיין מסכת ברכות, דף נב. אם תבין מה המחלוקת כבר מגיע לך צל"ש... זה אומר שיש לך די רוגל בסדר טהרות... ואם לא הבנת... אז תתאמץ כן להבין...) עכ"פ זה התחיל מכוס אחת... אבל עם הזמן היין התחיל להיות משובח והתחלתי לשתות כוס נוספת באמצע הסעודה... ו... ואז נזכרתי שיש בעיה שקוראים לה זוגות... (אסור לשתות יין בזוג! רק פרט... משום מזיקין...) אז אין ברירה... צריך לשתות עוד כוס... ואת ההמשך אני כבר לא צריך לספר לך... אתה יודע טוב מאוד מה סופו של מי שמתחיל לעשן 3 סיגריות על הבוקר... מכאן ועד חפיסה ליום הדרך קצרה... והתחלתי לחגוג... ויין זה יין... ושכרתי וחטא זה מילים נרדפות... ואת ההמשך נשאר פתוח... עכ"פ ברוך ה'... הנס שלי היה שאני עניי!!! ותוך חודשיים וחצי פשוט נגמר לי כל החביות יין שאספנו ברוב עמל ויגיעה... וכסף כבר לא היה לי בשביל לקנות יין... אז אמנם בהתחלה ניסיתי לחזור שוב לכרמים... לבדוק אולי נשאר קצת פרט או עוללות... אבל שום דבר לא נשאר... כבר הלכו הנמושות... לא נשאר זכר!!!! זה היה הנס שלי... שהחבית יין האחרונה שלי נגמרה באמצע אלול... ואז נהיה לי אמנם מאוד קשה... כי כבר התמכרתי... אבל במקביל... עם הזמן הרגשתי שאני פשוט מתעורר לאחר חודשיים וחצי של חלום אחד ארוך של שכרות וכל החטאים המסתעפים מסמנה... מצאתי את עצמי באמצע אלול שבר כלי וסמרטוט... שבור ומיואש מעצמי... אבל ברוך ה' איכשהו תפסתי את עצמי לידיים והשתקמתי... ובראש השנה קבלתי את עצמי שבשנה הקרובה לא אחזור שוב על הטעות הזו!!! בעשרת ימי תשובה הורדתי דמעות כמים על כל החטאים שנגרמו לי בעקבות ה"טוב לבו ביין"... וחזרתי בתשובה...

והנה!!!! עברה לה שנה... ושוב מגיעה אותה תקופה... שוב ריח היין מתחיל לדגדג באפי ולפעפע בתוכי... הכרמים קורצים לי... וחברים שלי כבר התחילו לצאת עם הקופות המזופפות ו... ושוב מתחילה החגיגה... ו... ומלחמת היצר בעיצומה... ועוד רגע אני נגרר... **אבל אני יודע שאסור לי!!!** אסור לי לחזור על הטעות של שנה שעברה!!!! כן כן... אני יודע בדיוק מה אני צריך לעשות כעת... אני יודע שהפתרון היחיד שלי זה פשוט **לחתוך!!!!** הרואה סוסה בקלקולה יזיר עצמו מן היין... בשביל מי נאמרה המיסרא הזו אם לא בשבילי... התלבטתי הרבה... בוקר שלם הסתובבתי הלון ושוב... עד שקבלתי אומץ... ואז לפתע!!!! בבת אחת דפקתי באגרוף קמוץ על השלחן ונותרתי ממקומי בסערה... עצמתי את עיני בדקויות ואמרתי: **הריני נזיר שלוש ימים!!!! והנה!!!!** אה... ברוך ה'... בבת אחת תחושת רווחה התפשטה בכל גופי... זהו... תחכתי... הניסיון מאחורי!!! קצת אני באל חזור... אני כבר נזיר... זו עובדה!!!! די לניסיונות... די למלחמות יצרים... כן אל... לא כן... הרגשתי בבת אחת משוחרר... אני כבר לא צריך כל הזמן להילחם... ואני גם לא צריך כ"כ הרבה לרעוד מעצמי מה יהיה איתי היום ומה ילד יום... זהו!!! נזיר!!! העסק בשליטה!!!!

למחרת אני מגיע צינור לסדר א'... מתיישב מול הגמ' ברוגע ומתחיל ללמוד... והנה... החברותא שלי מגיע... קובי... איפה היית אתמול? הלכנו לכרם ללקט פרט ועוללות... היה צחוקים... עניתי לו בשקט ובבטחה ובתקיפות: **אתמול קבלתי על עצמי נזירות!!!!** הוא היה ההההההה!!! הוא הסתכל עלי בעיניים גדולות... במשך דקה תמימה הוא לא הצליח להוציא הגה מהפה... ואז דמעות עמדו לו בעיניים והוא הפטיר בהתרגשות: אין עליך!!!! אתה צודק... יש לך שכל... מי כמוני יודע... גם לי היה שנה שעברה קיץ מזעזע... אני מקנא בכך שלך... הוא התכנס בתוך עצמו ואז לפתע גם הוא דפק על הסטנדר... הצביע עלי ואמר: **אהיה כהנה!!!!** זהו!!! אני רוצה להיות ככך... באותו רגע גם הוא **התפס את עצמו** בנזירות שלי... (בנדרים ונזירות יש מושג של התפסה... אני מתפס את עצמי בנדר שלך... שגם לי יהיה נדר כמו שלך... עיין במשניות הראשונות בנדרים ונזירות) איזה התרגשות הייתה שם... בבת אחת החברותא שלנו השתדרגה עשרת מונים!!!! אנחנו לא רק חברותא בתורה... אלא גם בקדושה... התחלנו ללמוד בשטייגן עצום... אבל לפתע!!! באמצע הסדר הוא פתאום התנער בבהלה ושאל אותי: רגע... אבאלע... שכחתי לשאול אותך: כמה זמן קבלת על עצמך נזירות?? עניתי לו: תהיה רגוע... בסה"כ חודש ימים!! אה... טוב... הוא נרגע... (תבין: ברגע שהוא קיבל על עצמו נזירות בדרך של התפסה לנזירות שלי, אז הנזירות שלו היא בדיוק הנזירות שלי... ותאר לעצמך שאני קבלתי ע"ע נזירות לשנה שלימה... אז גם הוא נגרר אחרי לשונה שלימה... ומדובר בהתלבות וקצת סופרים בנזירות שלי... הוא פשוט שכח לשאול כמה זמן קבלתי ו... ולך תדע... אולי קבלתי ע"ע נזירות משמוך...) טוב... המשכנו ללמוד... אבל חכה... אל תשאל... השמועה איכשהו עשתה לה כניפיים... שהחברותא קובי ושלמה שניהם קבלו על עצמם נזירות... הבחורים התלהבו מהרעיון... ועוד כמה וכמה חברותא נסחפו אחרינו... וגם הם התפסו את עצמם בנזירות שלנו... בקיצור: באותו בוקר נוספו בישיבה עוד שמונה נזירים חדשים!!!! שהמכנה המשותף בין כולנו... שניכינו בשנה שעברה... ואין לך תשובת המשקל יותר חזקה מקבלת נזירות... עכ"פ איכשהו הסיפור הזה הגיע לראש ישיבה... הראש ישיבה התרגש מאוד מעצם העניין של קבלת הנזירות מצידינו... אבל הוא גם נבהל... סוף סוף נזירות זה לא דבר פשוט... דבר ראשון: יש בה הרבה הלכות מחמירות מאוד... וחוף מזה נזירות זו הוצאה כספית לא קטנה... כל נזיר במלאת ימי נזרו צריך להקריב ארבע קרבנות... עולה חטאת אשם ושלמים... זו הוצאה!!!! זה לכה"פ שלושת אלפים שקל... נו... מאיפה נגייס את זה... אז דבר הראשון הראש וישיבה כינס את כל בחורי הישיבה והודיע: דבר ראשון: תעצרו!!! אל להמשיך לקבל נזירות!!! נזירות זה לא צחוק! מכאן ואילך בחור שרוצה לקבל נזירות שישג אלי ואני אבדוק אם הוא יודע לקראת מה הוא הולך... ההמשך בשבוע הבא... דבר אחד אני יכול לעדכן אותך... שבסופו של דבר חצי ישיבה קיבלה ע"ע נזירות והיה כזה חיזוק ושטייגן עצום בסוף הזמן... זה היה כמו אלול ושוביב"ם... בטח!!! חצי ישיבה קדושים... אבל ההמשך אי"ב בשבוע הבא...

עם כובע וחליפה ועם גמרא ביד... וכל המראה שלו זעק... אני בחור ישיבה חרדי גאה וזהו! תתפוצצו! ימותו הקנאים!

וכעת אני עומד ושואל: מי יותר "גדלות האדם"??? האם הבחור העדכני שכל כולו נראה מטופח ומעודכן... או חבר שלו עם הכובע וחליפה??

שים לב: אני לא שואל מי יותר מפרנס את חנויות המותגים... אני גם לא שואל מי יותר עומד מול המראה... אני שואל נטו מצד **גדלות האדם**??

מי מסתובב יותר בהרגשה של "יגבה לבו בדרכי ה'..."?? מי יותר עומד מאחורי מה שהוא עושה?? למי יש יותר חוט שדרה???

ללא ספק!!! הבחור ישיבה עם השמונה בגדים ועם הגמ' ביד הוא אישיות הרבה יותר חזקה ועוצמתית וגאה מאשר חברו העדכני!!!

הוא בן אדם שמשדר עוצמה וחוזק: אני עומד מאחורי האידיאלים שלי... אני גאה בזה... אני לא מחפש להסתיר את זה... לעומת זאת החבר שלו העדכני... כן... הוא מתלבש טוב והוא נראה מטופח... אבל מה צועק מכל זה?? זועק ממנו מתקפת הגנה... אל תחשדו בי שאני חלילה לא עדכני... אל תחשדו בי שאני חרדי כזה שנויז... לא!! זה בסדר... אני עדכני... מה אם לא חולשה אחת גדולה!!! איזה גדלות האדם בראש שלך...??? **מאחורי הביגוד העדכני מסתתרת חולשה אחת גדולה!!!!**

חולשה שזועקת אני מותקף... אני מרגיש לא טוב עם מה שאני... בשביל להרגיש שווה משוה... אני מוכרח לחקות את החילוני העדכני...

וזה כזה אבסורד!!!! מסתובב לך בן אדם עדכני עם "גב זקוף" והוא מרגיש כאילו הוא יותר מכובד ויותר גדלות האדם מהבן עליה עם הכובע המרופט והחליפה פשוטה... **שתהיה לי בריאות**! הבן עליה הזה הוא גאה!! הוא לא מחפש לחקות אף אחד... הוא לא מרגיש מותקף ולא מרגיש צורך לרצות אף אחד... ואילו אתה? אתה שנראה כזה עדכני... זה מגיע אצלך נטו ממקום נחית... וזה הרי כ"כ פשוט וברור!!!!

אתה יודע מה זה מזכיר לי?? נוסע לו אברך עם איזה סובארו חבוטה... משוה כזה פשוט שעולה 8.000 ₪ ביד שניה... והנה באמצע הנסיעה לפתע מגיח לו איזה צעיר ציץ עם רכב שרד ויד על ההגה ומבצע עקיפה כזו אלגנטית... זה לא סתם עקיפה... אלא עקיפה כזו מתלהבת... (קוראים לזה בלע"ז סטלביט...) **עכשיו בדוק ומנסה!!!** תשעים ותשע אחוז מהעקיפות מהסוג המסתלבט... מדובר בצעיר שנוסע בסך הכל על **רכב ש כ ו ר ! !** ולמה?? פשוט מאוד: כי בן אדם שיש לו באמת אפשרויות ויש לו באמת רכב שרד משלו... הוא לא מרגיש צורך להסתלבט ולעקוף בני אדם שיש להם רכב יותר פשוט משלו... רק מי?? מי מרגיש צורך להתלהב על הכביש?? צעיר נחית שאין לו גרוש על הנשמה... והנה סו"ס הוא אגר פרוטה לפרוטה... ניקה בתי כנסיות ושימש כמלצר בכל מיני אירועים עד שהצטברו אצלו 200 שקל שבביל לשכור רכב רציני ל-24 שעות בלבד!!!! **ועכשיו!!!!** עכשיו לא נותר לו אלא לנסוע במהירות ולהסתלבט... ועל מי?? על מי להסתלבט?? על כל אלו שיש להם רכב **משלהם!!!!** אמנם קצת פחות שווה מהרכב השכור שיש לך... אבל עדיין הרכב הפשוט הזה שווה הרבה יותר מה-200 שקל העלובים שלך שאיתם אתה מתלהב ומשתולל על הכביש...

נכון או לא נכון?? היה או לא היה?? ממילא כל בן אדם קצת בוגר שיש לו קצת טבעית עין ורואה את סוג המסתלבלים האלו על הכביש... מיד מבין שמדובר בסה"כ בצעיר נחית שמתחנן על נפשו... אנא... גם אני קיים... תכירו בי... זה בסידר... גם אני בעל עגון...לה...

זאת אומרת נקוט האי כלל בידך: מי שמתהדר ברכב שלא שייך לו או לחילופין מתהדר עם ביגוד עדכני שלקוח ממחוזות אחרים... זה לא מוכיח על גדלות האדם יתירה... אלא דווקא על נחיתות וחולשה...

מה למעשה?? אחת השאלות הקבועות שבחורים ושואלים: מה הבעיה להתלבש בלבוש עדכני? למה המשגיח עושה מזה עסק? **התשובה היא:** אתה צודק!! עקרונות אין שום בעיה!! (נגיד...) אבל יש בעיה אחרת!!! יש בעיה גדולה מאוד להיות **חרדי נחית**!! וברגע שאתה מתלבש עדכני אתה מכריז קבל עם ועדה: אני חרדי נחית!! אני לא באמת גאה ולא מספיק עומד מאחורי מה שאני עושה!! וזה!! זו הבעיה!! בזה אתה צריך לטפל בעצמך... בבעיה הזו אתה צריך לעשות שיעורי בית ולשאל את עצמך מה?? מה מצאתי ברחוב?? למה אני מרגיש נחית מהרחוב?? זו הסוגיה שאותה אתה צריך ללמוד בעיון!!!! תחשוב על זה!!!

אני לא צריך לספר לך איך נראה הרחוב של היום... ההגדרה הכי קולעת להגדיר את הרחוב כיום זה: **נופל שדוד!!!!** הרחוב היום נופל שדוד מול היצרים שמובילים אותו כמו כלבלב ואין לו שום שליטה על עצמו... ואילו אתה?? יש לך את הזכות להיות שייך ליציבור האיכותי **היחיד בעולם** שמשתדל בכל כוחותיו להתמודד ולהילחם ולא ליפול שדוד ליצרים שלוו!!! אתה יודע מה שזה? אתה יודע איזה כח זה? תפסיק להיות ראש קטן... אל תתקע מול ההערות הנקודתיות של המשגיח. האם כן ללכת אחרי המודה או לא... עזוב... **לא זו הנקודה!!!!** זה לא האבזם או העניבה או הכיפה... תבין שהבעיה פה היא הרבה יותר שרשית!! שאתה צריך לעשות את השיעורי בית שלך... לשאול את עצמך: למה אני מתבייש במקום שבו אני נמצא?? מה מצאתי ברחוב??

שלא תבין לא נכון: קודם "כנסתי בך" והתבטאתי עליך שאתה קטנות האדם... **אבל זה לא מדויק!** כי סו"ס הטבע שלך והצורך הבורע שלך להתלבש עדכני ולהשקיע בנושא הזה... זה כן מוכיח על תכונה ושאיפה לגדלות האדם!! רק עעל הדרך יש לך טעות בכתובת... אתה פשוט מחקה את התכותב הלא נכונה... לא נותר לך אלא להבין את הנקודה ולעשות פויז' קטן בראש... לנווט את גדלות האדם למקומות הנכונים... למקומות המובילים ולא המובלים... תבין את זה...

כולנו יודעים שפעם... בעולם הישיבות שלפני השואה... היו שתי שיטות בעבודת ה'... היתה שיטה של סלבודקא שטיפחו והעצימו את גדלות האדם... ואילו היתה דרך הפוכה שקראו לה נובהרדוק... שהם אדרבה... הם כל הזמן החדירו לעצמם עד כמה האדם הוא אפסי... והמידות שלו מגונות... ועד כמה הוא צריך להכניע את עצמו ולשבר את מידותיו...

עכ"פ אמר מי שאמר: **שכיום!!!! גם הנובהרדוקר הכי גדול** היה מודה בפה מלא שהדרך הנכונה כיום היא להיות סלבודקא!!! כי... כי פעם... בדורות הקודמים הסתובבו משכילים ואנשים מעונבים ומחויטים שבשם הנאורות ובשם גדלות האדם הם רימו את עצמם שהם אידיאליסטים והם הולכים בדרך הנכונה... כאן הגיע שיטת נובהרדוק וטפחה להם על פניהם והוכיחה להם ברחל בתך הקטנה שהאדם מצד עצמו כל כולו נגיעות ואין לו קורטוב של אמת אמיתית... והדרך היחידה לה להשפיל את כח החומר ולהתבטל לעבודת ה'... **אבל כיום???** היום התקיימה בנו נבואתו של ישעיה הנביא שהתנבא על דור אחרון: **"ישח אדם וישפל איש... עיני גבהות האדם שפל ושח רום אנשים..."** בדור שלנו אף אחד כבר לא נכשל ב"גדלות האדם"... אף אחד לא מרמה את עצמו שהוא בן אדם נאור ואינטלגנט... אדרבה... היום הרחוב מציע רק שפלות ושחיתות... ולא צריך להרחיב בזה... כולנו יודעים... **כאן!!! כאן** גם הנובהרדוקר הכי גדול יודה שתכסיס המלחמה השתנו... וכעת צריך אדרבה... לרומם!! להזדקף!! ולהכריז: אני גדול!! אני מרומם!! אני צף מעל המים... ואני לא מוכן לצנוח יחד עם כל העולם הרדוד בצניחה חופשית לשפלות... אני בן של מלך!!! יש לי כוחות... כל תנועה שלי בונה עולמות...

היום גם הנובהרדוקר מסכים שהדרך היחידה להתעלות מעל המבול של ההשחיתות של העולם... זה רק ותרם התיבה **מעל פני המים**... לא להטביע אותה... לא להציף אותה מעל פני המבול... לרומם אותה...

עד כאן הנובהרדוקר של פעם שחזור בו כיום ומודה לשיטת סלבודקא!!!

אבל לא רק!! לא רק לובהרדוקר של פעם יש כיום חישוב מסלול מחדש... אלא גם לסלבודקא!!! גם לסלבודקאי של פעם יש תובנות חדשות כיום!!! **הרי כך:** פעם!!! פעם הבחור הסלבודקאי שדבק בגדלות האדם... אם תראה אותו בתמונות... הוא היה הולך עם חליפה מחויטת וכובע צילינדר הכי עדכני לפי המודה שהלכה באותה תקופה... העניבה שלו נלקחה היישר מה"קשר רשעים" (ה-כינוי החסידי לעניבה)... כן... לא היתה ברירה!!! זו היתה הדרך היחידה לטפח ולרומם את גדלות האדם!!! ולמה?? **כי שוב... שוב אותו רעיון:** פעם העולם הגדול החשיב את הערכים... את החכמה וההשכלה... והגוי המלומד והמשכיל הוא היה האדם הנחשב והוא היה מסתובב זקוף קומה עם בגדים מכובדים שייצגו וביטאו את המכובדות וכך... ממילא!! אם זו היא האוירה הנושבת ברחוב... אז אם אנחנו כעת במקביל רוצים להעצים את גדלות האדם האמיתית של היהדות... כיצד אנחנו נעשה את זה? כיצד נחזיר לבן תורה שהוא מבחר המין האנושי ולא הסטודנט הגרמני?? כאן לא היתה ברירה אלא לגזול את החנית מיד המצר... ולקחת את אותם בגדים!!! אותם בגדים שמייצגים אצל הגויים את גדלות האדם המדומה והמרומה שלהם... ואת אותם בגדים להלביש את הבן ישיבה... וכך!! כך להחזיר לו שאתה הסמל והדוגמא למבחר המין האנושי... אתה ולא הגוי... כל זה היה נכון ואמיתי רק **אז!!**

כשגם הרחוב החילוני החשיב את גדלות האדם ואת האנושות...

אבל כיום??? כיום העולם התהפך במאה שמונים מעלות... וכפי שהזכרתי מקודם התקיימה בנו הנבואה "ישח אדם וישפל איש"!!! אני לא צריך להגיד לך שכבוד האדם ירד לאדמה... אין מכובדות... לא צריך הרבה לפרט... כולנו יודעים איך נראה הרחוב החילוני... ישעיה הנביא מכין אותנו מראש: שבדור האחרון כבר לא יהיו ניסיונות מהסוג של גאווה ושחצנות וכבוד מדומה... אף אחד כבר לא יחשיב את המכובדות... **אף אחד לא יכבד את המכובדות**... אדרבה... הכל יהיה שפל ורדוד ושטוח... וככל שאתה יותר רדוד ושפוט וסמרטוט ככה אתה יותר נחשב ואכמ"ל...

ומעתה!!! היות וככה האוירה הנושבת והרווחת ברחוב אז ממילא!!!! היום התהפכה הקערה על פיה!!! היום גדלות האדם הכי גדולה זה דווקא הבחור ישיבה שמסתובב עם כובע וחליפה ועם כל השמונה בגדים והוא מכריז בכל ישותו: אני בן של מלך מכובד!! ואני מתנער מהרחוב... אני מתנער מהשפלות הרחובית... אני גאה בבגדים השונים שלי שמבטאים בכל דרך האפשרית שאני לא קשור לרחוב השפל והרדוד... אתה מבין??

היום אין צורך לגזול את החנית מיד המצר... כי אין לך את הגוי המתורבת שמייצג את האנושות והוא מתלבש באיזה לבוש מכובד... שאני צריך ללבוש את הבגד הזה ולהכריז שאני המכובד ולא הוא...

לא!!! אין את זה היום!! היום כל הרחוב שטוח... שפל ושח רום אנשים... **וממילא: אדרבה...** כיום בחור ישיבה שמקפיד להיות עדכני... ולקנות את החולצה המותגית שהולכת היום בשוק... **אין לך קטנות האדם יותר גדולה מזו!!** כי... כי ברגע שאתה הולך אחרי המודה הרחובית של היום... מה אתה מכריז?? אם הכלבלב של המודה...!!! ועוד איזה מודה... ש-מה היא מייצגת?? את הרדידות הכי גדולה שיכולה להיות...

ממילא גם הבחור משיבת סלבודקא שפעם התלבש בלבוש העדכני שייצג את המכובדות!! הרי כיום אותו סלבודקאי שדוגל בגדלות האדם... דווקא הוא היה לובש את הלבוש החרדי הכי אותנטי והכי מתנער מהשפלות שהרחוב משדר... **אתה מבין את זה או לא?? מסכים או לא??**

כלומר: מצד אחד כיום, הנובהרדוקאי של פעם היה מסכים ומודה שהשיטה הרווחת כיום היא סלבודקא!!! היום צריך גדלות האדם!!

אבל מאידך, גם ההיפך: הסלבודקאי של פעם שלבש את המודה הכי עדכנית של פעם... היה מסכים ומודה שכיום מי שיש לו באמת גדלות האדם צריך ללבוש כובע וחליפה ולהסתובב בגאון ברחוב ולהגיד: אני חרדי!!! אל תחשדו בי לרגע שאני דומה לכם... אפילו לא בטעות...

ישבתי פעם ברכבת וישבו לידי שני בחורי ישיבה... שיש לציין ששניהם היו נראים בחורים לעניין... שניהם היו נראים לא פרייארים בכלל!!

אבל ההבדל ביניהם היה תומו: האחד... היה בחור עדכני... אבל ממזה עדכני... מהמשקפיים והכיפה ועד האבזם של התגורה הכל היה הכי הכי עדכני שיש... כל המראה שלו זעק... חברה... זה בסיידר... אל תדאגו... אני לא פראייער... אני בעניינים... אני יודע בדיוק מה הולך היום... **לעומת זאת חבר שלו שישב לידו??** גם הוא היה נראה בחור לעניין... גם הוא היה נראה בכלל לא פרייאער... **אבל מהכיוון ההפוך בדיוק!!** הוא ישב שם

גיליון מס' 283 פרשת קרח
תשע"ח שנה שישית

גיליון זה יוצא לזכות ולהצלחה
לידידינו החשוב שליט"א
שנדב את הוצאות הגיליון

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"ולא יהיה בקרח וכעדתו" (יז,ה)

הנה יש חילוק בין קרח לבין עדתו כי קרח רצה את המצוה של כהונה גדולה כמשאחז"ל קרח שפיקח ה' ומנושאי הארון ה' סבר שמגיע לו רק שעבר על ציווי ה' לכן לא מת אלא ה' שוקע באדמה כמה שנים עד שעמדה חנה ונתפללה עליו ואז נעצר כמ"ש בירו' סנהדרין פ"י ה"ד ונשאר שם עד יום מותו, אבל עדתו רצו את הכבוד של הכ"ג ולכן נשרפו כולם ומתו מיד, ולכן נאמר ולא יהי' קרח וכעדתו שמי שהוא קרח שבקש המצוה לעצמו כעוזהו המלך לא מת אלא נצטרע עד יום מותו כמפורש בדה"ב כ"ו אבל החולקים עבור הכבוד הם יהיו כעדתו שמתו מיד ונשרפו.

"והנה פרח מטה אהרן וגו' ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים" (יז,כג)

ויל"ע אם אכלו השקדים האלו מה מברכין עליהן. והנה בירו' כלאים ספ"ז מיבעיא לי' מהו לברך על הזרוע בעציץ שאינו נקוב המוציא לחם מן הארץ ופסק בחיי אדם שא"א לברך וכן בפה"ע ובפה"א א"א לברך עליהן מספק, אבל החזו"א זצ"ל אמר דדוקא מן הארץ א"א לברך עליהן שאינן ארץ (עי' ירו' ערלה פ"א סוף ה"ב) אבל בפה"ע ובפה"א יכול לברך שגם בעציץ שא"נ יש בו אדמה ועץ ואפי' בגידולי מים התיר לברך שג"ז כמו אדמה, אבל כאן שהכל ה' בנס אין זה לא מאדמה ולא מעץ וכמו כמהין ופטירות דמאורא רבו ומבואר בברכות מ' ב' דמברכין עליהן שהכל וה"נ יש לברך שהכל, ואם נאמר שעץ תלוש ג"כ נקרא עץ כמש"כ עצי שטים עומדים א"כ המקל של אהרן ה' עץ וכתב ויצץ ציץ ויגמול שקדים משמע שבנס צמח מהעץ א"כ י"ל דמברכין עליהן בפה"ע. וכן יש להסתפק על חרוב דרשב"י בשבת ל"ג ב' שנהפך כל ע"ש לתמר (עי' בירו' שביעית פ"ט ה"א ומ"ש שם בבואור והוא ממדרש תלפיות ערך חרוב בשם מהר"ם גלוטי) אם היו מברכין עליו בפה"ע כיון שהעץ יצא בנס וצ"ע. וחטים שירדו בעבים (מנחות ס"ט ב') פירשו התוס' שם שהי' ע"י נס, ובס' חסידים החדש סי' תתת"מ כתב דעל המן ה' מברכין המוציא לחם מן השמים, ושם גם על זה היו מברכין כן.

כתבו התו"י ביומא נ"ב ב' דמקצת הפרחים נשאו שלא גמלו שקדים ונשאו פרחים, ונראה דזה מוכח בפסוק דכתיב ויהי ממחרת וגו' והנה פרח מטה אהרן וגו' ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים ואם איתא שכבר היו כולם שקדים מנא ידע שפרח ויצץ וע"כ שנשאו פרחים וגם שקדים והטעם נראה דבזה ניכר הנס לדורות כדכתיב למשמרת לאות וגו' דאם ה' רק שקדים אין ניכר הנס שהוא דומה לשאר ענף של שקדים אבל השתא שיש פרחים וגם שקדים מה שאינו בשאר אילנות דבשעה שיש פרחים אין שקדים ניכר הנס, וכן מצאתי בריטב"א שם שסיים בה ג"כ כדי להגדיל הנס, ועי' בדעת זקנים מבעלי התוס' כאן.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"כשמרן שליט"א ליוה את בנו למבחן"

לרגל מלאות חצי שנה מפטירתו, מופיע בימים אלו ספר חדש והיסטורי, מאוצרותיו ותורתו של רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל. הספר 'בזאת תבחנו' כולל מאות מבחנים שבחן בעשרות שנים מרן זצוק"ל את מאות קבוצות הי"דים, בחורים, אברכים, שבאו לפניו לעמוד בכור הבחינה. בספר (900 עמ') מובאים גם עשרות עובדות מופלאות שנשמעו מפי המחנכים ומנהלי התלמודי תורה. (תלמיד חכם אחד העוסק בהוצאת ספרים העיד, כי מעולם עוד לא נדפס ספר של מבחנים שבחן גדול הדור, בהיקף שכזה ובעיון שכזה, והרי זה מקום הניחו לו למרן זצוק"ל מן השמים לזכות את הכלל בנושא זה, למען ילמדו לדורות הבאים). כמלאך העומד לפני המחנה, מסר מרן זצוק"ל את נפשו והתאמץ לרדת אל רמתם של י"דים ובחורים צעירים כדי לרומם את קרנם ולעודד אותם לחשק ושקידת התורה.

אחד העובדות הבולטות ידועות, מסופר על רבינו מרן שליט"א. היה זה לפני כשלושים שנה, בנו הצעיר רבי יצחק שאול סיים אז את התלמוד תורה, וכמקובל, הגיע להיבחן מבחן כניסה לפני הישיבה לצעירים. ראש הישיבה מרן זצוק"ל היה בוחן אז את התלמידים. כדי להבין את הסיפור, עלינו לקבל קצת רקע על התקופה. בתקופת המבחנים היו מגיעים בעיקר בל"י שבת קבוצות של בחורים בתיאום, אל ביתו של מרן. כל בחור (ולפעמים כמה יחד) היה נכנס לחדרו של מרן. המבחן ארך כחמש עד עשר רגעים, הוא היה שואל שאלות ספורות, ומסיים: זהו, אגוטן שבת. הפלא העצום היה, שאחרי שבת היה מרן מורה להנהלת הישיבה בפרוטרוט, מי מבין מאות הנבחנים הצליח במבחן ומי שלא. בלי שום רשימות ותזכורות.

ולסיפורנו: בהגיע התור של הנער יצחק שאול, הוא הגיע בלוויית אביו מרן שר התורה שליט"א, כשבדרך הוא משנן עם בנו את פרק האיש מקדש עליו הוא ייבחן.

כשהגיעו, נכנס מרן שליט"א עם בנו ולחש למרן זצוק"ל: אל תבחנו אותו קשה...

מרן הגראי"ל זצוק"ל חיך. בנתיים עלה מרן שליט"א אל גיסו, השכן הגאון רבי יוסף ישראלזון זצ"ל לשוחח איתו בלימוד.

המבחן אכן לא היה קשה, וכעבור דקות הוא הסתיים ומרן שב עם בנו הביתה.

עד היום - מספר בנו של מרן שליט"א, איני שוכח את המבחן המיוחד, ובודאי מהספר המיוחד יהיה למרן עלוי נשמה גבוה, ודבר שנתמסר אליו אותו צדיק יביא תועלת גדולה לכל מבקשי ה'.

מברכת עט 188
31607816 חק

וינסו - בריחה ממחלוקת במשנת מרן רבנו שר התורה שליט"א

סיפר פעם רבינו בא אליו אחד שחיבר ספר וקיבל מכתב מלא גידופין וקללות בענין הספר ובא לבכות אצל רבינו על כך אמר לו רבינו גם לי יש מכתב כזה שקיבלתי כשהוצאתי את אחד מספרי ובשעתו לא עניתי לשולח והיום הוא ידיד שלי.

ושוב מעשה באחד שהוציא ספר וקיבל מכתב ביקורת חריפה כשהראה אותו לרבינו אמר לו רבינו גם אני כשהוצאתי אחד מספרי כתב משהו ביקורת על ספרי ושתקתי הראה רבינו הגראי"ל שטינמן בכתר ראש לר' חיים מוולאזין זצ"ל בהלכות נשואין ס"ק קי"ט שכתב וז"ל אמר רבינו דבר מנוסה אם יהיה לאדם שונאים ח"ו אם יפעול אצלו שהם צדיקים גמורים וידין אותם לכך זכות תיכף יתהפך לבבם לאוהבים לו עכ"ל וע"ש בהערה .

אחד אמר לרבינו דבר בענין מחלוקת מסוימת אמר לו רבינו אף שהרבה טוענים כדברך מכל מקום אין צריך לדבר לבטלה מה שבין כך לא יועיל לא כדאי.

רבינו רגיל לומר בשם המהרי"ל דיסקין דהנה כל מקום שמוזכר נצים זה דתן ואבירם ואע"פ שעשו הרבה דברים לא טובים עדיין הם שרדו והכל בזכות שכתוב ויכו שוטרי ישראל זה דתן ואבירם ולקבל מכות עבור יהודים זה לא פשוט וזה דבר מאד גדול אמנם כל זה עד מחלוקת אבל ברגע שהיה מחלוקת כבר שום דבר לא הועיל.

שח מרן הגראי"ל: באים לפני על מריבות בעיני ירושה אני אומר לאנשים ע"פ הדין יתכן שאתה צודק אבל אם תוותר לא תפסיד מכך אני רגיל לומר מלוותר לא מפסידים קחו לדוגמא את הגר"ח הנה הוא בן יחיד לאמו עם אחיותיו וע"פ דין מגיע לו כל הירושה ולאחיות לא מגיע כלום ואעפ"כ ויתר על כך ולא לקח, נו הפסיד מכך? רק הרויח.

ש"ק אחו"ק תשס"ט העזתי פני לספר לרבינו הגר"ח ק מה שאמר לי הגראי"ל על רבינו שהשאיר כל הירושה לאחותו אמר לי רבינו הגר"ח ק מה שהוצרכתי לקחתי השאר השארתי לאחותי אין לי מקום להחזיק את זה.

אמר לי רבינו הגר"ח ק אני מוכר את הספרים שלי ואין לי מקום למכור גם את הספרים של קה"י ובהזדמנות אחרת אמר שמגיע לה שאבא הי' אצלה כל השנים הרבנית קניבסקי ע"ה אמרה לי שאת הכל הוא השאיר לאחותו אף פעם לא שאלתי אותו למה.

בשעתו הוכרז ברבים על שבת חיזוק למערכת כשרות של בני תורה ומינו על כך דרשנים לבתי כנסת בבני ברק תלמיד חכם שהתבקש לשאת דברים דרש בליל שבת בבית המדרש לדרמן בית מדרשו של הגר"ח לאחר שסיים הגר"ח אמר לו ישר כח שאל הדרשן בבדיחותא על מה ישר כח על שכבר סיימתי? הגיב רבנו לא, אלא ישר כוחך על שדברת רק דברי חיזוק על כשרות זו ולא הוספת מילים בגנות כשרות אחרת העומדת במקביל, למחרת בשבת בבוקר יהודי אחר ירא שמים בא גם הוא להגר"ח שעמד בעוז לימין מערכת הכשרות וסיפר שהוא בדרכו לדבר עתה בנושא הכשרות בבית הכנסת פלוני ושאלתו בפיו לצורך הדרשה האם נכון שרבנו אמר כך וכך על הכשרות השניה שכנגד, כאב הגר"ח והשיב לו ראשית לא נכון ושנית מדוע לך בכלל לדבר על הכשרות השניה העיקר שתדבר דברי חיזוק על הכשרות הזו ואין צורך כלל להזכיר את ההשגחה השניה.

אמר רבנו הגר"ח רבי יוסף חיים זוננפלד אמר הכלבים ששתקו במכת בכורות זכו לדורות בנבילה לכלב תשליכון אותו ואילו הצפרדעים שמסרו עצמם על קידוש השם ונכנסו בתנורים רק הן עצמן נשארו בחיים אבל לא זכו לשכר לדורות הרי לנו שיותר קשה לשתוק מלקפוץ לאש.

יהודי אחד התקשר להגאון רבי אליהו מן שליט"א בבקשה שיסייע לו להכניסו אל הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א היות ויש לו שאלה כבדת משקל לשאול וזקוק הוא להכרעתו בענין והרי כבר שאל לאחד מהגדולים שליט"א וענה לו שהשאלה היא די קשה גם בשבילו ואינו יכול להכריע בענין האיש סיפר כדלהלן בתי שתחי' באה בקשר שידוכין עם בחור חשוב וכבר קבעו את זמן החתונה לעוד שלושה שבועות והנה עומדים עכשיו לשלוח את ההזמנות לחתונה אמנם היום שמעו מהורי הבחור שאחרי בדיקות רפואיות מצאו שיש לבחור מחלה ממארת רח"ל למחרת באו הורי הכלה יחד עם הכלה וכן הורי החתן עם החתן אל מעונו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א כדי שיכריע בדבר והרב מן שליט"א הציע השאלה לפני הגר"ח שליט"א כדלהלן יש לפנינו דין תורה הבחור החתן טוען כי מאחר ומפני סיבות רפואיות יהיה מוכרח לעבור זמנים קשים מאוד בשנה הבאה מפאת הטיפולים הרפואיים אזי אסור לו להתחתן ולהניח בת ישראל במצב כה קשה לא כך עושים את השנה הראשונה של החתונה, מאידך אמר הרב מן שליט"א הכלה טוענת שאין זה כפי כבוד החתן בחור חשוב בן תורה ותלמיד חכם הצריך לחיזוק כה גדול שיעבור את כל הקשיים שמוכרח לעבור לבד מבלי עזרה של הכנגדו ולכן על החתן להסכים להינשא עתה בזמן שקבעו את החתונה בשמוע מרן הגר"ח שליט"א את שני הצדדים של הדין תורה פסק בהחלטיות שעליהן להתחתן בזמן שנקבע ובידך אותם

בברכת בנין עדי עד ושיזכו לבנות בית נאמן בישראל כל הנוכחים פרצו בבכיות של שמחה והתרגשות שאכן תתקיים החתונה של בני הזוג ויש לציין שמרן הגר"ח שליט"א אף השתתף בחתונה ורקד עם החתן במשך כחמש עשרה דקות, אחרי החתונה שאל הרב מן שליט"א את מרן הגר"ח שליט"א על פשר הדבר בפסקו שעליהם לקיים החתונה בזמנה מהו נימוקו בפסק זה, ענה לו מרן הגר"ח שליט"א הלא זה מדרש מפורש בפרשת נח דהנה איתא במדרש בראשית רבה פל"ג א שאלכסנדר מוקדון שלח למלך קציא שיבוא אליו אמר ליה לא באתי רק שאני רוצה לידע היאך אתם דנין באשר שמעתי שאתם מחזיקים בעמוד הדין והצדק באתי לשמוע יושר דינכם וציודק משפטכם היה יושב אצלו יום אחד בא אדם אחד שהיה צועק על חבירו לפני המלך ואמר זה האיש מכר לי חורבה ומצאתי בתוכה אוצר ממון, זה שקנה החורבה אמר החורבה והאשפה קניתי האוצר לא קניתי ואיני רוצה לקבלו מפני עונש גזל זה שמכר החורבה אמר החורבה והאשפה ומה שבתוכה מכרתי לו ואינני חפץ באוצר מפני עונש גזל אמר מלך קציא לאחד מבעלי הדין יש לך בן זכר אמר ליה כן אחר כך אמר לבעל דין השני יש לך בת נקבה אמר ליה כן לכו ויקחו זה את זה הבן לבת ויהיה הממון הנמצא לשניהם עד כאן דברי המדרש, רואים מדברי המדרש הסביר הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א שכאשר יש ויתור מצד אחד לשני גילו לנו חז"ל ששניהם המוותרים צריכים להיות מנצחים זהו הלימוד מדברי המדרש הנ"ל ולכן בנידון דידן זה ששניהם ויתרו לטובת השני הדבר פשוט שהדרך היחידה שיהיה שייך נצחון לשני הבעלי דינים הוא על ידי שיתחתנו שיהיה להם היכולת לבנות בית נאמן בישראל ולהם לעשות כמו שאכן כתוב במדרש הנ"ל ויש לציין שאותו בני הזוג זכו לקיים בית נאמן בישראל והחתן התרפא זהו נוראות הסגולה של מי שמוותר ומעביר על מידותיו.

שאלה מאשה (שהתאלמנה) בעלי היה בעל מחלוקת גדול, מה אני אעשה שלא ייענשו הבנים שלי (כמו שמצינו במחלוקת קורח שאבדו אף יונקי שדים), אמר לה רבנו שתתפלל על כך.

ואולי רק במחלוקת קורח נענשו הכל, כי גם הטף היו בתוך חבורה זו, כדכתיב בקרא ויצאו נצבים בקומה זקופה לחרף ולגדף.

כיון שיונקי שדים אינם שייכים למחלוקת, ממילא לא אכפת לן מה שהיו בתוך החבורה הזו, ומה שנכללו בעונש אביהם היה משום שהם - בניהם של בעלי מחלוקת.

בעלי מחלוקת שמציתים אש ואחר כך בורחים...

סיפר לי ר"ח ברגמן כי בשעתו היתה איזו מחלוקת באגו"י. ופלוני מהעסקנים אמר למרן הרב שך "אני בורח ממחלוקת כמו מאש" הגיב לו הרב שך בבדיחותא: אתה מדליק ואח"כ אתה בורח = איר צינט עס אן און איר אנטלייפט.

רבנו שהכיר את האיש, צחק, והגיב: הוא אמר לו את האמת.

אמר רבנו. הנה בקרח אמרו בירושלמי פ"י סנהדרין סה"ד "כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה עליה". בהיותי בפתח תקוה בישיבה, רבי אליהו דושניצר זצ"ל אמר לנו דברי מוסר פעם בשבוע. ואמר בשם ר' איצל מפטרבורג כי מהירושלמי הנ"ל רואים כמה עומק הגיהינום, עד ימי חנה הן כחמש מאות שנה ואילו חנה לא הייתה מתפללת היה שוקע עוד. הנה עומק הגיהינום! הוסיף רבנו: רבי אליהו דושניצר היה אומר את עיקר דבריו בשם אחרים, ואמרו שהרבה הם דברים שלו, רק אומרם בשם אחרים.

סיפרה הרבנית ע"ה על אמה הרבנית אלישיב ע"ה פעם אמרה בגילוי לב שאינה רוצה שייספידו אותה לאחר מותה, אולם, מודעת היתה לכך שהדבר לא בידה ולכן הוסיפה: דבר אחד יכולני להעיד על עצמי ששנאתי מחלוקת ואהבתי שלום, ואכן ילדיה סיפרו שבכל עת בחירות היתה נהית ממש חולה כששמעה איך רבים ומתקוטטים על עסקי פוליטיקה. ובנוכחותה אף פעם לא הרשתה לדבר בעניני מחלוקת. [ואמנם רצון יראיו יעשה, וזכתה שהתקיימה בקשתה, כי כששמע מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שרצון אשתו היה שלא יספידוה אמר שכן יעשו, ולא הספידוה].

(עיקרי הדברים מתוך הספרים: מנחת תודה, כל משאלותיך, מאחורי הפרגוד, קונטרס אדירי התורה)

פארהדף היוםי פא

"קרי עליהם בני קטורה"

זבחים ס"ב ב' בני אחתיה דרבי טרפון הוו יתבי קמיה דרבי טרפון (פרש"י ולא הוו אמרי מיד) פתח ואמר ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה יוחני (פרש"י מילתא בעלמא הוא דקאמר כדי לפתוח פיהם) אמרי ליה קטורה כתיב קרי עליהם בני קטורה (פרש"י אינם יודעין לדבר בהלכה). ואולי יש לפרש דב"ר פליגי אי קטורה זו הגר ונקראת קטורה שקשרה פתחה או קטורה אחרת היתה, ור"ט אמר ושמה יוחני תפס שם בעלמא כלומר שלא היתה הגר אלא אשה אחרת א"ל קטורה כתיב דס"ל דלכך נקראת קטורה משום שקשרה פתחה א"כ זו הגר קרי עליהו בני קטורה פי' הביא להם ראי' מסיפא דקרא דקחשיב בני קטורה ולא קחשיב ישמעאל בהדיהו א"כ ש"מ שאין זו הגר, (וקצת דומה לזה ראיתי בס' אמרי אהרן).

(טעמא דקרא ס"פ חיי שרה)

שידוכים

- א. על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, אמר ר' חנינא לעת מצא זו אשה שנא' מצא אשה מצא טוב.
 - ב. קשה זווגו של אדם כקריעת ים סוף.
 - ג. מרן החזו"א לא רצה להתערב בשידוך שהכלה היתה יותר מבת מ'.
 - ד. ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני.
 - ה. ראוי לשלם דמי שדכנות לשדכן קרוב (גיס או אח) שעשה שידוך.
 - ו. הנושא אשה יבדוק באחיה, אם יש אח אחד טוב הרי זה מציל.
 - ז. בענין בדיקות גנטיות = דור ישרים, אין חייבין לעשותם, אבל אין איסור.
 - ח. בענין מחלות במשפחה, צריך לחשוש רק בשלש פעמים.
 - ט. א"צ לספר החסרונות לצד השני קודם שמתחילים השידוך, אלא לפני שגומרים.
- (מתוך הספר החדש העומד לראות אור בימים אלו 'תורת חיים' על עיניי נישואין ושבע ברכות)

"מעניני הפרשה"

עובדות והנהגות בענין - תפילות הצדיקים

וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה-משה רבנו עמד בתפילה הג"ר שמעון זיילבלד היה בחור צעיר כאשר הגיע מירושלים ללמוד בישיבת סלבודקה, ובא להתברך אצל מרן ה"חזון איש", שאלו החזו"א: "מה שלום אביך?" השיב: "ברוך ה'", שאלו ה"חזון איש" שוב: "מה שלום אביך?" ושוב "ברוך ה'..." הבחור ר' שמעון נחרד, אם ה"חזון איש" שואל יש בזה משהו, כנראה דבר נורא ארע... מיד רץ להתקשר לירושלים - 'מה שלום אבא?' 'לא קרה כלום' השיבוהו. חזר על שאלתו ושוב הרגיעוהו, 'לא ארע דבר'. 'לא יתכן, ה"חזון איש" שאל מה שלומו, אתם מסתירים ממני!'

התברר מה הסיפור. מספר שנים קודם, האב עמד לעבור ניתוח מסובך, נכנסו ל"חזון איש", שאלו בעצתו וביקשו את ברכתו. וכיצד התברר לו, כי ה"חזון איש" אמר לו למחרת: "אביך עדיין ברשימה שלי!".. (וכיון שלא נכנסו להודיעו אם הניתוח הצליח המשיך מרן להזכירו בתפילותיו). ר' שמעון זיילבלד נדבק בחזו"א באופן מיוחד, מחמת כך שנוכח לגלות כי במשך שנים התפלל על יהודי שלא הכירו כלל'.

רבנו הזיל דמעה לשמע הסיפור, ואמר: היה לי פעם דבר כזה. הרופאים אמרו לפלוני שבתו א"א לה שתלד, וחיתן אותה וביקש ממני שאתפלל, והכנסתי אותה ברשימה. ואחר שנים הרבה שמעתי שנולד לו, ואמרתי לו: מדוע לא סיפרת שנולדה לך.

העולם אומר על זה את הפסוק חכמים הם להרע ולהיטיב לא ידעו. ולפני שנים ראיתי בתו' הרא"ש על התורה על הפסוק בקרח י"ז ט"ו וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה ולא כתיב מדוע שב אליו, וכתב תוס' הרא"ש הרי שלחו משה על המגפה ומשה התפלל, וכשהמגפה נעצרה היה צריך להודיעו ושם כתב - דלא כמו שנהגו העולם שלא מודיעים (עי' מושב זקנים מבעלי התוס').

לפני סוכות אמרו לרבנו, כי השנה היו מעט אתרוגים בעץ של הגרמ"ל. הפטיר ואמר: בפעם הראשונה אחרי ערלה שניטעו העצים של רמ"י מהאתרוג של החזו"א היה שפע רב, אולי אלף אתרוגים. שנה אח"כ התייבש, כנראה כי היה יותר מדי עומס בשנה קודמת. הוא הלך להחזו"א ונתן לו ברכה שתמיד יהיה לו אתרוגים, ועד היום יש אתרוגים.

עש"ק שמיני כ"ה ניסן תש"ע. אמרתי קמיה רבנו. סיפר ר' ישעיה אפשטיין במנחה אחרונה של ימי חייו של ר' ישראל אליהו ווינטרוב זצ"ל אמר רבנו לר' ישעיה רציתי להיזכר מאד בשמו כדי להתפלל עליו ולא יכולתי להיזכר. ובסביבות השעה 7:00 נפטר, ושמר"ע של מעריב היה כבר אח"כ.

זה נכון, התפללתי עליו כל הזמן, וגם עכשיו אני זוכר את שמו, ובמנחה לא יכולתי להיזכר שמו בשום אופן. והסכים רבנו לדברי, שאמרתי כי יש דבר כזה שמן השמים הגיע הזמן למות "עת למות" אבל כח תפילה מעכב מליטלו, ואז ה' מעלים את התפילה כדי שיקחוהו בזמנו.

ש: שמעתי שהחזו"א אמר: ה' העלים ממני את השואה ואילו ידעתי ואלט איך נישט צו גילאזט.

ת: שמעתי מזה.

(כל משאלותיך)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק